

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 856
Παρασκευή
2 Δεκεμβρίου 2005
Τιμή: 4 ευρώ

Άσπρη τρύπα
στα ΜΜΕ

ISSN 1108-9822

48

9 771108 982000

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

«ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ»

«Τα κείμενα
της Αρχαίας Ελληνικής
Γραμματείας
δεν είναι παλιά.
Είναι το σωσίβιο
του μέλλοντός μας.
Ο ΚΑΚΤΟΣ
είναι η μοναδική κιβωτός
που διασώζει
τα πρωτότυπα κείμενα
μεταφρασμένα
και σχολιασμένα,
σε καιρούς
που ο κατακλυσμός
των σκουπιδιών
απειλεί να μας πνίξει».

ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΕΙΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ 700 ΤΟΜΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 46, ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ.: 210.38.40.524, 210.38.44.458. FAX: 210.33.03.098

Περίοδος Β' • Έτος 32ο • Τεύχος 856

Παρασκευή 2 Δεκεμβρίου 2005

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI-ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Το μεγάλο στοίχημα	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: ΔΕΚΟ: Πόσο απαξιωτικά;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Πάνος Καζάκος: Ένα έθνος σε αναζήτηση ταυτότητας	15
• Μίρνα Νικολαΐδου: Το τουρκικό παρακράτος εν δράσει	17
• Τζαν Τζιάτ: Συνέντευξη στη Μαρίνα Βήχου	19
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	22
• Μ.Τ.: Ελληνική οικονομία: Η πραγματική ανάπτυξη τείνει στο μηδέν	24
• Ρεπόρτερ: Οι σκελετοί της διαπλοκής βγήκαν από τα ντουλάπια	25
• Γιώργος Νικολάου: Ο Μεγάλος Πόλεμος στα ΜΜΕ	28
• Τ. Μπότoulas: ΜΜΕ: Κάτι σάπιο υπάρχει στο Βασίλειο της Δανιμαρκίας	30
• Κώστας Δ. Χρονόπουλος: Τι δώρο διαβάζετε;	39
• Τάκης Διαμαντής: Ο καβγάς Τριανταφυλλόπουλου-Φυντανίδη	40
• Μάνος Στεφανίδης: Πού είναι, ρε, το κράτος;	42
• Όλγα Ι. Φωτακοπούλου: MALL: Το μεγαλύτερο αυθαίρετο της Ευρώπης	44
• Α. Παναγόπουλος: Η ανώτατη... παιδιά	46
• Χρ. Γούδης: Συνέντευξη στον Απόστολο Διαμαντή	48
• Κώστας Θ. Καλφόπουλος: Τζορτζ (Τζόρντι) Μπεστ 1946-2005	52
• Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	53
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	54
• Μάνος Στεφανίδης: Τα όρια και το σύστημα	58
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Χείλη κλειστά, μάτια ανοιχτά...	61
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Για τους ανθρώπους που δεν είναι εκεί	62
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Barragan	63
• Θεόδωρος Γεωργίου: Raymond Klibansky	64
• Λάμπης Καψετάκης: Το μαύρο φως	66
• Κώστας Καραβίδας: Μεταπολίτευση-ΠΑΣΟΚ-Αριστερά	68
• ΒΙΒΛΙΟ	70

Φωτογραφία εξωφύλλου: Παναγιώτης Τσάρας

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Ο ΚΟΜΠΟΣ έφτασε πλέον στο χτένι. Το χαώδες τοπίο στα κάθε λογής μέσα μαζικής ενημέρωσης και η ασυδοσία των εκδοτών και των καναλαρχών συνιστούν μια ζέουσα, ανοιχτή πληγή που εμπυάζει μολύνοντας ανεπανόρθωτα την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου.

Ο ΚΑΒΓΑΣ που άναψε ανάμεσα στον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο και τον Σεραφείμ Φυντανίδη, όσο και αν οι ηθικές ευθύνες του διευθυντή της *Ελευθεροτυπίας* είναι μεγάλες σε ό,τι αφορά το προσωπικό του θέμα, αποτελεί απλώς το προοίμιο ενός άγριου και βρόμικου πολέμου που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Ενός πολέμου με πολλά μέτωπα, στον οποίο, πέρα από τις όποιες περιστασιακές «συμμαχίες», όλοι μάχονται εναντίον όλων.

ΣΤΟΝ ΑΝΗΛΕΗ αυτό πόλεμο συμμετέχει ολόκληρο το καρτέλ της ενημέρωσης. Η παρέα των Μπόμπολα, Κόκκαλη, Λαμπράκη, Κοντομηνά, Κουρή, Τεγόπουλου, Κυριακού και των παραφυάδων τους. Η «αγία οικογένεια», η οποία με λυκοφιλίες, περίεργες συμμαχίες και ακόμα πιο περίεργες, φανερές ή κρυφές εταιρείες επεκτείνει τις πολυποίκιλες δραστηριότητές της, με στόχο την απομύζηση του κρατικού κορβανά και την άσκηση ελέγχου στην πολιτική εξουσία. Ταυτόχρονα όμως στους κόλπους της διεξάγεται ένας εσωτερικός πόλεμος, με ίντριγκες, βρόμικα κόλπα και πισώπλατα μαχαιρώματα, με σκοπό την επικράτηση: *Ο θάνατός σου η ζωή μου.*

16 ΧΡΟΝΙΑ πριν, η τότε κυβέρνηση θέλησε να βάλει τάξη στο τοπίο των μέσων ενημέρωσης· γι' αυτό και πέρασε στη Βουλή, το 1989, ένα νόμο που έθετε τις βάσεις για τη λειτουργία των ΜΜΕ. Όμως ο νόμος εκείνος, είτε από άγνοια είτε σκόπιμα, παρουσίαζε πολλά κενά, με αποτέλεσμα, αντί να επιβάλει την τάξη, να δημιουργήσει μεγαλύτερη αταξία. Κενά που άφηναν περιθώριο για βολικές παρερμηνείες, που τα εκμεταλλεύθηκαν στο έπακρο συγκεκριμένοι μεγαλοεκδότες και ιδιοκτήτες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, και που δημιούργησαν παράλληλα έναν πόλο έλξης για κάποιους νεόκοπους επιχειρηματίες που μπήκαν στο παιχνίδι.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ αυτού του σκηνικού ήταν η ενημέρωση ν' αποτελέσει αντικείμενο των καλύτερων και πιο αποδοτικών επενδύσεων που προσέφεραν χρήμα και δύναμη. Επενδύσεων πίσω από τις οποίες ιδιοκτήτες ΜΜΕ και πολιτικοί έστησαν έναν ξέφρενο χορό διασπάθισης του δημοσίου –και όχι μόνο– χρήματος, αλλά και των πιο βρόμικων υπόγειων πολιτικών παιχνιδιών.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ του Κ. Καραμανλή έθεσε ως πρώτη προτεραιότητά της τη μάχη κατά της διαπλοκής και της διαφθοράς. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν έχει εντάξει και την επιβολή της τάξης στο χώρο των ΜΜΕ, στον οποίο αποδεδειγμένα πλέον βρίσκεται η ρίζα της διαπλοκής. Έτσι, έστω και αργά, διαπίστωσε ότι στο νόμο για τα ΜΜΕ υπάρχουν κενά και αποφάσισε να τα συμπληρώσει με ένα νέο νόμο που πρόκειται να κατατεθεί μέσα σ' αυτό το μήνα.

Η ΕΞΑΓΓΕΛΙΑ ακούγεται πολύ θετική. Μένει ωστόσο να δούμε πόσο θα είναι και αληθινή. Ήδη ο πόλεμος των ιδιοκτητών ΜΜΕ άρχισε και είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα κλιμακωθεί ακόμα περισσότερο μέσα στις επόμενες εβδομάδες. Τα συμφέροντα είναι μεγάλα. Όπως μεγάλα είναι και τα κεκτημένα που έχουν δημιουργήσει οι επιχειρηματίες των μέσων. Το ίδιο μεγάλες θα είναι επομένως και οι πιέσεις που θ' ασκηθούν απ' όλες τις πλευρές.

ΚΑΝΟΝΙΚΑ ο νέος νόμος θα πρέπει να βάζει τάξη στον άναρχο χώρο των ΜΜΕ και να θέτει σαφές πλαίσιο των ποσοστών συγκέντρωσης των μέσων από τους επιχειρηματίες, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να λυθεί και το πρόβλημα των αδειοδοτήσεων για τη λειτουργία των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Θέματα δηλαδή που θα προκαλέσουν έντονες αναταράξεις στο χώρο της ενημέρωσης, καθώς θα δημιουργηθούν τεράστια δομικά προβλήματα σε όλα τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα..

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ για τον Κ. Καραμανλή είναι όμως μεγαλύτερο, αφού από το αποτέλεσμα του πολλά θα κριθούν. Θα τολμήσουν άραγε ο πρωθυπουργός και η κυβέρνησή του να συγκρουσθούν με τους μεγαλοεκδότες και ν' αγνοήσουν τις πιέσεις που αναμένεται να ασκήσουν ή θα πρυτανεύσει η λογική του πολιτικού κόστους και ό,τι αυτή συνεπάγεται;

ΕΙΣΑΙ
ΚΙΤΡΙΝΟΣ!
ΕΦΑΓΕΣ ΤΗΝ
ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ!

ΠΟΣ
ΚΑΝΕΙΣ ΕΤΣΙ;
ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΟΥ
ΘΑ ΠΕΣΕΙ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟ
ΦΑΤΗΝ ΕΣΥ...

ΚΚΟΧΟΤΟΡΤΟΣΟΒΙΙ

ΔΕΚΟ: Πόσο απαξιωτικά;

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ μπορεί να κατέθεσε το νομοσχέδιο για τις ΔΕΚΟ και να επιφέρει για τις «βαθιές τομές» που θα επιφέρει στη λειτουργία των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Ωστόσο τα ερωτήματα που, μέχρι την επιψήφιση του νομοσχεδίου, απασχολούν την ελληνική κοινή γνώμη, είναι:

α) *Η έκταση των αντιδράσεων από πλευράς ΓΣΕΕ και κομμάτων της αντιπολίτευσης.* [Όπως έχει δημοσιευθεί, με το νομοσχέδιο εισάγεται καθεστώς εργασίας ιδιωτικού τομέα στις ΔΕΚΟ για τους νεοπροσλαμβανόμενους, ενώ οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες εξαιρούνται από τον δημόσιο τομέα].

β) *Η στάση που θα τηρήσει, τελικά, το ΠΑΣΟΚ.* [Σύμφωνα με το *Βήμα*, το ΠΑΣΟΚ επικρίνει την κυβέρνηση για «προσχηματική μεταρρύθμιση, πίσω από την οποία κρύβονται ανεξέλεγκτες προσλήψεις και απολύσεις», ενώ, σύμφωνα με την *Αυγή*, η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ «εμφανίζεται υποτονική έως και συναινετική»].

γ) *Το ενδεχόμενο να «αξιοποιήσει» η κυβέρνηση την ένταση ορισμένων αντιδράσεων, για να προχωρήσει σε πρόωγες εκλογές.* [Ενδεικτική, από την πλευρά αυτή, και η δήλωση του Β. Μείμαρράκη, γραμματέα της Ν.Δ.: «Δεν επιδιώκουμε εκλογές, έχουμε εκλεγεί με ορίζοντα τετραετίας. Αλλά αν η χώρα παραλύσει από ακραίας μορφής αντιδράσεις, τότε, αναγκαστικά πας στους πολίτες... Τι άλλο μπορείς να κάνεις; Να κατεβάξεις τα ΜΑΤ, από

το πρωί μέχρι το βράδυ;»]

ΠΑΝΤΩΣ, και πέραν από τις αντιδράσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης, βέβαιο είναι ότι ο, μέχρι χθες, «χρονομιούχος» ευρύτερος δημόσιος τομέας μεταβάλλεται σε ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, με εργοδότη την ίδια την κυβέρνηση. Πλην, αν, με κυβερνητική απόφαση, διορισθείτε διοικητής κάποιας ΔΕΚΟ, καλό είναι να γνωρίζετε ότι οι αποδοχές σας δεν θα υπερβούν («επ' ουδενί...») τις αποδοχές του προέδρου του Αρείου Πάγου, που ανέρχονται γύρω στις 6.500 ευρώ τον μήνα.

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ, ΤΕΛΙΚΑ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΕΚΟ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ οι εφημερίδες της αριστεράς κατηγορούν την κυβέρνηση για θάτσερισμό («*Η Θάτσερ ζει στην Ελλάδα του Καραμανλή*» – τιλοφόρησε η *Αυγή*...), αντιθέτως, η *Καθημερινή* επικρίνει την κυβέρνηση για «*συμβιβαστικές διατάξεις*». Τι είδους εξυγιαντική διάταξη – διερωτάται – μπορεί να θεωρηθεί διάταξη που ορίζει ότι οι προσλήψεις στις ΔΕΚΟ, στις οποίες το Δημόσιο έχει ποσοστό άνω του 51%, θα γίνονται μέσω του ΑΣΕΠ (Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού) ακόμα και αν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο; Η ίδια εφημερίδα παραδέχεται ότι η καθιέρωση του ΑΣΕΠ, όταν έγινε, ήταν μια κίνηση προόδου. Σήμερα, όμως, η επίσημη επέκταση της αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ και σε εταιρείες που είναι εισηγμένες και βρίσκονται σε τροχιά αποκρατικοποίησης, «μόνον μέλαγχολικές σκέψεις

προκαλεί». Και ο νούν, νοείτω. Εκτός και αν δεχθούμε – καταλήγει η *Καθημερινή* – ότι το ΑΣΕΠ το χρειάζονται «όλες οι πτέρυγες της Βουλής»...

ΑΝΑΛΟΓΟΙ υπαινιγμοί, όμως, υπήρχαν και στην ομιλία του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, στο Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας (ΚΠΕΕ): «*Δεν μπορεί – είτε – να παρεμποδίζεται η πορεία μιας ολόκληρης κοινωνίας από κλειστά κυκλώματα εννοημένων... Δεν μπορεί ν' αναβάλλονται οι αλλαγές που χρειάζεται ο τόπος, ούτε από κραυγές στείρας αντιπολιτευτικής αντίδρασης, ούτε από οργανωμένα συμφέροντα που θέλουν να διαιωνίζονται οι πρακτικές και οι νοοτροπίες του χθες*». Και η κατάληξη: «*Ματαιοπονούν όσοι νομίζουν ότι μπορεί να υποταχθεί η χώρα σε προσπάθειες απαξίωσης, ισοπέδωσης και μηδενισμού*».

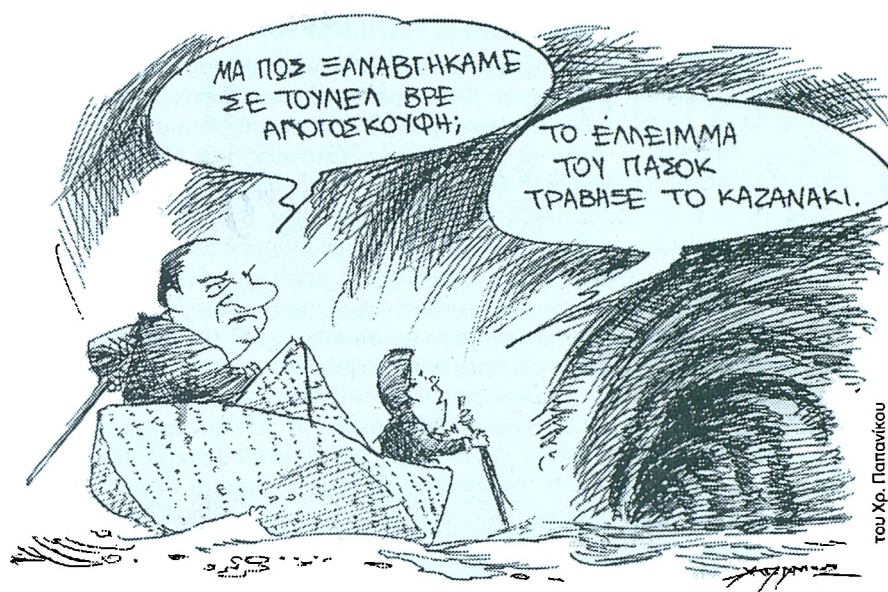
ΤΙ ΜΕΛΛΕΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ ΑΝ Ο ΜΠΛΕΡ...

...ΚΑΙ ΕΝΩ η κατάθεση του νομοσχεδίου για τις ΔΕΚΟ θα κλιμακώσει (ή ενδέχεται να κλιμακώσει) εντάσεις, η κυβέρνηση εμφανίζεται ανήσυχη από την εμμονή της βρετανικής προεδρίας (της Ε.Ε.) ν' απορρίπτει, κατ' εξακολούθησιν, τον προϋπολογισμό ύψους 871 δις. ευρώ που είχε προτείνει, τον περασμένο Ιούνιο, το Λουξεμβούργο, για την περίοδο 2007-2013. Επίσημες ανακοινώσεις δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί, αλλά βρετανικές πηγές αφήνουν να διαρρεύσει ότι η βρετανική προεδρία σκοπεύει να περικόψει τον προϋπολογισμό στο 1,03% του κοινοτικού ΑΕΠ, πράγμα που θα πει ότι σημα-

ντικά κονδύλια από τα περιφερειακά ταμεία και το ταμείο συνοχής θα περικοπούν. Το ενδεχόμενο αυτό έχει ήδη προκαλέσει τις έντονες αντιδράσεις του πρωθυπουργού της Πολωνίας Καζίμιεζ Μαρτσινιέβιτς, ενώ, στις Βρυξέλλες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τη Βρετανία να λάβει υπ' όψη της τις ανάγκες των 10 νέων μελών της Ε.Ε.

ΤΙ ΜΕΛΛΕΙ γενέσθαι, όμως, αν, στις 7 Δεκεμβρίου, η βρετανική προεδρία επαναφέρει το θέμα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ως αντιστάθμισμα στο θέμα της «βρετανικής επιστροφής»; Το βρετανικό τσεκ-δηλώνει ο Τζακ Στρο-συνιστά σύμπτωμα ανωμαλίας, αλλά «είναι παρακολούθημα ενός άλλου συμπτώματος ανωμαλίας, που λέγεται Κοινή Αγροτική Πολιτική»... Η Αθήνα διαισθάνεται, βέβαια, ότι μια νέα κρίση στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα δυσχεραίνει, ακόμα περισσότερο την πορεία του «δικού μας» (ελληνικού) προϋπολογισμού.

Πολύ περισσότερο όταν κανείς Αλογοσκούφης δεν σκέφθηκε να δημιουργήσει κάποιο «ειδικό ταμείο», από τον κρατικό προϋπολογισμό, για ν' αντισταθμισθεί η ενδεχομένη (ή προβλεπόμενη) απώλεια κοινοτικών πόρων. Όπως είναι γνωστό, την δημιουργία ενός τέτοιου ταμείου εξήγγειλε, την περασμένη εβδομάδα ο Ισπανός «Αλογοσκούφης» (λέγεται Πέδρο Σόλμπες), ίσως γιατί πιστεύει ότι «καθοδηγείν εστί προβλέπειν»! [Όπως είναι γνωστό, παρά τη μεγαλύτερη αύξηση των πρωτογενών δαπανών και των δημοσίων επενδύσεων κατά 700 εκατομμύρια ευρώ, ο προϋπολογισμός του 2006 προβλέπει μείωση του ελλείμματος κατά 2,1 δισ. και μια αύξηση 343 εκατομμυρίων ευρώ (13,7%) από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης καυσίμων. Οι ειδικοί επί των αριθμών λένουν: Εντάξει, να δεχθούμε όλα τα κονδύλια του Γιώργου Αλογοσκούφη... Αλλά η «πρόβλεψη» για αύξηση του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων κατά 9,2% (740 εκατομμύρια) και του ΦΠΑ επίσης κατά 9,2% (1.270 εκατομμύρια) είναι μάλλον εξωπραγματική. Εκτός και αν κατατάξουμε τον υπουργό Οικονομικών και Οικονομίας στη χορεία των μικρών θαυματοποιών].

του Χρ. Παπανίκου

ΠΑΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΑΓΑΘΟΝ ΚΑΡΠΟΥΣ...

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ κουράζουν, σε αντίθεση με τη... βιβλιολογία που ξεκουράζει! Από την πλευρά αυτή δεν είναι λίγοι οι σχολιαστές εκείνοι που σημείωσαν, με ενδιαφέρον, τη δήλωση του Νίκου Παπανδρέου (κατά την παρουσίαση του βιβλίου του *Μέρες σαν κι αυτές*) ότι προτίθεται να κατέλθει ως υποψήφιος στις επόμενες εθνικές εκλογές. Όπως είναι γνωστό, ο Νίκος Παπανδρέου είναι ο δεύτερος γιος του Ανδρέα Παπανδρέου και αδελφός του νυν προέδρου του ΠΑΣΟΚ Γιώργου Παπανδρέου... Και επειδή πολύς λόγος γίνεται, τον τελευταίο καιρό, στο κόμμα (δηλαδή στο ΠΑΣΟΚ) για «ανανέωση», κ.λπ., ο κ. Νίκος Παπανδρέου αισθάνθηκε την ανάγκη να εξηγήσει τι ακριβώς θα πει ανανέωση. Ανανέωση, λοιπόν, θα πει, πρώτον, δημοκρατική διαδικασία (και όχι, κατ' ανάγκη, κληρονομικότητα) και, δεύτερο, «μπόλιασμα». Και πιο συγκεκριμένα: «Η ανανέωση μοιάζει με το μπόλιασμα των δένδρων... Πάνω στο παλιό βάζεις το βλαστάρι του νέου και δημιουργείται το καινούργιο». Γι' αυτό και ο Ματθαίος αποφαινεται με περισσή βεβαιότητα: «Παν δένδρον αγαθόν καρπούς καλούς ποιεί». Και, κατ' επέκταση: «Ου δύναται δένδρον αγαθόν καρπούς πονηρούς ποιείν» (Ματθ. Ζ, 18-19). Τελικό συμπέρασμα: Αυτό που με-

τρά, στην προκειμένη περίπτωση, είναι το δένδρο!

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ, από τον ευαγγελιστή Ματθαίο στον Αθηνών κ. Χριστόδουλο, έρχεται πολύ φυσικό. Με μόνη διαφορά ότι ενώ ο φτωχός Ματθαίος ουδέποτε δήλωσε ότι είναι εκπρόσωπος του Θεού επί της γης, ο Μακαριότατος αρχιεπίσκοπος το δηλώνει, τουλάχιστον άπαξ της εβδομάδος... Από την άλλη υπάρχει και διαφορά φιλοσοφίας: Ο Ματθαίος στους μακαρισμούς του λέει το θαυμάσιο «Μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται», σε αντίθεση με τον ημέτερο Χριστόδουλο, ο οποίος, όταν θυμάται τα λατινικά του, τα χρησιμοποιεί για να παραθέσει τα φιλοπόλεμα: «Si vis pacem, para bellum» ή «Qui desiderat pacem, praeparet bellum» (αν θέλεις την ειρήνη, ετοίμαζε τον πόλεμο, κ.λπ.).

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ο αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, όταν δεν δηλώνει Καίσαρ, διαθέτει χιούμορ: «Εμείς –είπε– κάναμε την κάθαρση, η Εκκλησία δεν παρασύρεται από τα ΜΜΕ και δεν λαμβάνει σπασμωδικά μέτρα». Σωστά. Μόνο που ο κρατούμενος Βαβύλης απεργεί, θέλει να έλθει στην Ελλάδα για να δικασθεί εδώ, και κάποιοι χάνουν τον ύπνο τους...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Η λέξη *ανανέωση*, τουλάχιστον στο χώρο της αριστεράς, είναι τόσο φορτισμένη και περιπετειώδης που η εμφάνισή της συχνά δημιουργεί φουρτούνες.

• Πρόσφατα για παράδειγμα, με την ταμπέλα αυτή εμφανίστηκαν κάτι κουρασμένα παλληκάρια που κάνουν ό,τι μπορούν για να τορπιλίσουν τις επιλογές του προέδρου του ΣΥΝ για την υποψηφιότητα του Δήμου Αθήνας.

• Βεβαίως με μόνιμο οφθαλμολογικό πρόβλημα –αλληθωρισμό– κατά ΠΑΣΟΚ μεριά, για τη συνδιαχείριση της εξουσίας κ.λπ.

• Φαίνεται όμως ότι αυτοί που είδαν το «πράσινο αληθινό-φως» και βρήκαν το δρόμο της σωτηρίας, μετέδωσαν τον ιό της ανανέωσης στον υιό του μακαρίτη Παπανδρέου, και δια του αρραβώνος προέδρου του ΠΑΣΟΚ, Giorgos.

• Μεσ στην καλή χαρά ο Giorgos βγήκε φθώρα παρτίδα και μίλησε για ανανέωση στο ΠΑΣΟΚ κι άρχισαν τα όργανα.

• Ποιους φωτογράφιζε; Ποιους εννοούσε και κυρίως τι θα πράξει;

• Οι διάδρομοι της Χ. Τρικούπη και τα μπαράκια του Κολωνακίου πήραν φωτιά.

• Όλοι βλέπουν την τριπλέτα Τσοχατζόπουλου-Παπαντωνίου-Χριστοδουλάκη.

ΦΟΒΙΖΕΙ Ο ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΜΕ

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας «απειλεί» ότι θα φέρει εντός του Δεκεμβρίου προς ψήφιση στη Βουλή νομοσχέδια σχετικά με τα ποσοστά συγκέντρωσης των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ρυθμίσεις για την αδειοδότηση των τηλεοπτικών σταθμών. Τα πρώτα δείγματα που έχουν διαρρεύσει και δει το φως της δημοσιότητας περιέχουν διατάξεις που αλλάζουν ριζικά όχι μόνο το ραδιοτηλεοπτικό αλλά γενικά το εκδοτικό τοπίο. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι θέλει να βάλει τους κανόνες που δεν μπήκαν το 1989 και υποστηρίζει ότι η λειτουργία των ΜΜΕ πρέπει να γίνεται με τους «κανόνες της αγοράς». Όπως είναι φανερό, ειδικά με το νομοσχέδιο για τα ποσοστά συγκέντρωσης δημιουργούνται δομικά προβλήματα

σε όλα τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα όπως των Τεγόπουλου, Λαμπράκη, Μπόμπολα, Αλαφούζου και Κυριακού. Θα τολμήσει ο κ. Κ. Καραμανλής τη σύγκρουση με τους μεγαλοεκδότες σε μια προσπάθεια να μπει επιτέλους τάξη σε έναν άναρχο χώρο; Ή τελικά πρόκειται για ένα μέσο πίεσης προς τους εκδότες με σκοπό και μόνο να περιοριστεί η κριτική προς την κυβέρνηση στη δύσκολη χρονιά που έρχεται; Θα φανεί μόλις αρχίσουν οι συζητήσεις του υπουργού κ. Ρουσόπουλου με τους αρμόδιους φορείς (ΕΣΗ-ΕΑ, ιδιοκτήτες κ.λπ.) για την οριστικοποίηση των διατάξεων των νομοσχεδίων. Ας ελπίσουμε ότι δεν θα πρυτανεύσουν πάλι οι υπόγειες συμφωνίες και οι υποσχέσεις για ανάληψη κρατικών έργων.

ΤΟ ΤΕΛΜΑ ΚΑΙ ΗΠΕΤΡΑ

Η κοινωνική προέλευση των ανθρώπων προσδιορίζει τη σκέψη τους.

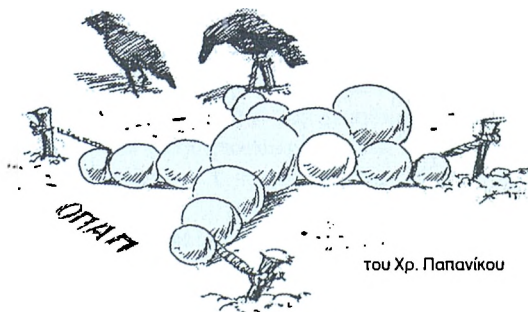
Ζ.Λ. Γκοντάρ

Δεν έχουν κάνει τίποτε· ή σχεδόν τίποτε. Κι όμως είναι έτοιμοι να απαιτήσουν πάλι την ψήφο μας. Και κάτι περισσότερο· την απόλυτη υποταγή μας. Ο ένας ξέχασε το εκσυγχρονιστικό του παρελθόν, τη μακρόχρονη θητεία του στο ΥΠΕΞ και τώρα επιχειρεί κάθαρη «ομοφιλων» τηρώντας αποστάσεις από το έργο Σημίτη και προβάλλοντας ως βασικό ανανεωτικό επιχείρημα την κυρία Γκερέκου του κυρίου Τόλη. Τι κι αν ο ίδιος δεν μπορεί να εκφωνήσει μαζί επιθετικό προσδιορισμό και ουσιαστικό αν τα χωρίσει η ριμάδα η σελίδα; Τι κι αν αδυνατεί ν' αυτοσχεδιάσει ακόμη και στην παραγγελία του στο εστιατόριο και πρέπει να κοιτάζει το μενού; Όλα αυτά είναι μηδαμινά εμπρός στη μεταφυσική του πολιτικού δέοντος εν Ελλάδι. Που πηγαίνει πίσω από τις κυρίαρχες πρωθυπουργικές φαμίλιες του τόπου όπως ο Ζαμπούνης πίσω από τον τέως. Απ' την άλλη, ο πρωθυπουργός, ευφραδής και άνετος, ποντάρει υπέρμετρα στην ανυπαρξία των αντιπάλων του (του Ευαγγέλου εξαιρουμένου). Αυτή είναι μια απ' υψηλού τοποθέτησης, την οποία, ενδεχομένως, να πληρώσει. Στην πράξη έχουν γίνει ελάχιστα ή τίποτε. Με τους τεχνοκράτες και τους συμβούλους του να γυρίζουν άπρακτοι και χωρίς αντικείμενο στους διαδρόμους του Μαξίμου και με τους «επαγγελματίες» του κόμματος να έχουν ήδη στήσει τις –απαραίτητες– μικρές και μεγάλες business. Η σεμνότης και η ταπεινότης είναι ωραίες λέξεις για συγγραφή μαθητικών εκθέσε-

ων, αλλά όχι για να κυβερνιέται ένας τόπος μεταπρατών, μετανεωτερικών δοσιλογων που τώρα πια προδίδουν αλλιώς, και πάσης φύσεως επενδυτών και επιχειρηματιών που παράγουν τίποτε και εξάγουν πουθενά.

Ο κ. Καραμανλής της ήπιας προσαρμογής αποτυγχάνει και στα ήπια και στα σκληρά ελλείψει στρατηγικής και προσώπων. Αδήριτος νόμος της πολιτικής πρακτικής. Ένα ακόμη σύμπτωμα όλης αυτής της απαράδεκτης παρακμής που τελικά δεν μας αξίζει είναι αυτή η τελματωμένη φιλολογία του ανασχηματισμού, το ύστατο, άσφαιρο, όπλο της πρωθυπουργικής επικοινωνιολογικής τακτικής. Όταν λείπουν οι ιδέες, το φρόνημα και η βαθιά γνώση των προβλημάτων, όταν η ΝΔ ιδεολογικά παραπαίει ανάμεσα στον τρόπο του νεοπασοκικού πλουραλισμού όπου όλα χωράνε καθότι virtual, και στον φόβο του ανερχόμενου καρατζαφέριου λαϊκισμού, τότε τίποτε θετικό δεν μπορεί ν' αναμένεται. Ο Γκοντάρ το είπε αλλιώς: Οι νεοδημοκράτες σκηνοθετούν πολιτικά φιλμ. Οι αριστεροί –όσοι απέμειναν– κάνουν φιλμ με πολιτικό τρόπο. Αλλιώς, να ρίχνουμε πέτρες στο τέλμα.

Μάνος Στεφανίδης

του Γεωργίου Παλάντζα

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΣΟΒΑΘΜΙΑ

Ονεποτισμός σε όλο του το μεγαλείο στην ελληνική πολιτική σκηνή. Την περασμένη Τρίτη ανακοινώθηκε ότι ο κ. Νίκος Ανδρέα Παπανδρέου θα κατέβει υποψήφιος βουλευτής στην προσεχή εκλογική αναμέτρηση. Με τον τρόπο αυτόν αποκαθίσταται η αριθμητική τάξη στην εκπροσώπηση των «μεγάλων» πολιτικών οικογενειών. Γιατί εκτός από τον οίκο Καραμανλή, με τον πρωθυπουργό Κ. Καραμανλή και τον ξάδελφο Μ. Λιάπη, και τον οίκο Μητσοτάκη, με την κυρία Ντ. Μπακογιάννη και τον Κυριάκο Μητσοτάκη, που διαθέτουν από δύο αντιπροσώπους στο κοινοβούλιο, τώρα και ο οίκος Παπανδρέου θα εκπροσωπείται «επάξια». Μπορεί βέβαια να αναρωτηθεί ένας κοινός θνητός: Όλοι αυτοί εισήλθαν στον οίκο της Δημοκρατίας με την αξία τους; Αυτό ας το κρίνει ο ιστορικός του μέλλοντος.

Μ.Τ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πολλοί ψυλλιάζονται ότι στη συγκεκριμένη διατύπωση περι ανανέωσης χωρούν πολλοί.
- Και Κακλαμάνης και Πάγκαλος και Βάσω και Διαμαντοπούλου και πολλοί δευτεροκλασάτοι και τριτοκλασάτοι σοσιαλιστές και σοσιαλισταρχίνες.
- Σχεδόν όλο το στελεχικό δυναμικό που επί χρόνια τρωγόπινε από τον κρατικό κορβανά σε βάρος του «λαουτζίκου» – για να χρησιμοποιήσουμε την έκφραση της σύζυγου του διευθυντή απογευματινής εφημερίδας.
- Ο Κίμωνας τα είπε χοντρά και λαϊκά.
- Οι πολλοί μάσησαν τα λόγια τους και έκαναν ότι δεν κατάλαβαν, αν κι έχουν πυρποληθεί τα μπατζάκια τους.
- Ένας από τους ποιητές του κινήματος, ο Σκανδαλίδης, έγραψε σε περιοδικό ότι «ο πορφυρογέννητος άναξ δεν μπορεί να διορίζει τον κηπουρό του πρωθυπουργού».
- Έσπευσε να διευκρινίσει βέβαια ότι δεν εννοεί τον αρχηγό του, αλλά όταν του ζήτησαν να δηλώσει ότι φωτογράφιζε τον Καραμανλή, αρνήθηκε λέγοντας ότι το κείμενο ήταν «θεωρητικό».
- Λέτε να του ετοιμάζουν θέση στο Πάντειο, όταν τελειώσουν με τη δίκη, που εντελώς συμπτωματικά έχουν θάψει τα ΜΜΕ;

ΠΟΙΟ «ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΑΦΙΑΣ» «ΧΑΙΡΕΙ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ»;

Οπως προβλέψαμε, η περίπτωση Παλαίοκρασά αρχίζει να γίνεται πλέον πολύ επικίνδυνη για την κυβέρνηση μετά το νέο βραχυκύκλωμα που της προκάλεσε με την πρωτοσέλιδη και οξύτατη επίθεσή του από την κυριακάτικη *Καθημερινή* εναντίον κορυφαίων υπουργών της κυβέρνησης και τις κατηγορίες για «διακομματική διαπλοκή». Αμύχανος ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Θ. Ρουσόπουλος απάντησε στις επίμονες ερωτήσεις των δημοσιογράφων ότι το νέο ηλεκτροσόκ από τον πρόεδρο της ΔΕΗ αφορούσε τάχα παλαιότερες υποθέσεις. Όμως ο κ. Παλαίοκρασάς κατέστησε σαφές με τη συνέντευξη ότι αναφέρεται στο σήμερα και ότι δέχεται έντονη πολεμική, γιατί οι διαπλεκόμενοι διαγκωνίζονται για το μεγάλο πρόγραμμα επενδύσεων της Επιχείρησης, ύψους 900 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά και για τις ετήσιες προ-

μήθειες 1,7 δισ. ευρώ. Μίλησε επίσης για «σύστημα μαφίας που χαίρει διακομματικής προστασίας»(!). Όλη η πιάτσα βοά άλλωστε για τα διαπλεκόμενα μαχαιρώματα που πέφτουν από καιρό μέσα και έξω από τη ΔΕΗ με αφορμή τα ενεργειακά προγράμματα. Όπως όλοι γνωρίζουν ποιος πολιτικός υποστηρίζει ποιον. Θα θυμίσουμε μόνο αυτά που έγραφε προ μηνών το *Αντί* για την απευθείας ανάθεση προμηθειών του υπουργείου Άμυνας στον κ. Ε. Μυτιληναίο από διυπουργική επιτροπή στην οποία συμμετείχαν εκτός του κ. Σπηλιωτόπουλου και οι κ.κ. Σιούφας και Αλογοσκούφης. Ο κ. Μυτιληναίος όμως είναι και ένας εκ των μεγάλων διεκδικητών της ενεργειακής πίτας, οπότε δεν χρειάζεται να ψάξει κανείς και πολύ ποιους ακριβώς αφορά το νέο ηλεκτροσόκ.

Π.Π.

ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΣΚΩΤΑ

Τριάντα χρόνια γιόρτασε η *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*. Να τα εκατοστήσει! Παρατηρήσαμε πάντως ότι η εφημερίδα που διευθύνει σήμερα ο Κοσκωτάνθρωπος Γιάννης Βλαστάρης, προσπαθεί να «απαλύνει» το παρελθόν που δεν είναι αρεστό ούτε στα διευθυντικά της στελέχη ούτε στους Πασόκους από τους αναγνώστες της. Έτσι το περιοδικό *Ε* από την περίοδο '88-'90 δεν αναδημοσιεύει ούτε ένα πρωτοσέλιδο για την υπόθεση Κοσκωτά. Και ο εκδότης κ. Θ. Τεγόπουλος σημειώνει (κι αν καταλάβατε, καταλάβατε):

«Η παρεξήγηση της θέσης μας ήταν ότι υποστηρίξαμε τα διάτρητα κατηγορητήρια του 1989. Η απαλλακτική κατάθεση του Χρήστου Τεγόπουλου στο Ειδικό Δικαστήριο παρεξηγήθηκε ως υπαναχώρηση. Δεν ήταν, όμως, παρά η συνεχιζόμενη και συνεπής διάκριση ανάμεσα στην ποινική και πολιτική ευθύνη».

Καθαρές κουβέντες. Και «δήλωση πασοκοφροσύνης». Και πόσες αφορμές για συζήτηση περί ευθύνης ποινικής και πολιτικής... Η οποία πολιτική ευθύνη απαλλάσσει –γιατί αυτό γίνεται έκτοτε– και από ποινικές ευθύνες.

Χ.Ν.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Τόσους και τόσους μάζεψαν στο Πάντειο. Ένας πάνω, ένας κάτω, δε θα πέσει έξω κι ο προϋπολογισμός της Γιαννάκου.

• Αν και η κυρία υπουργός ασχολείται στην παρούσα φάση με την ίδρυση Χομεϊνικού τύπου πανεπιστημίων κατόπιν παραγγελίας του κ. Χριστόδουλου.

• Κάποιοι πιο έξυπνοι ετοιμάζονται να πάνε για δήμαρχοι, γιατί διαισθάνονται ότι είναι κομμένοι από χέρι.

• Βενιζέλος και Καστανίδης αρνήθηκαν να πάρουν το χρίσμα για τη δημαρχία και τη νομαρχία της Θεσσαλονίκης.

• Δηλώνουν ανανεωτικοί...

• Ο Μαγκριώτης, μετά το δεκάημερο σεμινάριο στην Αγγλία και χωρίς μoustάκι, ανανεωτικός κι αυτός, δεν του καλοάρεσε η εξέλιξη κι έχει πέσει σε βαθιά περισυλλογή.

• Ο Βούγιανς, προερχόμενος από την ανανεωτική αριστερά, ατενίζει το μέλλον του με αισιοδοξία κι ας μη θέλουν να τον δουν οι πασόκοι της συμπρωτεύουσας.

• Αφού τον γουστάρει ο αρχηγός, δε πάν' να κουρεύονται οι αφισοκολλητές;

25 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ «ΣΑΝ ΠΡΟΚΕΣ ΝΑ ΚΑΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ»

Ηταν το βράδυ της 16ης Νοέμβρη του 1980. Η κυβέρνηση Ράλλη είχε απαγορεύσει την πορεία ελλήνων πολιτών προς την αμερικάνικη πρεσβεία, προσπαθώντας να φαλκιδεύσει τη μνήμη και τη δυναμική της επετείου. Κάποιοι συμφώνησαν (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΕΦΕΕ). Κάποιοι αντέδρασαν (Β' Πανελλαδική, ΚΚΕ μ-λ, Μαχητής κ.ά.). Στη γωνία Βουλής με Βασ. Σοφίας, ο Ρήγας ακολούθησε τους δεύτερους. Τα ΜΑΤ και οι αύρες άρχισαν να χτυπούν δαιμονισμένα, θέλοντας να προστατεύσουν την πρεσβεία των Αμερικανών και την κυβέρνηση Ράλλη. Στη γωνία Ιπποκράτους με Σταδίου το μπλοκ του Ρήγα εγκλωβίστηκε από ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις και δεκάδες μέλη και φίλοι/ες του κατέληξαν, άγρια χτυπημένοι/ες, στο νοσοκομείο. Στους γύρω δρόμους οι μάχες συνεχίζονταν μέχρι αργά το βράδυ, αφήνοντας δεκάδες βιτρίνες σπασμένες από αγνώστους, δύο πυροβολημένους από σφαίρες στο χώρο γύρω από το Πολυτεχνείο και δύο νεκρούς. Ήταν η Ματίνα Κανελλοπούλου, εργάτρια από το Περιστέρι, κι ο Ιάκωβος Κουμής, νεαρός διανοούμενος φοιτητής (συνεργάτης των *Τετραδίων*) από την Κύπρο. Στους «ανεξιχνίαστης αιτίας» θανάτους τους, όπως χαρακτηρίστηκαν αρχικά (ισχυρισμός που

καταρρίφθηκε από την ιατροδικαστική έκθεση), μάρτυρας υπήρξε γνωστός αστυφύλακας της εποχής, με πλούσιο παρακρατικό παρελθόν πυροβολισμών και μαρτυριών εναντίον απεργών, καταδεικνύοντας ότι η Ελλάδα δεν είχε επαρκώς «αποχουντοποιηθεί». Με τον θάνατό τους κάποιες παραιτήσεις επιβλήθηκαν και εν μέρει κάποια αποστήματα «αποστρατεύτηκαν». Γι' αυτό, όπως είχε σωστά επισημάνει η οργάνωση «εσωτερικού» του Περιστερίου, «η Ματίνα [κι ο κλινικά νεκρός Κουμής, συμπληρώνουμε, που εξέπνευσε λίγες ημέρες μετά στο νοσοκομείο] πρέπει να λογίζονται στους νεκρούς του Πολυτεχνείου». Φέτος κάποιοι νεαροί σύντροφοι (κυρίως της νεολαίας του ΣΥΝ) τους θυμήθηκαν, κάτι που είχε τη δική του σημασία. 25 χρόνια μετά, σ' εποχές ιλουστρασιόν καταπίεσης, η μνήμη του κινήματος πρέπει να μένει ζωντανή, βοηθώντας το όχι να αυτοβαυκαλίζεται αλλά να ωριμάζει. Γιατί η Κανελλοπούλου κι ο Κουμής (συμβολοποιημένοι) πρέπει να λογίζονται δυνητικά παρόντες σε κάθε εξέγερση που θέλει να προασπίσει την ελευθερία και τη δημοκρατία απέναντι σε κάθε χρώματος ολοκληρωτισμό.

Ελένη Καρασαββίδου

ΟΙ ΜΑΥΡΕΣ ΤΡΥΠΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η δημοκρατία έχει, κατά κοινή ομολογία, εμπειρωθεί πλήρως στη χώρα μας και κανείς δεν είναι σε θέση να την απειλήσει. Κάποιοι όμως επιμένουν να συμπεριφέρονται όχι μόνο αντιδημοκρατικά αλλά και επικίνδυνα για τη δημόσια ασφάλεια και, το σημαντικότερο, με την ανοχή των αρμόδιων αρχών ασφαλείας.

Γιατί μόνον έτσι μπορεί να ερμηνευθεί το γεγονός που συνέβη προ δύο εβδομάδων έξω από τα γραφεία της Χρυσής Αυγής στην οδό Σολωμού και στο οποίο μέλη της οργάνωσης πυροβόλησαν με κινηγετικά όπλα ομάδα κουκουλοφόρων που είχαν συγκεντρωθεί εκεί, με αποτέλεσμα να τραυματίσουν δυο άτομα και να προκαλέσουν ζημιές σε σταθμευμένα αυτοκίνητα.

Και το χειρότερο, αστυνομικοί που έκαναν έρευνα, ανακάλυψαν μέσα στα γραφεία της οργάνωσης έξι βόμβες μολότωφ έτοιμες για χρήση, τις οποίες και κατάσχεσαν.

Πέρα από αυτό όμως, τίποτε άλλο. Ούτε συλλήψεις, ούτε κλείσιμο των γραφείων, αντίθετα ακόμα και προς τους διάφορους τρομονόμους που ψηφίζονται και παρά το γεγονός ότι μέλη της ίδιας αυτής οργάνωσης, περίπου ένα μήνα νωρίτερα, είχαν μαχαιρώσει ανενόχλητοι στο Μοναστηράκι δυο φοιτητές, επειδή φορούσαν αντιφασιστικές κονκάρδες.

Από την άλλη, πριν από μερικές ημέρες στα γρα-

φεία του ΠΑΜΕ πιάστηκαν από μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης δυο κουμπουροφόροι μυστικοί αστυνομικοί, οι οποίοι, αντιγράφοντας παλιές μεθόδους, είχαν προσπαθήσει να μπουν κρυφά για να παρακολουθήσουν μια καθαρά λαϊκή εκδήλωση.

Έρημη δημοκρατία!

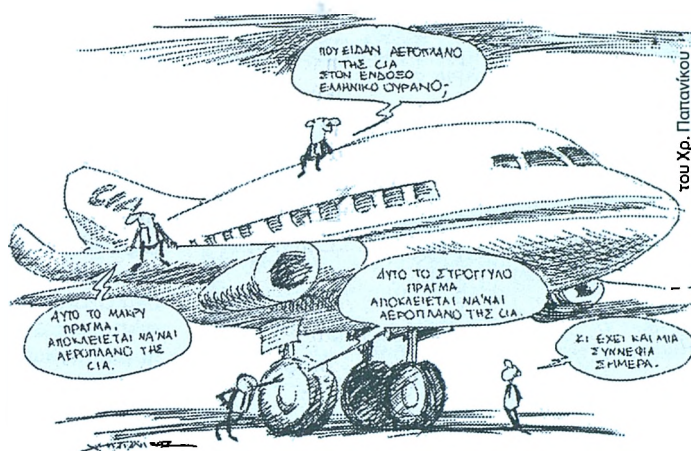
Τ.Κ.Δ.

ΠΕΤΑΕΙ, ΠΕΤΑΕΙ Η... CIA

Τελικά, πέρασε ή δεν πέρασε από ελληνικό αεροδρόμιο αεροσκάφος της CIA με φορτίο κρατουμένους που προορίζονταν για κάποια μυστική φυλακή σε ευρωπαϊκή χώρα;

Αυτό είναι το πρώτο ερώτημα, που ακόμα μένει αναπάντητο, παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης να διαψεύσει τις σχετικές πληροφορίες γερμανικής εφημερίδας, με αποτέλεσμα να μας μπερδέψει περισσότερο. Γι' αυτό και ένα δεύτερο ερώτημα είναι: Γνωρίζουν τελικά οι αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας κατά πόσο πραγματοποιήθηκε μια τέτοια πτήση –ή περισσότερες– της CIA; Και αν ναι, είχαν τουλάχιστον ειδοποιηθεί επισήμως, ή απλώς έκαναν τα στραβά μάτια, θεωρώντας ότι η

του Χρ. Παπανίκου

υπερδύναμη βρίσκεται στο απυρόβλητο, οπότε απέφυγαν να κάνουν οποιονδήποτε έλεγχο, μπας και θυμώσει ο πλανητάρχης;

Εδώ ο κόσμος έχει βουίξει και ολόκληρη η Ευρώπη βρίσκεται σε αναστάτωση από την κατάφωρη παραβίαση

όλων των διεθνών νόμων και ηθικών κανόνων εκ μέρους των Αμερικανών, οι οποίοι συμπεριφέρονται με όλο και περισσότερο θράσος, περισσότερη κυνικότητα και αδιαντροπιά, έναντι και των στενότερων εταίρων τους. Εμείς;

Τ.Κ.Δ.

ΟΙ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ουμάστε όσα γράφαμε σε σχόλιο στο τχ. 854 για την Προϊσταμένη Αρχή, δηλαδή την πρεσβεία των ΗΠΑ; Προχθές εδέχσε η Ασφάλεια να μας δώσει αντίγραφο από το «Βιβλίο Συμβάντων» που κρατεί, το οποίο αναφέρεται στη σύλληψη του εκδότη και του φωτογράφου του περιοδικού. Αντιγράφουμε:

«Την 17.25 ώρα της 2.11.2005 προσήχθησαν στην Υπηρεσία μας από τον σταθμό Άμεσης Δράσης Αττικής [...] διότι ευρισκόμενοι επι της οδού Γέλωνος σε σημείο όπισθεν της Πρεσβείας των ΗΠΑ θεωρήθηκαν ύποπτοι γιατί φωτογράφιζαν προς την κατεύθυνση του οικήματος αυτής και στον αστυνομικό έλεγχο που έγινε διαπιστώθηκε ότι δεν έφεραν

μαζί τους κάποιο έγγραφο δηλωτικό των στοιχείων ταυτότητας και απεχώρησαν την 18.00 ώρα της αυτής, καθόσον ουδέν προέκυψε εις βάρος των. Ενημερώθηκαν Αρμόδιες προϊστάμενες υπηρεσίες».

Είναι άξια παρατήρησης για μας η ανακρίβεια σχετικά με την κράτηση στο Αστυνομικό Τμήμα –ή μιάμιση ώρα έγινε 35 λεπτά– δύο ανθρώπων του περιοδικού τις κρίσιμες, τελευταίες ώρες που κλείνει η ύλη, όσο και το ότι δεν αναφέρεται κάποιο πταίσμα. Μάλλον όχι, αναφέρεται:

«Θεωρήθηκαν ύποπτοι διότι φωτογράφιζαν».

Αχ, κύριε Βουλγαράκη! Τόση εξυπνάδα διαθέτουν τα όργανα. Γιατί τους υποχρεώνετε να γράφουν βλακείες;

Α

«ΑΥΡΙΑΝΗ ΖΕΙΣ, ΕΣΥ ΜΑΣ ΟΔΗΓΕΙΣ»

Αυτό θα είναι, όπως εκτιμούμε, ένα από τα συνθήματα σε μια εκ των προσεχών διαδηλώσεων δημοκρατικών αναγνωστών της Ελευθεροτυπίας εναντίον του «τηλεφασισμού» και των «τηλεδικειών». Αυτό τουλάχιστον προκύπτει από το εξής σχόλιο που διαβάσαμε στην Ελευθεροτυπία της Τετάρ-

της: «Κον Δημ. Κοντομηνά, πρόεδρο του τηλεοπτικού σταθμού Alpha: Έχεις ιδέα γιατί σε αναζητεί ο αντισταγγελέας του Μονάχου;». Για όσους και εκ των αναγνωστών μας δεν έχουν ιδέα, υπενθυμίζουμε ότι πλήρης αρθρογραφία επί του θέματος δημοσιεύτηκε πρόσφατα στην Αυριανή.

Π.Π.

του Δημήτρη Πετασιδή

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Θυμάστε τον ανεκδιήγητο Λογοθέτη που χρημάτισε δήμαρχος Πειραιά και τίναξε τη μπάνκα στον αέρα;

• Διαβάσαμε ότι ετοιμάζεται να επανέλθει στη δράση ως υποψήφιος της Νίκαιας, με τη στήριξη του τ. συμβούλου του τ. καταλληλότερου Πανταγιά.

• Ε ρε γλέντια!

• Εξόρμηση στις λαϊκές συνοικίες για την ακρίβεια από τους Πασόκους.

• Μεταξύ των επικεφαλής ο εργατολόγος και υπερασπιστής των δικαιωμάτων του λαού Χ. Πολυζωγόπουλος μετά της κ. Αποστολάκη.

• Πρόεδρε, α-να-νέω-ση είπαμε, όχι αναπαλαίωση!

• Πόλεμο με την Ελευθεροτυπία άνοιξε ο Ζούγκλας, δηλαδή ο Άλφα, δηλαδή ο Κοντομηνάς.

• Κι από τις δυο πλευρές τα βέλη που εκτοξεύονται είναι τοξικά, αλλά κανείς δε μιλά για την ταμπακέρα.

• Το συγκρότημα Μπόμπολα και ο Ψυχάρης τάχθηκαν ανοιχτά με τον Ζούγκλα.

• Βρήκαν αφορμή να πάρουν πίσω το αίμα τους για το βασικό μέτοχο...

• Η διαπλοκή όμως υπάρχει, τα ΜΜΕ πρωταγωνιστούν, ο κόσμος τούς φτύνει κι αυτοί μιλούν για ακραία καιρικά φαινόμενα...

ΜΟΛΥΒΙΣ

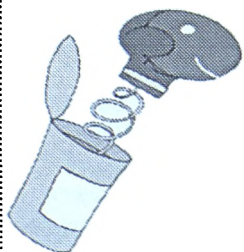
- Την ίδια στιγμή αναβιώνει το «συνδικαλιστικό» της ασφάλειας. Μπάτσοι «πιάστηκαν στα πράσα» να παρακολουθούν σύσκεψη στελεχών του ΠΑΜΕ.
- Βουλγαράκης και Παναγιωτόπουλος με δηλώσεις τους καταδικάσαν το γεγονός.
- Το ερώτημα όμως που παραμένει είναι πώς βρέθηκαν τα σαΐνια τους εκεί.
- Από μόνοι τους πάντως αποκλείεται.

N. Μολ.

ΓΑΛΑΝΤΟΜΟΣ

Όλα και όλα! Αυτή η κυβέρνηση διαπρέπει σε αβροφροσύνες και διπλωματικές κολακείες. Για να δείξει ο Καραμανλής ότι υπερέχει έναντι του «άχρωμου» Σημίτη και ότι διαθέτει ανθρωπισμό άνοιξε τις πόρτες του Μαξίμου και δέχτηκε τους συνταξιούχους. Δεν είχε να τους προσφέρει τίποτε άλλο πέραν λίγων γλυκών και καφέδων. Προφανώς τους ευχήθηκε ολόθερμα Καλά Χριστούγεννα και έδωσαν ραντεβού για του χρόνου...

Σως

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΣ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο Γιωργάκης συνέλαβε άλλη νέα ιδέα για την ανανέωση και εξυγίανση του Κινήματος, διότι σκέπτεται συνεχώς και δεν θέλει να αφήσει το «παλιό» να σκεπάσει το «νέο». Αποφάσισε λοιπόν ότι πρέπει να εκπαιδευτούν τα νέα στελέχη, αφού «κατ' απαίτησή» του αυτά είναι που θα παραθυρώνονται στα κανάλια προκειμένου να διαδώσουν τα φώτα στα τηλεοπτικά πλήθη. «Επικοινωνιακά επαρκή» τα θέλει τα στελέχη του ο Γιωργάκης· ξέρετε δα τι σημαίνει επικοινωνία μέσω τηλεόρασης; Εξυπνες ατάκες, γελάκια, θυμός και φωνές, για να μην ακούγεται ο ανθομιλητής· πολιτικά τερτίπια δηλαδή.

Και βρήκε τον πιο κατάλληλο δάσκαλο: τον «επικοινωνιολόγο» Γιώργο Σεφερτζή. Ξέρετε, εκείνον τον παλιό γραμματέα στη Νέα Γενιά που μετά από διάφορες δολιχοδρομίες κατέληξε να παίζει φούσκες στο Χρηματιστήριο (μέχρι και βιομηχανία έστησε ο αθεόφοβος!), για να καταλήξει πριν από τρία καλοκαίρια στον Κορυδαλλό.

Έπεσαν τότε λυτοί και δεμένοι –δικό τους ήταν κράτος– και αποφυλακίστηκε μετά από λίγο. Και τώρα θα διδάξει τα παρθένα στελέχη του ΠΑΣΟΚ περί επικοινωνίας. Επιτυχής επιλογή.

X.N.

ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ

Τρέχουν και δεν φτάνουν χειμωνιάτικα στην όμορφη ελληνική επαρχία ο πρόεδρος και τα κομματικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, αλλά η άνοιξη μάλλον θ' αργήσει να έρθει. Στηριζόμενοι στις δημοσκοπήσεις και την οικονομική δυσπραγία της κυβέρνησης, οι άνθρωποι του ΠΑΣΟΚ και τα συν αυτοίς «παπαγαλάκια» αναθάρρησαν και βλέπουν στον ορίζοντα και πάλι εξουσία.

Θεωρώ πραγματική κατάρτα, για το ίδιο το ΠΑΣΟΚ πρώτα πρώτα, το ενδεχόμενο να βρεθεί σύντομα και πάλι σε τροχιά εξουσίας. Και αυτό όχι λόγω προσωπικού αντι-πασοκικού μένους. Σε καμία περίπτωση. Απλώς φρονώ ότι πρέπει να ψηθεί στα έδρανα της αντιπολίτευσης, να κάνει βασανιστική αυτοκριτική, να αναζητήσει με «πόννο» έναν καινούργιο πολιτικό λόγο για τη σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία και να ανανεώσει σε βάθος το στελεχικό του δυναμικό.

Ο Γιώργος Παπανδρέου έριξε λοιπόν για άλλη μια φορά το σύνθημα της ανανέωσης και μίλησε για «αποστρατείες». Με σαφείς αποδέκτες βεβαίως, τους οποίους όλοι φανταζόμαστε. Καλή και άγια η ανανέωση. Δεν διαφωνώ. Τη θεωρώ μάλιστα απαραίτητη και για το ΠΑΣΟΚ αλλά και για το σύνολο των κομματικών σχηματισμών, μηδέ της αριστεράς εξαιρουμένης. Αλλά με ποιον; Με τη Ματσούκα και τη Γκερέκου; Δεν αμφιβάλω ότι ο Γιώργος έχει καλές προθέσεις. Είμαι καλοπροαίρετος. Αμφιβάλω όμως για τρία πράγματα. Το πρώτο είναι ποιος καταξιωμένος κοινωνικά και επαγγελματικά άνθρωπος, ποιος αγνός ιδεολόγος και οραματιστής (δεν μπορεί, διάβολε, πρέπει να υπάρχουν και σήμερα τέτοιοι) θα πειστεί να αναμειχθεί με την πολιτική και ιδιαίτερα με το ΠΑΣΟΚ, με δεδομένη την απαξίωση με την οποία φρόντισαν να περιβάλουν την πολιτική οι πολιτικοί μας; Δεύτερον, αμφιβάλω κατά πόσον ο Γιώργος «ελέγχει» το κόμμα του απόλυτα, με δεδομένες τις διαπλεκόμενες σχέσεις κορυφαίων στελεχών του με εκδότες, προμηθευτές και λοιπούς νομείς της δημόσιας περιουσίας. Και τρίτον, κατά πόσον ο Γιώργος έχει το πολιτικό διαμέτρημα να αναμετρηθεί με το ριζωμένο «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και την αρπαχτική νοοτροπία των τρωκτικών του, ακολουθώντας τακτική ρήξης και σύγκρουσης με τα φαινόμενα αυτά και διαχωρίζοντας τη θέση του από τις αρνητικές στιγμές της σημαντικής οκταετίας, χωρίς το φόβο μήπως στενοχωρήσει κάποιους κομματικούς «βαρόνους».

Κώστας Καραβίδας

ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ;

Οπως διαβάσαμε στα *Νέα* της Δευτέρας εντός του 2006 αναμένεται να γίνουν οι πρώτες εισηγήσεις για τη νέα συνταγματική αναθεώρηση. Η κυβέρνηση εκτιμά ότι σε ορισμένα ζητήματα θα υπάρξει συμφωνία με το ΠΑΣΟΚ. Ωστόσο, το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης εμφανίζεται επιφυλακτικό. Ποια θέματα αφορούν οι επιφυλάξεις; Όπως πληροφορούμεθα ένα εξ αυτών μπορεί να είναι η πρόθεση του Μαξίμου να προτείνει πενταετή θητεία της κυβέρνησης, όπως ισχύει δηλαδή στη Γερμανία. Οπότε μάλλον οδεύουμε προς επταετή, τουλάχιστον, θητεία του Κ. Καραμανλή, επειδή στην περίπτωση αυτή το «2+4» θα γίνει «2+5». Κάτι όμως μας λέει ότι δεν αποκλείεται να θιγεί και το θέμα των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας. Συνταγματολόγοι δεν είμαστε, αλλά αν γίνει αυτό, η επόμενη Βουλή θα είναι «αναθεωρητική».

Π.Π.

ΑΝΕΥΘΥΝΟΨΕΥΘΥΝΟΙ!

Σύσσωμο το κοινοβούλιο προσπάθησε να μπαλώσει, εκ των υστέρων και με συνοπτικές διαδικασίες, το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με την ψήφιση κατ' αρχήν του νομοσχεδίου για το ξέπλυμα του μαύρου χρήματος. Ανεξάρτητα από την όποια λύση βρέθηκε τελικά, τα κόμματα που το ψήφισαν παραμένουν εκτεθειμένα στην κοινή γνώμη για την χωρίς ενδελεχή έλεγχο θετική ψήφο τους. Νομικοί κύκλοι όμως υποστηρίζουν ότι η αμνήστευση του παραδικαστικού κυκλώματος ουσιαστικά έχει συντελεστεί και ότι αυτό θα αποδειχθεί στην πρώτη δίκη που θα γίνει σχετικά με την υπόθεση. Στην περίπτωση που έχουν δίκιο, ποιος θα αναλάβει την πολιτική ευθύνη για την παραγραφή ενός σκανδάλου στο οποίο φαίνεται να συμμετέχουν όχι μόνο ανώτατα μέλη του δικαστικού σώματος αλλά και πλήθος στελεχών του δημόσιου βίου της χώρας;

Ακόμα και μετά το όποιο «μπαλωμα» –όπως φαίνεται θα χρειαστεί και άλλο– την ευθύνη για την κατάθεση προς ψήφιση της επίμαχης διάταξης δεν την αναλαμβάνει κανείς. Όλοι πετούν το μπαλάκι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κρυβόμενοι πίσω από την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την κοινοτική. Από κανέναν όμως από τους «ανευθυνού-πεύθυνους» κοινοβουλευτικούς άνδρες δεν μπορείς να λάβεις κατηγορηματική γνώμη για το αν όλες οι διατάξεις του νομοσχεδίου είναι σωστές και δεν δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από όσα προσπαθούν να επιλύσουν.

Αν μάλιστα με βάση τις διατάξεις του περιβόητου νομοσχεδίου, και πλέον νόμου του ελληνικού κράτους, απαλλαγούν οι μετέχοντες στο κύκλωμα, ποιος θα πιστέψει ότι όλος ο χειρισμός του θέματος ήταν ένα απλό λάθος και δεν ήταν αναμεμειγμένοι δικηγόροι, δικαστές και πολιτικοί; Ποιος θα τολμήσει να υπερασπιστεί το κύρος του κοινοβουλίου όταν σύσσωμο θα έχει εμποδίσει τη διερεύνηση του μεγαλύτερου σκανδάλου του σύγχρονου ελληνικού κράτους;

Μ.Τ.

ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝ;

Η κατάσταση στο ελληνικό ποδόσφαιρο έχει ξεπεράσει πλέον τα όρια της ανοχής. Τα επεισόδια που έγιναν την περασμένη Κυριακή στη Λειβαδιά, σε αγώνα Α' Εθνικής μεταξύ της τοπικής ομάδας και της ΑΕΚ, έδειξαν την κατηφόρα που έχει πάρει στη χώρα μας το δημοφιλές άθλημα. Ένα χρόνο μετά την ανάδειξη της Εθνικής σε πρωταθλήτρια Ευρώπης, οι ελληνικοί σύλλογοι έχουν αποτύχει σε όλους τους στόχους τους. Και εξαιτίας των αποτυχιών αυτών, καθώς οι σύλλογοι δεν θέλουν να εξαγριώσουν τους οργανωμένους οπαδούς τους, δεν παίρνουν και κανένα μέτρο εναντίων τους. Ο λόγος είναι απλός. Δεν θέλουν να υφίστανται κριτική για το επίπεδο που έχουν φτάσει οι ομάδες. Ο κόμπος όμως έφτασε στο χτένι. Για να μη θρηνησουμε νεκρούς, το ελληνικό κράτος πρέπει να πάρει μέτρα ανάλογα μ' εκείνα της Μ. Βρετανίας μετά την τραγωδία του Χέιζελ. Και η πρώτη κίνηση είναι να σταματήσει την εκπροσώπηση των ελληνικών ομάδων στις διεθνείς οργανώσεις μέχρι την εξυγίανση του αθλήματος. Γιατί μόνο αν «πονέσουν» οικονομικά οι πρόεδροι, θα φιλοτιμηθούν να «μαξέψουν» τους οργανωμένους και κατευθυνόμενους από τους ίδιους σε πολλές περιπτώσεις χούλιγκαν.

Σ.

ΤΗΛΕ-ΚΑΛΥΨΗ

Συνεχίζεται η διασπορά ειδήσεων, κατασκευασμένων και μη, βάσει των οποίων η κοινή γνώμη καλείται να ενημερωθεί περί επικείμενου ανασχηματισμού. Έως τότε όμως η κρατική τηλεόραση δεν φεύδεται τα έργα και τις ημέρες υπουργών και υφυπουργών. Έτσι λοιπόν είδαμε έως και τον υφυπουργό Εξωτερικών κ. Σκανδαλάκη να παίρνει την πίεση (!) από ηλικιωμένη στην Ουκρανία (δεν μάθαμε ωστόσο τι αγωγή της συνέστησε). Εγώ όμως για ένα πράγμα πείστηκα: Από τη στιγμή που είδα τον Νικήτα Κακλαμάνη να φυτεύει δέντρα, δεν έχω την παραμικρή αμφιβολία ότι πάει για δήμαρχος! Σως

του Χρ. Παπανίκου

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑ

Η διαμάχη ανάμεσα στον Τριανταφυλλόπουλο και τον Φυντανίδη δεν είναι διαμάχη ανάμεσα στον Alpha και την *Ελευθεροτυπία*. Κυρίως είναι διαμάχη ανάμεσα στον έντυπο λόγο και στον ηλεκτρονικό, στο κείμενο και στην εικόνα. Το θέμα είναι πρωτίστως αν θα επιτρέψουμε στο όνομα του τηλε-κανιβαλισμού και της θηριώδους θεαματικότητας ν' ανατραπεί ολόκληρος ο νομικός μας πολιτισμός, τα στοιχειώδη δικαιώματα του πολίτη, η στοιχειώδης δημοσιογραφική δεοντολογία. Γιατί η φυλή των Κιμάκη εκεί κυρίως στοχεύει: στην ανατροπή του οποιουδήποτε κανόνα στ' όνομα του «λαού» και στην κατάργηση οποιασδήποτε αρχής δικαίου στο όνομα των εντυπώσεων και της αυτοδικίας.

Θα μου πείτε πως ο Τριανταφυλλόπουλος έχει επιτυχίες και θα συμφωνήσω. Θα προσθέσω επίσης ότι ραγδαία ο έντυπος λόγος δημοσιοευπαλλοποιείται και οι πρώην ρεπόρτερς σήμερα χτυπάνε μύγες και διπλοθεσίες. Όμως η ουσία βρίσκεται αλλού: Στην κατάφωρη αυθαιρεσία του τηλε-δικαστή και των τηλε-ενόρκων, που εκβιάζουν, συκοφαντούν, παίζουν εν ου παικτοῖς και εντέλει οδηγούν την «δίκη» κατά τα συμφέροντά τους. Η φυλή των Κιμάκη γλείφει τα νυν αφεντικά, εκβιάζει τα προηγούμενα και βολιδοσκοπεί τα επόμενα. Είναι δε τόσο σαθρό το σύστημα εν γένει που και η παραμικρή επιμονή ανταμείβεται πλουσιοπάροχα με δημοσιογραφικές επιτυχίες και «επιτυχίες». Η κλειδαρότρυπα, η επιλογή των θεμάτων, η δημόσια διαπόμπευση, η αμεροληπτική έρευνα, ο στόχος της AGB κι όχι της αλήθειας θριαμβεύουν. Η φυλή των Κιμάκη έστειλε τον Καλούτση στη φυλακή, τον Ρεγκούζα σπíti του, τον Πάχτα εκτός βουλής. Τι σημαίνει αυτό; Πως εξαλείφθηκε η διαφθορά και σταμάτησε η συναλλαγή; Δραματικά όχι! Οι Κιμάκη αποτελούν τη μεγαλύτερη απόδειξη της ανθεκτικότητας του συστήματος, τη νίκη της ισοπεδωτι-

κής εικόνας επί της ορθοφροσύνης του λόγου.

Και για την «ταμπακέρα», όπως βοά η τηλεοπτική μετα-εφημερίδα *Το Θέμα*; Δεν θα γίνουμε εμείς όψιμοι υπερασπιστές του ονόματος του κ. Φυντανίδη και των επιχειρήσεων της κ. Βεντουράκη. Αλλά και δεν θα εξαρτήσουμε την κρίση ή την κριτική μας από την κρίση και την κριτική των Κιμάκη-δων και των συμφερόντων τους. Γιατί τότε θα έπρεπε ν' αθωώσουμε και τον κ. Π. Μαντούβαλο, όπως έσπευσε να κάνει ο τηλε-δήμιος πηγαίνοντας στο γραφείο του προστατευομένου του και στήνοντας ολόκληρο σκηνικό. Είναι φορές που η τηλεοπτική εικόνα εκδικείται και η δύναμή της ξεφεύγει απ' όσους συνήθως την χειραγωγούν. Ο Μάκης «δικάζει» και «αθώνει» κατά το δοκούν. Ας μην πέσουμε στην παγίδα του.

Η ελληνική κοινωνία πρέπει κάποτε ν' αντιδράσει· αλλιώς αυτή η τηλεόραση κι αυτοί οι τηλε-άνθρωποι της αξίζουν. Η *Ελευθεροτυπία*, όχι χωρίς σφάλματα ή παλινωδίες, έπαιξε έναν καταλυτικό ρόλο στα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα αυτού του τόπου κατά την τελευταία τριακονταετία. Μόνον τυφλοί ή εθελουφλούντες μπορούν να το αμφισβητήσουν. Απ' την άλλη πλευρά, η τεράστια δύναμη που απέκτησε μπορεί να είναι και η πιο επικίνδυνη αδυναμία της. Σταματώ εδώ για ευνόητους λόγους. Συνεργάζομαι με την *Ελευθεροτυπία* όπως συνεργάζομαι και με το *Αντί*, άρα η γνώμη μου μπορεί να θεωρηθεί μεροληπτική. Ο προσωπικός μου πόλεμος εναντίον της φυλής των Κιμάκη και των Χατζησαρύπολων, η κριτική μου απέναντι στη γελοιότητα της ελληνικής τηλεόρασης και στη σχετική ακηδία της πολιτείας είναι πάντως πολύ παλιότεροι απ' την κόντρα Σεραφείμ-Μάκη. Κι ελπίζω, πολύ πιο σφαιρικοί!

Μάνος Στεφανίδης

ΟΤΑΝ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΞΥΠΝΟΥΝ

Σε ανερχόμενο προς την κορυφή κανάλι ορισμένα βασικά στελέχη έθεσαν την προηγούμενη εβδομάδα στον ιδιοκτήτη θέμα για έναν κορυφαίο συνεργάτη τους που προκαλεί τον τελευταίο καιρό το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Εκκλησίας, ενίοτε δε και της δημοσιογραφίας. «Δεν θα είστε με τα καλά σας», ήρθε η απάντηση. «Πρώτον, φέρνει πολλά λεφτά στο κανάλι και δεύτερον, αν τον διώξω, θα τα βάλει και μαζί μου». Δεν παίρνουμε όρκο για τη συγκεκριμένη διατύπωση της απάντησης, αλλά το θέμα προσφέρεται, στους ενασχολούμενους με τη διαπλοκή, για μια νέα διατριβή, η οποία μπορεί να κινηθεί στο εξής γενικό πλαίσιο: «Κάποτε οι πολιτικοί είχαν κατ' αποκλειστικότητα το πάνω χέρι και μοίραζαν τον δημόσιο πλούτο καταπώς τους βόλεψε. Από τις αρχές της δεκαετίας του '80 όμως, έπαθαν κρίση βλακειάς και έβαλαν συνεταίρους και ορισμένους επιχειρηματίες. Στην επόμενη δεκαετία οι "εθνικοί" πλέον προμηθευτές σκέφτηκαν ότι πρέπει να πάρουν οι ίδιοι κατ' αποκλειστικότητα το πάνω χέρι και περάσαμε σε αυτό που αποκαλείται διαπλοκή. Επειδή όμως τα όπλα των εν λόγω εθνικών προμηθευτών τα κρατούσαν κυρίως ορισμένοι "δημοσιογράφοι", ήρθε τώρα κι η σειρά τους να σκεφτούν μήπως πρέπει να πάρουν εκείνοι το πάνω χέρι».

Π.Π.

Ένα έθνος σε αναζήτηση ταυτότητας

Σκέψεις με αφορμή τις *Αρχές Τουρκισμού* του Γκιοκάλπ

του Πάνου Καζάκου

Μια πηγή αντιστάσεων στις μεταρρυθμίσεις που προωθούνται σήμερα στην Τουρκία ως συνέπεια της βασικής της επιλογής να επιδιώξει την ένταξη της στην ΕΕ είναι ο εθνικισμός. Το φαινόμενο είναι διάχυτο στη δημόσια ζωή και παιδεία. Θα δυσκολέψει την ένταξη στη μετα-εθνική ή μετα-μοντέρνα δομή της ΕΕ, όπου τα κράτη μέλη έχουν δραστικά τροποποιήσει τους ορισμούς της εθνικής κυριαρχίας, πράγμα που κάνει δυνατή την «αμοιβαία εποπτεία» σε σειρά ολόκληρη τομέων της δημόσιας ζωής.

Το νέο τουρκικό κράτος ιδρύθηκε μετά τις συγχύσεις του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (επίσημα το 1922). Ήταν ένα μέρος της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η συγκρότησή του στηρίχθηκε στον εθνικισμό όπως τον εννόησε. Ο όρος συνιστούσε έναν από τους ξύι πυλώνες του κεμαλισμού. Είχε διττό χαρακτήρα: Προς τα έξω σήμαινε εθνική κυριαρχία, ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητα, ενώ προς τα μέσα εθνική τουρκική ενότητα, που ήδη στα χρόνια του Κεμάλ αναδείχθηκε σε μείζον πρόβλημα. Ο εθνικισμός περιελάμβανε επίσης ως πολιτική την εκκαθάριση της γλώσσας από ξένα στοιχεία, νέες ιστορικές ερμηνείες για την προέλευση του έθνους («αυτόχθονες») και έμφαση στην εθνική υπερηφάνεια.

ΣΤΙΣ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Η κεμαλική εθνική αρχή δεν άφηνε περιθώρια για την αναγνώριση ενός αυτόνομου κουρδικού έθνους. Αυτό προέκυπτε ήδη από το Σύνταγμα. Έτσι, εξαρχής υιοθετήθηκε έναντι των Κούρδων μια βίαιη πολιτική εκτουρκισμού που οδήγησε ήδη στη δεκαετία

του '20 σε ανταρσία, που με τη σειρά της προκάλεσε μια εκστρατεία καταστολής μεγάλης κλίμακας. Η ιστορία θα επαναληφθεί στην Ανατολία τη δεκαετία του '90. Ακόμη και σήμερα αιτήματα για ελεύθερη χρήση της γλώσσας κ.λπ. της κουρδικής μειονότητας αντιμετωπίζεται με δυσπιστία και μόνον πρόσφατα έγιναν κάποιες πρώτες, διστακτικές παραχωρήσεις από το κράτος.

Στις συνθήκες εκείνες, εντάσεις δημιουργήθηκαν και με την εναπομείνασα χριστιανική-ορθόδοξη κοινότητα, η οποία υπέστη (και υφίσταται) τις συνέπειες μιας συνεχούς πολιτικής καταπίεσης και εξάλειψης της ταυτότητάς της.

Οι μειονότητες αντιμετωπίστηκαν εξαρχής εχθρικά από το νέο κράτος και λόγω προϋστορίας. Τον 19ο αιώνα στην οθωμανική αυτοκρατορία έγιναν μεταρρυθμίσεις για την ίση μεταχείριση των εθνοτήτων, αλλά αυτή η πολιτική δεν κατάφερε ούτε να τις ενσωματώσει στο κράτος, ούτε να εμποδίσει την αποσχιστική δυναμική. Στην επιλεκτική μνήμη πολλών συνέβη το αντίθετο: Η ανοχή οδήγησε στη διάλυση της αυτοκρατορίας.

Ο εθνικισμός έχει λοιπόν βαθιές ρίζες. Ίσως κατανοείται καλύτερα αν στραφούμε στις ιδεολογικές πηγές του.

Την ευκαιρία μάς δίνει η μετάφραση στην ελληνική του έργου του Ζιγιά Γκιοκάλπ *Αρχές Τουρκισμού*, μιας αυθεντικής κατά κάποιο τρόπο πηγής της εθνικιστικής ιδέας¹.

Γεγονός είναι ότι ο τρόπος που θέτει τα προβλήματα ο Γκιοκάλπ είναι ασυνήθιστος για όσους έχουν δυτική παιδεία και συνειδητοποιούν ή εκτίθενται στο ιστορικό βάρος των εννοιών. Επίσης, η διάκριση ανάμεσα σε κανονιστική και εμπειρική ανάλυση, ανάμεσα στο τι συνέβη και γιατί ακριβώς και στο τι πρέπει να γίνει παραμένει συγκεχυμένη ή, πάντως, πολλές προτάσεις δεν προκύπτουν από ένα στέρεο εμπειρικό-αναλυτικό θεμέλιο. Δεν λέγω ότι ο Γκιοκάλπ δεν κάνει σωστές ιστορικές αναφορές ή αγνοεί την εμπειρία ή ακόμη και τη θεωρία της Δύσης. Αλλά ο τρόπος που το κάνει, η ορολογία, οι ανησυχίες και τα ερωτήματα «ξενίζουν» σήμερα. Αντανακλούν το πνεύμα της εποχής του, ή καλύτερα εκείνων εκτός Δύσης που ήλθαν τότε σε επαφή με τη Δύση – τις ιδέες της και τις ιστορικές διεργασίες που οδήγησαν στη δημιουργία εθνικών κρατών –, χωρίς διαμεσολαβήσεις. Π.χ. ένα τμήμα του α΄ μέρους που έχει τον τίτλο «Προς τη Δύση» αρχίζει ως εξής:

«Μια παλιά παροιμία λέει: Γνώρισε τη δουλειά σου, το ψωμί και το ταίρι σου. Κοινωνιολογικά μπορούμε να το διατυπώσουμε: Γνώρισε το έθνος σου, την ούμα και τον πολιτισμό σου»².

1. Ζιγιά Γκιοκάλπ, *Αρχές Τουρκισμού*, ελληνική μετάφραση Άρη Αμπατζή, Κούριερ Εκδοτική, Αθήνα 2005.

2. Ό.π., σελ. 66. Ούμα είναι η κοινότητα των πιστών του Ισλάμ.

Προσθέτω ότι από την ίδια φάση όπως ο Γκιοκάλπ έχουμε περάσει από καιρό. Με άλλα λόγια, αυτού του τύπου οι προσεγγίσεις συνοδεύουν μεγάλες διαδικασίες μετασχηματισμού των κοινωνιών.

Ο ΜΑΚΡΥΣ ΔΡΟΜΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Πρέπει να σημειώσουμε ότι η σημερινή Τουρκία απέχει πολύ από την κατάσταση στην οποία βρέθηκαν οι δυνάμεις που τη διαμόρφωσαν με την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα. Το ερώτημα πόσο δυτική είναι η Τουρκία ή μπορεί να γίνει, ας πούμε «χωρίς να χάσει την ψυχή της», δεν είναι μόνο θεωρητικό αλλά και εξόχως πολιτικό. Αφορά τους Τούρκους, εμάς και τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Κατά την εκτίμησή μου, παρά τις αντιφάσεις ή τα ημιτελή έργα και τις μεγάλες εκκρεμότητες και εντάσεις, η Τουρκία γίνεται ολοένα και λιγότερο αγροτική, περισσότερο αστική, με θεσμούς οικονομίας της αγοράς και βιομηχανία³. Για να χρησιμοποιήσω την ευρωπαϊκή διγλωσσία «είναι καθ' οδόν» προς την Ευρώπη, ο «σταθμός προορισμού» είναι η Ευρώπη χωρίς να τον έχει φθάσει.

Ήταν ένας μακρύς δρόμος ως τη σημερινή Τουρκία. Συνήθως τον τιτλοφορούμε ως διαδικασία εκσυγχρονισμού και εκδυτικισμού – και έτσι έρχομαι πιο κοντά στο κυρίως θέμα του Γκιοκάλπ. Ο δρόμος αυτός ξεκίνησε ήδη τον 19ο αιώνα στο πλαίσιο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ήταν επίπονος, βασανιστικός. Αλλά ήδη τον 19ο αιώνα έφερε την αντικατάσταση του ισλαμικού δικαίου από το ευρωπαϊκό σε ζητήματα εμπορικά, αστικών συναλλαγών, ποινικά. Κάποια μεταρρύθμιση της δημόσιας οικονομίας, μερικά ανώτατα ιδρύματα. Αντανεκλούσαν μια βασική επιλογή – το αίτημα να γίνει Δύση, να φθάσει το επίπεδο των άλλων ευρωπαϊκών κρατών (και την πολεμική ικανότητά τους), να υιοθετήσει την τεχνολογία τους. Αυτός ο μακρύς δρόμος, που ορόσημά του ήταν η περίοδος του Τανζιμάτ και οι Νεότουρκοι, επιβεβαιώθηκε το 1923 με την ίδρυση του

νέου τουρκικού κράτους πάνω στα ερείπια της πολυεθνικής και συγκεντρωτικής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Και συνεχίζεται σήμερα από ένα ισλαμικό κίνημα. Κατά τη γνώμη μου ισχυρά τμήματα της τουρκικής κοινωνίας διέπονται από μια τρόπον τινά «δυτική φιλοσοφία» παρά το «βαθύ κράτος».

Αλλά όταν έγραφε ο Γκιοκάλπ, δεν ήταν διόλου βέβαιο ποιο δρόμο θα έπαιρνε η περιοχή.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΕΘΝΟΣ

Ο Γκιοκάλπ βλέπει καθαρά μερικά πράγματα που ειδικά σε Έλληνες διαφεύγουν.

Η αποσύνθεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν μέρος μιας ευρύτερης διαδικασίας που κατέληξε όπως είπαμε στη δημιουργία εθνικών κρατών. Ήταν αυτά τώρα οι σύγχρονες πολιτικές κοινότητες που συγκέντρωναν τα μέσα εξαναγκασμού και συσώρευαν κεφάλαιο. Με πολέμους. Η ιστορική εκείνη διαδικασία ήταν προφανώς δυσμενής για πολυεθνικά συγκροτήματα όπως η Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία και η Οθωμανική, που άλλωστε στο τέλος διαλύθηκαν. Η Οθωμανική ιδίως γινόταν ο «άλλος», ένα μοντέλο κρατικών δομών και συμπεριφορών που έρχονταν σε ευθεία αντίθεση με τις ιδέες του εθνικού κράτους και της εθνικής οικονομίας. Και στα περισσότερα μέρη της οι ιδέες αυτές διεισδύαν. Και ενώ πολλοί επιχειρούσαν να συγκροτήσουν ένα «οθωμανικό έθνος», άλλοι (λίγοι εν τέλει) έβλεπαν ότι αυτή η ιδέα ήταν καταδικασμένη γιατί ερχόταν σε αντίθεση με τον ανερχόμενο εθνικισμό των Ελλήνων, Αράβων (που ήταν μουσουλμάνοι) των Σέρβων και άλλων και δεν θα την έσωζαν κάποιες φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις. Αντίθετα, αυτές θα άνοιγαν τον δρόμο για αποσχιστικά κινήματα. Η κατάληξη ήταν ο τουρκικός (όχι οθωμανικός) εθνικισμός, που αποτυπώνεται στο έργο του Γκιοκάλπ.

Ο Γκιοκάλπ επικρίνει λοιπόν το Τανζιμάτ – το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του 19ου αιώνα. Και αυτός υιοθετεί την θέση ότι ήταν καταδικασμένο από τη

φύση του ανεξάρτητα από το ότι πραγματοποιήθηκε μόνον εν μέρει και εν πολλοίς αντιφατικά. Δεν συμβιβαζόταν η πολιτική και οικονομική μεταρρύθμιση με την υπεράσπιση της αυτοκρατορίας. Και όμως αυτός ήταν ο στόχος των μεταρρυθμίσεων του Τανζιμάτ – εκδυτικισμός ως εργαλείο που θα εγγυόταν την εδαφική ακεραιότητα της αυτοκρατορίας!⁴ Επιπλέον: Από τη φύση του ήταν ένας εκσυγχρονισμός από τα πάνω, που δεν είχε κάποια ισχυρή ή ανερχόμενη κοινωνική δύναμη που τον ωθούσε. Υπηρετούσε τα συμφέροντα της οθωμανικής ελίτ. Αυτή ήταν μια θεμελιώδης αντίφαση!

Υπενθυμίζω ότι το Τανζιμάτ συγκεκριμένα επιδίωκε την εισαγωγή ενός μοντέρνου φορολογικού συστήματος, την εκκοσμίκευση της εκπαίδευσης και της δικαιοσύνης, τη δημιουργία μοντέρνων διοικητικών δομών, την εισαγωγή της διάκρισης των εξουσιών (που οδήγούσε σε ένα νέο Σύνταγμα), τον διαχωρισμό των σωμάτων εξωτερικής από τα σώματα εσωτερικής ασφάλειας κ.ά.

Με άλλα λόγια η Οθωμανική Αυτοκρατορία γινόταν θύμα της ιστορικής διεργασίας σχηματισμού εθνικών κρατών στην Ευρώπη. Δεν ήταν μια αποτελεσματική πολιτειακή δομή και δεν μπορούσε να αλλάξει χωρίς να διαλυθεί! Ήταν «αφύσικο» φαινόμενο πλέον. Αυτά ο Γκιοκάλπ τα περιγράφει με πολλή ποιητικότητα, αρκεί να μη διαβάζεται με προκατάληψη. Και διερωτάται:

«Συνεπώς τι πρέπει να κάνουμε; Πρώτα από όλα, γράφει, πρέπει να προσπαθούμε πάντα για την αφύπνιση της εθνικής συνείδησης τόσο στη χώρα μας όσο και στις υπόλοιπες ισλαμικές χώρες. Διότι η πηγή προόδου, αλλά και ο χώρος γέννησης και το στήριγμα της ανε-

3. Βλ. Πάνος Καζάκος, *Το αβέβαιο μέλλον της Ευρώπης και η Τουρκία*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003.

4. Ζιγιά Γκιοκάλπ, *Αρχές Τουρκισμού*, ό.π., σελ. 78-79. Για τις μακροχρόνιες εξελίξεις Dietrich Jung & Wolfgang Piccoli, *Turkey at the Crossroads. Ottoman legacies and a greater Middle East*, Zed Books, London and New York 2001.

5. Ό.π., σελ. 101.

ξαρτησίας είναι η εθνική συνείδηση»⁵.
Αλλά, ποιας εθνικής συνείδησης;

ΕΘΝΙΚΕΣ ΛΑΪΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

Ο Γκιοκάλπ διαχωρίζει τους Οθωμανούς –την άρχουσα τάξη– από τους Τούρκους. Γράφει με τον χαρακτηριστικό του τρόπο ότι:

«η οθωμανική τάξη θεωρούσε τον εαυτό της κυρίαρχη τάξη και αντιμετώπιζε τους Τούρκους που κυβερνούσε καταδικασμένη τάξη. Οι Οθωμανοί αποκαλούσαν τους Τούρκους γαιδούρια Τούρκοι. Όταν έφθανε κάποιος επίσημος σε ένα τουρκικό χωριό, όλοι οι κάτοικοι εξαφανίζονταν φωνάζοντας: Έρχεται ο Οθωμανός»⁶.

Το τουρκικό έθνος δυσκολεύθηκε να απαλλαγεί από έναν ετεροπροσδιορισμό που του αμφισβητούσε την ίδια του την ύπαρξη! Όπως σε κάθε εθνικιστικό ή εθνικό κίνημα, η έμφαση του Γκιοκάλπ στην προσπάθεια προσδιορισμού της εθνικής ταυτότητας είναι η κουλτούρα! Και αναπτύσσει ένα ολόκληρο πρόγραμμα ανασύστασης του έθνους. Γι' αυτόν η κουλτούρα είναι εθνική, ενώ ο πολιτισμός (επιστήμη, οργανωτικά μοντέλα, τεχνική κ.λπ.) διεθνής. Το τουρκικό έθνος έχει τη δική του κουλτούρα, γλώσσα, μουσική, αυθόρμητες λαϊκές αφηγήσεις, λαϊκό θέατρο (π.χ. τον Καραγκιόζη), χειροτεχνία, σεξουαλική ηθική. Και αναζητά μια νέα σύνθεση ανάμεσα στην τουρκική κουλτούρα και στον διεθνοποιημένο διεθνισμό αν και συχνά υποτιμά τις εντάσεις που μπορεί να προκύψουν από αυτή τη σύνθεση. Πάντως τη συνοψίζει με λίγες σταράτες λέξεις: «Ανήκω στο έθνος των Τούρκων, στην ούμα του Ισλάμ και στον δυτικό πολιτισμό»⁷.

Ο Γκιοκάλπ ήταν ένας ξεχωριστός εκφραστής της ιδέας της εθνικής ολοκλήρωσης του τουρκικού έθνους. Τόνισε, συναφώς, τη σημασία των λαϊκών παραδόσεων. Ο Μάρξ θα τον προειδοποιούσε ότι η συνάντησή τους με τον «διεθνοποιημένο πολιτισμό» (τεχνολογία, οικονομικές σχέσεις κ.λπ.) θα ήταν ταυτόχρονα και μια δραματική αμφισβήτηση τους. Όπως και συμβαίνει!

6. Ό.π., σελ. 43.

7. Ό.π., σελ. 82.

Το τουρκικό παρακράτος εν δράσει

της Μύρνας Νικολαΐδου

Εκρηκτικές διαστάσεις απειλεί να λάβει ένα φαινομενικά τοπικό περιστατικό σε μια μικρή πόλη της νοτιοανατολικής Τουρκίας. Η βόμβα που έσκασε σε ένα βιβλιοπωλείο της τουρκικής πόλης Σεμντινλί φαίνεται ότι τίναξε στον αέρα και τα θεμέλια της ίδιας της τουρκικής κυβέρνησης, φέρνοντας στο προσκήνιο ένα σκάνδαλο παρόμοιο με εκείνο της υπόθεσης Σουσουρλούκ το 1996. Με μια όμως ειδοποιό διαφορά: Το 1996 η Τουρκία δεν ήταν υποψήφιο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κανένας δεν μπορούσε να απαιτήσει τη συμμόρφωσή της με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Τώρα ωστόσο τα δεδομένα είναι διαφορετικά και η Άγκυρα δεν μπορεί να συνεχίζει να κρύβεται πίσω από τη σκιά της.

Στις 9 Νοεμβρίου, «άγνωστοι» πετούν μια βόμβα στο βιβλιοπωλείο του πρώην στελέχους του ΡΚΚ Σεφερλί Γιλμάζ, προκαλώντας τον θάνατο ενός ατόμου. Οι δράστες δεν περνούν απαρατήρητοι από το πλήθος, το οποίο τους ακινητοποιεί και τους παραδίδει στην αστυνομία. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, οι δύο εκ των τριών δραστών είναι στελέχη της Υπηρεσίας Πληροφοριών της

Στρατοχωροφυλακής. Ο τρίτος δράστης φέρεται ως πρώην μέλος της κουρδικής οργάνωσης ΡΚΚ. Μέσα στο αυτοκίνητό τους βρέθηκαν καλάσνικοφ, χειροβομβίδες, σχεδιαγράμματα της περιοχής, καθώς και ένας χάρτης με περισσότερους από 100 στόχους. Μετά από επέμβαση εκ των άνω, οι δύο από τους τρεις υπόπτους αφέθηκαν προσωρινά ελεύθεροι. Η επίσημη εξήγηση: «Περνούσαν τυχαία από εκεί».

Η βομβιστική επίθεση της 9ης Νοεμβρίου αποτελεί την 17η στην περιοχή μέσα σε διάστημα δύο μηνών. Οι υπόλοιπες παραμένουν ανεξιχνίαστες, με τις αρχές της χώρας να τις αποδίδουν, με περίσσια ευκολία, στο ΡΚΚ. Η υποψία ότι πίσω από κάποιες «επιθέσεις του ΡΚΚ» βρίσκονται στην πραγματικότητα μέλη των τουρκικών αρχών ασφαλείας ξεσηκώνει θυέλλα αντιδράσεων στον κουρδικό πληθυσμό. Αρκετές περιοχές της νοτιοανατολικής Τουρκίας μετατρέπονται σε πεδία μάχης μεταξύ κούρδων διαδηλωτών και αστυνομικών. Στην πόλη Γιουκσέκοβα, οι αρχές χρησιμοποιούν αληθινά πυρά και σκοτώνουν τέσσερις διαδηλωτές. Την ημέρα τις κηδεύεις τους, μαχητικά αεροσκάφη F-16 πετούν πάνω από τα κεφάλια των συγκεντρωμένων, πυροδοτώντας ακόμη περισσότερο την ήδη τεταμένη ατμόσφαιρα.

Εν τω μεταξύ οι αποκαλύψεις συνεχίζονται. Ο αρχηγός του ΓΕΣ Γιασάρ Μπουγιουκανίτ δηλώνει ότι γνωρίζει τον ένα από τους τρεις υπόπτους, τον οποίο μάλιστα χαρακτηρίζει και «καλό παιδί». Η εφημερίδα *Μπιργκιούν* καταγγέλλει ότι ένας από αυτούς, ο Αλί Καγιά, έχει κατηγορηθεί στο παρελθόν για πλαστογράφηση εγγράφων, με σκοπό την ενεχοποίηση κούρδων επιχειρηματιών. Οι φωνές για ευθύνες πολιτικών και στρατιωτικών όλο και εντείνονται, με το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων της Τουρκίας να παραδέχεται την ύπαρξη του προβλήματος. Μάλιστα αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο εμπλοκής στρατιωτικών στην επίθεση της 9ης Νοεμβρίου.

Οι τελευταίες εξελίξεις προκαλούν την παρέμβαση και του ιδίου του Ερντογάν, που τρέχει να προλάβει πριν χτυπήσει και άλλο ευρωπαϊκό καμπανάκι. Ο τούρκος πρωθυπουργός, σε περιόδεία του στις ταραγμένες περιοχές, επισημαίνει ότι η κυβέρνηση σέβεται τις δημοκρατικές ελευθερίες και τα νομικά δικαιώματα όλων των κατοίκων που ζουν στην Τουρκία. Παράλληλα, δηλώνει αποφασισμένος να προχωρήσει σε σχετική έρευνα, προκειμένου να ριχθεί άπλετο φως στην υπόθεση. Μια υπόθεση που, κατά γενική ομολογία, φέρνει στο νου την υπόθεση Σουσουρλούκ, που

συντάραξε την Τουρκία πριν από περίπου 10 χρόνια, με την αποκάλυψη των στενών σχέσεων μεταξύ τουρκικού κράτους, παρακράτους και μαφίας.

Το 1996, μέσα σε μια πολυτελή Μερσεντές στην πόλη Σουσουρλούκ βρέθηκαν θανάσιμα τραυματισμένοι δύο σημαντικά στελέχη των αστυνομικών δικαστικών αρχών και ένας καταζητούμενος λαθρέμπορος ναρκωτικών με την ερωμένη του. Σήμερα, στην πόλη Σεμντνλί, το αυτοκίνητο μπορεί να μην ήταν τόσο πολυτελές, αλλά στο εσωτερικό του έκρυβε πλούσιο υλικό, όπως όπλα, σχεδιαγράμματα και καταλόγους με πιθανούς στόχους. Μπορεί αυτή τη φορά οι ταυτότητες των επιβαινόντων να μην ήταν τόσο επιβλητικές, αλλά έχουν και αυτές τη σημασία τους. Τα δύο μέλη της Στρατοχωροφυλακής και το πρώην στέλεχος του ΡΚΚ που αυτομόλησε φαίνεται ότι είχαν αναλάβει χρέη εκτελεστών, βάσει οργανωμένου σχεδίου.

Ο τούρκος πρωθυπουργός έχει επανειλημμένα δεσμευτεί απέναντι στους Ευρωπαίους ότι θα θέσει υπό έλεγχο τους στρατιωτικούς, τους ακραίους εθνικιστές και όλες εκείνες τις ομάδες που πυροδοτούν συγκρούσεις στο εσωτερικό της Τουρκίας και αποτελούν εμπόδιο στην πορεία εκδημοκρατισμού της χώρας. Δέσμευση που, μετά το τελευταίο σκάνδαλο, τίθεται σε αμφισβήτηση. Όπως σε αμφισβήτηση τίθεται και η δέσμευση της Τουρκίας για σεβασμό των δικαιωμάτων του κουρδικού πληθυσμού της, που για μια ακόμη φορά αρνείται να αναγνωρίσει ως μειονότητα. Και έπεται και συνέχεια...

Τζαν Τζιάτ:

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΡΚΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τη συνέντευξη πήρε η Μαρίνα Βήχου

Ο Τζαν Τζιάτ είναι μέλος του ΡΚΚ, εκπρόσωπός του στην Ελλάδα. Στην συνέντευξή του στο *Αντί* δηλώνει ότι δεν πιστεύει πως η Τουρκία θα ενταχθεί τελικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση κι αυτό γιατί όπως υποστηρίζει «πρώτα θα πρέπει να λύσει το κουρδικό ζήτημα». Κατά τη γνώμη του όμως «ο Ερντογάν δεν θα βρει τη δύναμη να αποκαλύψει το παρακράτος».

• *Τι συμβαίνει το τελευταίο διάστημα στη Νοτιοανατολική Τουρκία, στις κουρδικές επαρχίες; Διαβάζουμε για βομβιστικές επιθέσεις, δολοφονίες, διαδηλώσεις, συλλήψεις. Υπάρχει ένα γενικότερο κλίμα αναταραχής;*
— Είναι το παράνομο κράτος και ο τουρκικός στρατός που παίζουν με τους Κούρδους παιχνίδια, κατά το πρότυπο «contra guerrillas».

• *Κατά τη γνώμη σας αυτά γίνονται εν γνώσει ή εν αγνοία του Ερντογάν;*
— Ο Ερντογάν δεν είναι τίποτα. Αυτά που γίνονται στο Κουρδιστάν τα δημιουργεί το παρακράτος, το οποίο δεν ενημερώνει τον Ερντογάν. Η κυβέρνηση Ερντογάν είναι μια ισλαμική κυβέρνηση, που έχει προβλήματα με την ηγεσία του στρατού. Σ' αυτά τα προβλήματα που έχουν μεταξύ τους θέλουν να παίζουν μ' εμάς. Δηλαδή ο Ερντογάν θέλει να χρησιμοποιεί τους Κούρδους για να παίζει παιχνίδια με το στρατό, όπως και ο στρατός χρησιμοποιεί τους Κούρδους για να παίζει παιχνίδια με

Πρώτα επίλυση του κουρδικού προβλήματος

τον Ερντογάν. Στο Σεμντινλί φάνηκε το παράνομο πρόσωπο του τουρκικού κράτους. Κι άλλες φορές που έγιναν προβοκάτιες στο Κουρδιστάν το τουρκικό κράτος ισχυρίστηκε ότι δεν έχει την ευθύνη. Κι όμως, στο Σεμντινλί αποδείχτηκε ότι το παράνομο κράτος συνεργάζεται με δυνάμεις στο στρατό. Αν βρει την άκρη ο Ερντογάν και δεν φοβηθεί το στρατό, τότε η Τουρκία θα ενταχθεί στην ΕΕ, φέροντας λύση και για τους Κούρδους. Αλλά δε νομίζω ότι ο Ερντογάν θα καταφέρει να αποκαλύψει το παρακράτος.

• Για ποιο λόγο αντιδρά έτσι το παρακράτος; Ποιοι οι στόχοι του;

— Ένας είναι ο στόχος τους: να μη λυθεί το κουρδικό ζήτημα. Είμαστε μεγάλη δύναμη στο Κουρδιστάν, γι' αυτό και μας φοβούνται. Γιατί μπορούμε να τα βρούμε μεταξύ μας και να φέρουμε λύση. Για την Τουρκία οι Κούρδοι που ασχολούνται με την πολιτική είναι πολύ επικίνδυνοι. Φοβούνται τον διαμελισμό. Γι' αυτό προσπαθούν να μην έχουν καμία πολιτική δύναμη οι Κούρδοι, με τον πόλεμο και την προβοκάτσια. Οι Κούρδοι θέλουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους στην Τουρκία, θέλουν να γίνουν κράτος. Η Τουρκία σε πολλές χώρες κάνει εναντίον μας εκστρατεία. Ο πρόεδρος μας, ο Αμπντουλλάχ Οτσαλάν, είναι σε πολύ δύσκολη θέση. Εδώ και 24 βδομάδες δεν μπορούν να τον δουν ούτε οι δικηγόροι του. Μας λένε «πρέπει να τον ξεχάσετε». Συγχρόνως θέλουν οικονομικά, στις εμπορικές μας δραστηριότητες, να μας χτυπήσουν. Πολλά κράτη τούς πιστεύουν, όπως στη Γερμανία, όπου έκλεισαν την εφημερίδα *Οζγκιούρ Πολιτικά*. Οι Γερμανοί απέναντί μας λειτουργούν όπως ο Χίτλερ στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τώρα θέλουν να κλείσουν τον τηλεοπτικό σταθμό Roj TV στη Δανία, με την υποστήριξη των ΗΠΑ. Έτσι θέλουν να μας κλείσουν τη φωνή και η ΕΕ να εγκρίνει ό,τι κάνουν οι Τούρκοι.

• Υπήρξαν αντιδράσεις από ευρωπαϊκές χώρες για τα τελευταία γεγονότα;

— Η Τουρκία παίρνει δύναμη από τις ευρωπαϊκές χώρες και στρέφεται εναντίον μας. Τώρα το κουρδικό ζήτημα είναι και ζήτημα της ΕΕ. Κι αυτό γιατί από τις 3 Οκτωβρίου, με την έναρξη των διαπραγματεύσεων, 20 εκ. Κούρδοι μπήκαν στην ΕΕ. Αν δεν έκλεινε τα μάτια της η ΕΕ, δεν θα γινόταν η προβοκάτσια στο Σεμντινλί. Δεν λένε τίποτα, αν και ξέρουν ποιος την έκανε.

• Πώς σχολιάζετε τη δήλωση του προέδρου του ημιαυτόνομου ιρακινού Κουρδιστάν Μασούντ Μπαρζανί ότι αν ξεσπάσει εμφύλιος στο Ιράκ οι Κούρδοι θα ανακηρύξουν την ανεξαρτησία τους;

— Στο Ιράκ δεν μπορεί να γίνει κάτι χωρίς τους Κούρδους. Σε ένα δημοκρατικό Ιράκ οι Κούρδοι πρέπει να έχουν το δικό τους ομόσπονδο κράτος. Αν οι ΗΠΑ φύγουν απ' το Ιράκ, σημαίνει ότι έχασαν τον πόλεμο. Οι Κούρδοι και χωρίς τις ΗΠΑ μπορούν να έχουν το δικό τους κράτος στο Ιράκ. Οι Κούρδοι

του Ιράκ έχουν πάρει θέση με τις ΗΠΑ. Το θέμα δεν είναι μόνο τα πετρέλαια. Το πολιτικό σύστημα που ίσχυε τον 19ο αι. έχει πια ξεπεραστεί. Η 11η Σεπτεμβρίου έδειξε ότι το σύστημα αυτό δεν λειτουργεί πια. Τώρα, με το νέο σύστημα, η οργάνωσή μας, το PKK, είναι πολύ επικίνδυνη για τις ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ, για να μπουν στις αραβικές χώρες, έθεσαν το ζήτημα του Αφγανιστάν. Με το νέο σύστημα που θέλουν να επιβάλουν, επιδιώκουν ν' αλλάξουν τα κράτη. Το μεγάλο σχέδιό τους είναι να ελέγξουν όλες τις πρώτες ύλες. Οι ΗΠΑ στις αραβικές χώρες μοιάζουν με τον Μ. Αλέξανδρο. Οι αραβικές χώρες όμως δεν δέχονται εύκολα να τους κάνουν κουμάντο. Οι ΗΠΑ δεν θα βγουν εύκολα απ' αυτόν τον πόλεμο και δεν θα κερδίσουν εύκολα. Θ' αναγκαστούν να κάνουν διάλογο με τους Κούρδους, γιατί είμαστε το κλειδί για τις αραβικές χώρες. Οι Κούρδοι, όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα τα πράγματα διεθνώς, μπορούν να υπερασπιστούν πιο εύκολα τα δικαιώματά τους.

• Διάβασα σ' ένα άρθρο ότι το PKK

έχει εγκαταλείψει πλέον τον ανταρτοπόλεμο και έχει μεταφέρει τη δράση του μέσα στις πόλεις, μέσα στον κουρδικό πληθυσμό. Αληθεύει;

— Έχει περάσει ο καιρός που πολεμούσαμε με τα όπλα. Τώρα θέλουμε να κάνουμε πολιτικό αγώνα. Αν βέβαια επιδιώξουν να μας αντιμετωπίσουν δυναμικά, θα ανταπαντήσουμε. Πάντως είμαστε κατά της τρομοκρατίας και υπέρ του αγώνα για τα ανθρώπινα δικαιώματά μας.

• Ποια είναι η στάση των ευρωπαϊκών χωρών, της ΕΕ στα αιτήματά σας;

— Οι Κούρδοι της Τουρκίας είναι πλέον τμήμα της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες πρέπει να εμπλακούν στο πρόβλημά μας. Λόγω των συμφερόντων τους όμως ακόμα παίζουν με τον κουρδικό λαό. Από τα ευρωπαϊκά κράτη δεν έχουμε υποστήριξη, μόνο από την ευ-

ρωπαϊκή κοινή γνώμη. Για παράδειγμα ο ελληνικός λαός είναι ένας φίλος λαός, έχουμε κοινή ιστορία. Αλληλοκαταλαβανόμαστε. Ότι κατάφερε ο ελληνικός λαός παλιά με την ανεξαρτησία του, παλεύει τώρα και ο κουρδικός λαός να το αποκτήσει. Δυστυχώς επί Σημίτη κάποια άτομα έπαιζαν μαζί μας.

• Τι στάση περιμένετε να τηρήσει τελικά η Τουρκία;

— Στο χέρι της είναι τι πρόσωπο θα δείξει. Μέχρι τώρα βλέπουμε την τρομοκρατία του τουρκικού παρακράτους. Σε όλα τα ιδρύματα και τους οργανισμούς της Τουρκίας λειτουργεί το παρακράτος. Η μόνη λύση είναι μια δημοκρατική Ομοσπονδία για τους Κούρδους του Ιράν, του Ιράκ, της Τουρκίας, της Συρίας.

• Πώς σκοπεύετε να ενημερώσετε την

ευρωπαϊκή κοινή γνώμη; Θα οργανώσετε διαδηλώσεις;

— Μερικές ευρωπαϊκές εφημερίδες, στη Γερμανία, την Αυστρία και τη Γαλλία, έγραψαν για τα τελευταία γεγονότα. Εμείς θα χρησιμοποιήσουμε και τα διπλωματικά κανάλια. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα εμπάργκο στις ανακοινώσεις μας, από δυνάμεις στο ελληνικό κράτος, από εταιρείες που κάνουν εμπόριο με την Τουρκία και κυρίως από το ΠΑΣΟΚ.

• Τι πιστεύετε; Μετά το τέλος των διαπραγματεύσεων θα ενταχθεί η Τουρκία στην ΕΕ;

— Δεν νομίζω ότι θα ενταχθεί η Τουρκία στην ΕΕ. Εμείς τουλάχιστον δεν λέμε ναι ή όχι. Λέμε πρώτα να λυθεί το πρόβλημα των Κούρδων, για να μπει στην ΕΕ, και είμαστε κατά της τρομοκρατίας απ' όπου κι αν προέρχεται.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΠΑΛΛΑΔΑΣ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το αρχαίο κείμενο και μεταφραστικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τον Τζίμη Παπανικολόπουλο

ΠΑΛΛΑΔΑΣ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Μεταφραστικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις
από τον
ΤΖΙΜΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥ
ΤΥΠΟ

Ο Παλλαδάς ο Αλεξανδρέυς – άγνωστος στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό και του οποίου «το ποιητικό κύρος έφτασε στο απόγειό του μετά το β' παγκόσμιο πόλεμο» (J. Igmscher) – έζησε στο β' μισό του Δ' αιώνα και το έργο του βρίσκεται διασκορπισμένο στα οχτώ από τα δεκαέξι βιβλία της Παλατινής Ανθολογίας. Την εποχή αυτή ο χριστιανισμός εδραιώνεται και ανακηρύσσεται επίσημη θρησκεία του κράτους, ενώ τα αλληπάλληλα διατάγματα του Θεοδοσίου νομιμοποιούν τους νέους διωγμούς που αναλαμβάνουν τώρα οι χθεςινοί διωκόμενοι.

Ο Παλλαδάς, συγκλονισμένος από τα τραγικά γεγονότα, θα διατυπώσει επιγραμματικά την πικρία του:

*Είμαστε αλήθεια ζωντανοί, ω Έλληνες
καθώς μας πήρε τώρα η συμφορά
κι έγινε η ζωή μας εφιάλτης;
Ή μήπως ζούμε εμείς κι έχει η ζωή πεθάνει;*

Για όσους εξακολουθούν να αναζητούν μέσα από τα ερείπια της Ιστορίας το πνεύμα των Ελλήνων που χάθηκε, οι στίχοι αυτοί θα αναδύονται από τα βάθη του χρόνου ανέπαφοι καθώς συνοψίζουν επίκαιρες απορίες.

ΠΟΛΥ
ΤΥΠΟ

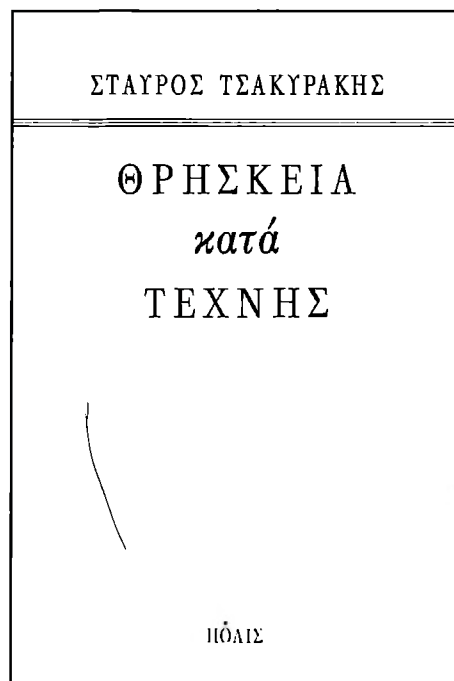
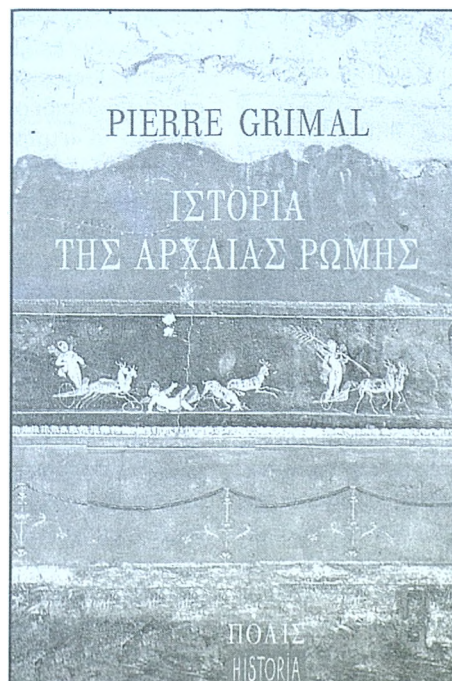
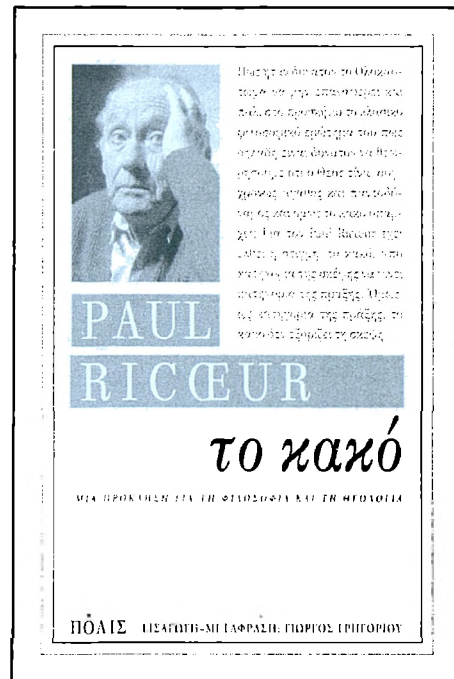
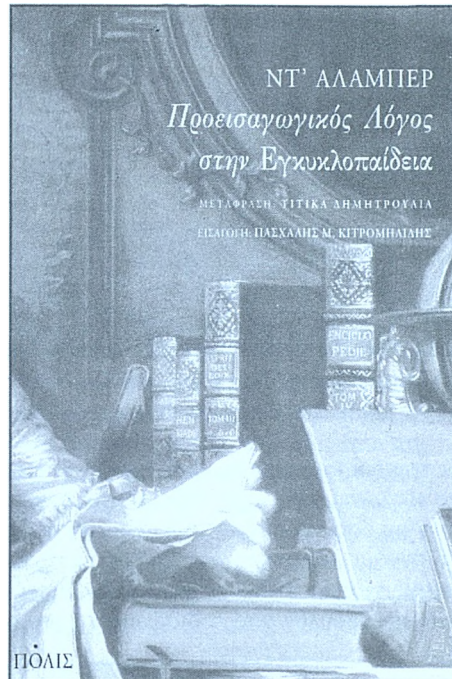
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21 • τηλ: 210-7232819, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΣ

ΟΜΗΡΟΥ 32 ΑΘΗΝΑ • e-mail: polis@ath.forthnet.gr • ΤΗΛ.: 210-3617993 • 210-3643382 • FAX: 210-3636501

ΗΠΑ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

«Τα πάνω κάτω» έφεραν στην Ευρώπη οι πληροφορίες ότι η αμερικανική CIA, όχι μόνο χρησιμοποίησε ευρωπαϊκά αεροδρόμια για πτήσεις αεροσκαφών της που μετέφεραν κρατουμένους από μουσουλμανικές χώρες, κατηγορούμενους για τρομοκρατία, αλλά και εγκατέστησε σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες στρατόπεδα αντίστοιχα του Γκουαντανάμο, για την κράτηση, κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες, ανθρώπων που συνελήφθησαν σε χώρες όπως το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και άλλες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης ξεσηκώθηκαν από την πληροφορία αυτή και η Κομισιόν εξετάζει ήδη τη λήψη μέτρων εναντίον των χωρών που φέρονται να φιλοξένησαν τέτοιες φυλακές (αναφέρονται η Πολωνία, η Ρουμανία, αλλά και το Κοσσυφοπέδιο), ενώ από διάφορες χώρες, όπως η Γερμανία, η Ιταλία, η Βρετανία κ.ά. ζητείται επίμονα μια εξήγηση από την αμερικανική

Ο διευθυντής της CIA Πόρτερ Γκρος (εδώ με τον πρόεδρο Μπους), ο οποίος παραδέχτηκε την ύπαρξη μυστικών φυλακών σε διάφορες χώρες της Ευρώπης.

κυβέρνηση, η οποία σε μια προσπάθεια να κερδίσει χρόνο δηλώνει ότι «οι ΗΠΑ θα απαντήσουν με όσο το δυνατόν πιο πλήρη και συνάμα ειλικρινή τρόπο», χωρίς να διευκρινίζεται ποτέ.

Η επιβεβαίωση ωστόσο προήλθε από

μια κινική δήλωση του διευθυντή της CIA Πόρτερ Γκρος, ο οποίος, μιλώντας την περασμένη Τρίτη στο κανάλι ABC, παραδέχτηκε ξεδιάντροπα ότι η υπηρεσία του διατηρεί μυστικές φυλακές σε διάφορα μέρη του κόσμου.

ΙΣΡΑΗΛ ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ ΑΛΛΑ ΣΑΡΟΝ

Οι εκπλήξεις από την πλευρά του Αριέλ Σαρόν στο Ισραήλ συνεχίζονται και το ερώτημα που απασχολεί πολλούς παρατηρητές είναι αν θα πετύχει και τη μεγάλη έκπληξη στις βουλευτικές εκλογές που θα διεξαχθούν στη χώρα σε τέσσερις μήνες.

Μέχρι τη στιγμή αυτή, αφού κατεδάφισε κυριολεκτικά το Λικούντ, το κόμμα στην ίδρυση του οποίου έπαιξε και ο ίδιος καθοριστικό ρόλο πριν από 32 χρόνια, ίδρυσε ένα νέο «κεντρώο» κόμμα, το Καντίμα («Εμπρός»), με το οποίο θα διεκδικήσει για άλλη μια φορά την εξουσία. Στη διεκδίκηση αυτή μάλιστα, υπολογίζει και στην υποστήριξη που δήλωσε ότι θα του παράσχει ο ιστορικός ηγέτης του Εργατικού Κόμματος Σιμόν Πέρες, ο οποίος, όπως είναι γνωστό, πριν από ένα μήνα αντικαταστάθηκε, μετά από ψηφοφορία, στη θέση του προέδρου του κόμματος από

τον πολύ νεότερο και πιο ριζοσπαστικό Αμίρ Πέρετς.

Την υποστήριξη στον Σαρόν ανακοίνωσε ο ίδιος ο Πέρες, σηματοδοτώντας τη δημιουργία ενός ιδιότυπου κεντροαριστερού συνασπισμού, ο οποίος θα βάλει πλώρη για την εξουσία, πράγμα που δεν είναι απίθανο, με δεδομένο τον συσχετισμό δυνάμεων των κομμάτων στη χώρα. Συγκεκριμένα, με αποδυναμωμένο το σκληροπυρηνικό Λικούντ και ανανεωμένο το Εργατικό

Κόμμα, είναι βέβαιο ότι κανένα κόμμα δεν θα εξασφαλίσει αυτοδυναμία, οπότε ο Σαρόν ελπίζει ότι θα μπορέσει να προσελκύσει τους Εργατικούς και να σχηματίσει κυβέρνηση συνασπισμού σε μια πορεία «ειρήνης», όπως λέει.

Ένα καίριο ερώτημα όμως είναι το πόσο «κεντρώος» μπορεί να γίνει ο Σαρόν στα 70 χρόνια του, μετά από μια ζωή την οποία αφιέρωσε στην ανατροπή του πολιτικού σκηνικού στη Μέση Ανατολή και στην κυριαρχία του Ισραήλ σε όλη την περιοχή, καθώς και στον περιορισμό των απαιτήσεων των Παλαιστινίων.

Σε κάθε περίπτωση, οι τέσσερις μήνες μέχρι τη διεξαγωγή των εκλογών είναι μεγάλο διάστημα και πολλά μπορεί να συμβούν μέχρι τότε. Άλλωστε, τον ερχόμενο Ιανουάριο πρόκειται να διεξαχθούν και οι παλαιστινιακές εκλογές, οι νικητές των οποίων δεν είναι βέβαιο ότι θα πεισθούν για τις αγαθές προθέσεις που θέλει να προβάλλει τώρα ο Σαρόν.

ΚΑΝΑΔΑΣ

ΑΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα μάτια του κόσμου είναι τις ημέρες αυτές στραμμένα στο Μόντρεαλ του Καναδά, όπου διεξάγεται μια σημαντική διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα, με τη συμμετοχή 180 χωρών του πλανήτη. Μια διάσκεψη, στην οποία περίπου 10.000 εκπρόσωποι θα προσπαθήσουν να συμφωνήσουν στην ανάγκη για παραπέρα μείωση των εκπομπών καυσαερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, πέραν δηλαδή των συμφωνηθέντων στο Κιότο το 2001, καθώς οι κλιματολογικές αλλαγές που συντελούνται το τελευταίο διάστημα παίρνουν όλο και πιο δραματικές διαστάσεις, προκαλώντας σοβαρές ανησυχίες για το μέλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, η διάσκεψη θα συζητήσει αν θα πρέπει να ανανεωθούν και ακόμα να επεκταθούν και σε άλλα κράτη που δεν δεσμεύονται μέχρι σήμερα, οι ρήτρες που επέβαλε το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο εκπνέει το 2012.

Το ερώτημα που απασχολεί όλους ωστόσο είναι η στάση που θα τηρήσουν οι ΗΠΑ, οι οποίες έχουν απορρίψει το Πρωτόκολλο του Κιότο και αρνούνται κατηγορηματικά να εμπλακούν σε κλιματικές διαπραγματεύσεις. Εκτός από αυτό, ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που θα απασχολήσει τη διάσκεψη είναι ο ρόλος που θα διαδραματίσουν στη μάχη κατά της περιβαλλοντικής μόλυνσης οι αναδυόμενοι κολοσσοί –Κίνα, Ινδία και Βραζιλία– που μέχρι τώρα βρίσκονται εκτός της συμφωνίας του Κιότο και αποφεύγουν να αναλάβουν σχετικές υποχρεώσεις, εξαιτίας του φόβου για ενδεχόμενη κάμψη της ανάπτυξής τους.

Χαρακτηριστικό της κατάστασης που επικρατεί στις χώρες αυτές είναι το πρόβλημα που δημιουργήθηκε εδώ και πάνω από τρεις εβδομάδες στην Κίνα, όπου μετά από έκρηξη που σημειώθηκε σε πετροχημικό εργοστάσιο της πόλης Τζιλίν, περίπου 100 τόνοι βενζολίου, ενός καρκινογόνου υλικού, χύ-

θηκαν στον ποταμό Σονγκούα, ο οποίος περνά από αγροτικές περιοχές και διάφορες πόλεις της Κίνας, αλλά και της Ρωσίας, απειλώντας δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους.

Οι αρχές των δυο χωρών καταβάλλουν προσπάθειες να κρατήσουν μακριά από το νερό του ποταμού ανθρώπους και ζώα, ο κίνδυνος όμως της μόλυνσης εξακολουθεί να είναι μεγάλος. Παρ' όλα αυτά, όπως μεταδόθηκε από το Πεκίνο, οι βιομηχανίες που βρίσκονται στην περιοχή του πετροχημικού εργοστασίου κάνουν νέες γεωτρήσεις προκειμένου να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους!

ΡΩΣΙΑ

ΕΝΟΧΛΗΤΙΚΟ ΤΟ ΝΑΤΟ

Φανερά πλέον έχει αρχίσει η Μόσχα να δυσανασχετεί με τον ρόλο του παγκόσμιου χωροφύλακα που έχει περιβληθεί το ΝΑΤΟ και κυρίως με την επιρροή που προσπαθεί να ασκήσει στις χώρες της Κεντρικής Ασίας, ιδιαίτερα εκείνες που προέκυψαν από την πρώην Σοβιετική Ένωση.

«Η πίεση των πολιτικών και στρατιωτικών δομών του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ προς την κεντροασιατική κατεύθυνση αυξάνει το επίπεδο της έντασης στις περιφέρειες ευθύνης του Οργανισμού του Συμφώνου Συλλογικής Ασφάλειας [ΟΣΣΑ]», δήλωσε τις ημέρες αυτές ο πρώην υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας και νυν γραμματέας του ρωσικού

Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας Ιγκόρ Ιβανόφ, υποδεχόμενος στο Κρεμλίνο τους ομολόγους του από πέντε πρώην σοβιετικές Δημοκρατίες, στενούς συμμάχους της Μόσχας.

Ο ίδιος, κάνοντας ευθεία αναφορά στις σκηνοθετημένες από τη Δύση «έγχρωμες επαναστάσεις» στη ρωσική περιφέρεια, τόνισε ότι «είναι οφθαλμοφανείς οι πρακτικές επέμβασης στην πολιτική ζωή των νέων ανεξάρτητων κρατών, με προκάλυψη την προώθηση των δημοκρατικών αξιών και ελευθεριών, καθώς και οι επεξεργασίες τεχνολογιών πίεσης στις ηγεσίες μέσω διαδικασιών διαμαρτυριών».

Ο ΟΣΣΑ, ο οποίος προβάλλει ως νέα

αντι-νατοϊκή δύναμη που ετοιμάζεται να διαπραγματευθεί με την Ατλαντική Συμμαχία με στόχο τη δημιουργία νέων ζωνών ευθύνης, έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί στο πλαίσιο μιας σειράς οργανισμών των χωρών της Κεντρικής Ασίας, με πρώτο τον Οργανισμό της Σαγκάης, στον οποίο η Ρωσία πρωταγωνιστεί μαζί με την Κίνα.

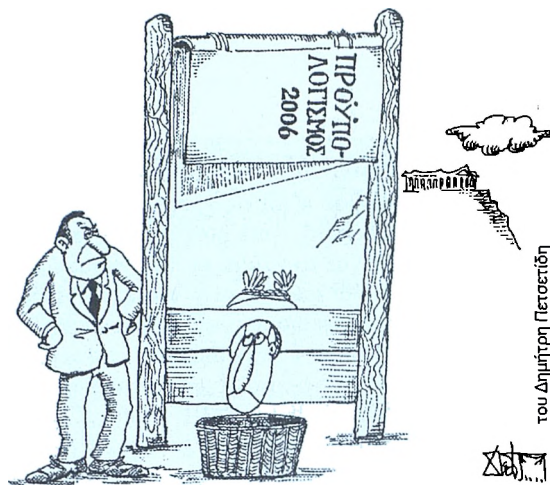
Ήδη στον ΟΣΣΑ συμμετέχουν η Ρωσία, η Αρμενία, η Λευκορωσία, το Καζαχστάν, η Κιργιζία και το Τατζικιστάν, ενώ αναμένεται η ένταξη και του Ουζμπεκιστάν, το οποίο κατάφερε πρόσφατα να απαλλαγεί από τις αμερικανικές βάσεις που είχαν εγκατασταθεί στο έδαφός του με πρόσχημα την εισβολή στο Αφγανιστάν.

Η πραγματική ανάπτυξη τείνει στο μηδέν

Για δεύτερη φορά η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, με υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών τον Γ. Αλογοσκούφη, καταθέτει προϋπολογισμό στη Βουλή. Φέτος, σε αντίθεση με πέρυσι, τα στόματα είναι ερμητικά κλειστά και η λέξη αισιοδοξία, δεν έχει την τιμητική της. Προσωπικά για τον κ. Αλογοσκούφη, ο προϋπολογισμός του 2006 αποτελεί το μεγαλύτερο στοίχημα της πολιτικής του σταδιοδρομίας. Από τη δυνατότητα εκπλήρωσης των στόχων του θα κριθεί αν η κυβέρνηση θα μπορέσει να αρθρώσει στη συνέχεια αξιόπιστο πολιτικό λόγο, αποκτώντας ένα σημαντικό όπλο στη μάχη των προσεχών εκλογών, όποτε και αν γίνουν αυτές. Ο φετινός προϋπολογισμός δεν διαφέρει ουσιαστικά σε τίποτα από τους προηγούμενους που κατατέθηκαν από τα δύο μεγάλα κόμματα του κοινοβουλίου. Κεντρικός του στόχος είναι, για μια ακόμη φορά, η μείωση του ελλείμματος, ώστε η Ελλάδα να μη βρεθεί πάλι στο στόχαστρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη σημερινή δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση, όπως την παρουσιάζει η κυβέρνηση, η προσπάθειά της είναι να μειωθεί το έλλειμμα, με μεθόδους όμως που έχουν χρησιμοποιηθεί πολλές φορές στο παρελθόν χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Όλες οι μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις είχαν ως στόχο τους για τη μείωση του ελλείμματος, τη μείωση της φοροδιαφυγής, την αύξηση των εσόδων και τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών. Είναι ένα έργο που έχει παιχτεί και ξαναπαιχτεί δεκάδες φορές και του οποίου τα αποτελέσματα το μόνο που προσφέρουν είναι η επιδείνωση των συνθηκών ζωής των μισθωτών, των συνταξιούχων, των ελεύθερων επαγγελματιών, των αγροτών, εσχάτως δε και των εμπόρων. Δηλαδή όλων πλην μεγαλοεπιχειρηματιών.

Οι προϋπολογισμοί της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ κινούνται ουσιαστικά στην ίδια κατεύθυνση. Έχουν την ίδια αντικοινωνική δομή και την ίδια αναποτελεσματικότητα. Το ΠΑΣΟΚ, όπως πριν βέβαια και η Νέα Δημοκρατία, δεν μπορεί να κάνει ουσιαστική αντιπολίτευση. Δεν μπορεί διότι ο πρόεδρός του κ. Γ. Παπανδρέου σαν διέ-

ξοδο από την οικονομική κρίση προτείνει την ιδιωτικοποίηση όλων συνολικά των δημοσίων υπηρεσιών. Και αφήνει στο κράτος μόνο την εποπτεία τους. Ουσιαστικά δηλαδή το κράτος να αγοράζει κάθε λογής υπηρεσίες από τους ιδιώτες. Πόσο πιο νεοφιλελεύθερη μπορεί να είναι η οικονομική πολιτική της κεντροδεξιάς κυβέρνησης; Τα αδιέξοδα της οικονομικής πολιτικής και των δύο κομμάτων είναι εμφανή. Οι ανισότητες συνεχώς αυξάνουν. Η απώλεια εισοδήματος για τους μισθωτούς, συνταξιούχους και ελεύθερους επαγγελματίες θα είναι τεράστια. Αν προσθέσουμε και τα μηδενικά βήματα που κάνει ο φετινός προϋπολογισμός προς τη δημοσιονομική εξυγίανση, μπορούμε να καταλάβουμε πολύ εύκολα την οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρεθεί εντός ολίγου η πλειονότητα του πληθυσμού. Γιατί ενώ όλοι μιλούν για ανάπτυξη, η απόσταση από το μέσο κοινοτικό εισόδημα αντί να μικραίνει, αυξάνει.

Δυστυχώς όμως και η αριστερά δεν έχει να προτείνει μια ουσιαστικά εναλλακτική οικονομική πολιτική. Αν εξαιρέσουμε το ΚΚΕ που είναι μόνιμα προσκολλημένο στον κρατισμό, ο Συνασπισμός αναλύεται σε γενικόλογες διαπιστώσεις.

Μόνο αν η σκεπτόμενη αριστερά ξεφύγει από τα δόγματα που την κατατρέχουν και κοιτάξει πώς προσπαθούν να ξεπεράσουν τα οικονομικά τους προβλήματα άλλες χώρες, όπως π.χ. η Ισπανία, σε συνάρτηση πάντα με την ελληνική πραγματικότητα, θα καταφέρει να αρθρώσει ένα πειστικό οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης. Διαφορετικά θα αναπαράγει νούμερα και διαπιστώσεις που θα την αποξενώσουν όλο και περισσότερο από τους ενεργούς πολίτες.

Μ.Τ.

Ο δημόσιος τομέας να εξυπηρετεί το κοινωνικό σύνολο

Τα ελληνικά κόμματα, ανεξαρτήτως της ιδεολογικής τους τοποθέτησης στον πολιτικό χάρτη, παραμένουν κρατικιστικά. Αν εξαιρέσουμε το ΚΚΕ, που είναι προσηλωμένο στα λενινιστικά δόγματα, δυστυχώς και οι υπόλοιπες παρατάξεις μένουν προσκολλημένες στη συνεχή ανάπτυξη του δημόσιου τομέα της οικονομίας, ανεξάρτητα από το βαθμό απόδοσής του. Αντί να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν συνθήκες ανταγωνισμού και ανάπτυξης στον κρατικό μηχανισμό, υποστηρίζουν και ενισχύουν σταθερά τις διάφορες συντεχνίες. Δεν μπορούν να καταλάβουν ότι εξυπηρετώ-

ντας τα συγκεκριμένα συμφέροντα απομακρύνουν τον δημόσιο τομέα από τον πραγματικό λόγο ύπαρξής του, την εξυπηρέτηση δηλαδή του κοινωνικού συνόλου. Πέφτουν στη λούμπα του πολιτικού κόστους, καθώς ο δημόσιος τομέας αποτελεί την κατεξοχή δεξαμενή ψήφων όλων των κομμάτων. Στηριζόμενοι στους κρατικοδίαιτους συνδικαλιστές που αποτελούν σήμερα την πιο αποκρουστική μορφή υπαλλήλων στην οικονομία, προσπαθούν να κερδίσουν ψήφους χαϊδεύοντας αφτιά. Δεν είναι τυχαίο ότι την ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος της χώρας κατέχουν εδώ και χρόνια εκπρο-

σώποι του δημοσίου. Σίγουροι κι εξασφαλισμένοι, χωρίς καμία αξιολόγηση παρά μόνο από την κομματική νομοκλατούρα, δεν μπορούν να καταλάβουν ούτε καν τις ανάγκες της δικής τους εταιρείας. Αν οι εταιρείες του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα δεν αντιληφθούν ότι οι προοπτικές ανάπτυξής τους στηρίζονται στην εξυπηρέτηση των πολιτών και όχι των επιμέρους συντεχνιών, το μέλλον τους είναι αβέβαιο. Γιατί, όσο και αν αντιστέκονται τα κομματικά επιτελεία, η κοινωνική απομόνωση φέρνει και την οικονομική καχεξία. Και τότε μόνον αρνητικές μπορεί να είναι οι εξελίξεις.

Οι σκελετοί της διαπλοκής βγήκαν από τα ντουλάπια

του Ρεπόρτερ

Έβγαλε βρώμα η ιστορία ότι ξοφλήσαμε είμαστε λέει το παρατράγουδο στα ωραία άσματα και επιτέλους σκασμός οι ρήτορες – πολύ μιλήσαμε τώρα δημόσια θα έχουν μικρόφωνο μόνο οι γνωρίζοντες
Κώστας Τριπολίτης

Η σύγκρουση περί την *Ελευθεροτυπία* γενικεύεται και ο επόμενος στόχος θα είναι το Mega. Όμως η κόντρα για τα ΜΜΕ είναι κόντρα εξουσίας. Ως εκ τούτου η σύγκρουση θα είναι σκληρή –είμαστε ακόμα στην αρχή– και «θα χυθεί πολύ αίμα», καθώς ο Κ. Καραμανλής δεν παρεμβαίνει, φανερά τουλάχιστον, και περιμένει να δει ποιος θα είναι ο νικητής. Δεν πρόκειται να μοιράσει την πίτα όπως έκανε ο Κ. Σημίτης και να την πατήσει. Στο σημείο αυτό τουλάχιστον οι διακηρύξεις του περί διαπλοκής επαληθεύονται. Ωστόσο το «έλλειμμα πολιτικής παρέμβασης» και η αδυναμία των αρμόδιων επιτελείων του Μαξίμου να παρέμβουν σε ένα παιχνίδι που υπερβαίνει προσωπικά όρια και ικανότητες, επιτρέπουν να κυριαρχούν στη δημόσια σκηνή τα λούμπεν στοιχεία της δημοσιογραφίας και της πολιτικής. Δημιουργείται έτσι ένα εκρηκτικό μίγμα καθώς τα επικίνδυνα αυτά παιχνίδια παίζονται εκτός εμβέλειας των αυτορρυθμιστικών παραγόντων του συστήματος.

Η διαμάχη Κουρή-Κοντομηνά με αφορμή τον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο ήταν μόνο το προλούδιο για τη βαθιά σύγκρουση συμφερόντων που προανήγγειλε η παρουσία και μόνο του Κώστα Καραμανλή στην εξουσία. Αυτό που στην αρχή φαινόταν να είναι μόνο μια σύγκρουση για την τηλεθέαση, αποδείχθηκε πολύ γρήγορα ότι επρόκειτο για αιμιμαχίες που θα έδιναν την ευκαιρία στις κύριες δυνάμεις της διαπλοκής να ανασυνταχθούν και να αναδιοργανώσουν τις συμμαχίες και τα σημεία ισορροπίας τους.

Έτσι, μέσα σε λίγες εβδομάδες μόνο, το σκηνικό άρχισε να βγαίνει από την ομίχλη με τις επιθέσεις του Τριανταφυλλόπουλου εναντίον της *Ελευθεροτυπίας* με έπαθλο την... ίδια. Διότι όλοι έχουν καταλάβει πλέον ότι στόχος των επιθέσεων, που επεκτάθηκαν από τις επιχει-

ρηματικές δραστηριότητες της συζύγου του διευθυντού της Σεραφείμ Φυντανίδη, στην επιχειρηματική διαπλοκή της ίδιας της εφημερίδας με επιχειρήσεις της οικογένειας Τεγόπουλου, είναι να μειωθεί το κύρος της και μαζί με αυτό η τιμή της.

ΣΟΚ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΤΥΠΙΑ

Παρά τα προβλήματα ηθικής τάξεως που δημιουργούν οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της συζύγου του κυρίας Βεντουράκη, ο διευθυντής της *Ελευθε-*

ροτυπίας Σεραφείμ Φυντανίδης θεωρείται ανεξέλεγκτος παράγων στα σενάρια πώλησης της εφημερίδας κι αυτός είναι ο λόγος που θυμήθηκαν τώρα τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της συζύγου του (με την ευκαιρία: η «σινιέ» διαπλοκή τύπου Alesi μου πάει περισσότερο από τις χοντροκομμένες κακοτεχνίες κάποιων άλλων). Έτσι ορισμένοι θεωρούν ζήτημα χρόνου την αντικατάστασή του από κάποιο άλλο στέλεχος της εφημερίδας, τον διευθυντή σύνταξης της *Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας* Γιάννη Βλαστάρη για παράδειγμα, ή κάποιον άλλον τέλος πάντων, που θα προκύψει από τη σύγκρουση που ξέσπασε ήδη μέσα στην εφημερίδα και δεν αντιμετωπίζεται με «αρθράκια», ή «μονόστηλα», όπως θα έλεγε και ο Μάκης. Διότι πρόκειται για μία σύγκρουση που αφορά πλέον την αξιοπιστία μιας εφημερίδας που εμφανιζόταν επί χρόνια ως προπύργιο των αγώνων για τη δημοκρατία και τη διαφάνεια στο δημόσιο βίο και τον Τύπο, ενώ η πραγματικότητα ήταν όπως αποδεικνύεται τώρα άλλη. Ο Μάκης κατηγορεί την *Ελευθεροτυπία* για διαπλοκή κι αυτή απαντά με επιθέσεις και «μέτωπα» εναντίον των «τηλεδικειών» και του «τηλεφασισμού». Μήπως όμως πρόκειται τελικά μόνο για διαφορά «συσκευασίας», για τον τρόπο και τα μέσα που επιλέγει η κάθε πλευρά για να πουλήσει το προϊόν της και να επιτύχει το τελικό επιθυμητό αποτέλεσμα, που είναι μόνο το κέρδος; *Η νεκροψία θα δείξει*, όπως λέει και το ανέκδοτο, γιατί φαίνεται ότι «το παλιό» στα ΜΜΕ και τη διαπλοκή πεθαίνει. Το ερώτημα είναι μέχρι πού θα φτάσουν οι επιθέσεις εναντίον της *Ελευθεροτυπίας* και αν θα βγουν όλα στη φόρα.

Σε κάθε περίπτωση η σύγκρουση για την *Ελευθεροτυπία* είναι μόνο μια μάχη εμπροσθοφυλακών πριν την τελική σύγκρουση των μεγάλων συμφερόντων για το μοίρασμα της τεράστιας πίτας των διαφημίσεων (κρατικών και μη), των κρατικών προμηθειών και αποκρατικοποιήσεων, του ενεργειακού, του κρατικού τζόγου και τόσων άλλων που οδηγούν κάποιους σε μεγαλεπήβολα όνειρα τηλεδιαπλοκής και άλλους σε πρόβες αυτοκτονίας στα πολυτελή μπαλκόνια τους.

Όπως έλεγε ο Μάκης την Κυριακή το βράδυ, ο ίδιος και η «γυναικούλα» του δεν εμπλέκονται με τη διαπλοκή. Μπορεί και να είναι αλήθεια, δεν αντιλέγω. Ασχολήθηκε όμως αυτός ο πολέμιος της «διαπλοκής της Ελευθεροτυπίας» με τη διαπλοκή του ιδιοκτήτη του σταθμού από τον οποίο εκπέμπει, του Alpha του κ. Δ. Κοντομηνά; Τι ψάχνει το ΣΔΟΕ στην Interamerican και τον Alpha; Υπήρχε ή δεν υπήρχε στο παρελθόν τεράστιο έλλειμμα στα αποθεματικά της Interamerican και τι έγινε; «Παίζει» ή δεν «παίζει» ο κ. Κοντομηνάς στους επικείμενους διαγωνισμούς για τον κρατικό τζόγο; Ποιες είναι οι σχέσεις του με τις αμερικανικές εταιρείες τζόγου William Hil και G-Tech; Επιθυμεί να «παίζει» και σε άλλες κρατικές προμήθειες, όπως τα εξοπλιστικά προγράμματα; Είναι ή δεν είναι όλα αυτά διαπλοκή;

ΤΟ ΤΗΛΕΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΙΚΑ

Όλα αυτά, ο συνδυασμός δηλαδή Κοντομηνά-Alpha-Πρώτο Θέμα με τις φήμες περί των κρυπτόμενων όπισθέν τους πολιτικών-επιχειρηματικών φιλοδοξιών, δίνουν την εντύπωση ότι έχει δημιουργηθεί ένα νέο σύστημα εξουσίας. Άλλωστε το Παρόν έγραψε ήδη για «τηλεκόμμα-σφήνα στα πλευρά ΝΔ και ΠΑΣΟΚ» και ανάλυση φημολογία έρπει εδώ και καιρό στα πολιτικά παρασκήνια. Δεν χρειάζεται εξάλλου να είναι κανείς... Μητσotάκης για να αντιληφθεί τις ίντριγκες που κρύβονται πίσω από τις διάφορες προσωπικές επιθέσεις και διαπομπεύσεις.

Όλα αυτά μαζί απειλούν πλέον σοβαρά το παλαιό σύστημα πραγμάτων, οι διαταραγμένες ισορροπίες του οποίου απεικονίζονται με τον καλύτερο τρόπο στο Mega Channel, για το οποίο μια φράση καλά ενημερωμένου παρατηρητή της πολιτικής σκηνής τα εξηγεί όλα: «Αν ο Καραμανλής ελέγξει και το Mega, τότε δεν θα μπορέσει να τον κουνήσει κανείς από την εξουσία». Και μάλλον έχει δίκιο, καθώς η κυβέρνηση έχει ήδη στο πλευρό της τον ANT1, το STAR και το ALTER... του Κουρή (μαζί με την Αυριανή φυσικά). Αν λοιπόν αποκτήσει και την υποστήριξη του Mega... τα πήρε όλα κι έφυγε.

Πώς θα γίνει αυτό το θαυμαστό και

ανέλπιστο μέχρι στιγμής για τα απειλησμένα γαλάζια παιδιά; Παρακολουθείστε πώς παίζεται το παιχνίδι για να μαθαίνετε: Πριν από λίγο καιρό η κυρία Στάη έβγαλε στην εκπομπή της σε τετα-τε τον υφυπουργό Εργασίας Γεράσιμο Γιακουμάτο και τον ρωτούσε πώς περνάει στο σπίτι, τι κάνει η γυναίκα και τα παιδιά, αν συνεχίζει να οπλοφορεί στη Βουλή και άλλα παρόμοια. Όσοι όμως παρακολουθούν την κυρία Στάη τακτικά –γιατί εμείς δεν διασκεδάσουμε έτσι– γνωρίζουν ότι σπανίως βγάζει πολιτικούς σε προσωπικές συνεντεύξεις. Γιατί έβγαλε λοιπόν τον κ. Γιακουμάτο; Ίσως επειδή είναι αρμόδιος για το ΙΚΑ, στο οποίο ο κ. Κυριακού χρωστάει όπως λένε ένα κάρο λεφτά. Ένα μεγαλύτερο κάρο χρωστάει στο ΙΚΑ και ο κ. Κουρής κι αυτό εξηγεί και το άλλο δεδομένο υπέρ της ΝΔ στο χώρο του τηλεθέαματος: την υποστήριξη του Alter και της... Αυριανής. Εξάλλου ο ANT1 χάνει συνεχώς τηλεθέαση από τον Alpha και έχει κάθε λόγο να στραφεί εναντίον της πλευράς Κοντομηνά, όπως έκανε άλλωστε υποστηρίζοντας τον Κουρή. Στο μέτωπο υπέρ Καραμανλή συνυπολογίζεται αδιαμφισβήτητα ο σοβαρότερος ίσως παίκτης από όλους στα μήντια: η οικογένεια Αλαφούζου, της οποίας η Καθημερινή κυριαρχεί στο κυβερνητικό στρατόπεδο, ενώ τα καράβια γέμισαν τα ταμεία και λέγεται ότι ο Γιάννης Αλαφούζος μπορεί πλέον να στηρίξει τον νέο τηλεοπτικό σταθμό Smart ακόμα και με χασούρα για πέντε χρόνια.

Εκτός της Ελευθεροτυπίας, στο επίκεντρο του παιχνιδιού είναι λοιπόν και το Mega, όπου ο αναδυόμενος ισχυρός παράγων είναι ο κ. Κοπελούζος με ένα ποσοστό 13% σύμφωνα με ορισμένους, 16% σύμφωνα με άλλους. Αυτό σημαίνει ότι η ΝΔ έχει ήδη υπέρ της το 16% του κ. Κοπελούζου και το 14% του κ. Βαρδινγιάννη, που μας κάνει 30%. Ο κ. Τεγόπουλος διαθέτει ένα άλλο 12%, ενώ από την άλλη μεριά ο Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη διαθέτει ένα 11% και ο κ. Μπόμπολας ένα άλλο 22%.

Εδώ μπαίνουμε πια σε βαθιά νερά γεμάτα λευκούς καρχαρίες. Τι θα κάνει ο ΔΟΛ και το νέο αφεντικό του, ο Σταύ-

ρος Ψυχάρης; Πολλοί ισχυρίζονται ότι ο ΔΟΛ υποστηρίζει πλέον τον Καραμανλή, ακολουθώντας το ρηθέν από τον Μποδοσάκη «εγώ είμαι πάντα με το γκουβέρνο». Δεν γνωρίζω αν στηρίζει όντως τον πρωθυπουργό. Είναι όμως βέβαιο ότι υποστηρίζει τον κ. Ρουσόπουλο, ενώ δεδομένη πρέπει να θεωρείται η υποστήριξη του ΔΟΛ και προς δύο άλλους κορυφαίους υπουργούς της κυβέρνησης Καραμανλή, τους κ.κ. Σιούφα και Αλογοσκούφη. Όμως και αυτή η έμμεση υποστήριξη προς την κυβέρνηση, με το χαμήλωμα των αντιπολιτευτικών τόνων και τη σταθερή αμφισβήτηση του Γ. Παπανδρέου στοιχίζει στο συγκρότημα κυκλοφοριακά. Έτσι ο σοφολογιότατος Σταύρος βαράει μια στο καρφί και μια στο πέταλο μέχρι να καταφέρει να βρει σημείο ισορροπίας για το παραπαίον συγκρότημα που κληρονόμησε. Από τη μια μεριά στηρίζει τον παλιό του φίλο Γιώργο Κουρή στη σύγκρουση με τον Κοντομηνά κι από την άλλη προσπαθεί να ανοίξει πόρτα στο συγκρότημα Κοντομηνά μέσω Ευαγγελάτου κ.λπ. Και συμπορεύεται μαζί με τον κ. Μπόμπολα στις επιθέσεις εναντίον της Ελευθεροτυπίας, στην οποία κατάφεραν ισχυρό πλήγμα, αφού όπως προβλέπεται η Χρυσή Ευκαιρία θα χάνει γύρω στα 15.000.000 ευρώ ετησίως από τις Νέες Αγγελίες.

Ο τεράστιος τζίρος των μικρών αγγελιών και η σύγκρουση για το Mega ήταν και ο κύριος λόγος που τη Δευτέρα 21/11, μετά τις επιθέσεις Τριανταφυλλόπουλου κατά Φυντανίδη, η Ελευθεροτυπία «κτύπησε» πρωτοσέλιδα τη «Συμμαχία των κυρίων Μ.» (Μπόμπολας-Μάκης) και ο εκδότης κ. Θ. Τεγόπουλος έγραφε, την ίδια μέρα, σε άρθρο με τίτλο «Βλακώδης σύμπλευση»: «Το θράσος της διαπλοκής ξεπέρασε κάθε όριο. Η παλιά τάξη της διαπλοκής του Τύπου και των ΜΜΕ συμάχησε με τη νέα τάξη του τηλεφασισμού. Βρήκαν την ευκαιρία οι ανόητοι...». Μιλάμε δηλαδή για ανοικτό πόλεμο. Προβλέπω σε λίγο να εγκαθίστανται οι TOR του ευνοούμενου της Ελευθεροτυπίας Γιάννου Παπαντωνίου στην ταράτσα του κτηρίου της και ν' αρχίζουν να βάλλουν κατά Έθνος μεριά. Ευτυχώς που εμείς τουλάχιστον δεν θα βρισκόμαστε στην πορεία τους.

ΤΑ ΔΥΟ «Μ»

Υπάρχει όμως «η συμμαχία των δυο Μ»; Δεν γνωρίζω τι ακριβώς συμβαίνει στην πραγματικότητα. Ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος όμως βγήκε την Κυριακή το βράδυ από τον «Κίτρινο Τύπο» ανοικτά υπέρ του κ. Μπόμπολα και δήλωσε αφενός ότι «δεν τον γνωρίζει προσωπικά», αφετέρου ότι «δεν είναι διαπλεκόμενος». Μετέφερε μάλιστα προσωπική πρόσκληση του κ. Μπόμπολα προς οιονδήποτε ενδιαφερόμενο να τηλεφωνήσει στον... Κ. Σημίτη και να τον ρωτήσει αν σήκωσε ποτέ το τηλέφωνο να του ζητήσει μια δουλειά! Μιλάμε δηλαδή για κανονικό δούλεμα.

Μετά τα ισχυρά πλήγματα που δέχθηκε από την κυβέρνηση (είδατε ο βασικός μέτοχος;), τα έντυπα της οικογένειας Μπόμπολα και κυρίως η ναυαρχίδα τους, το Έθνος, έχουν χάσει την παραμβατική τους αξία, ενώ στις κρατικές ερ-γολαβίες θεωρείται ότι έχουν «τελειώ-

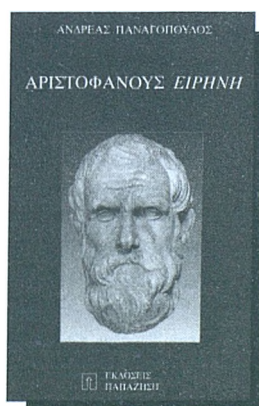
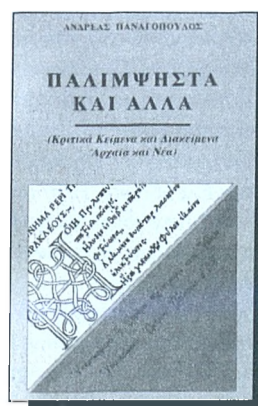
σει». Λόγω του προηγούμενου νόμου για το βασικό μέτοχο, κύριος στόχος του οποίου όπως φαίνεται ήταν ο Μπόμπολας, ο τελευταίος είχε παραιτηθεί από τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της Ελληνικής Τεχνοδομικής και είχε μεταβιβάσει με τη μορφή δύο πακέτων 15.642.000 μετοχές προς την εταιρεία Hellas Participations (Luxembourg), συμφερόντων των οικογενειών Κούτρα και Καλλιτσάντη, δηλαδή των άλλων βασικών μετόχων της Ελληνικής Τεχνοδομικής. Βάσει της αρχικής «συμφωνίας κυρίων» με τις οικογένειες Καλλιτσάντη και Κούτρα, ο γιος του κ. Μπόμπολα, Λεωνίδας, θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποκτήσει τις μετοχές του και να καταστεί εκ νέου βασικός μέτοχος του ομίλου. Χαζοί είναι όμως οι άλλοι για να τις δώσουν πίσω; «Ποιος Μπόμπολας; Εγώ είμαι ο βασικός μέτοχος» γράφτηκε τελευταία ότι δηλώνει ο κ. Κούτρας. Ωστόσο, παρά την απομά-

κρυνση Μπόμπολα, το κλίμα για τον «Άκτωρα» παραμένει βαρύ στην κυβέρνηση, παρά τις καλές σχέσεις της οικογένειας Καλλιτσάντη με την οικογένεια Μητσοτάκη – και ίσως γι' αυτόν τον λόγο.

Παρά το γεγονός ότι η κυκλοφοριακή επιτυχία της εφημερίδας *Πρώτο Θέμα* έπληξε εκτός από την *Ελευθεροτυπία* και το *Έθνος*, η στροφή Μπόμπολα προς Κοντομηνά θεωρείται από ορισμένους δεδομένη, ενώ άλλοι πίστευαν εξαρχής ότι πίσω από το *Πρώτο Θέμα* βρισκόταν ο κ. Μπόμπολας – πράγμα το οποίο δεν επαληθεύεται βεβαίως από πουθενά. Φαίνεται λοιπόν ότι μόνο το Mega κρατάει πλέον τον κ. Μπόμπολα στο παιχνίδι κι αυτό εξηγεί πολλά. Θα παίξει λοιπόν το μεγάλο –και ίσως το τελευταίο– χαρτί του με το Mega; πιθανόν δε, να μην είναι καθόλου άσχετες οι πληροφορίες ότι τα βρήκε στο θέμα αυτό με την κυρία Γιάννα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΖΗΝΣΗ

εκδόσεις παπαζινη απο το 1929

ΚΕΝΤΡΙΚΟ: ΝΙΚΗΤΑΡΑ 2 – 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210 38 38 020 – 38 22 496, FAX: 210 38 09 150 – E-mail: papazisi@otenet.gr
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ 11 – ΣΤΟΛ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ, ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5 – 105 64 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ: 210 32 16 148, FAX: 210-33 13 074

Ο Μεγάλος Πόλεμος στα ΜΜΕ

του Γιώργου Νικολάου

Μια νέα, ευρύτερη διαμάχη ανακατανομής μέρους της ισχύος του παρασκηνίου στην Ελλάδα, ξεκίνησε τον τελευταίο χρόνο. Στο επίκεντρο βρίσκεται σήμερα η *Ελευθεροτυπία*: διαφαίνεται όμως πως η σύγκρουση δεν αφορά απλώς τον Σ. Φυντανίδη ή μόνο την εφημερίδα που διευθύνει. Συνδέεται με δομικές αλλαγές στην πολιτική ζωή, καθώς οι μεγάλες αναταράξεις αρχίζουν από τη Δικαιοσύνη, περνούν στην Εκκλησία και τα κόμματα, και αφορούν ουσιαστικά την ανακατανομή της πολιτικής ισχύος, με την ανατροπή των παλαιών και την εδραίωση νέων κύκλων συμφερόντων.

Οι νέες δυνάμεις συνωστιζονται στην πόρτα των Media. Ο κ. Δ. Κοπελούζος δείχνει να συμμαχεί με την *Ελευθεροτυπία*, χτυπώντας την πόρτα του Mega, ενώ ο Alpha στάζει μέλι για την κ. Γιάννα Αγγελοπούλου, πόσο δε μάλλον το *Θέμα*, στο οποίο άλλωστε πρωταγωνιστούν και πρώην στελέχη του «Αθήνα 2004». Την υποστήριξη τους στο εγχείρημα των κυρίων Τριανταφυλλόπουλου, Αναστασιάδη και Κοντομηνά εκφράζουν οι κ.κ. Μπόμπολας και Λαμπράκης, για δικούς τους λόγους ο καθένας.

Ενώ ο κ. Μ. Τριανταφυλλόπουλος διακηρύσσει πως δεν θα δεχθεί τις ευκαιριακές συμμαχίες, δεν κρύβει την εκτίμησή του για τον Άκτορα, θεωρώντας πως είναι μια καλή εταιρεία (οι νεκροί εργάτες δεν χωρούν στην ανάλυσή του), τα έσοδά της μένουν στην Ελλάδα –σε αντίθεση προφανώς με τη Ντε Μπουρ– και ο ιδιοκτήτης, εξαιτίας του κυνηγητού από τη Δεξιά, αναγκάστηκε να μπει στις εργολαβίες! Από την πλευρά του, ο κ. Γ. Μπόμπολας είδε μέσω του Μ. Τριανταφυλλόπουλου τη δυνατότητα να πάρει εκδίκηση, κατηγορώντας την *Ελευθεροτυπία* που είχε υψώσει μαζί με την *Καθημερινή* τη σημαία της σύγκρουσης στην ιστορία του βασικού μετόχου. Κοινός παρονομαστής τους η απέχθεια για το συνέταιρο στο Mega που λίγο έλειψε να πουλήσει το συγκρότημά του στην κ. Γιάννα Αγγε-

λοπούλου, το Δεκέμβριο του 2004, αλλά δεν συμφώνησαν στο τίμημα. «Εάν παίρναμε τον Πήγασο, στόχος ήταν να αλλάξουμε το χάρτη των ΜΜΕ στην Ελλάδα», μετέφερε εξομολόγησή της το *Θέμα*. «Εκείνη η δουλειά, χάλασε εξαιτίας του ακραίου συναισθηματισμού και των υπερβολικών απαιτήσεων του κ. Γιώργου Μπόμπολα». Τώρα φαίνεται πως οι νέες συνθήκες επιβάλλουν τη σύμπραξη και την ολομέτωπη επίθεση όλων όσων ενεπλάκησαν στην υπόθεση του βασικού μετόχου.

Από κοντά και ο κ. Χ. Λαμπράκης, που θεώρησε πως είναι καλύτερο να συνεργαστεί με τον προφανώς ασθενέστερο τώρα κ. Μπόμπολα, εναντίον της *Ελευθεροτυπίας*, για την πίτα της κυριακάτικης διαφήμισης, χρησιμοποιώντας για συνέντευξη του Μ. Τριανταφυλλόπουλου στο *Βήμα* τον κ. Νίκο Ευαγγελάτο, πρώην συντάκτη του *Θέματος*, μέτοχο του Polis TV (25%) και κουμπάρο του ισχυρού διαφημιστικού παράγοντα Μ. Σεριάτου. Η δε *Ελευθεροτυπία*, δεν απάντησε στην πρωτοσέλιδη πρόκληση Ψυχάρη στο *Βήμα*, αλλά περιορίστηκε να καταγγείλει τη «συμμαχία των Μ».

Στα αξιοσημείωτα είναι πως ο ΔΟΛ βρήκε αγοραστή για τις μετοχές του στο πρόσωπο του διευθύνοντος συμβούλου του κ. Σταύρου Ψυχάρη. Το καλοκαίρι, με ένα δάνειο από την Alpha Bank, ο πρώην πολιτικός διοικητής του Αγίου

Όρους απέκτησε το 25% του ΔΟΛ, αναβαθμίζοντας τα διευθυντικά στελέχη σε ιδιοκτήτες. Η νέα τάση θέλει τα πρώην στελέχη να γίνονται ιδιοκτήτες. Οι κ.κ. Θ. Αναστασιάδης και Μ. Τριανταφυλλόπουλος στο *Θέμα*, Μπενέκος και Δελατόλλας, πρώην διευθυντικά στελέχη του *Έθνους*, στο *Ποντίκι*, ακόμη και ο κ. Αιμ. Λιάτσος με τη δική του εφημερίδα *Παρασκευή και 13*. Επίσης, στο ντόμινο των αλλαγών προσθέστε την κυοφορία του *Ελεύθερου Τύπου* για νέο ιδιοκτήτη και την διακηρυγμένη πρόθεση Σαραντόπουλου να πουλήσει την *Απογευματινή*.

Οι συγκρούσεις γίνονται ενώ η κυβέρνηση έχει χάσει τη μάχη των λόμπινγκ στο βασικό μέτοχο, φτιάχνοντας ένα νόμο που καταπατάει το Σύμφωνο, υπό την καθοδήγηση της ΕΕ. Πριν λοιπόν μπει στην τελική ευθεία των διαπραγματεύσεων για το νόμο περί συγκέντρωσης, οι ενδιαφερόμενοι σπεύδουν να πάρουν θέση, καθώς αυτός ο νόμος, που σε θεωρητικό επίπεδο θα συνοδεύεται από την αδειοδότηση των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών, θα καθορίσει την πορεία των ΜΜΕ την επόμενη δεκαετία. Για χρό-

νια θα μιλάμε για νόμο Ρουσόπουλου.

Ἡδη ηὐβέρνηση φαίνεται να υποκύπτει στις απαιτήσεις των διαφημιστών, εξαφανίζοντας από την 1η Νοεμβρίου 2007 τον ειδικό φόρο τηλεόρασης, ανοίγοντάς τους την ὄρεξη και για το αγγελιόσημο. Αντί να ελέγξει πού πηγαίνουν οι πέραν του νομίμου ορίου επιστροφές των διαφημίσεων ἐπὶ κυβερνήσεων Σημίτη, βοηθώντας ἐπὶ της ουσίας τὴ δημιουργία σειρὰς ἀπὸ μικρὰ κανάλια ἀλλὰ καὶ εταιρεῖες τηλεχοπλοφορίας, γιὰ τοὺς ημετέρους, καὶ μοιράζοντας τὸ κρατικὸ χρέμα κατὰ τὸ δοκὸν.

Ο κ. Γ. Κουρής από την *Αυριανή* (20/11/05) έστειλε τρεις φορές το μήνυμα μιλώντας για αλλαγές σε δύο κανάλια και την προσπάθεια δημιουργίας τρίτου πόλου, θέτοντας το ερώτημα «ποιος κάρφωσε τη Γιάννα στον Παπαγγελόπουλο» (26/11/2005). Με ένα μάλλον κανιβαλικό χιούμορ προέβλεψε πως «όλοι θα περάσουν από τον πάγκο του Τριανταφυλλόπουλου», με τη σημείωσή πως όταν είχε μιλήσει με τον Σ. Φυντανίδη για τον κ. Δ. Κοντομηνά, ο διευθυντής της *Ελευθεροτυπίας* είχε πει πως θα κρατήσει ουδέτερη στάση.

Έχει σημασία ότι των επιθέσεων ηγείται ο κ. Μ. Τριανταφυλλόπουλος, ο οποίος εντός του 2005 έγινε εκδότης μιας εφημερίδας, έκανε έναν πανάκριβο και προκλητικό γάμο (για τον οποίο κατά τον παρουσιαστή ευθύνεται ο... κουμπάρος) και πέτυχε μια μετεγγραφή πολλών εκατομμυρίων ευρώ από τον Alter των κ.κ. Γ. Κουρή και Κ. Γιαννίκου στον Alpha του κ. Δ. Κοντομηνά. Αποτέλεσε δε την αφορμή για να ξεκινήσει σε βάρος του σημερινού ιδιοκτήτη του Alpha μια σφοδρότατη καλοκαιρινή θεομηνία, με την *Αυριανή* να τον αποκαλεί «κλέφτη» και «απατεώνα».

Το *Θέμα* είναι το νέο του ορμητήριο, με τον έτερο μέτοχο, τον κ. Θ. Αναστασιάδη, να έχει περάσει από τη διευθυντική θέση της *Καθημερινής* και το μικρόφωνο του Σκάι, να έχει συγκεντρώσει την αγάπη του Κ. Τεγόπουλου στην *Ελευθεροτυπία* και να έχει βρει τη ηρεμία στον αχανή τα περασμένα χρόνια όμιλο Κόκκαλη. Μάλιστα, αν και εκδότης του *Πρωταθλητή*, ζήτησε μαζί με τους κ.κ. Κακαουνάκη και Τσίμα να

Κοίτα ποιος μιλάει για τη διαπλοκή

■ Η «Synergon» της οικογένειας Παγάπουλου (εκδότης της «Ελευθεροτυπίας») με έδρα μέσα στο κτίριο της εφημερίδας παίρνει δουλειές από το Δημόσιο και ο κ. Φυναντίδης γράφει για στυμμένους διαγωνισμούς.

.....
החברה

מפתח

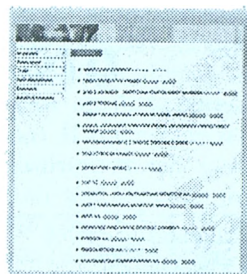
Назад катануватися до минулого можна, наприклад, заглянувши в архівні документи, збережені в Київському державному архіві. Там, зокрема, зберігаються документи, що стосуються діяльності К. Гусаківського, який, як відомо, був одним з організаторів українського національного руху в Російській імперії. Ці документи, зокрема, стосуються діяльності К. Гусаківського в Україні, де він був одним з організаторів українського національного руху. Ці документи, зокрема, стосуються діяльності К. Гусаківського в Україні, де він був одним з організаторів українського національного руху.

1. 2017 2018 2019
 2. 2017 2018 2019
 3. 2017 2018 2019
 4. 2017 2018 2019
 5. 2017 2018 2019
 6. 2017 2018 2019
 7. 2017 2018 2019
 8. 2017 2018 2019
 9. 2017 2018 2019
 10. 2017 2018 2019

Κωνσταντίνου
αποθήκευση
Υπερμελλή,
από τον έτος
στην αρχή της
και
« Υπερμελλής »
· Κίτου
Υπερμελλή.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044

4466702
 4466703
 4466704
 4466705
 4466706
 4466707
 4466708
 4466709
 4466710
 4466711
 4466712
 4466713
 4466714
 4466715
 4466716
 4466717
 4466718
 4466719
 4466720
 4466721
 4466722
 4466723
 4466724
 4466725
 4466726
 4466727
 4466728
 4466729
 4466730
 4466731
 4466732
 4466733
 4466734
 4466735
 4466736
 4466737
 4466738
 4466739
 4466740
 4466741
 4466742
 4466743
 4466744
 4466745
 4466746
 4466747
 4466748
 4466749
 4466750
 4466751
 4466752
 4466753
 4466754
 4466755
 4466756
 4466757
 4466758
 4466759
 4466760
 4466761
 4466762
 4466763
 4466764
 4466765
 4466766
 4466767
 4466768
 4466769
 4466770
 4466771
 4466772
 4466773
 4466774
 4466775
 4466776
 4466777
 4466778
 4466779
 4466780
 4466781
 4466782
 4466783
 4466784
 4466785
 4466786
 4466787
 4466788
 4466789
 4466790
 4466791
 4466792
 4466793
 4466794
 4466795
 4466796
 4466797
 4466798
 4466799
 4466800
 4466801
 4466802
 4466803
 4466804
 4466805
 4466806
 4466807
 4466808
 4466809
 4466810
 4466811
 4466812
 4466813
 4466814
 4466815
 4466816
 4466817
 4466818
 4466819
 4466820
 4466821
 4466822
 4466823
 4466824
 4466825
 4466826
 4466827
 4466828
 4466829
 4466830
 4466831
 4466832
 4466833
 4466834
 4466835
 4466836
 4466837
 4466838
 4466839
 4466840
 4466841
 4466842
 4466843
 4466844
 4466845
 4466846
 4466847
 4466848
 4466849
 4466850
 4466851
 4466852
 4466853
 4466854
 4466855
 4466856
 4466857
 4466858
 4466859
 4466860
 4466861
 4466862
 4466863
 4466864
 4466865
 4466866
 4466867
 4466868
 4466869
 4466870
 4466871
 4466872
 4466873
 4466874
 4466875
 4466876
 4466877
 4466878
 4466879
 4466880
 4466881
 4466882
 4466883
 4466884
 4466885
 4466886
 4466887
 4466888
 4466889
 4466890
 4466891
 4466892
 4466893
 4466894
 4466895
 4466896
 4466897
 4466898
 4466899
 4466900
 4466901
 4466902
 4466903
 4466904
 4466905
 4466906
 4466907
 4466908
 4466909
 4466910
 4466911
 4466912
 4466913
 4466914
 4466915
 4466916
 4466917
 4466918
 4466919
 4466920
 4466921
 4466922
 4466923
 4466924
 4466925
 4466926
 4466927
 4466928
 4466929
 4466930
 4466931
 4466932
 4466933
 4466934
 4466935
 4466936
 4466937
 4466938
 4466939
 4466940
 4466941
 4466942
 4466943
 4466944
 4466945
 4466946
 4466947
 4466948
 4466949
 4466950
 4466951
 4466952
 4466953
 4466954
 4466955
 4466956
 4466957
 4466958
 4466959
 4466960
 4466961
 4466962
 4466963
 4466964
 4466965
 4466966
 4466967
 4466968
 4466969
 4466970
 4466971
 4466972
 4466973
 4466974
 4466975
 4466976
 4466977
 4466978
 4466979
 4466980
 4466981
 4466982
 4466983
 4466984
 4466985
 4466986
 4466987
 4466988
 4466989
 4466990
 4466991
 4466992
 4466993
 4466994
 4466995
 4466996
 4466997
 4466998
 4466999
 4467000
 4467001
 4467002
 4467003
 4467004
 4467005
 4467006
 4467007
 4467008
 4467009
 4467010
 4467011
 4467012
 4467013
 4467014
 4467015
 4467016
 4467017
 4467018
 4467019
 4467020
 4467021
 4467022
 4467023
 4467024
 4467025
 4467026
 4467027
 4467028
 4467029
 4467030
 4467031
 4467032
 4467033
 4467034
 4467035
 4467036
 4467037
 4467038
 4467039
 4467040
 4467041
 4467042

αγοράσει από το φίλο και συντάιζό του στην εφημερίδα του Ολυμπιακού κ. Σωτήρη Πουλόπουλο τον Flash. Βέβαια ο κ. Ν. Κακαουνάκης το εξειδίκευσε λέγοντας πως τηλεφώνησε στον κ. Σ. Κόκκαλη για το σταθμό, χωρίς αποτέλεσμα, αλλά για το ΕΣΡ ο σταθμός είναι στα χέρια του κ. Πουλόπουλου.

Τα αλληπάλληλα κύματα των επιθέσεων κάθε Πέμπτη και Κυριακή έφθειραν ως ένα σημείο την εικόνα του κ. Σ. Φυντανίδη, πετυχαίνοντας τον αρχικό στόχο, να «αποκαλυφθεί το πραγματικό πρόσωπο του Κολοσσού». Ο ευρύτερος στόχος, η *Ελευθεροτυπία*, φαίνεται πως προς το παρόν δεν αντιμετωπίζει άλλα μεγαλύτερα προβλήματα, διότι η διαπλοκή στην Ελλάδα έχει ξεπεράσει κατά πολύ τους 21 φανοστάτες στα Δολιανά, τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις στον Άγιο Κοσμά και τη διεκδίκηση, μαζί με το Ίδρυμα Λαμπράκη, των σχολικών βιβλιοθηκών το 1997, χωρίς αποτέλεσμα και για τους δύο. Ο πήχυς απλώς ανέβηκε ψηλότερα. Βέβαια ως τώρα η *Ελευθεροτυπία*, με πρόσχημα να μην νομιμοποιήσει το «έκτακτο τηλεδικείο», αποφεύγει να δώσει πειστικές απαντήσεις για το ρόλο της κ. Β. Βεντουράκη ως λομπίστριας την εποχή του εκσυγχρονισμού. Ο κ. Σ. Φυντανίδης έγραψε στην

Ελευθεροτυπία πως «όταν έρθει η ώρα», θα μιλήσει «δημόσια για τα ψεύδη, τις μεθοδεύσεις και τους πραγματικούς τους στόχους». Η αντιπαράθεση ξεκίνησε από την αποκάλυψη του θέματος του κ. Β. Χρηστίδη. Ο βασιλιάς της τσόντας συνεργαζόταν με τη Mediatel, όπως και με άλλες μεγάλες εταιρείες του χώρου. Λίγες ημέρες αργότερα ακολούθησε το άρθρο του κ. Θ. Τεγόπουλου για τα «έκτακτα τηλεδικεία» και μετά άρχισε ο πόλεμος.

[Παρένθεση: Οι εταιρείες audiotext (τηλεχοπληροφόρησης) εκμεταλλεύονται τους αφελείς. Επί της ουσίας οι εκδότες, πριμοδοτημένοι από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, δημιούργησαν μια μηχανή εξαπάτησης του κοινού με τις γραμμές τηλεχοπληροφόρησης, οι οποίες έχουν τεράστια έσοδα και λειτουργούν με έναν δικό τους κώδικα «δεοντολογίας»: Ο ANT1 έχει την Audiotex, ο Μπόμπολας τη Lexitel, ενώ συμμετοχή στη Newsphone είχε και ο Μ. Σεριάτος. Στην περίπτωση του Χρηστίδη είδαν όλοι την «κότα με τα χρυσά αυγά».]

Τι θα βγάλει λοιπόν ο πόλεμος; Μάλλον τις απαντήσεις θα δώσουν οι εισαγελείς και οι νέοι μέτοχοι στα εκδοτικά συγκροτήματα.

ΚΑΟΥΦΜΑΝ

ΑΠΟ ΤΟ 1919

www.kauffmann.gr

ένα ιστορικό
ξενόγλωσσο βιβλιοπωλείο
με επιλεγμένα βιβλία

ΣΤΑΔΙΟΥ 28 τηλ. 210 3222160 - 210 3255321
ΣΙΝΑ 60 τηλ. 210 3633626 • **ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 1** τηλ. 210 3818859

του Τάσου Μπότουλα

ALYDUS KOITA KANBABA*

Δεν ηρμόνευσα βλαμμένης το κομμάτι που δόξαζε για όσα μ' έρεψαν και στην ηλεκτρονική μου διεύθυνση άδραξαν τα ηρώδια ή κρυφάκι ε--mails

Enfoque de la vida. Los miembros de las tribus nómadas de la zona de estudio, en sus actividades cotidianas, se ven obligados a desplazarse por grandes distancias, a lo largo de las cuales se ven obligados a enfrentar las dificultades que impone el medio ambiente. En consecuencia, el ser humano debe estar preparado para enfrentar las dificultades que impone el medio ambiente. En consecuencia, el ser humano debe estar preparado para enfrentar las dificultades que impone el medio ambiente.

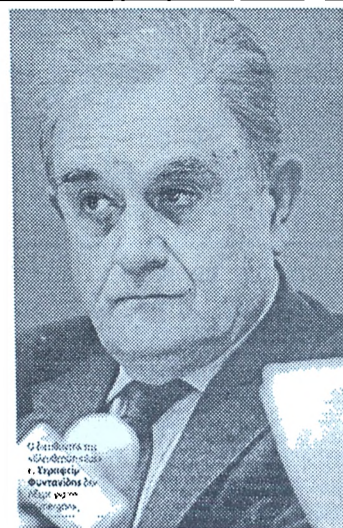
[illegible]

ΔΥΚΟΤΕΡΗ: ΜΑΡΩ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗ*

Ενα κλειστό παρκορίδι για το Ελληνικό ποδόσφαιρο
με πλάκα και κερφόρα συντίθενται

The committee says that, due to the fact that the HAZOP studies are the province of people who do not know how to do it, the committee has, after a long and arduous search, found the people who can do it. The committee has found that the only people who can do it are the people who have been trained by the committee. The committee has found that the only people who can do it are the people who have been trained by the committee.

[illegible]

Ο δὲ θεὸς ἰδὼν τὴν
 ἀδικίαν τοῦ ἄνθρωπου
 ἔλεησεν αὐτόν·
 οὐκ ἔβλεπεν
 τὰς ἀδικίας αὐτοῦ·
 ὡς οὐκ ἔβλεπεν
 τὰς ἀδικίας τοῦ
 ἄνθρωπου·

δημόσια και Ολυμπιακά έργα από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Το *Αντί* έχει αναφερθεί πολλές φορές στις σχέσεις κράτους και Τύπου προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσει και δώσει στο αναγνωστικό του κοινό όλες τις πτυχές που τις διέπουν. Έχει προσπαθήσει να εξηγήσει τα φαινόμενα που κατά καιρούς έχουν πληγεί τον ελληνικό Τύπο και τον έχουν φέρει στη σημερινή κατάσταση. Με αφορμή λοιπόν την τελευταία κρίση το *Αντί* ξαναφέρει στην επιφάνεια την παθογένεια του ελληνικού Τύπου, σε μια προσπάθεια ανάδειξης των αιτιών της έτσι ώστε να εξαχθούν τα αναγκαία συμπεράσματα που θα διαφοροποιήσουν τη σημερινή κατάσταση.

Ο ρόλος της τηλεόρασης είναι σε όλον τον πλανήτη ο ίδιος. Η Ελλάδα δεν θα μπορούσε ν' αποτελέσει εξαίρεση. Δυστυχώς όμως κανόνες για τη διαχείριση των συχνοτήτων δεν μπήκαν ποτέ από καμία κυβέρνηση. Την πρώτη περίοδο άνοιξε τηλεοπτικό σταθμό όποιος ήθελε, αν είχε βέβαια την οικονομική δυνατότητα. Στη συνέχεια, λόγω του χάους που επικράτησε, δόθηκαν στους «μεγάλους» τηλεοπτικούς σταθμούς κάποιες προσωρινές άδειες για πανελλήνια κάλυψη και μόνο. Για τα τοπικά κανάλια ούτε λόγος. Κανένα από τα πολιτικά κόμματα δεν ανέλαβε ποτέ το πολιτικό κόστος να βάλει τάξη στο ελληνικό τηλεοπτικό γίγνεσθαι. Σήμερα ο πόλεμος μαίνεται μετα-

Χύ τεσσάρων ιδιωτικών τηλεοπτικών καναλιών που παίρνουν και το σύνολο σχεδόν της διαφημιστικής πίτας. Η τηλεόραση έχει αναπτύξει τόσο μεγάλη επιρροή που ακόμα και οι παρατήσεις των βουλευτών δεν γίνονται πια στα κομματικά γραφεία αλλά στο γυαλί (βλέπε περίπτωση Μαντούβαλου). Όλη η πολιτική και όχι μόνο ζωή της χώρας κινείται γύρω από τα τηλεοπτικά δρώμενα. Πού θα καταλήξει όλη αυτή η ιστορία δεν είναι γνωστό. Οι πρωτοβουλίες πρέπει να είναι διακομματικές. Για να μπει επιτέλους μια τάξη – όχι για να σταματήσουν οι αποκαλύψεις, αλλά για να είναι δεδομένοι και κοινοί οι κανόνες του παιγιδιού.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο πόλεμος μεταξύ της *Ελευθεροτυπίας* και του δημοσιογράφου Μάκη Τριανταφυλλόπουλου δεν μπορεί να ιδωθεί μόνο σαν ένα απλό επεισόδιο στις ίντριγκες που κατά καιρούς ξεσπούν μεταξύ των διαφόρων συνισταμένων του ελληνικού Τύπου.

Τα στοιχεία που αποκάλυψε ο Μ.Τ., ότι δηλαδή η κ. Βιργινία Βεντουράκη, σύζυγος του διευθυντή της *Ελευθεροτυπίας* κ. Σεραφείμ Φυντανίδη, ως αντιπρόσωπος μιας ολλανδικής κατασκευαστικής εταιρείας είχε πάρει με ανάθεση μια σειρά Ολυμπιακών έργων στον Άγιο Κοσμά, τη στιγμή που η *Ελευθεροτυπία* ήταν όχι μόνο η ναυαρχίδα κατά της διαπλοκής αλλά και αυτής καθαυτής της ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας, βαραίνουν από ηθικής πλευράς προσωπικά τον κ. Φυντανίδη. Η όλη ιστορία όμως θα είχε λήξει με μια δήλωσή του ή τουλάχιστον με ένα *mea culpa* αλλά Α. Παπανδρέου, που τόσο θαυμάζει. Δυστυχώς όμως τίποτα από αυτά δεν έγινε και η διαμάχη προχώρησε πολύ, με την εμπλοκή σε αυτή και άλλων μέσων αλλά και προσώπων, έτσι

ώστε τώρα είναι πολύ δύσκολο να κάνει πίσω η μία ή η άλλη πλευρά χωρίς κόστος.

Ήταν όμως κεραυνός εν αιθρία η αντιδικία μεταξύ του Μ.Τ. και της *Ελευθεροτυπίας*; Καί βέβαια όχι. Είναι δυστυχώς το αποτέλεσμα ενός πολύ σκληρού πολέμου που υποβόσκει εδώ και τουλάχιστον μία εικοσαετία, κατατρώγωντας, με όλη τη σημασία της λέξης, τα σωθικά του ελληνικού Τύπου.

Ας πιάσουμε λοιπόν το νήμα από την αρχή, μήπως και μπορούσαμε να ξετυλίξουμε ένα κουβάρι που το μπλέξιμό του αρχίζει να γίνεται ορατό σήμερα, αλλά οι επιπτώσεις του έχουν φέρει εδώ και πολύ καιρό την ανυποληψία στον Τύπο, κατάσταση για την οποία οι ευθύνες βαραίνουν όλες τις πλευρές.

Η «ΗΡΩΙΚΗ» ΕΠΟΧΗ

Μετά την πτώση της δικτατορίας η άνοδος του καθημερινού πολιτικού Τύπου κράτησε έως τα τέλη της δεκαετίας του '80. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν έντονα πτωτικές τάσεις στην κυκλοφορία του, σε πρώτη φάση στις πρωινές καθημερινές εφημερίδες και στη συνέ-

χεια στις απογευματινές, ως συνέπεια πρωτίστως των αλλαγών στην ελληνική κοινωνία και δευτερευόντως της δημιουργίας μη κρατικών ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης (ραδιόφωνο και τηλεόραση στην αρχή, διαδικτυακοί τόποι αργότερα). Η πτώση αυτή των πωλήσεων εμφανίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στα φύλλα που υποστήριζαν τον κεντροδεξιό χώρο. Μετά μάλιστα και την πτώση του *Ελεύθερου Τύπου* –ως συνέπεια των εσωτερικών εριδών που κατέφαγαν το Ίδρυμα Βουδούρη– μόνον η *Καθημερινή* διατηρεί αξιοπρεπή κυκλοφορία.

Αλλά και στον κεντροαριστερό Τύπο οι συνέπειες της προσπάθειας του ΠΑΣΟΚ να ελέγξει την πληροφόρηση, στην αρχή με το πείραμα Πόπωτα και στη συνέχεια με τον μεγαλοτραπέζιτη Κοσκωτά, ήταν καταλυτικές – όχι τόσο στο εκδοτικό κατεστημένο, καθώς Λαμπράκης, Τεγόπουλος, Μπόμπολας βρήκαν άλλες διεξόδους επιχειρηματικής δραστηριότητας και εξακολούθησαν να ζουν και να βασιλεύουν, όσο στις κυκλοφορίες των καθημερινών φύλλων οι οποίες άρχισαν να παίρνουν την κατηφόρα.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: Ο ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΜΕ ΤΟ ΑΓΓΕΛΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Η *Ελευθεροτυπία* έχει καταγραφεί στη συνείδηση του κοινού ως η εφημερίδα που μάχεται ενάντια σε κάθε εξουσία, εναντίον της διαπλοκής, των υπόγειων σχέσεων κράτους και Τύπου και γενικά ως η υπερασπιστής κάθε αδικημένου και καταφρονεμένου. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε ότι ήταν επί σειρά ετών ο μοναδικός αποδέκτης των προκηρύξεων της 17N, τις οποίες, προς τιμήν της, δημοσίευε. Διευθυντής από τα πρώτα σχεδόν χρόνια της έκδοσής της ο κ. Σεραφείμ Φυντανίδης. Τίποτα δεν είχε σκιάσει ουσιαστικά όλα αυτά τα χρόνια την αίγλη της εφημερίδας, παρά τα ήξεις αφήξεις του εκδότη της κ. Κίτσου Τεγόπουλου, κυρίως στην υπόθεση Κοσκωτά. Ήρθε όμως η υπόθεση Χρηστίδη και τα τηλέφωνα 090, που δημοσιοποίησε ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος. Αποκαλύφθηκε ότι η οικογένεια Τεγόπουλου απομυζούσε τεράστια ποσά με το σύστημα που είχε στηθεί, από χιλιάδες αφελείς συμπολίτες μας που «έπεφταν» στο κυ-

νήγι του κέρδους. Για να αντιδράσει κατηγόρησε τον Αλφά και τον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο για τηλεδικαία με συνεχή άρθρα του εκδότη της κ. Θανάση Τεγόπουλου στην *Ελευθεροτυπία*. Η δράση όμως φέρνει αντίδραση και η «Ζούγκλα» χτύπησε τον κύριο σπληνοπάτη της εφημερίδας, τον διευθυντή της κ. Σεραφείμ Φυντανίδη, ο οποίος ήταν ευάλωτος λόγω των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της συζύγου του. Δυστυχώς η υπεράσπιση του κ. Φυντανίδη από τους συνεργάτες του ήταν πολύ κατώτερη των προσδοκιών. Γράφτηκαν πολλά, ακόμα και για τα «δικαιώματα των γυναικών», αλλά τίποτα για το αναμφισβήτητο γεγονός της απευθείας ανάθεσης έργων στην κ. Βιργινία Βεντουράκη-Φυντανίδη. Και το κυριότερο: γιατί δεν μιλάει ο κ. Σεραφείμ Φυντανίδης; Γνώριζε ή όχι τις δραστηριότητες της συζύγου του; Ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος την περασμένη Κυριακή έδωσε ακόμα ένα χτύπημα στην *Ελευθεροτυπία*: δημοσιοποίησε τα

έργα που έχει πάρει από το κράτος εταιρεία του ομίλου Τεγόπουλου, αλλά και τη σύσταση εταιρείας με τον «τσοντοκαναλάρχη» κ. Χρηστίδη. Και δυστυχώς για όλους, ο χορός καλά κρατεί...

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ TV

Αντίθετα η αγορά της Κυριακής και στη συνέχεια η αγορά του Σαββάτου αναδείχθηκαν σε νέο τόπο εκδοτικής αντιπαράθεσης και κερδοφορίας. Με την προσθήκη μάλιστα των περιοδικών και εσχάτως των dvd, οι δύο αυτές μέ-

ρες της εβδομάδας κατέχουν κυκλοφοριακά τη μερίδα του λέοντος, με συνέπεια να παίρνουν και το σύνολο σχεδόν της διαφημιστικής πίτας.

Ταυτόχρονα, τα ειδησεογραφικά ραδιοφωνα άρχισαν να χάνουν την αίγλη τους, ενώ γιγαντώνονταν τα τηλεοπτικά κανάλια, που «μάζιψαν» και τη διαφήμιση.

Οι συμμαχίες που δημιουργήθηκαν στο τηλεοπτικό τοπίο, ανέπτυξαν και κάθε λογής λυκοφιλίες μεταξύ των παραδοσιακών εκδοτών που είχαν ανοιχτεί και στην τηλεόραση. Ένα μέσο που τα τελευταία χρόνια επεκτείνεται παγκόσμια με γοργούς ρυθμούς.

Η Ελλάδα δεν έμεινε πίσω. Η μη δημιουργία μάλιστα νομικού πλαισίου από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, στην τρίχρονη παρενθετική κυβερνητική της θητεία, συνετέλεσε στην αλόγιστη και χωρίς όρια άναρχη ανάπτυξη της. Ουσιαστικά δηλαδή όποιος είχε τα χρήματα άνοιγε και έναν τηλεοπτικό σταθμό. Και αν για τους πανελληνιας εμβέλειας τηλεοπτικούς σταθμούς δόθηκαν κάποια στιγμή προσωρινές άδειες, η εκπομπή τοπικής εμβέλειας

σταθμών εξακολουθεί να παραμένει ανεξέλεγκτη.

Το νέο τοπίο που δημιουργήθηκε, εκκόλαψε κάθε είδους σχέσεις μεταξύ εκδοτών, δημοσιογράφων, διαφημιστικών εταιρειών και βεβαίως της AGB (της εταιρείας που μετράει τη θεαματικότητα).

Σε συνάρτηση μάλιστα με την επιδείνωση της οικονομίας, η οποία παρά τα πακέτα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν βγήκε ποτέ από το τούνελ, και της καταστροφικής πολιτικής των τελευταίων χρόνων στην Παιδεία, η ελληνική οικογένεια καθηλώθηκε μπροστά στη συσκευή της τηλεόρασης παρακολουθώντας αδιακρίτως τα πάντα από το πρωί έως το βράδυ. Το γεγονός αυτό όπλισε την τηλεόραση με μια πραγματικά καταλυτική δύναμη. Με όπλο τους τη θεαματικότητα, που είχε ως συνέπεια και τα μεγάλα διαφημιστικά έσοδα, οι καναλάρχες άρχισαν να βγάζουν στον πλειστηριασμό τα ονόματα δημοσιογράφων, παρουσιαστών κ.λπ. που πουλούσαν στο γυαλί. Και ο πόλεμος άρχισε να γίνεται πλέον πολύ σκληρός και προσωποπαγής.

Αρχίζει η εξέταση μαρτύρων για την απήχτηση του Κοντομηνά σε Γερμανία, Βελγιο και Ολλανδία

Αυριανή

ΕΚΚΛΗΜΑΧΟΙ
Όλα τα στοιχεία στον Εισαγγελέα

ΑΛΛΕΣ 10 εταιρίες του κλάδου βρίσκονται σε κατάσταση χρεωκοπίας και για να εξασφαλίσουν ήδεια λειτουργίες για ένα χρόνο, πρέπει να καταβάλουν 550 εκ. ευρώ

ΛΟΥΚΕΤΟ ΣΕ 3 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ

Εταιρίες βάζει το υπουργείο Ανάπτυξης

Μόνο τρεις κουβήκαν συνέλαβε η Αστυνομία

ΥΠ. ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
Με ηλεκτρονικό τσιπ, έλεγχο στο λιμάνι

ΠΟΙΝΗΚΕΣ
Διάξεις σε 25 δικαστές

ΚΟΥΡΗΣ ΚΑΤΑ ΚΟΝΤΟΜΗΝΑ: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Όταν ο κ. Κοντομηνάς αποφάσισε να μπει στο χώρο του Τύπου, κανένας δεν πίστευε ότι σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα θα δημιουργούσε ένα κανάλι, τον Alpha, στο οποίο θα έπαιρνε τους περισσότερους από τους τηλεοπτικούς σταθ της χώρας, θα κατακτούσε την κορυφή της ακροαματικότητας και θα αποσπούσε μεγάλο μερίδιο της διαφημιστικής πίτας. Όταν μάλιστα ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος έκανε τη μεγάλη μεταγραφή προς το κανάλι της Κάντζας, στέρησε τον Alter των κ.κ. Κουρή και Γιαννίκου από το βασικό και ίσως μοναδικό όπλο του στη μάχη της τηλεόρασης. Ο κ. Κουρής αντέδρασε με τον τρόπο που ξέρει εδώ και δεκαετίες. Τη δυσφήμιση του κ. Κοντομηνά με συνεχόμενα πρωτοσέλιδα άρθρα στην *Αυριανή*, σχετικά με την προέλευση των χρημάτων της ασφαλιστικής εταιρείας Interamerican της οποίας είναι μέτοχος. Η μάχη αυτή κατέληξε στα δικαστήρια, οι εντυπώσεις όμως έμειναν.

Ο πόλεμος Τριανταφυλλόπουλου - «Ελευθεροτυπίας» που κρατάει την κυκλοφορία, οδηγεί σε...

Νέες λυκοφιλίες στα ΜΜΕ

- Ακόμη περιμένει ο κόσμος να δώσει πειστικές απαντήσεις ο Φυντανίδης, που δύσκολα θα παραμείνει στη διεύθυνση της εφημερίδας του Τεγόπουλου

ΤΟ ΘΕΜΑ, Ο ΘΕΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΚΗΣ

Δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε και στην άλλη κύρια συνισταμένη που συνετέλεσε στην τελευταία κρίση του Τύπου. Την κυριακάτικη εφημερίδα *Θέμα*, η οποία εμφανίστηκε την άνοιξη στα περίπτερα και σάρωσε τις κυκλοφορίες, προκαλώντας αναταραχή στους παραδοσιακούς εκδότες. Στο *Θέμα* ως εκδότες εμφανίζονται οι Μάκης Τριανταφυλλόπουλος, Θέμος Αναστασιάδης και Τάσος Καραμήτσος. Στους παροικούντες την Ιερουσαλήμ είναι γνωστό πως ο Θέμος δεν έχει και τις καλύτερες σχέσεις με το συγκρότημα Τεγόπουλου και ειδικά με τον Σεραφείμ Φυντανίδη, από την εποχή της «Μαύρης Τρύπας». Τα γραπτά του Θέμου είχαν απασχολήσει το Αντί τον Μάιο του 1995 σε μία ακόμα συζήτηση που είχε ανοίξει το περιοδικό για την αξιοπιστία του Τύπου. Ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος, ο οποίος έχει προκαλέσει κατά καιρούς ποικίλες αντιδράσεις για τον τρόπο που χειρίζεται το ρεπορτάζ, έκανε αίσθηση φέτος και με την πολύ καλή μεταγραφή του στον Alpha από τον Alter, αλλά και με την τηλεοπτική διαχείριση του γάμου του. Και βέβαια είναι αυτός που άνοιξε το νέο κεφάλαιο στον πόλεμο των εκδοτών.

Έχοντας ξεφύγει πια και οι δύο από τα ακραιφνώς δημοσιογραφικά τους καθήκοντα, εμπλέκονται στα εκδοτικά παιχνίδια της νέας εποχής.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ: ΝΑ ΚΛΕΙΣΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ, ΔΕΝ ΣΥΜΦΕΡΕΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Το συγκρότημα Λαμπράκη, ένα από τα ελάχιστα που έχουν επιβιώσει σε δύσκολες και περιεργες εποχές, από τον Μεσοπόλεμο που πρωτοεμφανίστηκε μέχρι σήμερα, έπαιξε και παίζει σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση των δεδομένων στο χώρο του Τύπου και της πολιτικής ζωής της χώρας. Ως γνωστόν, πολλές φορές, κυρίως πριν από τη δικτατορία, συνέβαλε σε αλλαγές κυβερνήσεων και πολιτικών προσώπων και έπαιξε ενεργό ρόλο την περίοδο της Αποστασίας. Σήμερα τα ηνία του ομίλου τα έχει πάρει ουσιαστικά ο εκδότης του *Βήματος* κ. Στ. Ψυχάρης μετά την αγορά μεγάλου πακέτου μετοχών του κ. Χ. Λαμπράκη το περασμένο καλοκαίρι. Ο κ. Χ. Λαμπράκης ασχολείται με το αμαρτωλό Μέγαρο Μουσικής και το νέο Λυρικό Θέατρο που κατασκευάζει, με χρηματοδότηση βέβαια του κράτους. Από το έγκριτον *Βήμα*, τη ναυαρχίδα άσκησης πολιτικής του Συγκροτήματος, ο «δημοσιογραφικός αστέρας» κ. Γ. Πρετεντέρης πρότεινε σε άρθρο του με τίτλο «Το άταφο πτώμα της διαπλοκής», την Κυριακή 20 Νοεμβρίου, να μην ξαναμιλήσουμε πια για διαπλοκή. Ο αρθρογράφος, που φαίνεται ότι γνωρίζει πολλά και φοβάται ότι άνοιξε το κουτί της Πανδώρας, υποστηρίζει ότι «το ματσάκι κούρασε. Και κυρίως εξαντλήθηκε. Πρέπει να θαφτεί το πτώμα γιατί έκανε κακό σε όλους και κυρίως στην Ελλάδα. Όχι για να κουκουλώσουμε τίποτα αλλά για να δούμε επιτέλους κατάφαστα την πραγματικότητα». Η οποία πραγματικότητα είναι: τι τα ψάχνετε τώρα; αυτά γίνονταν, γίνονται και θα γίνονται. Αυτά θα συζητάμε; Διότι κουράστηκε να δίνει εξηγήσεις και να επινοεί δικαιολογίες. Και η κατά Πρετεντέρη πραγματικότητα ερμηνεύεται πολύ απλά. Ό,τι φάγαμε φάγαμε, πάμε γι' άλλα. Άξιος ο μισθός σας από το Συγκρότημα και το Mega, κ. Πρετεντέρη, όπου, ως υπενθυμίσουμε, μέτοχος είναι και ο κ. Τεγόπουλος!

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΕΚΔΟΤΕΣ

Πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι οι παραδοσιακοί εκδότες στην ελληνική σκηνή είναι πλέον λίγοι, αλλά ακόμη κι αυτοί έχουν επεκταθεί και σε άλλες, εκτός Τύπου, δραστηριότητες. Κυρίως σε επιχειρήσεις που έχουν σχέση με κρατικά έργα και προμήθειες. Και ακριβώς εδώ είναι το καταλυτικό σημείο στην πορεία του Τύπου στη χώρα μας: Στις σχέσεις εκδοτών και κρατών, οι οποίες κατά την εικοσαετή διακυβέρνηση της χώρας από το ΠΑΣΟΚ θέρειψαν, και αποκορύφωμά τους είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Ο πόλεμος που λέγαμε πρωύτερα πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις, γιατί «το μέλι είναι πάντα πολύ γλυκό» και δύσκολα αντιστέκεται κανείς. Όταν μάλιστα η κατοχή μέσω ενήμερωσης είναι εκ των πραγμάτων μέσο πίεσης, τότε τα χτυπήματα δίνονται και κάτω από τη ζώνη. Οι πάντες όμως στο χώρο του Τύπου μέσες άκρες γνωρίζουν τις δραστηριότητες του πλησίον τους, καθώς τα πάντα διαδραματίζονται στο τρίγωνο Βαλαωρίτου-Κολωνάκι-Σύνταγμα, και πολύ δύσκολα κάτι μένει για μεγάλο χρονικό διάστημα κρυφό.

Ωστόσο, την ομερτά που είχε δημιουργηθεί μετά την άνοδο της ΝΔ στην εξουσία, την άνοιξη του 2004, και τους Ολυμπιακούς της Αθήνας, ήρθαν να διαρρήξουν ορισμένα γεγονότα που ταράκουνησαν το παγωμένο τοπίο του ελληνικού Τύπου. Τα κυριότερα είναι ο νόμος περί βασικού μετόχου και η κυριακάτικη εφημερίδα *Το Θέμα* των Μάκη Τριανταφυλλόπουλου, Θέμου

Αναστασιάδη και Τάσου Καραμήτσου, που χτύπησε κατευθείαν με την έκδοσή της την πρώτη θέση στις κυριακάτικες κυκλοφορίες. Με την υποστήριξη μάλιστα που παρέχουν από τις εκπομπές τους στον Alpha οι δύο από τους εκδότες, η επιτυχία είναι απόλυτη και τα διαφημιστικά έσοδα ρέουν και προς το κανάλι του τέως ιδιοκτήτη της *Interamerican* κ. Κοντομηνά και προς την εφημερίδα. Η διαφημιστική πίτα όμως στην Ελλάδα είναι συγκεκριμένη, και ένα νέο μέλος κόβει μερίδιο. Όταν μάλιστα ο «βασικός μέτοχος» έχει αλλάξει τους συσχετισμούς και κυρίως έχει περιορίσει τη ροή των εσόδων προς τους μεγαλοεκδότες από τις παράπλευρες δραστηριότητες, τότε η αντίδραση είναι προ των πυλών. Γιατί, όταν κάποιος χάνει, αντιδρά. Η *Ελευθεροτυπία* ήταν φανατική υπέρμαχος του βασικού μετόχου, σε αντίθεση με τον όμιλο Μπόμπολα που έχασε πολλά από την εφαρμογή του.

ΤΑ ΑΜΑΡΤΩΛΑ 090

Ορισμένοι εκδότες επεκτείνονται σε δραστηριότητες που έχουν σχέση με την ανάπτυξη της τηλεφωνίας και οι οποίες ακροβατούν στα όρια της νομιμότητας. Όλη αυτή η πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων τους φέρνει σε δυσκολίες και με άτομα των οποίων ο βίος ελέγχεται από όλες τις πλευρές. Σε συνάρτηση μάλιστα με το τεράστιο βάθος στο οποίο φτάνει η διαπλοκή στα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας και τις κάθε λογής σχέσεις που αναπτύχθηκαν, οτιδήποτε ακουμπήσεις φέρνει

ΟΜΙΛΟΣ ΚΟΣΚΩΤΑ: ΕΚΚΟΛΑΨΗ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Η μεγάλη καμπή στις σχέσεις μεταξύ των διάφορων συντελεστών του Τύπου σημειώθηκε όταν εισήλθε στο παιγνίδι ο μεγαλοτραπεζίτης Γ. Κοσκωτάς με τις πλάτες του Ανδρέα Παπανδρέου και του ΠΑΣΟΚ. Το *Αντί* έπαιξε ενεργό ρόλο στο να βγει στην επιφάνεια το μεγάλο αυτό σκάδαλο που συγκλόνισε την πολιτική ζωή της χώρας στα τέλη της δεκαετίας του '80-αρχές δεκαετίας του '90. Τα χρήματα που έπασαν στην αγορά ήταν πολλά. Νέες εφημερίδες και περιοδικά εκδόθηκαν, ραδιοφωνικοί σταθμοί άνοιξαν, οι μισθοί κάποιων δημοσιογράφων εκτινάχθηκαν στα ύψη. Και βέβαια, όταν διαλύθηκε η Γραμμή, η εκδοτική εταιρεία του μεγαλοτραπεζίτη, τα ιμάτια της διαμοιράστηκαν «νύχτα», με περιεργές διεργασίες, επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη.

Στο εκδοτικό συγκρότημα Κοσκωτά συντελέστηκε το πείραμα του ΠΑΣΟΚ για τα νέα τζάκια στο χώρο του Τύπου. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι πρώην μεγαλοστελέχη της Γραμμής παίζουν ακόμα σήμερα ενεργό ρόλο στην εκδοτική σκηνή της χώρας, θέλοντας να ξεχάσουν το παρελθόν τους.

στην επιφάνεια και κάτι άλλο.

Όταν λοιπόν κάνει κάποιος ρεπορτάζ για τα σκάνδαλα, δεν είναι δύσκολο να βρεθεί, αν μάλιστα είναι και λιγάκι υποψιασμένος, μπροστά σε περιέργες, το λιγότερο, καταστάσεις. Έχοντας υποφέρει η χώρα τα τελευταία χρόνια από διάφορα σκάνδαλα, με αποκορύφωμα εκείνο του χρηματιστηρίου, δεν είναι δύσκολο να βρεθεί κάτι. Και ο Μάκης βρήκε και έβγαλε το θέμα Χρησιδής, όπως κάθε δημοσιογράφος που έχει ένα τέτοιο θέμα στα χέρια του, το οποίο εκτός από την παραίτηση Ρεγκούζα είχε και άλλες, σοβαρότατες, παρενέργειες. Ενέπλεκε τον κ. Τεγόπουλο, τον εκδότη της *Ελευθεροτυπίας*. Γιατί η οικογένεια Τεγόπουλου διαχειρίζεται με την εταιρεία Mediatel τα «αμαρτωλά» τηλέφωνα 090, από τα οποία έχει τεράστια κέρδη, σε αгаσπή συνεργασία με τον κρατικό ΟΤΕ αλλά και τον κ. Χρησιδίδη.

Η δημοσιοποίηση αυτή ξεχειλίζει το ποτήρι της ανοχής του ομίλου Τεγόπουλου για τον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο, και αντεπιτέθηκε με κατηγορίες για τηλεδικαστές. Η απάντηση της άλλης πλευράς στο χτύπημα ήταν τα Ολυμπιακά έργα που πήρε με ανάθεση η κυρία Βεντουράκη-Φυντανίδη. Γιατί το ζήτημα δεν είναι μόνο να βγουν στη

δημοσιότητα οι δραστηριότητες του ομίλου Τεγόπουλου, που στο κάτω κάτω ήταν γνωστές. Όταν ο πόλεμος για τη διαφημιστική πίτα σε συνθήκες οικονομικής δυσπραγίας είναι ολοκληρωτικός, πρέπει να χτυπηθεί το πραγματικό στήριγμα της *Ελευθεροτυπίας*, που δεν είναι άλλο από τον διευθυντή της κ. Σεραφείμ Φυντανίδη. Καθώς μάλιστα ήταν ο κύριος πολέμιος της διαπλοκής και των σκανδάλων, όπως προηγουμένως αναφέραμε, αλλά ταυτόχρονα ήταν ανοιχτός σε όχι και τόσο διαφανείς δραστηριότητες, το πουλόβερ άρχισε να ξηλώνει...

Την περασμένη Κυριακή στην εκπομπή του ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος προχώρησε περισσότερο. Έβγαλε στη δημοσιότητα τα έργα που είχε πάρει από το κράτος μελετητική εταιρεία, βασιικός μέτοχος της οποίας είναι ο κ. Τεγόπουλος. Έδωσε επίσης στη δημοσιότητα στοιχεία για κοινή εταιρεία, σχετικά με παραγωγή θεατρικών παραστάσεων, που έχουν ιδρύσει ο όμιλος Τεγόπουλου με τον κ. Χρησιδίδη. Και όλα αυτά την περίοδο της κορύφωσης της αερογραφίας της *Ελευθεροτυπίας* κατά της διαπλοκής και της ανάληψης δημοσίων έργων από τους κατέχοντες Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Πού θα καταλήξει όλη αυτή η αντιδικία; Κανένας δεν ξέρει, γιατί οι δυνάμεις δρουν πλέον ανεξέλεγκτες. Οι επιπτώσεις για το σύνολο του Τύπου θα είναι καταλυτικές. Το θολό τοπίο των σχέσεων Τύπου και εξουσίας αναδύεται σιγά σιγά σε όλο του το μεγαλείο, ταυτόχρονα με τις χαίνουσες υποθέσεις στη Δικαιοσύνη και την Εκκλησία. Και οι εκπλήξεις για όλους θα είναι πολύ μεγάλες και σε πολλαπλά επίπεδα. Τόσο μεγάλες που το σκάνδαλο Κοσκωτά θα φαντάζει παρωχημένο. Η Ελλάδα είναι πλέον απόλυτα εμφανές ότι έχασε είκοσι χρόνια σε όλους τους τομείς, πολιτικό, οικονομικό, πολιτιστικό. Και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν είναι καθόλου άμοιρα ευθυνών. Το ερώτημα είναι πώς θα ξεπεραστεί η σημερινή κρίση και ποιες θα είναι οι νέες, άφθαρτες δυνάμεις που θα καταφέρουν να τα ξεκολλήσουν από τον βάλτο ανυποληψίας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΟΚΚΑΛΗΣ: ΕΝΤΟΣ, ΕΚΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΑ ΑΥΤΑ

Μια ιπυχή της κρίσης στον Τύπο που δεν έχει αναδειχθεί πολύ το τελευταίο χρονικό διάστημα είναι ο ρόλος του κ. Σωκράτη Κόκκαλη. Και ο λόγος που το αναφέρουμε είναι διότι σε ορισμένα γεγονότα, όπως η πώληση του Flash, η αλλαγή ιδιοκτησίας του *Ποντικιού*, η έκδοση της εφημερίδας *Το Θέμα*, ενεργό ρόλο έπαιξαν δημοσιογράφοι που κατά καιρούς είχαν στενή σχέση με το αφεντικό της Intracom και του Ολυμπιακού. Βεβαίως κάποιες εξηγήσεις έχουν δοθεί. Επειδή όμως σ' αυτή τη χώρα έχουμε πλέον πάψει προ πολλού να πιστεύουμε σε συμπτώσεις, μήπως κάποια ανεξάρτητη αρχή θα πρέπει να ελέγξει τις εξηγήσεις αυτές; Διότι πολλά χρήματα κυκλοφορούν τελευταία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και οι εποχές δεν προσφέρονται γι' αυτό.

Η ΧΩΡΑ

2 DVD με αριστουργήματα της 7ης Τεχνής

Όλο το παρασκήνιο μόνο στα «Χώρα»

Ζούγκλα

απύθμενης βουλίας για χρήμα και εξουσία

ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ

Κοιτάς βρετανικά και σκιάς για τον ρόλο Ρουσσόπουλου

Τα εγκλήματα με τα ασφαλιστικά ταμεία

Ενας νεκρός στα Γενόδεκτο

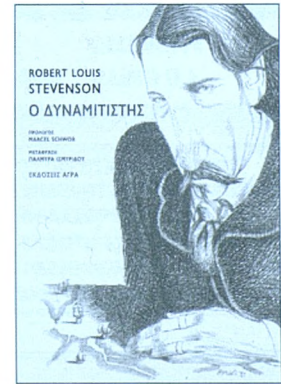
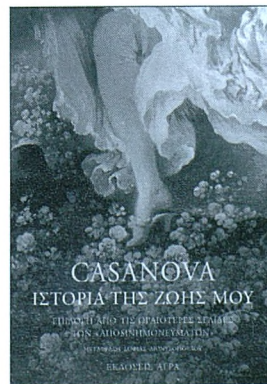
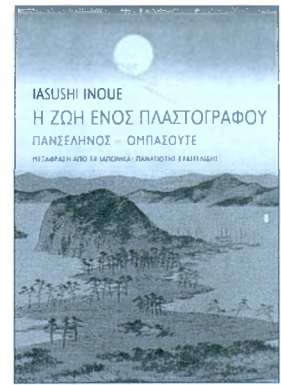
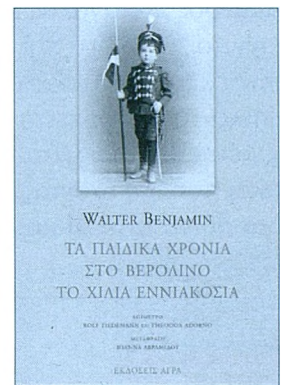
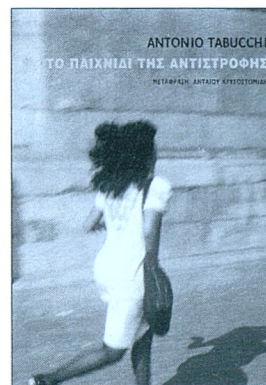
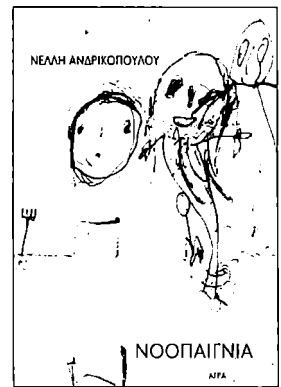
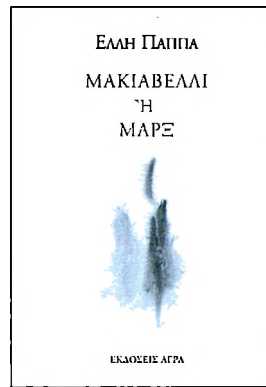
Η ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΕΛΕΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ

Το δημοσιογραφικό επάγγελμα την τελευταία εικοσαετία βρίσκεται σε βαθιά κρίση από την οποία πολύ δύσκολα θα καταφέρει να εξέλθει. Η δημιουργία μη κρατικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών στο τέλος της δεκαετίας του '80, δημιούργησε πολλές θέσεις εργασίας, με χαμηλούς ως επί το πλείστον μισθούς. Η πλήρωση των θέσεων αυτών έγινε σ' ένα μεγάλο ποσοστό με άτομα χωρίς προσόντα, στην πλειοψηφία τους αποτυχόντες φοιτητές των πανελληνίων εξετάσεων που βρήκαν μια διέξοδο στην ανεργία. Η κρίση όμως ήταν προ των πυλών και ξέσπασε πριν από μερικά χρόνια. Δεν μπορούμε να κρύβουμε την παθογένεια του χώρου. Ο κόσμος έπαψε να διαβάσει και ένα μεγάλο ποσοστό της ευθύνης το έχουν οι δημοσιογράφοι. Οι εκδότες δεν πληρώνουν, τα μπλοκάκια συνεχώς αυξάνουν, η ΕΣΗΕΑ έκανε έξι μήνες να βγάλει προεδρείο. Όλοι προσπαθούν να βολευτούν κάπου και μόνο μια μικρή μειοψηφία κερδίζει τα μεγάλα ποσά που γράφονται και κάνουν εντύπωση. Δυστυχώς πολλοί συνάδελφοι θεωρήσαν ότι η δημοσιογραφία είναι ένα εύκολο επάγγελμα με πολλά χρήματα. Εντυπωσιάστηκαν και από τα μαύρα χρήματα που εύκολα έβγαιναν την περίοδο της χρηματιστηριακής φούσκας και νόμισαν ότι «κτύπησαν λαβράκι». Δεν είναι όμως έτσι. Και αν δεν το καταλάβουν γρήγορα, το παιγνίδι θα έχει χαθεί όχι μόνο γι' αυτούς αλλά για όλο τον χώρο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

<http://www.agra.gr>

ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΚΑΙ ΠΛΟΚ

Ο όρος «διαπλοκή» έχει αρκούτως αναφερθεί, περιγραφεί και ερμηνευτεί τώρα και μια δεκαετία. Από τον πρωθυπουργό έχει γίνει σύνθημα ο αγώνας εναντίον της διαπλοκής και δεν περνά ημέρα που να μην σκοντάφουμε πάνω της. Υπάρχει όμως και ένα άλλο πλέγμα σχέσεων που αφορά τώρα πια τα εκδοτικά συγκροτήματα και τα τηλεοπτικά κανάλια καθεαυτά. Είναι οι πολλαπλές συμμαχίες, οι «συνεταιρισμοί», οι εταιρείες που έχουν στηθεί προκειμένου να λειτουργεί κάθετα και οριζόντια το σύστημα. Από τα δημοσιογραφικά γραφεία μεταβαίνουμε στα συγκροτήματα εκτυπώσεων και από εκεί στα πρακτορεία διανομής. Αυτά στον Τύπο. Στην τηλεόραση, η παραγωγή

εικόνων αντικαθιστά την παραγωγή κειμένων και τα πρακτορεία διανομής είναι τώρα οι συχνότητες, που όμως είναι προνόμιο του κράτους. Παρένθετα στην παραγωγή αυτών των ειδήσεων και των εικόνων είναι τα μεγάλα διαφημιστικά γραφεία αλλά και άλλες επιχειρήσεις (βλ. Mediatel λ.χ.) που λειτουργούν πάνω στο χορτάρι που στρώνουν εκδοτικές και τηλεοπτικές δράσεις. Στο αναδημοσιευόμενο από την *Απογευματινή* της Κυριακής 20 Νοεμβρίου διάγραμμα εμφανίζονται όλοι οι «συνδυασμοί» και τα μονοπάτια συναντήσεων των εκδοτών και καναλαρχών. Π.χ. ο Τεγόπουλος τρώγεται χρόνια τώρα με τον ΔΟΛ. Αυτό δεν τους εμποδίζει πάντως να συστήνουν από κοινού τον Άργο

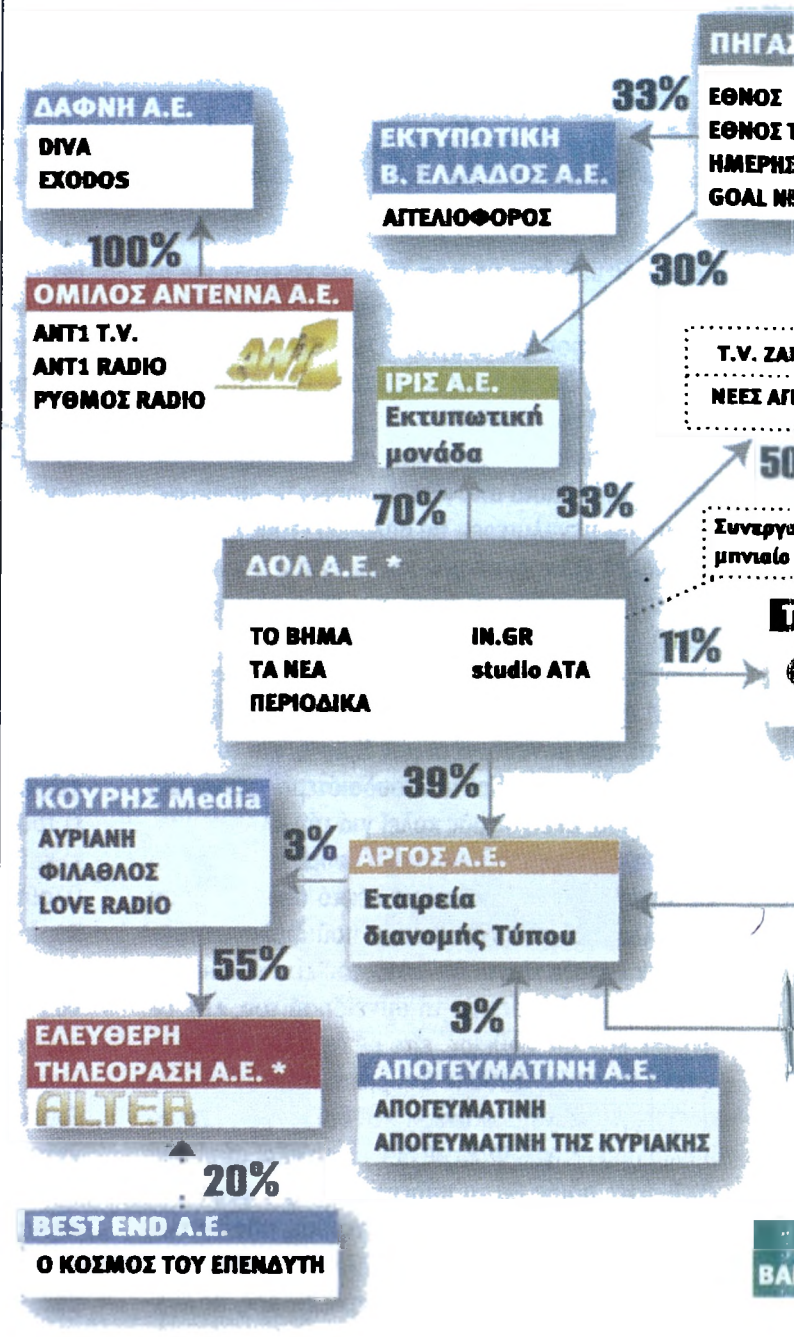
ΟΛΑ ΤΑ ΣΦΑΖΩ

Η εικόνα της λευκής σελίδας με τη φωτογραφία του Παπαγαλάου του Μ. Τριανταφυλλόπουλου και τη λεζάντα «Καλά εσύ έφυγες νωρίς» που την συνόδευε, στο φύλλο της *Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας* της 20.11.2005, ήταν μια από τις πιο μαύρες σελίδες του ελληνικού Τύπου.

Ο ταλαίπωρος παπαγάλος είχε καεί στην πυρκαγιά στα στούντιο του Άλφα πριν λίγες ημέρες. Από την μεριά της *Ελευθεροτυπίας* δόθηκαν επανειλημμένα «εξηγήσεις», ότι επρόκειτο περί λάθους κ.λπ. αλλά πάντως μένει και αιωρείται το γεγονός ότι υπάρχουν εγκέφαλοι που, μη έχοντας το Θεό τους, ξεπέφτουν σε τέτοια άθλια τρικ. Ποιος να τους ζηλέψει;

ΤΟ ΠΑΝΟΡΑΜ

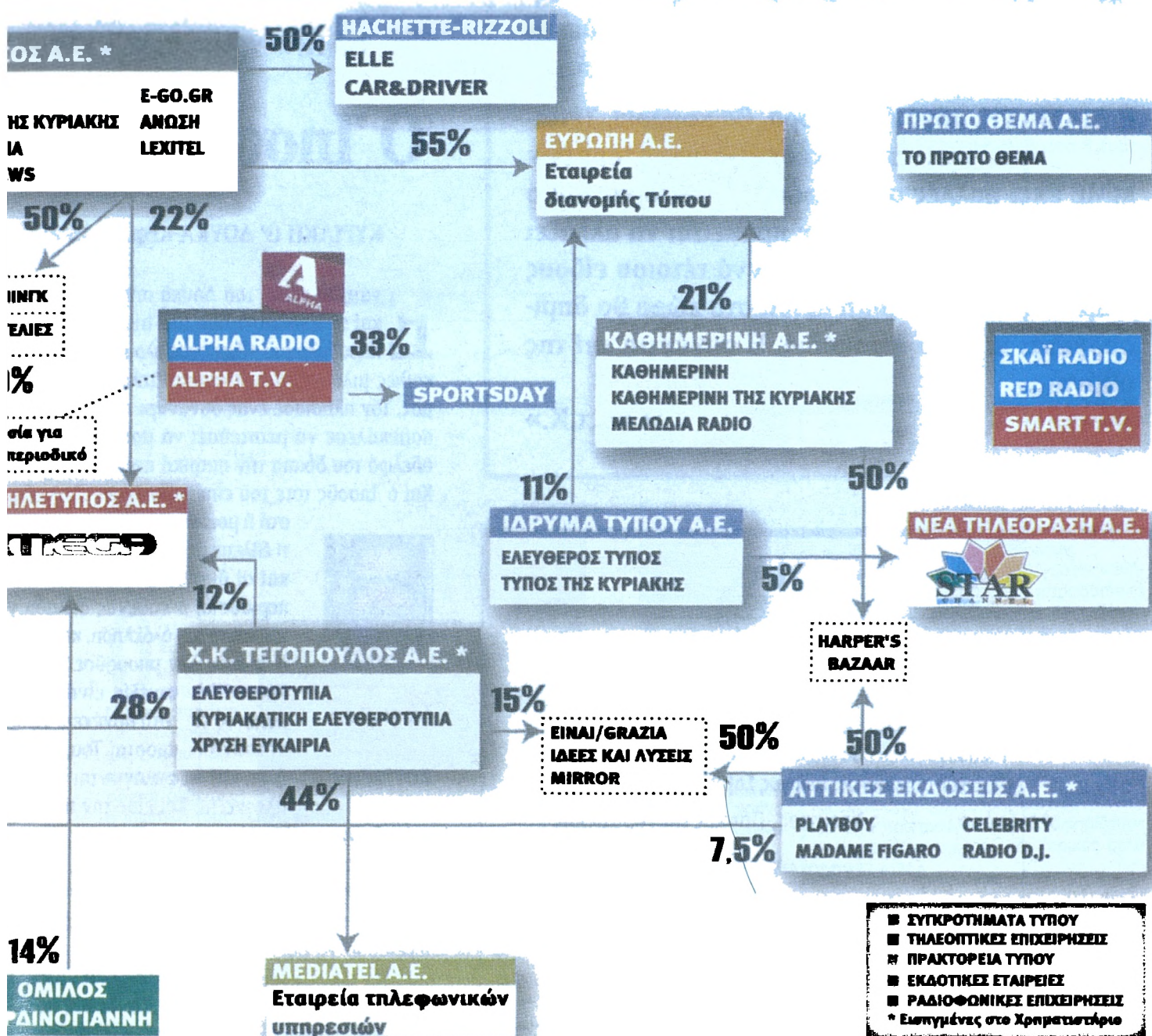

Η ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΤΑ ΜΜΕ

του Τύπου, ένα πρακτορείο διανομής των εντύπων. (Η νομιμότητα του Άργου αλλά και του άλλου πρακτορείου, της Ευρώπης των Μπόμπολα-Αλαφούζου, είναι μια άλλη μεγάλη ιστορία). Οι δύο «αντίπαλοι» εκδοτικοί μηχανισμοί, συναντώνται όμως και αλλού: στο τηλεοπτικό κανάλι Mega στο οποίο συμμετέχουν και οι Βαρδινογιάννης και Μπόμπολας. Παρακολουθώντας αυτήν την πλοκή των σχέσεων διαπιστώνει κανείς ότι η υπόθεση της πληροφόρησης έχει μεταλλαχθεί σε ένα τεράστιο σύμπλεγμα οικονομικών συμφερόντων που δεν απέχει πολύ από τα καρέλ. Επιδίωξη είναι η μεγιστοποίηση των κερδών και όχι η μάχη για την πληροφόρηση του κοινού. Το καρέλ λειτουργεί πολλές

φορές με αποσιωπήσεις και κάλυψη των άλλων εταίρων. Ποιος λ.χ. έχει γράψει έστω και λίγες αράδες για τα όσα παράνομα έχει διαπράξει ο Λαμπράκης στο Μέγαρο; Οι λοιποί συνέταιροι, μη έχοντας ζωτικά ενδιαφέροντα, τον αφήνουν να παίζει «στα χωράφια του». Πληροφόρηση επ' αυτού μηδενική. Το διάγραμμα της *Απογευματινής* έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία από όση με πρώτη ματιά φαίνεται. Θα δούμε προσεχώς εάν τα φαινόμενα αυτά βρίσκονται στους προβληματισμούς όσων σκαρώνουν σήμερα νέους νόμους για τις αδειοδοτήσεις και τον περιορισμό της συγκέντρωσης στον Τύπο και την τηλεόραση.

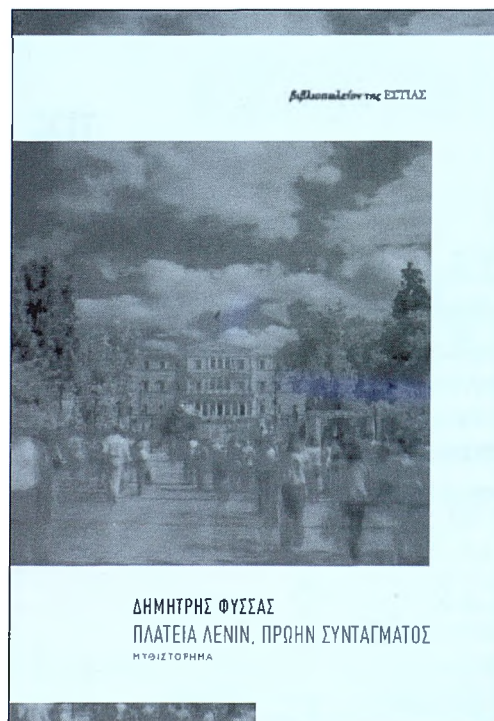
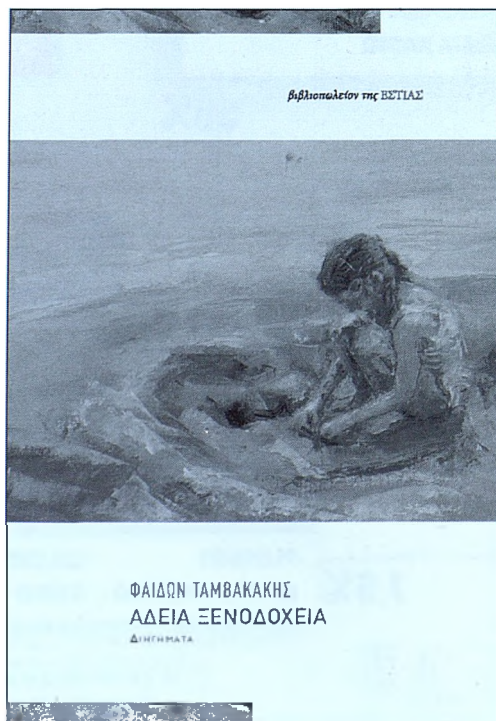
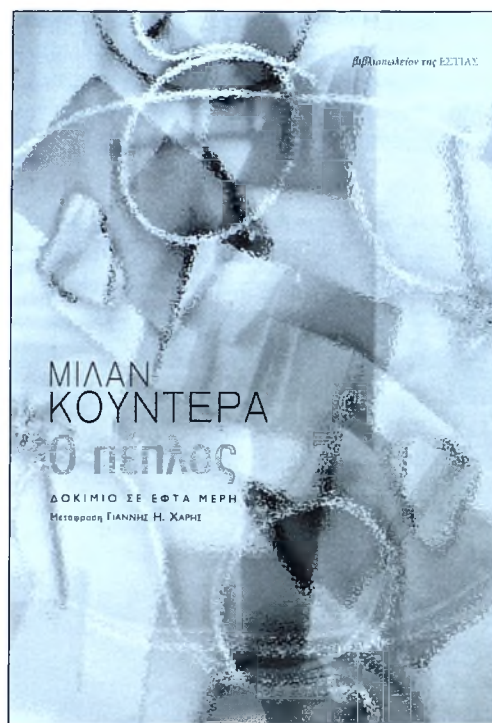
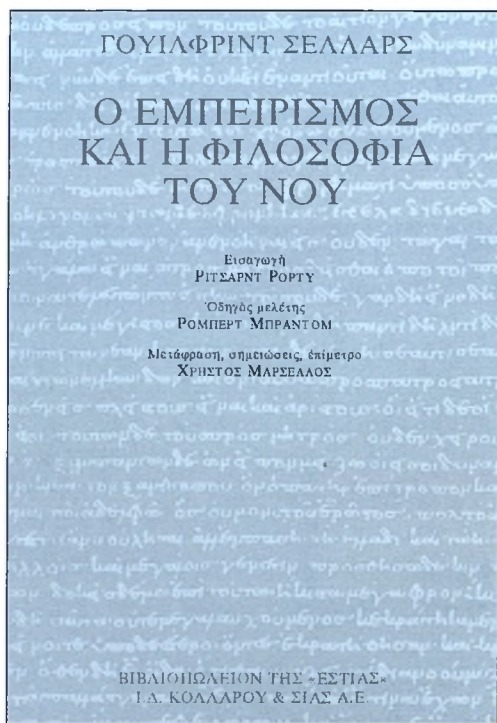
Α ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΤΑ MEDIA

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ

1 8 8 5 - 2 0 0 5

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

info@hestia.gr • www.hestia.gr

Τι δώρο διαβάζετε;

του Κώστα Δημ. Χρονόπουλου

Υπάρχουν στον Τύπο κάποια πρωτοσέλιδα καταγγελτικά της έκλυσης των ηθών, ενώ στις μέσα σελίδες διευκολύνεται ο αναγνώστης ώστε να ικανοποιήσει τις επιθυμίες και τα βίτσια του. Στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ γίνονται εκπομπές με ηθικολογούντες οι οποίοι κατακεραυνώνουν. Αργότερα το ίδιο κανάλι διαφημίζει πιπεράτα προϊόντα και αξέχαστες εμπειρίες που μπορεί κανείς να απολαύσει με το τηλ. 090... που υπάρχει στην οθόνη. Για όποιον έχει «επιθυμίες» αλλά όχι χρήματα για επισκέψεις παρέχεται η δυνατότητα να ικανοποιηθεί... τηλεφωνικά! Υπάρχει αφθονία τολμηρών φωτογραφιών ώστε ο υποψήφιος πελάτης να βλέπει το λαχταριστό εμπόρευμα.

Ο ανταγωνισμός επιστρατεύει άσκεφτα και αχαλίνωτα ό,τι μπορεί να ερεθίσει τα μηχανάκια μέτρησης ώστε να αυξηθεί η διαφημιστική προτίμηση και συνεπώς τα έσοδα. Θέματα που έχουν να κάνουν με σκάνδαλα, διαστροφές, διαφθορές και διαπλοκές παρουσιάζονται ως... φυσικά φαινόμενα και αξιοζήλευτες επιλογές. Διασύρονται άνθρωποι αναίτια, κουρελιάζεται η ιδιωτική τους ζωή ή οι ερωτικές τους προτιμήσεις, επειδή –δήθεν– ενδιαφέρεται το κοινό που το εθίζουν σε τέτοια άθλια ενασχόληση για να γεμίσουν τηλεοπτικές ώρες και να κερδισθούν με αθέμιτο τρόπο χρήματα! Ειδικές... πολιτιστικές εκπομπές προσφέρουν ακατάσχετο κοτσομπολιό και ασυγκράτητο διασυρμό, χωρίς έλεος.

Κάποτε διαθέταμε έντυπα «γνώμης».

Υπήρχαν εφημερίδες και περιοδικά με αξιόλογους και αξιοπρεπείς αρθρογράφους, χρονογράφους, κ.ά., που με τη γραφίδα και τις αναλύσεις τους έδιναν πνευματική τροφή και ακόνιζαν την κριτική σκέψη του αναγνώστη ή τον δρόσιζαν με πνευματώδη κείμενα και σχόλια! Εξελικτικά και... κατρακυλιστικά φθάσαμε στα εκφυλιστικά σημερινά φαινόμενα. Αγοράζουμε «καταπότια» για γρήγορη κατανάλωση, μια και δεν έχουμε χρόνο, σε μια απέλπιδα προσπάθειά μας να ενημερωθούμε για γεγονότα που τα γνωρίζουμε, από τα ηλεκτρονικά μέσα, από χθες!

Αλλά «τα καλά τα παλλικάρια ξερουν κι άλλα μονοπάτια» ή «η απληστία τέχνας κατεργάζεται και μοντέρνους σχεδιασμούς απεργάζεται». Το ξεκινούν οι ισχυροί και ακολουθούν οι μικροί, αλλά η από-

σταση μεγαλώνει! Επόμενο είναι! Τα «δώρα» ή «ένθετα» ή «εμπόρευμα» ή «προϊόντα» ποικίλουν: εσωκλείονται απίστευτα και αντιφατικά πράγματα όπως ειδικά περιοδικά, video, CD, DVD, δισκέτες, πουλόβερ, μπουρνούζια, κουβέρτες, μαξιλάρια, ψάρια, κοτόπουλα, παστοурμάς, καλλυντικά, τσάντες, τσόντες, viagra κ.ά. Ικανοποιούνται όλα τα γούστα και όχι μόνο του ανταγωνιστικού κοινού αλλά και των εκδοτών, δημοσιογράφων και λοιπών οικονομικών παραγόντων που αναμιγνύονται στις «εκδόσεις» άμεσα ή έμμεσα.

Δίδεται η εντύπωση ότι η ΕΣΗΕΑ έχει υιοθετήσει ή ανεχθεί την μοντέρνα... «δημοσιογραφία» για να επιτύχει την ένταξή της στον σύλλογο των σούπερ-μάρκετ! Συγχωνεύσεις και γιγαντώσεις απαιτούνται στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Αυτές ποτέ δεν πρόκειται να είναι πνευματικές παρά μόνον υλικές. Ό,τι «χωράει» στις σελίδες... μεταφέρεται με τριαξονικά στα περίπτερα... Η γυναίκα μου φωνάζει κάθε φορά που πηγαίνω για εφημερίδα: «Κώστα, πήρες το καροτσάκι της λαϊκής;» Έχει δίκιο, γιατί λησμονώ συχνά το πρόβλημα με τη μέση μου. Σκληρές απείρου κάλλους με την επιστράτευση του «ελληνικού δαιμονίου» που μεγαλουργεί! Παλιές αξέχαστες ταινίες, αντίκες, αναμνηστικά, εδέσματα κ.ά. δεν αρκούν.

Η πατρότητα του «περιτυλίγματος» ανήκει στην ψαρογιά όπου παραδοσιακά τυλίγουν τα ψάρια σε εφημερίδες. Αυτά, για να αποδώσουμε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του ψαρά στα... Μ.Μ. Έκπτωσης.

Η διαφήμιση σε ενημερώνει: «Την Κυριακή η τάδε εφημερίδα προσφέρει το δέινα αντικείμενο». Ασύδοτοι τυποκτόνοι περιφέρονται και κυριαρχούν. Η «εκφυλιστική μας κοινωνικοπάθεια» δεν θεραπεύεται όταν ξορκίζουμε και πυροβολούμε στα πρωτοσέλιδα ενώ διαφημίζουμε και υποθάλλουμε στις εσωτερικές σελίδες!

ΥΓ.: Ο «ανωγραφόμενος» σας προτείνει να διαβάζετε προσεκτικά τα δώρα σας, αφού βέβαια τα ανοίξετε και πετάξετε το άχρηστο –καταπώς το κατάντησαν– έντυπο περιτύλιγμα!...

Ο καβγάς Τριανταφυλλόπουλου-Φυντανίδη και ο πόλεμος εκδοτών-καναλαρχών

του Τάκη Διαμαντή

Η ιστορία του καβγά που ξέσπασε ανάμεσα στον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο και τον Σεραφείμ Φυντανίδη (από τον *Alfa* και *Το Θέμα* ο πρώτος, από την *Ελευθεροτυπία* ο δεύτερος), είναι αλήθεια ότι αφήνει μια πικρή γεύση. Παράλληλα όμως αφήνει χώρο για μια σειρά από ερωτήματα και υποθέσεις, αλλά και από διαπιστώσεις που τελικά προκαλούν θυμό και αγανάκτηση. Σε μια εποχή, μάλιστα, που η ρεμούλα, η διαφθορά και η διαπλοκή έχουν μολύνει όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής και θέτουν σε βάνουση δοκιμασία τις αντοχές της πλειονότητας των απλών πολιτών, ιδιαίτερα εκείνων που μαστιίζονται ήδη από το ανύπαρκτο –ή, στην καλύτερη περίπτωση, επικίνδυνο χαμηλό– μεροκάματο, από την καλπάζουσα ακρίβεια και τελικά τη φτώχεια.

Για να βάλουμε όμως τα πράγματα σε μια σειρά: Εδώ και αρκετό καιρό αποκαλύπτεται όλο και περισσότερο ότι η διαφθορά και η διαπλοκή, εκτός από τις υπηρεσίες τεχνικών έργων και προμηθειών του Δημοσίου, σε σχέση και με μια μερίδα εκδοτών του Τύπου και ιδιοκτητών τηλεοπτικών καναλιών, αγγίζουν ακόμα και τους πλέον ευαίσθητους και σημαντικούς θεσμούς της χώρας, όπως για παράδειγμα το δικαστικό σύστημα, την Εκκλησία και τον στρατό.

Το σημαντικό μάλιστα σε όλο αυτό το φάσμα των παραβατικών και εγκληματικών πράξεων που αποκαλύπτονται, είναι πως η πολιτεία εμφανίζεται αδύναμη να ελέγξει την κατάσταση σε όλες τις διαστάσεις της και να επιβάλει, όπως οφείλει, την τάξη που επιτάσσουν οι νομικοί και ηθικοί κανόνες. Άλλωστε και τα δυο μεγάλα κόμματα που εναλλάσσονται στην εξουσία έχουν μερίδιο ευθύνης στην ανάπτυξη αυτού του κλίματος.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες είναι φυσικό να ξεπηδούν κάποιοι «κρίτες» και «τιμωροί», οι οποίοι, διαθέτοντας το απαραίτητο θράσος, σπεύδουν, ως

νέοι «Ρομπέν των Δασών», προς εκμετάλλευση της απουσίας του κράτους, για να καθαρίσουν –τάχα– την «κόπρο του Αυγείου», να ξεμπροσιιάσουν τους αμαρτωλούς και να τους παραδώσουν στην κοινή χλεύη. Και ένα τέτοιο προϋπόθεση της κατάστασης αυτής είναι και ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος. Ένας δραστήριος και ακριβοπληρωμένος δημοσιογράφος-επιχειρηματίας της τηλεόρασης και πρόσφατα εκδότης εφημερίδας, για τον οποίο πάντως διατυπώνονται πολλά ερωτηματικά και ενστάσεις ως προς τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιεί, καθώς και τις διασυνδέσεις του με διάφορα πολιτικοοικονομικά κυκλώματα.

Τελευταίο «θύμα» της «σταυροφορίας κατά της διαφθοράς» του «Μάκη» υπήρξε και ο Σεραφείμ Φυντανίδης, διευθυντής εδώ και περίπου τριάντα χρόνια της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία*, ο οποίος συνδέθηκε με την επιχειρηματική δραστηριότητα της συζύγου του, Βιργινίας Βεντουράκη, και την εκ μέρους της παράνομη ανάληψη κατασκευής Ολυμπιακών έργων για λογαριασμό μιας ολλανδικής κατα-

σκευαστικής εταιρείας.

Για λόγους προφανείς, δεν θέλουμε να εμπλακούμε σε χαρακτηρισμούς για το είδος και την ποιότητα των αναληφθέντων έργων (με την τροπή που έχουν πάρει τα πράγματα, το θέμα αφορά πλέον τις αρμόδιες υπηρεσίες και τη Δικαιοσύνη), όσο και αν είναι γνωστό ότι στο κάτω-κάτω η κ. Βεντουράκη, με την ιδιότητα του επιχειρηματία, λειτούργησε απλώς ως μεσάζων μεταξύ των ελληνικών αρμόδιων φορέων και της ολλανδικής κατασκευαστικής εταιρείας, παίρνοντας γι' αυτό τη νόμιμη αμοιβή της.

Ούτε όμως έχουμε και την πρόθεση να εμπλακούμε στην οικογενειακή ζωή του Σεραφείμ Φυντανίδη, αν και, από τις αποκαλύψεις που δημοσιοποιήθηκαν, γίνεται φανερό ότι η κ. Βεντουράκη ενήργησε υπολογίζοντας στο όνομα του συζύγου της και στη θέση που κατέχει, από την οποία αναντίρρητα δικαιούται να έχει προσωπικές επαφές –ακόμα και φιλικές σχέσεις– με εκπροσώπους της πολιτικής.

Από αυτό το τελευταίο ωστόσο προκύπτει ένα τεράστιο ηθικό θέμα, για το οποίο ο διευθυντής της *Ελευθεροτυπίας*, με το ειδικό βάρος που διαθέτει, οφείλει να δώσει μια άμεση απάντηση, κάποια επί της ουσίας εξήγηση. Την οφείλει τόσο στους ανθρώπους που μοχθούν καθημερινά για την εφημερίδα που διευθύνει, όσο και στις χιλιάδες των αναγνωστών της, αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας γνώμης, η οποία εδώ και χρόνια του συμπεριφέρεται με τον μεγαλύτερο σεβασμό.

Μια τέτοια εξήγηση –η καθυστέρηση της οποίας την καθιστά όλο και δυσκολότερη– θα άμβλυε τις εντυπώσεις, θα έβαζε τα πράγματα στην πραγματική

τους διάσταση και δεν θα οδηγούσε στον τραγικό κατήφορο που έχει πάρει η όλη υπόθεση. Αντ' αυτής, τόσο ο κ. Φυντανίδης όσο και η *Ελευθεροτυπία* αντέδρασαν σπασμωδικά, δείχνοντας να έχουν καταληφθεί από πανικό, πράγμα που δεν δικαιολογείται, αν λάβουμε υπόψη μας ότι ο κ. Φυντανίδης –ή τουλάχιστον η σύζυγός του– είχε ενημερωθεί για τους σκοπούς του «Μάκη» πριν από την αποκάλυψη των στοιχείων που διέθετε.

Πέρα από αυτό όμως, η πορεία της υπόθεσης κατέστησε σαφές ότι η επίθεση του «Μάκη» κατά του Σεραφεύμ Φυντανίδη δεν είχε στόχο τόσο τον ίδιο, όσο τον ιδιοκτήτη της *Ελευθεροτυπίας* Κίτσο Τεγόπουλο και τον εκδότη της Θανάση Τεγόπουλο, στο πλαίσιο ενός άγριου πολέμου που διεξάγεται μεταξύ των μεγάλων εκδοτικών συγκροτημάτων και των τηλεοπτικών καναλιών. Ενός πολέμου που, όσον αφορά τουλάχιστον την *Ελευθεροτυπία*, όσο και αν η αφετηρία της πηγαιίνει αρκετά μακρύτερα και στη στάση της στο θέμα του βασικού μετόχου, εκδηλώθηκε μετά από τις αποκαλύψεις του «Μάκη» για τον πορνοκαναλάρχη Χρηστίδη της Θεσσαλονίκης, σχετικά με το 090 του ΟΤΕ (θέμα εξαιτίας του οποίου αποπέμφθηκε ο υφυπουργός Οικονομικών Αδάμ Ρεγκούζας και στο οποίο αναμείχθηκε βεβαίως και το όνομα της εταιρείας Mediatel συμφερόντων Τεγόπουλου), και συνεχίστηκε με τα επιθετικά άρθρα του Θανάση Τεγόπουλου εναντίον των «τηλεδικειών» και των «τηλεισαγγελέων».

Μόνο που στην απερίθεση του «Μάκη» ο Σεραφεύμ Φυντανίδης υπήρξε απλώς ο «αδύναμος κρίκος». Ένας «κρίκος» μέσω του οποίου ο «Μάκης», δείχνοντας τις προθέσεις του, επεδίωξε να προκαλέσει αναταραχή στην *Ελευθεροτυπία*, αλλά και πίσω από τον οποίο κρύφτηκε τελικά η ίδια η εφημερίδα, για να ανταποκριθεί στη μάχη χαρακωμάτων με τη «Ζούγκλα», τον «Κίτρινο Τύπο» και *Το Θέμα* του Τριανταφυλλόπουλου, θεωρώντας ίσως ότι η ιστορία θα εκφυλιζόταν και θα τελείωνε με την επίθεση κατά του διευθυντή της.

Το τραγικό είναι ότι όλος αυτός ο άγριος και βρόμικος πόλεμος των εκδο-

τικών συμφερόντων εκδηλώθηκε για άλλη μια φορά με καβγάδες ανάμεσα σε δημοσιογράφους, γεγονός που αναπόφευκτα πλήττει ολόκληρο τον δημοσιογραφικό κλάδο και παράλληλα αποπροσανατολίζει την κοινή γνώμη από το πραγματικό περιεχόμενό του, που είναι η κλιμακούμενη κρίση στο χώρο των εκδοτών και των καναλαρχών.

Βεβαίως ο «Μάκης» αρνείται ότι η επίθεση κατά Φυντανίδη έχει οποιαδήποτε σχέση με τον πόλεμο των ιδιοκτητών μέσω ενημέρωσης. Ο ίδιος ωστόσο την περασμένη Κυριακή παραδέχτηκε ότι τα χρήματα που πήρε η Βιργινία Βεντρουράκη από τα διάφορα έργα –και όχι μόνο από τον Άγιο Κοσμά– που ανέλαβε, ήταν πολύ λίγα και «δεν συγκρίνονται με τα δισεκατομμύρια του Κόκκαλη, τα δισεκατομμύρια του Μπόμπολα ή τα εκατομμύρια του Λαμπράκη», για να τονίσει ότι το ζήτημα βρίσκεται στο πώς πήρε τα χρήματα αυτά η σύζυγος του διευθυντή της *Ελευθεροτυπίας*. Επιστέγασμα μάλιστα ήταν η επισήμανσή του ότι οι Κόκκαλης, Μπόμπολας και Λαμπράκης δεν έκαναν σημαία τους τον αγώνα κατά της διαπλοκής – που σημαίνει ότι, κατά τον «Μάκη», της χρειαζόταν το μάθημα της *Ελευθεροτυπίας*, ενώ για τους άλλους τέτοια μαθήματα είναι περιττά.

Ένα άλλο στοιχείο, αναφορικά με τον Μ. Τριανταφυλλόπουλο, είναι η πολύ συχνά επαναλαμβανόμενη απειλή ότι, αν δεχτεί πιέσεις από την εργοδοσία του σταθμού με τον οποίο συνεργάζεται, τότε θα παραιτηθεί. Εδώ όμως αποκαλυπτικό είναι δημοσίευμα της *Ελευθεροτυπίας*, με κάποιες λεπτομέρειες του συμβολαίου που είχε υπογράψει η ετερόρρυθμη εταιρεία του δημοσιογράφου-επιχειρηματία με τον σταθμό Alter –των Γ. Κουρή και Κ. Γιαννίκου– και στο οποίο φαίνεται ότι η τελική έγκριση και άρα ο έλεγχος των εκπομπών της «Ζούγκλας» και του «Κίτρινου Τύπου» ήταν στα χέρια του σταθμού. Που σημαίνει ότι ο «Μάκης» δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτα χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του εργοδότη του. Και μπορεί βεβαίως το συμβόλαιο του «Μάκη» με τον Alpha να μη περιλα-

βάνει τον ίδιο όρο, θεωρείται ωστόσο δεδομένο ότι ο επιχειρηματίας και αυτού του σταθμού, Δημ. Κοντομηνάς, δεν αγόρασε «γουρούνι στο σακί».

Πέρα από όλα αυτά πάντως, αναφορικά με τις εν γένει δραστηριότητες του «Μάκη», στους παροικούντες τα μέσα ενημέρωσης έχει αρχίσει να διαμορφώνεται η άποψη ότι, πίσω από όλο αυτό τον ορυμαγδό των αποκαλύψεων και των τραγικών συνεπειών τους, δεν αποκλείεται να βρίσκονται ακόμη και κυβερνητικοί κύκλοι, οι οποίοι βρήκαν αυτόν τον επικοινωνιακά θεαματικό τρόπο να ξεκαθαρίσουν το τοπίο από τους κάθε λογής μεγάλους ή μικρούς «νταβατζήδες» και τα τρωκτικά της δημόσιας ζωής, οπουδήποτε και αν υπάρχουν, χωρίς να «ματώσουν» οι ίδιοι, ώστε να μπορέσουν στο τέλος, όταν θα έχει κατακαθίσει ο κουρνιαχτός, να ελέγξουν την κατάσταση και να κάνουν τις δικές τους συμφωνίες με τον κόσμο των ΜΜΕ και του επιχειρηματικού κεφαλαίου.

Μια άποψη που, αν ανταποκρίνεται στην αλήθεια, επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις για το οριστικό πλέον τέλος μιας τριαντάχρονης εποχής –της μεταπολίτευσης– και την επικείμενη επέλαση νέων πρωταγωνιστών και νέων –όχι κατ' ανάγκη καλύτερων– κανόνων στο πολιτικό και κυρίως το οικονομικό παιχνίδι.

Ο καβγάς Τριανταφυλλόπουλου-Φυντανίδη και ο πόλεμος εκδοτών-καναλαρχών

του Τάκη Διαμαντή

Η ιστορία του καβγά που ξέσπασε ανάμεσα στον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο και τον Σεραφείμ Φυντανίδη (από τον *Alfa* και *Το Θέμα* ο πρώτος, από την *Ελευθεροτυπία* ο δεύτερος), είναι αλήθεια ότι αφήνει μια πικρή γεύση. Παράλληλα όμως αφήνει χώρο για μια σειρά από ερωτήματα και υποθέσεις, αλλά και από διαπιστώσεις που τελικά προκαλούν θυμό και αγανάκτηση. Σε μια εποχή, μάλιστα, που η ρεμούλα, η διαφθορά και η διαπλοκή έχουν μολύνει όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής και θέτουν σε βάνουση δοκιμασία τις αντοχές της πλειονότητας των απλών πολιτών, ιδιαίτερα εκείνων που μαστίζονται ήδη από το ανύπαρκτο –ή, στην καλύτερη περίπτωση, επικίνδυνα χαμηλό– μεροκάματο, από την καλπάζουσα ακρίβεια και τελικά τη φτώχεια.

Για να βάλουμε όμως τα πράγματα σε μια σειρά: Εδώ και αρκετό καιρό αποκαλύπτεται όλο και περισσότερο ότι η διαφθορά και η διαπλοκή, εκτός από τις υπηρεσίες τεχνικών έργων και προμηθειών του Δημοσίου, σε σχέση και με μια μερίδα εκδοτών του Τύπου και ιδιοκτητών τηλεοπτικών καναλιών, αγγίζουν ακόμα και τους πλέον ευαίσθητους και σημαντικούς θεσμούς της χώρας, όπως για παράδειγμα το δικαστικό σύστημα, την Εκκλησία και τον στρατό.

Το σημαντικό μάλιστα σε όλο αυτό το φάσμα των παραβατικών και εγκληματικών πράξεων που αποκαλύπτονται, είναι πως η πολιτεία εμφανίζεται αδύναμη να ελέγξει την κατάσταση σε όλες τις διαστάσεις της και να επιβάλει, όπως οφείλει, την τάξη που επιτάσσουν οι νομικοί και ηθικοί κανόνες. Άλλωστε και τα δυο μεγάλα κόμματα που εναλλάσσονται στην εξουσία έχουν μερίδιο ευθύνης στην ανάπτυξη αυτού του κλίματος.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες είναι φυσικό να ξεπηδούν κάποιοι «κρίτες» και «τιμωροί», οι οποίοι, διαθέτοντας το απαραίτητο θράσος, σπεύδουν, ως

νέοι «Ρομπέν των Δασών», προς εκμετάλλευση της απουσίας του κράτους, για να καθαρίσουν –τάχα– την «κόπρο του Αυγείου», να ξεπροσιτιάσουν τους αμαρτωλούς και να τους παραδώσουν στην κοινή χλεύη. Και ένα τέτοιο προϊόν της κατάστασης αυτής είναι και ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος. Ένας δραστήριος και ακριβοπληρωμένος δημοσιογράφος-επιχειρηματίας της τηλεόρασης και πρόσφατα εκδότης εφημερίδας, για τον οποίο πάντως διατυπώνονται πολλά ερωτηματικά και ενστάσεις ως προς τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιεί, καθώς και τις διασυνδέσεις του με διάφορα πολιτικοοικονομικά κυκλώματα.

Τελευταίο «θύμα» της «σταυροφορίας κατά της διαφθοράς» του «Μάκη» υπήρξε και ο Σεραφείμ Φυντανίδης, διευθυντής εδώ και περίπου τριάντα χρόνια της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία*, ο οποίος συνδέθηκε με την επιχειρηματική δραστηριότητα της συζύγου του, Βιργινίας Βεντουράκη, και την εκ μέρους της παράνομη ανάληψη κατασκευής Ολυμπιακών έργων για λογαριασμό μιας ολλανδικής κατα-

σκευαστικής εταιρείας.

Για λόγους προφανείς, δεν θέλουμε να εμπλακούμε σε χαρακτηρισμούς για το είδος και την ποιότητα των αναληφθέντων έργων (με την τροπή που έχουν πάρει τα πράγματα, το θέμα αφορά πλέον τις αρμόδιες υπηρεσίες και τη Δικαιοσύνη), όσο και αν είναι γνωστό ότι στο κάτω-κάτω η κ. Βεντουράκη, με την ιδιότητα του επιχειρηματία, λειτούργησε απλώς ως μεσάζων μεταξύ των ελληνικών αρμόδιων φορέων και της ολλανδικής κατασκευαστικής εταιρείας, παίρνοντας γι' αυτό τη νόμιμη αμοιβή της.

Ούτε όμως έχουμε και την πρόθεση να εμπλακούμε στην οικογενειακή ζωή του Σεραφείμ Φυντανίδη, αν και, από τις αποκαλύψεις που δημοσιοποιήθηκαν, γίνεται φανερό ότι η κ. Βεντουράκη ενήργησε υπολογίζοντας στο όνομα του συζύγου της και στη θέση που κατέχει, από την οποία αναντίρρητα δικαιούται να έχει προσωπικές επαφές –ακόμα και φιλικές σχέσεις– με εκπροσώπους της πολιτικής.

Από αυτό το τελευταίο ωστόσο προκύπτει ένα τεράστιο ηθικό θέμα, για το οποίο ο διευθυντής της *Ελευθεροτυπίας*, με το ειδικό βάρος που διαθέτει, οφείλει να δώσει μια άμεση απάντηση, κάποια επί της ουσίας εξήγηση. Την οφείλει τόσο στους ανθρώπους που μοχθούν καθημερινά για την εφημερίδα που διευθύνει, όσο και στις χιλιάδες των αναγνωστών της, αλλά και στο σύνολο της κοινής γνώμης, η οποία εδώ και χρόνια τον συμπεριφέρεται με τον μεγαλύτερο σεβασμό.

Μια τέτοια εξήγηση –η καθυστέρηση της οποίας την καθιστά όλο και δυσκολότερη– θα άμβλυνη τις εντυπώσεις, θα έβαζε τα πράγματα στην πραγματική

τους διάσταση και δεν θα οδηγούσε στον τραγικό κατήφορο που έχει πάρει η όλη υπόθεση. Αντ' αυτής, τόσο ο κ. Φυντανίδης όσο και η *Ελευθεροτυπία* αντέδρασαν σπασμωδικά, δείχνοντας να έχουν καταληφθεί από πανικό, πράγμα που δεν δικαιολογείται, αν λάβουμε υπόψη μας ότι ο κ. Φυντανίδης –ή τουλάχιστον η σύζυγός του– είχε ενημερωθεί για τους σκοπούς του «Μάκη» πριν από την αποκάλυψη των στοιχείων που διέθετε.

Πέρα από αυτό όμως, η πορεία της υπόθεσης κατέστησε σαφές ότι η επίθεση του «Μάκη» κατά του Σεραφείμ Φυντανίδη δεν είχε στόχο τόσο τον ίδιο, όσο τον ιδιοκτήτη της *Ελευθεροτυπίας* Κίτσο Τεγόπουλο και τον εκδότη της Θανάση Τεγόπουλο, στο πλαίσιο ενός άγριου πολέμου που διεξάγεται μεταξύ των μεγάλων εκδοτικών συγκροτημάτων και των τηλεοπτικών καναλιών. Ενός πολέμου που, όσον αφορά τουλάχιστον την *Ελευθεροτυπία*, όσο και αν η αφετηρία της πηγαιίνει αρκετά μακρύτερα και στη στάση της στο θέμα του βασιικού μετόχου, εκδηλώθηκε μετά από τις αποκαλύψεις του «Μάκη» για τον πορνοκαναλάρχη Χρηστίδη της Θεσσαλονίκης, σχετικά με το 090 του ΟΤΕ (θέμα εξαιτίας του οποίου αποπέμφθηκε ο υφυπουργός Οικονομικών Αδάμ Ρεγκούζας και στο οποίο αναμείχθηκε βεβαίως και το όνομα της εταιρείας Mediatel συμφερόντων Τεγόπουλου), και συνεχίστηκε με τα επιθετικά άρθρα του Θανάση Τεγόπουλου εναντίον των «τηλεδικειών» και των «τηλεισαγγελέων».

Μόνο που στην απερίθεση του «Μάκη» ο Σεραφείμ Φυντανίδης υπήρξε απλώς ο «αδύναμος κρίκος». Ένας «κρίκος» μέσω του οποίου ο «Μάκης», δείχνοντας τις προθέσεις του, επεδίωξε να προκαλέσει αναταραχή στην *Ελευθεροτυπία*, αλλά και πίσω από τον οποίο κρύφτηκε τελικά η ίδια η εφημερίδα, για να ανταποκριθεί στη μάχη χαρακωμάτων με τη «Ζούγκλα», τον «Κίτρινο Τύπο» και *Το Θέμα* του Τριανταφυλλόπουλου, θεωρώντας ίσως ότι η ιστορία θα εκφυλιζόταν και θα τελείωνε με την επίθεση κατά του διευθυντή της.

Το τραγικό είναι ότι όλος αυτός ο άγριος και βρόμικος πόλεμος των εκδο-

τικών συμφερόντων εκδηλώθηκε για άλλη μια φορά με καβγάδες ανάμεσα σε δημοσιογράφους, γεγονός που αναπόφευκτα πλήττει ολόκληρο τον δημοσιογραφικό κλάδο και παράλληλα αποπροσανατολίζει την κοινή γνώμη από το πραγματικό περιεχόμενό του, που είναι η κλιμακούμενη κρίση στο χώρο των εκδοτών και των καναλαρχών.

Βεβαίως ο «Μάκης» αρνείται ότι η επίθεση κατά Φυντανίδη έχει οποιαδήποτε σχέση με τον πόλεμο των ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης. Ο ίδιος ωστόσο την περασμένη Κυριακή παραδέχτηκε ότι τα χρήματα που πήρε η Βιργινία Βεντρουράκη από τα διάφορα έργα –και όχι μόνο από τον Άγιο Κοσμά– που ανέλαβε, ήταν πολύ λίγα και «δεν συγκρίνονται με τα δισεκατομμύρια του Κόκκαλη, τα δισεκατομμύρια του Μπόμπολα ή τα εκατομμύρια του Λαμπράκη», για να τονίσει ότι το ζήτημα βρίσκεται στο πώς πήρε τα χρήματα αυτά η σύζυγος του διευθυντή της *Ελευθεροτυπίας*. Επιστέγασμα μάλιστα ήταν η επισήμανσή του ότι οι Κόκκαλης, Μπόμπολας και Λαμπράκης δεν έκαναν σημαία τους τον αγώνα κατά της διαπλοκής – που σημαίνει ότι, κατά τον «Μάκη», της χρειαζόταν το μάθημα της *Ελευθεροτυπίας*, ενώ για τους άλλους τέτοια μαθήματα είναι περιττά.

Ένα άλλο στοιχείο, αναφορικά με τον Μ. Τριανταφυλλόπουλο, είναι η πολύ συχνά επαναλαμβανόμενη απειλή ότι, αν δεχτεί πιέσεις από την εργοδοσία του σταθμού με τον οποίο συνεργάζεται, τότε θα παραιτηθεί. Εδώ όμως αποκρυπτικό είναι δημοσίευμα της *Ελευθεροτυπίας*, με κάποιες λεπτομέρειες του συμβολαίου που είχε υπογράψει η ετερόρρυθμη εταιρεία του δημοσιογράφου-επιχειρηματία με τον σταθμό Alter –των Γ. Κουρή και Κ. Γιαννίκου– και στο οποίο φαίνεται ότι η τελική έγκριση και άρα ο έλεγχος των εκπομπών της «Ζούγκλας» και του «Κίτρινου Τύπου» ήταν στα χέρια του σταθμού. Που σημαίνει ότι ο «Μάκης» δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτα χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του εργοδότη του. Και μπορεί βεβαίως το συμβόλαιο του «Μάκη» με τον Alpha να μη περιλαμ-

βάνει τον ίδιο όρο, θεωρείται ωστόσο δεδομένο ότι ο επιχειρηματίας και αυτού του σταθμού, Δημ. Κοντομηνάς, δεν αγόρασε «γουρούνι στο σακί».

Πέρα από όλα αυτά πάντως, αναφορικά με τις εν γένει δραστηριότητες του «Μάκη», στους παροικούντες τα μέσα ενημέρωσης έχει αρχίσει να διαμορφώνεται η άποψη ότι, πίσω από όλο αυτό τον ορυμαγδό των αποκάλυψεων και των τραγικών συνεπειών τους, δεν αποκλείεται να βρίσκονται ακόμη και κυβερνητικοί κύκλοι, οι οποίοι βρήκαν αυτόν τον επικοινωνιακά θεαματικό τρόπο να ξεκαθαρίσουν το τοπίο από τους κάθε λογής μεγάλους ή μικρούς «νταβατζήδες» και τα τρωκτικά της δημόσιας ζωής, οπουδήποτε και αν υπάρχουν, χωρίς να «ματώσουν» οι ίδιοι, ώστε να μπορέσουν στο τέλος, όταν θα έχει κατακαθίσει ο κουρνιαχτός, να ελέγξουν την κατάσταση και να κάνουν τις δικές τους συμφωνίες με τον κόσμο των ΜΜΕ και του επιχειρηματικού κεφαλαίου.

Μια άποψη που, αν ανταποκρίνεται στην αλήθεια, επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις για το οριστικό πλέον τέλος μιας τριανταχρόνης εποχής –της μεταπολίτευσης– και την επικείμενη επέλαση νέων πρωταγωνιστών και νέων –όχι κατ' ανάγκη καλύτερων– κανόνων στο πολιτικό και κυρίως το οικονομικό παιχνίδι.

Πού είναι, ρε, το κράτος; ('Αλλα culpa)

του Μάνου Στεφανίδη

*Κράτος ασυστόλων και πεσμένων κώλων.
(Από την αυτοβιογραφία του Δ.Σ.)*

Ο Αναγνωστάκης το ονόμαζε ο σπα-
ραγμός της κοινοτοπίας. Στην ελ-
ληνική πολιτική σκηνή έχουμε
απλώς την κοινοτοπία ως σπαρα-
γμό. Πιο απλά: τα προβλήματα στην
παραγωγή πολιτικής εκκινούν πάντα από
τα αυτονόητα. Δηλαδή από τη στιγμή
που οι εκ των ων ουκ άνευ έννοιες, όπως
είναι η σεμνότητα και η ταπεινότητα ως
προς την άσκηση της εξουσίας ή η χρη-
στή και έντιμη διαχείριση, γίνονται ζη-
τούμενα και οράματα. Λες και επιτρέπε-
ται μια κυβέρνηση να πορευθεί αλλιώς.
Ήρθαν και κάποιοι απελπισμένοι φωστή-
ρες του τύπου Μακρυδημήτρη, επαγγελ-
λόμενοι αντί άλλου επαγγέλματος «επα-
νίδρυση του κράτους», κι έδωσε το γλυ-
κό. Παντού στον κόσμο η νεοφιλελεύθε-
ρη πρακτική επιβάλλει «λιγότερο κρά-
τος», μείωση του κρατικού παρεμβατι-
σμού, «απελευθέρωση της ιδιωτικής
πρωτοβουλίας» κ.λπ., ενώ οι καθ' ημάς
φетиχιστές του κράτους ως φαντάσματα
μιας παλαιομοδίτικης δεξιάς, αντί να κα-
ταργήσουν το κράτος ως αντιπαραγωγική
τροχοπέδη της διοίκησης, διασαλπίζ-
ζουν την «επανίδρυσή» του, νομίζοντας
ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της
avant garde. Ήμαρτον!

Τέτοια επαρχιώτικη πτωχαλαζονεία! Ει-
λικρινά πιστεύουμε ότι ο Καραμανλής
βρίσκεται πολύ πιο μπροστά από τις θέ-
σεις των συμβούλων του και διαφορο-
ποιείται από την κυρίαρχη νοοτροπία του
κόμματός του. Δεν φτάνει όμως αυτό.
Έλλειψη πολιτικής πυγμής και καταφα-
νής υστέρηση προσώπων οδηγούν το
κυβερνητικό στρατόπεδο σε σίγουρη κα-
ταβάρθρωση και τους πασόκιους σω-
τήρες σε νέα όνειρα και ελπίδες.

Θα μου πείτε, όσο η ανανέωση Γιωργά-
κη εξαντλείται στην κ. Άντζελα Γκερέκου
κι όσο στην αντιπολίτευση της αντιπολί-
τευσης παίζουν τα καμένα χαρτιά του
Βενιζέλου και της Διαμαντοπούλου, ο
πρωθυπουργός μπορεί να συνεχίζει τον
απογευματινό του υπνάκο στο τριάρι του

Λυκαβηττού. Αρκεί να μην τον ξυπνή-
σουν απότομα τίποτε μαύρα μαντάτα.

Το είπαμε ξανά: Η τύχη του Καραμαν-
λή μοιάζει πλέον με την τύχη του Μαλε-
ζάνι και του Σόλιντ. Και οι τρεις δεν βρί-
σκονται πια στο απυρόβλητο, παρά τη
δημοφιλία τους, και ο «λαός» τους χόρ-
τασε από υποσχέσεις για ανόρθωση,
εξυγίανση και league cup. Πίσω από την
κουρτίνα της κεντρικής σκηνής, βαθιά
στις κουίντες προθερμαίνονται οι «εναλ-
λακτικές» λύσεις και οι νέοι σωτήρες: η
Ντόρα, ο Ντούσαν, ο Αβραμόπουλος
κ.λπ. Ζούμε, βλέπετε, σ' έναν πολιτικό
παράδεισο παλιμπαιδών όπου κυριαρ-
χούν τα «Κωστάκης», «Γιωργάκης» και
λοιπά υποκοριστικά, σε βαθμό ώστε να
κάνει όνειρα ακόμη και ο Φυλακούρης.
Ο Τότης! Α, και τα «καλά» νέα! Το χρη-
ματιστήριο αναθερμαίνεται. Φαίνεται ότι
ο παλιμπατισμός ενδημεί σ' όλο το φά-
σμα της χώρας.

Απ' την άλλη ο Γιωργάκης, παρά τις φι-
λότιμες προσπάθειες που καταβάλλει
ώστε ν' αρθρώνει αξιοπρεπώς την ελλη-
νική, δεν ξεκολλάει απ' το χειρόγραφο κι
όταν ακόμη παραγγέλλει σε ταβέρνα
(ήγουν το menu), ενώ αδυνατεί να εκφω-
νίσει μαζί επιθετικό προσδιορισμό και
ουσιαστικό αν τύχει και του τα χωρίσει η
σελίδα. Όμως τη στιγμή αυτή το πρόβλη-
μα για τον τόπο δεν είναι ο Γιωργάκης. Ο
Γιωργάκης ως υπουργός Εξωτερικών
υπό την καθοδήγηση του μεγάλου τιμο-
νιέρη Σημίτη, μας νοικοκύρεψε όπως
μας νοικοκύρεψε.

Το πρόβλημα είναι αλλού: Δεν φτάνει
που κατακλυζόμαστε από μικρομεσαία
μεγέθη, η παρασιτική τάξη των δημοσιο-
γράφων μάς επιβάλλει να τα αποθεώ-
νουμε κιόλας. Έστω κι αν φαίνεται πια
νομοτελειακό πως μετά την ύφεση του
ΠΑΣΟΚ ακολουθεί η «χρηστή» χειρότερη
ύφεση της ΝΔ, για ν' αποδειχθεί κάτι που
φωνάζει μια δεκαετία η Αριστερά: Η πλή-
ρης δηλαδή χρεοκοπία του δικομματι-
σμού και το έλλειμμα προσώπων και ιδε-
ών στα ρετιρέ της κάθε εξουσίας. Από τη
θρησκευτική ως την πνευματική και από
τη δικαστική ως την πολιτική. Εκτός κι αν

πληροί έστω και τις ελάχιστες των προϋ-
ποθέσεων ο νομικός σύμβουλος και αντι-
πρόεδρος της Εθνικής Πινakoθήκης κ.
Κλαμαρής, ο οποίος συνεχίζει την κρατι-
κή επανίδρυση ακάθεκτος, χωρίς όμως
να απαντά σε όσα βαρύτατα του κατα-
μαρτυρούν. Κι αυτό δεν είναι στάση δη-
μόσιου άνδρα.

Α propros, αυτή η κυβέρνηση έκανε και
μια καλή επιλογή: Πρόκειται για τον Λέ-
ανδρο Ρακιντζή, τον Γενικό Επιθεωρητή
Δημόσιας Διοίκησης, ο οποίος κωφεύο-
ντας σε όλες τις σειρήνες, τους συμψη-
φισμούς και τις σκοπιμότητες εξέδωσε
βαρύτατο πόρισμα για την Εθνική Πινα-
κοθήκη. Εδώ και έναν μήνα έχει σταλεί
δια τα περαιτέρω στον υφυπουργό κ.
Τατούλη και στο ΔΣ της ΕΠΜΑΣ έγγρα-
φο του Γ. Επιθεωρητή που ζητεί τον πει-
θαρχικό έλεγχο της διευθύντριας κ. Λα-
μπράκη-Πλάκα για σωρεία κατ' ευθείαν
αναθέσεων έργων (Φ. 559/5429 -
14.10.05).

Η ανεξάρτητη αρχή τόσα μπορεί να κά-
νει... τόσα κάνει. Έπεται η σειρά του
χρηστού κράτους για τα περαιτέρω. Εάν
βέβαια σέβεται τα πορίσματα των ελε-
γκτικών θεσμών που το ίδιο ίδρυσε. Κι αν
ισχύει η πρωθυπουργική ρήση περί μη-
δενικής ανοχής προς πάσαν κατεύθυν-
ση. Βέβαια η πράξη λέει πως ο υφυπουρ-
γός είναι αναβλητικότερος του πρωθυ-
πουργού κι όταν, επιτέλους, επιλέξει
πρόσωπα κάνει εννέα στις δέκα φορές
λάθος. (Ο Γ. Λούκος είναι προσώρας η
φωτεινή εξαίρεση και ο Γ. Χωραφάς ένα
στοίχημα που μένει να κερδηθεί.)

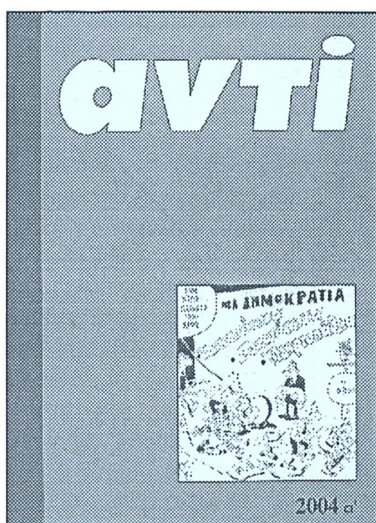
Εν συνόψει: Η αισθητική τους απαιτεί
«επανίδρυση του κράτους» – ελπίζουμε
πάντως χωρίς «ανάσταση» της χωροφυ-
λακής, έστω και με προσωπίο αγροφυ-
λάκων. Βλέποντας όμως την εξακολου-
θητική σπατάλη του δημοσίου χρήματος
και την έλλειψη δυναμικών μέτρων, δι-
καιούμαστε να μεμψιμοιρούμε. Εμείς
ήμασταν τότε οι ενθουσιώδεις και οι ανα-
κουφισμένοι κατά την κυβερνητική αλλα-
γή, εμείς τώρα εκφράζουμε πάλι τον σκε-
πτικισμό και την απογοήτευσή μας. Μεα
ή sua culpa;

Οι τόμοι του ANTI

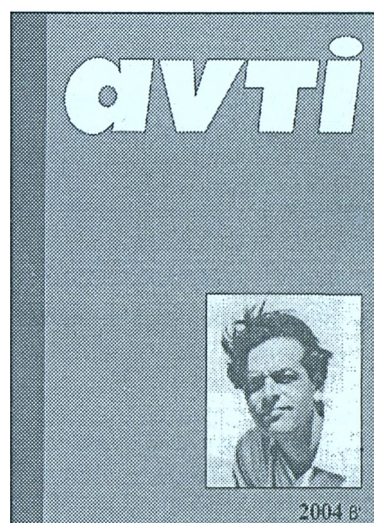
ένας πολύτιμος σύμβουλος

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΔΥΟ ΑΚΟΜΗ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2004)

Α' εξάμηνο 2004

Είναι έτοιμοι και
διατίθενται
δύο ακόμα τόμοι
του ANTI που
περιλαμβάνουν
τα τεύχη:
804 έως και 820
(τόμος Ξ),
821 έως και 833
(τόμος ΞΑ).

Β' εξάμηνο 2004

Στα γραφεία του περιοδικού
θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών.

- Το ANTI ήταν πάντοτε μια ζωντανή παρουσία.
- Το ANTI είναι και σήμερα μια ζωντανή παρουσία στην πολιτική και πολιτιστική μας ζωή.
- Το χρονικό της Ελλάδας στα τελευταία τριανταδύο χρόνια είναι αποτυπωμένο στις σελίδες του ANTI.
- Η σειρά των τόμων του ANTI είναι ένας πολύτιμος σύμβουλος για σας.

Οι τόμοι του ANTI διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού:
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα. Τηλ: 210-72.32.713 και 210-72.32.819,
fax: 210-72.26.107, e-mail: chrapou@otenet.gr

MALL: Το μεγαλύτερο αυθαίρετο της Ευρώπης έκανε εγκαίνια

Ο «μάνατζερ δήμαρχος» έχει κάθε λόγο να νιώθει περήφανος

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Η μετάλλαξη του περίφημου δημοσιογραφικού χωριού της Ολυμπιάδας είναι ένα δώρο της Πολιτείας «200 δισεκατομμυρίων δραχμών προς τον μεγαλοεπιχειρηματία κ. Λάτση». Από την αρχή το όλο εγχείρημα ουδεμία σχέση είχε με τους Αγώνες· αποτελούσε απλώς την πρόφαση για την αδειοδότηση της κατασκευής 50.000 επιπλέον τετραγωνικών μέτρων, επί συνόλου 90.000.

Το τελευταίο «επεισόδιο» της όζουσας αυτής υπόθεσης, της μετατροπής δηλαδή του Ολυμπιακού «δημοσιογραφικού χωριού» σε γιγαντοκαταναλωτήριο, διαδραματίστηκε –όπως καταγγέλλει η δημοτική κίνηση «Κόντρα στον Καιρό»– στο Δημοτικό Συμβούλιο της 15/11/05. «Ο κ. Τζανίκος, με τους Συμβούλους της παράταξής του και τους γνωστούς “συμπολιτευόμενους” της αντιπολίτευσης του κ. Ιωσηφίδη, ψήφισαν πραξικοπηματικά την αδειοδότηση λειτουργίας του εμπορικού κέντρου MALL. Η όλη διαδικασία που διήρκεσε λιγότερο από 5 (ολογράφως πέντε!) λεπτά ξεκίνησε στις 19:00 ακριβώς χωρίς να προηγηθούν ερωτήσεις προ ημερησίας διατάξεως ως ως είθισται και αμέσως μετά, αφού άλλαξε η σειρά της ημερησίας διάταξης, μεταξύ 19:01 και 19:05 ψηφίστηκε ομόφωνα, χωρίς καμία απολύτως συζήτηση, η αδειοδότηση των καταστημάτων. Όταν γύρω στις 19:10 άρχισαν να προσέρχονται οι Σύμβουλοι της αντιπολίτευσης το θέμα είχε λήξει και παρά τις έντονες διαμαρτυρίες τους δεν συζητήθηκε».

Η διαφημιστική καμπάνια για την έναρξη λειτουργίας του κέντρου στις 25 Νοεμβρίου, ξεκίνησε από το τέλος του

προηγούμενου μήνα, αφού «η ιδιοκτήτρια εταιρεία είχε προεξοφλήσει την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Κυρίως όμως η απόφαση έπρεπε να ληφθεί πάση θυσία, για να προκαταληφθεί και η κρίση των δικαστών, που στις αρχές Δεκέμβρη θα εκδικάσουν την προσφυγή των κατοίκων στο ΣτΕ για τη νομιμότητα του εμπορικού κέντρου»!

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΑΞΗΣ

Η Δημοτική Κίνηση «Κόντρα στον Καιρό» μάς βοηθά να θυμηθούμε τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, ογκόλιθο τον ογκόλιθο, προκειμένου να γίνει πραγματικότητα το Mall:

- Με το πρόσχημα της φιλοξενίας 1600 δημοσιογράφων για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων στο περίφημο δημοσιογραφικό χωριό ΗΛΙΔΑ, ξεκίνησε να κτίζεται ένα εμπορικό κέντρο συνολικής επιφάνειας 90.000 τ.μ. Θα αντιστοιχούσαν δηλαδή 56 ολόκληρα τ.μ. καταστημάτων ανά δημοσιογράφο, για τις 15 ημέρες μόνον! Για να εξασφαλισθεί όμως η απαιτούμενη έκταση και να προχωρήσει το μεγαλεπίβολο αυτό σχέδιο, έπρεπε να συνδράμει η Δημοτική Αρχή της πόλης μας. Έτσι σε αगाστή συνεργασία με την τότε πολιτική ηγεσία, και πιο συγκεκριμένα την Υπουργό

ΠΕΧΩΔΕ κ. Βάσω Παπανδρέου, αγνοήθηκαν οι αντιδράσεις των κατοίκων και των φορέων τους, αγνοήθηκαν οι αποφάσεις του ΣτΕ και καταστρατηγήθηκε κάθε έννοια νομιμότητας, προκειμένου να ολοκληρωθεί το «μεγαλύτερο αυθαίρετο στην Ευρώπη» όπως πολύ επιτυχημένα χαρακτηρίστηκε.

- Μετά την απόφαση 247/12.7.2000 του Δημοτικού Συμβουλίου Αμαρουσίου, ο Δήμος ίδρυσε ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Δημοτική Επιχείρηση Αξιοποίησης Ακίνητης Περιουσίας Δήμου Αμαρουσίου Ανώνυμη Εταιρεία» (ΔΗΜ.ΕΠ.Α. Α.Ε.).

- Με το νόμο 2974/2001 περί Ολυμπιακής φιλοξενίας καθορίστηκαν στον Δήμο Αμαρουσίου τα όρια του Χωριού Δημοσιογράφων, με βάση σχεδιαγράμματα που υπέβαλε ο Δήμος, και στα οποία περιγράφονται «ιδιοκτησίες Δήμου Αμαρουσίου, Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας και ιδιωτών».

- Στην περιουσία της εταιρείας του Δήμου περιέρχονται, εκτός των άλλων, περίπου 74 στρέμματα τα οποία αγοράζονται από ιδιώτες στην περιοχή του Αγίου Θωμά. Η Διοίκηση του Δήμου για την αγορά αυτών των ακινήτων προέβη στη σύναψη δανείου από τη Γενική Τράπεζα της Ελλάδος τριών (3) δισ. δρχ. και από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού οκτώ (8) δισ. δρχ. (Σημειώνεται ότι σχετικά με τα δάνεια αυτά έχει ασκηθεί ποινική δίωξη σε βαθμό κακουργήματος για τον δήμαρχο κ. Τζανίκο και τους κ.κ. Στέφα και Καλογρίδη, πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου).

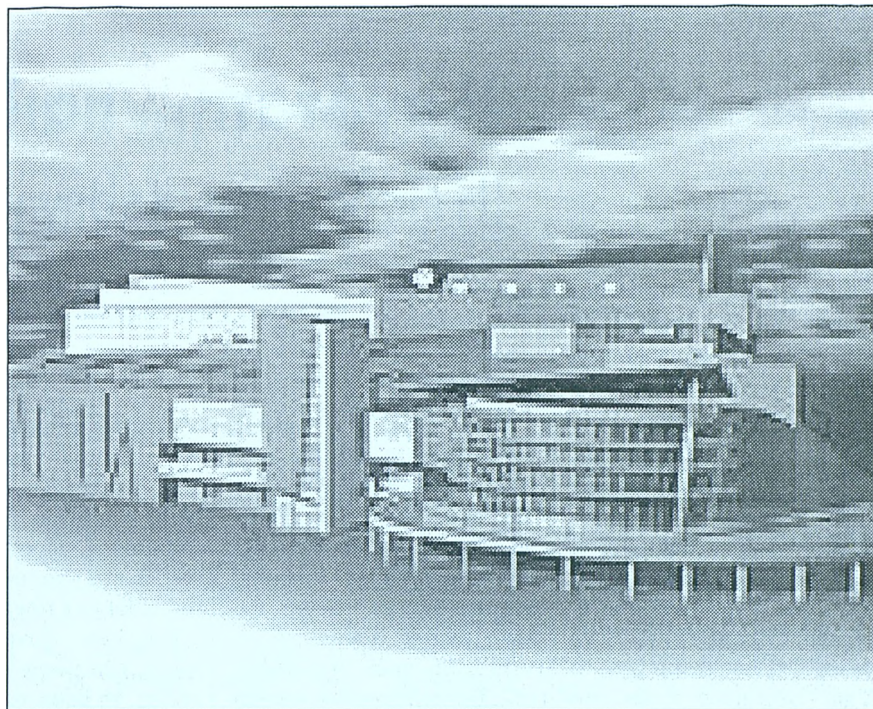
- Μετά από δημόσιο πλειοδοτικό

διαγωνισμό για την πώληση του «πλειοψηφικού πακέτου μετοχών της εταιρείας ΔΗΜ.ΕΠ.Α. Α.Ε.», και συγκεκριμένα «πλειοψηφικού πακέτου το οποίο θα ενσωματώνει ποσοστό καταρχήν 95% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας», που διεξήχθη στις 30/4/02, ανακηρύχθηκε οριστική πλειοδότη η εταιρεία «Λamda Development A.E.» (συμφερόντων κ. Λάτση).

• Με την ψήφιση από την πλειοψηφία της Βουλής του Ν. 3010 (Απρίλιος 2002) και της περιφέρειας (ν)τροπολογίας της τότε Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Παπανδρέου, αλλάζουν ριζικά οι πολεοδομικές ρυθμίσεις της περιοχής βάσει των οποίων είχε προκηρυχθεί ο διαγωνισμός. Έτσι, στην έκταση που ορίζεται πως θα κατασκευαστεί το «Χωριό Τύπου», εντάχθηκε και το «φιλέτο» των 43 στρεμμάτων του ΟΕΚ στον Άγιο Θωμά, που ήταν εκτός σχεδίου, και το οποίο «προικίζεται» με υψηλό συντελεστή δόμησης. Ο συντελεστής δόμησης εκτινάσσεται από 0,8 σε 2,0 με διαδοχικές νομοθετικές ρυθμίσεις και φυσικά άλλαξε ο χαρακτήρισμός της περιοχής ως αμιγούς κατοικίας που προβλεπόταν αρχικά. Όλες οι ανωτέρω ενέργειες ευνόησαν προφανώς τον κατασκευαστή του έργου, αποφέροντας, όπως αναφέρθηκε στη Βουλή, πρόσθετο κέρδος από την υπεραξία έως και 225 δις. δρχ.!

• Στις 22/5/02 ο κ. Κλαπάκης κατέθεσε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η οποία υποστηρίχθηκε από τον σύλλογο «Παρέμβαση Πολιτών Αμαρουσίου» και άλλους πολίτες, η οποία έγινε δεκτή από το Δικαστήριο στις 4/6/02.

• Στις 7/2/03 η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας έκανε δεκτή την από 14/10/02 αίτηση που είχε καταθέσει ο κ. Κλαπάκης, ζητώντας να ακυρωθούν οι σχετικές αποφάσεις των υπουργών και της Οργανωτικής Επιτροπής. Πέραν των άλλων, το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο έκρινε ότι οι ρυθμίσεις του Ν. 2947/2001 επιφέρουν ανεπίστρεπτη επιδείνωση του οικιστικού περιβάλλοντος και των όρων διαβίωσης των κατοίκων. Σημειώνεται ότι η απόφαση δημοσιεύθηκε στις 9 Απριλίου 2003, δύο ολόκληρους μήνες μετά, ενώ οι εργασίες συνεχίζονταν με εντα-

τικούς ρυθμούς.

• Με αυτή την απόφαση θα έπρεπε να σταματήσουν αμέσως οι εργασίες στο χώρο, να ακυρωθεί η εκτέλεση του πολεοδομικού κέντρου και πιθανώς να ασκηθούν αυτεπάγγελα διώξεις στους υπεύθυνους. Όμως παρά τις σχετικές εισαγγελικές παραγγελίες και τις επανειλημμένες καταγγελίες πολιτών προς το τοπικό αστυνομικό τμήμα, οι εργασίες συνεχίστηκαν αδιάκοπα, χωρίς να λογοδοτήσει ποτέ κανένας στη δικαιοσύνη.

• Το Νοέμβριο 2003 με νόμο που αφορά στη «ρύθμιση θεμάτων Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις» μειώθηκε ο ανώτατος συντελεστής δόμησης στο 1,9 από 2 και η κάλυψη 60% από 75%. Όμως επεκτάθηκε η χρήση γραφείων και σε άλλο οικοδομικό τετράγωνο της έκτασης. Όλα αυτά βέβαια, όταν ήταν πια φανερό πως, παρά τους εντατικούς ρυθμούς εργασιών που συνεχίζονταν αμείωτοι όλο το διάστημα αυτό, δεν υπήρχε καμιά δυνατότητα το έργο να είναι έτοιμο για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων.

Με τις μεθοδεύσεις αυτές έγινε φανερό πως για κάποιους οι Ολυμπιακοί Αγώνες υπήρξαν ευκαιρία για να θησαυρίσουν. Σε μια επένδυση που της παραχωρήθηκε χαριστικά όλη η έκτα-

ση της ΣΕΛΕΤΕ και τριπλασιάσθηκε σχεδόν ο συντελεστής δόμησης, η εταιρεία του κ. Λάτση έρχεται τώρα να εισπράξει τα κέρδη της.

ΤΙ ΕΙΣΠΡΑΤΤΟΥΝ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ:

Πρακτικά βάρος ισοδύναμο με 50 πολυκατοικίες, 2.500 επιπλέον αυτοκίνητα την ημέρα, μόλυνση του περιβάλλοντος (και αλλαγή του μικροκλίματος της περιοχής, που ισοδυναμεί «με τις επιπτώσεις από τις εκπομπές ενός θερμοηλεκτρικού σταθμού ισχύος 10 MW, δηλαδή περίπου όση και η απαιτούμενη ισχύς θέρμανσης μιας κωμόπολης πληθυσμού 2.500 κατοίκων»), μαρασμό του παραδοσιακού εμπορικού κέντρου του Αμαρουσίου, προβλήματα στάθμευσης και ηχορύπανσης.

Α, όλα κι όλα! Τα πράγματα είναι μοιρασμένα δίκαια και νοικοκυρεμένα. Έτσι συμβαίνει πάντα όπου υπάρχει αγραστή συνεργασία θεσμών και ιδιωτών...

Η τελευταία πράξη της ιστορίας αυτής δεν γράφτηκε ακόμα. Η Δικαιοσύνη καλείται να αποφανθεί αν εξακολουθεί να υφίσταται η νομιμότητα στη χώρα μας ή «αν η αυθαιρεσία, η ατιμωρησία και η διαπλοκή έχουν επικρατήσει οριστικά, παρά τις πολιτικές μεγαλοστομίες».

Η ανώτατη... παιδιά (Η εισβολή των καθηγητών)

του Ανδρέα Παναγόπουλου

Στις 30 Μαρτίου του 1986 ο κριτικός βιβλίου των *Times* της Νέας Υόρκης Claude Rawson δημοσίευσε άρθρο-κριτική του βιβλίου του René Wellek *A History of Modern Criticism: 1750-1950*, τόμοι 5, 6, που βγήκε από το Yale University Press στο New Heaven Connecticut, με τίτλο «Πριν αναλάβουν οι καθηγητές».

Επισήμαινε το γεγονός ότι τότε (και έχει κυλήσει πολύ νερό στον Τίβερη της λογοτεχνίας αυτά τα τελευταία 15 χρόνια) στη λογοτεχνική κριτική κυριαρχούσε η ακαδημία. Οι μέρες των μεγάλων ποιητών-κριτικών ή πεζογράφων-κριτικών της λογοτεχνίας, όπως π.χ. Dryden ή Johnson, Coleridge ή Arnold, Flaubert ή James, Eliot ή Pound, φαίνεται ότι είχαν παρέλθει. Τόνιζε το γεγονός ότι αν υπάρχουν ακόμα τέτοια ονόματα, το πιθανότερο είναι ότι έχουν προσληφθεί σε πανεπιστήμια. Οι μεζονες κριτικοί του παρελθόντος που άλλοτε ήταν άνθρωποι των γραμμάτων ή επιχειρηματίες, από τον Hazlitt και τον Macaulay στον Ford Madox Ford και τον Orwell, τώρα είναι κυρίως καθηγητές.

Ο Ανδρέας Παναγόπουλος είναι συγγραφέας και καθηγητής της Κλασικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

Έθετε δηλαδή ο Rawson επί τάπητος το μέγα θέμα της διολίσθησης των καθηγητών από τα ερευνητικά και διδακτικά τους καθήκοντα σε έργα λογοτεχνικής κριτικής, παράλληλα με εκείνα άλλων, επίσης πανεπιστημιακών καθηγητών, της διοίκησης, της κυβέρνησης, και των Μ.Μ.Ε. Αυτό που συνέβαινε τότε στην Αμερική άρχισε να συμβαίνει, σε μικρότερο βαθμό, και στην Ευρώπη και στην χώρα μας. Όχι μόνο Πρόεδροι της Δημοκρατίας, όπως π.χ. ο Κωνσταντίνος Τσάτσος και ο Μιχάλης Στασινόπουλος, αλλά και πρωθυπουργοί όπως π.χ. ο Ανδρέας Παπανδρέου και ο Κώστας Σημίτης, υπουργοί, όπως π.χ. ο Ευάγγελος Βενιζέλος και ο Προκόπης Παυλόπουλος, και βουλευτές όπως ο Γιώργος Χουρμούζιδης και ο Γιώργος Κατηφόρης, προέρχονται από πανεπιστημιακά αξιώματα κάποιας βαθμίδας. Και ακαδημαϊκοί κατά καιρούς διετέλεσαν πρωθυπουργοί και υπουργοί, όπως π.χ. ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ο Ξενοφών Ζολώτας, ο Γιάγκος Πεσμαζόγλου, ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος κ.ά. – για να μην αναφέρουμε γενικούς γραμματείς υπουργείων, διοικητές ΔΕΚΟ, περιφερειάρχες, νομάρχες, δημάρχους κ.λπ. Αντίθετα δηλαδή προς τους αρχαίους Έλληνες, που

όταν συζητούσαν για την τύχη κάποιου γνωστού τους που απουσίαζε, έλεγαν: «ο τάδε ή τέθηκε ή γράμματα διδάσκει», τώρα οι νεοέλληνες άνετα μπορούν να πουν: «ή τέθηκε ή άρχει».

Για να ξαναγυρίσουμε όμως στο χώρο της λογοτεχνίας, τη θέση των μεγάλων λογοτεχνών-κριτικών του παρελθόντος, όπως του Παλαμά, του Σεφέρη, του Ελύτη κ.ά. έχουν αναλάβει τώρα οι κατ' επάγγελμα καθηγητές πανεπιστημίων, όπως ο Στυλιανός Αλεξίου και ο Μιχάλης Μερακλής, ή/και καθηγητές-λογοτέχνες οι ίδιοι, όπως π.χ. ο Παντελής Πρεβελάκης και ο Νάσος Βαγενάς. Αναφερόμαστε βέβαια μόνο σε κατά τεκμήριο σοβαρούς ανθρώπους, άνδρες και γυναίκες, και όχι σε καθηγητές-«τσαντάκηδες» ή καθηγητές-«παρεοκράτες» ή καθηγητές-επιχειρηματίες ή καθηγητές-«μαϊμούδες» ή «καθηγητές»-διοικητές πάσης φύσεως, ιερών και μη χώρων. Το κυρίως ζητούμενο είναι όμως τι πρόσφεραν και προσφέρουν οι καθηγητές-κριτικοί εκτός από συναλλαγή, αγάπη, μίσος, σκάνδαλα και δίκες, στα οποία θα επανέλθουμε.

Ο Γιάννης Αποστολάκης π.χ. καθηγητής παλιά της Θεσσαλονίκης, επέβαλε κυριολεκτικά τον Σολωμό στους Έλληνες, αλλά και ταυτόχρονα αδίχησε κατά-

φωρα τον Παλαμά. Με το ένα χέρι χαίδευε το κεφάλι του Σολωμού και την ίδια ώρα με το άλλο ράπιζε τον Παλαμά. Ο Πρεβελάκης εξάλλου της ΑΣΚΤ μάς άφησε και ένα εντυπωσιακό σε όγκο και ποιότητα βιβλίο για την ποίηση του Γιάννη Ρίτσου. Και στους δυο οι στόχοι, τα μέσα και τα αποτελέσματα είναι όλα πεντακάθαρα. Μπορεί να έχει κανείς επιφυλάξεις για την ευστοχία τους, αλλά αν είναι άνθρωπος με καλή πίστη, δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει την τιμιότητά τους.

Αντίθετα αυτό που συνήθως συμβαίνει τώρα με τους καθηγητές-κριτικούς είναι από άποψη ακαδημαϊκού ήθους ή πολύ θετικό ή πολύ αρνητικό: οι «άπιαστοι» δηλαδή, οι απλησίαστοι, οι ακέραιοι δεν αφήνουν τους κρινόμενους να τους προσεγγίζουν, αλλά αυτοί ζητούν και προσεγγίζουν τα έργα των κρινόμενων. Και αφού τα έχουν παρουσιάσει, γραπτώς ή/και προφορικά, όσο πιο αμερόληπτα και ανεπηρέαστα γίνεται, συνήθως θετικά, οι κρινόμενοι τους κόβουν κατά κανόνα την καλημέρα, γιατί περίμεναν ότι ο κριτής τους θα τους επαινούσε μέχρις αποθνήσκουσας (ή «αποκολοκυνθώσεως», για να θυμηθούμε τον Σενέκα και τον Νέρωνα. Ας προστεθεί ως παρωδία ότι ο George Bernard Shaw έλεγε:

«όλοι οι λογοτέχνες πιστεύουν ότι είναι Σαίξπηρ, αλλά δεν το ομολογούν δημόσια. Εγώ το ομολογώ και όλοι νομίζουν ότι αστειεύομαι.»). Δεν αρκεί σχεδόν ποτέ σε κανέναν ότι τους πρόβαλες με μέτρο και τους ενθάρρυνες κατ' αξιάν, αλλά σε θεωρούν εχθρό τους, γιατί πιστεύουν ότι από κριτική ανεπάρεγκεια ή από φθόνο δεν τους τίμησες όσο αυτοί θα ήθελαν. Επίσης αν οι ίδιοι βγάλουν ένα φυλλαδιάκι ή βιβλιαράκι ποίησης, δοκιμίου ή πεζογραφίας, οργανώνουν συνεντεύξεις τύπου χλιδάτες και προβαλλόμενες, για να γιορτάσουν τις μέρες ή εβδομάδες ή το πολύ μήνες μόχθου που κατέβαλαν, ενώ ποτέ δε σκέφτηκαν ότι οι κριτές τους εκτός από τα επιστημονικά τους δημοσιεύματα συχνά έχουν και υπολογισμοί λογοτεχνικό, δοκιμιογραφικό και κριτικό έργο, για το οποίο κανένας συνήθως από τους κριθέντες δεν λέει ή γράφει σχεδόν ποτέ σχεδόν τίποτα. (Και επειδή αυτό είναι μια κωμικοτραγική ιστορία, την οποία έχω διαβάσει να περιγράφουν και δύο διαπρεπείς ομότεχνοι, σταματάω εδώ για ευνόητους λόγους.)

Αυτό το τίμημα της τιμότη-
τας είναι αναμενόμενο και
γι' αυτό ανεπαίσθητο. Υπάρχει κάτι πιο οδυνηρό:
να επικρίνεις ήπια και στο-
γικά μια π.χ. άθλια μετάφρα-
ση βιβλίου της (ακαδημαϊ-
κής) ειδικότητάς σου και να
βρίσκεις το μπελά σου από
τους διαπλεκόμενους: την
ίδια μέρα σου στέλνουν 2-3
υβριστικές απαντήσεις (χω-
ριστή ο εκδότης, χωριστή ο
μεταφραστής, χωριστή ο επι-
μελητής), δίνουν και δαπα-
νηρή διαφήμιση στο περί ου
ο λόγος έντυπο. Δημοσιεύο-

νται οι επιστολές, αλλά όχι
και η απάντηση του κρίνο-
ντος. Αυτός μπορεί να προ-
σπαθήσει μέχρι και επτά φο-
ρές, δίνοντας και λεπτομερή
κατάλογο των 312 λαθών
που είχε αρχικά βρει αλλά
από επιείκεια δεν είχε δημο-
σιεύσει. Ποτέ δεν αποκατα-
στάθηκε η τάξη. Εθριάμβευ-
σε και εδώ το «σκοπυλικό»
ενωμένα ποτέ νικημένα». Εδώ το τίμημα είναι οδυνη-
ρό, αλλά σε κάνει ευδαίμο-
να. Η τίσις περιμένει την
ύβρη των «καθηγητών-μαϊ-
μούδων» και διοικητών ιε-
ρών και μη χώρων.

Αυτό όμως που συνήθως
συμβαίνει είναι το ηθικώς
επιλήψιμο εκ μέρους καθη-
γητών-κριτών. Αυτοί έχοντας
εξασφαλίσει με ακαδημαϊ-
κώς ανεπίτρεπτο τρόπο ισό-
βια, απυρόβλητη, θωρακι-
σμένη κριτική στήλη από πα-
ράγοντες όμοιου φυράματος,
«καθορίζουν» βάρβατα τους
προσωπικούς λογαριασμούς
τους με τους κρίνόμενους,
συνήθως νέους πολλά υπο-
σχόμενους, εκ του ασφαλούς.
Ορισμένοι πάντα ισοπεδώ-
νουν, χλευάζουν, αδικούν
τους μη δικούς τους και μερο-
ληπτούν χωρίς επιχειρήματα
υπέρ των («μεγάλων ταλέ-
ντων») δικών τους – μέχρι
που να γίνει κάτι να τους επι-
τεθούν, παλινωδούντες ατι-
μωριτί. Κάποτε προκαλούνται
σκάνδαλα. Κάποτε σύ-
ρονται στα δικαστήρια όπου,
συνήθως σώζονται λόγω
επιρροών. Είναι μια μορφή
ανεύθυνης άσκησης λειτουρ-
γίματος. Η τέλεια ασυδοσία.

Αυτή όμως η μορφή καθη-
γητών δεν είναι η χειρότερη.
Πέραν των περιπτώσεων του
«μεριάστε να περάσει ο Ποι-
ητής!» και του «εγεννήθη
ημίν Συγγραφέας!», υπάρχει
η ακόμα χειρότερη περίπτω-
ση άσκησης «προστασίας»

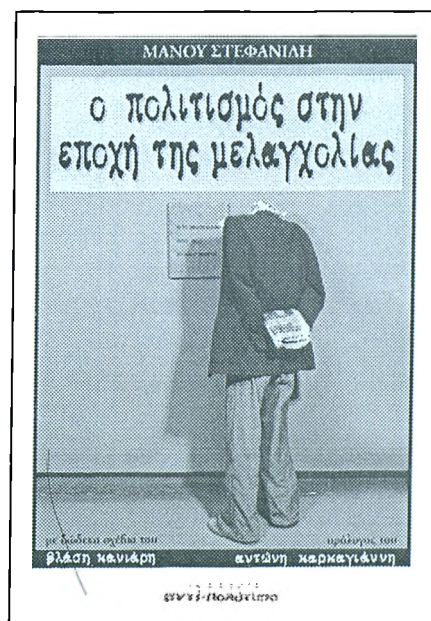
από μέρους «καθηγητών-
μαϊμούδων», οπότε έχουμε
και νονιλίκι και υπεξαίρεση
«αρχής». Χρησιμοποιούν
π.χ. τις σπές και τα παραθυ-
ράκια του νόμου και τις υπη-
ρεσίες των καθηγητών κα-
λών φίλων τους (ανιδιοτε-
λώς, βεβαίως) για να προ-
σληφθούν σε ένα πανεπιστή-
μιο ως διδάσκοντες με σύμ-
βαση του νόμου 407 και έτσι
ανακηρύσσονται καθηγητές
πανεπιστημίου. Μετά, αξιο-
ποιώντας τις καλές υπηρε-
σίες (ανιδιοτελώς, εννοεί-
ται) των πολιτικών καλών φί-
λων τους, αναλαμβάνουν Δι-
οικήσεις, Διευθύνσεις, Προ-
εδρίες και Γραμματείες
και... γαία πυρί μειχθήτω.
Αυτοί φέρνουν με τον ίδιο ή
παρόμοιο τρόπο στα πανεπι-
στήμια άλλους, συνήθως
επαγγελματικούς αποτυχημέ-

νους ή συνταξιούχους-«πα-
ράγοντες», που «φωτίζουν»
τα τμήματα, τους τομείς, τις
τέχνες, τα γράμματα και άλ-
λους τομείς ζωής και δράσης,
από αυτούς που κάνουν τη
ζωή άξια να τη ζήσει κανείς.

Ο Πλάτων μας είχε προει-
δοποιήσει: «Πολιτεία γαρ
τροφός ανθρώπων εστί αγα-
θή μεν αγαθών, η δ' εναντία
κακών». Μια τέτοια πολι-
τεία με τόσες υποχρεώσεις
και δεσμεύσεις δεν μπορεί
παρά να εξαργυρώνει γραμ-
μάτια. Έτσι δίνει ήδη το κα-
λό παράδειγμα στους πολί-
τες. Όπως συμβαίνει και σε
όλους τους άλλους τομείς,
τελικά δεν έχει καμιά ιδιαι-
τερη σημασία να είναι ο βι-
βλιοκριτικός καθηγητής πα-
νεπιστημίου ή μη. Εξαργά-
ται από το άτομο, όχι από το
είδος.

Μάνου Στεφανίδη: Ο Πολιτισμός στην εποχή της μελαγχολίας

Ένα βιβλίο που μιλά για τον πολιτισμό και την πολιτική του
σ' αυτήν την περίεργη εποχή που ζούμε.
Επειδή το πρόταγμα «να ζήσουμε τη ζωή μας ποιητικά»
είναι πάνω απ' όλα μια πολιτική θέση.

Πώς είπατε; Αναρχικός της δεξιάς;

Ο καθηγητής της Αστροφυσικής στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας Χρίστος Γούδης, ποιητής, μεταφραστής και δοκιμιογράφος, είναι ολίγον ανορθόδοξος άνθρωπος. Εννοώ, δεν σκέφτεται με τρόπο αναμενόμενο. Πρώτα πρώτα, ως διευθυντής του Ινστιτούτου Αστρονομίας και Αστροφυσικής του Αστεροσκοπείου Αθηνών, μας έχει φέρει εδώ στην Ελλάδα ένα τερατώδες τηλεσκόπιο, από τα μεγαλύτερα στον κόσμο και το έστησε πάνω στον Χελμό. Το τηλεσκόπιο αυτό ονομάζεται Αρίσταρχος, από το όνομα του μεγάλου έλληνα αστρονόμου της αρχαιότητας. Το να διαθέτει η Ελλάδα ένα τέτοιας δυναμικότητας τηλεσκόπιο, το οποίο μάλιστα έχει βάθος διείσδυσης μέχρι και τα δύο τρίτα του Σύμπαντος κόσμου, δεν είναι και λίγο. Τώρα θα μου πείτε, εδώ δεν βλέπουμε την τύφλα μας, δεν βλέπουμε τι γίνεται κάτω από τη μύτη μας, το σύμπαν μάς μάρανε; Σωστή σκέψη. Αλλά μπορεί να μην ξέρουμε πού πάνε οι μίζες, ξέρουμε όμως πού πάνε οι γαλαξίες. Είναι κι αυτό μια παρηγοριά. Ο Χρίστος Γούδης, με καλές σπουδές αστροφυσικής στο

Μάντσεστερ, με καλή διεθνή καριέρα, υπεύθυνος ιδεολογικός του Ιδρύματος Καραμανλή, με αρκετές ποιητικές συλλογές στο ενεργητικό του (Μνήμες (Εποπτεία, 1988), Λιγεία (Εποπτεία, 1988), Ίσις (Εποπτεία, 1988), Αλέξανδρος (Αχαικές Εκδόσεις, 2000), Ιερή Συνεύρεση (Εκδόσεις Τραυλός, 2001), Παλίμψηστο (Εκδόσεις Περί Τεχνών, 2002), Η Σελήνη των νεκρών (Εκδόσεις Εκάτη, 2005), Έλληνες (Εκδόσεις Μέτρον, 2005), παρεμβαίνει και πολιτικά με την Κουλτούρα της Δεξιάς (Εκδόσεις Άγνωστο, 2005). Λοιπόν ο κ. Γούδης έχει θέμα. Αφενός το σύμπαν και τα καπρίτσια του. Αφετέρου όμως ο ποιητής Χρίστος Γούδης έχει και έντονη πολιτική παρουσία, ως ένας ιδεολόγος της Δεξιάς, άρτι παραμερισθείς από την κυβερνώσα παράταξη ως αναρχοδεξιός! Και επιπλέον μετέφρασε και Λόρκα! (Ποιήματα της Ανδαλουσίας, Εκδόσεις Τραυλός, 2003· και ΛΟΡΚΑ: Ποιητής στη Νέα Υόρκη, Εκδόσεις Τραυλός, 2005). Όλα αυτά δημιουργούν ένα εκρηκτικό μίγμα. Δεν βρίσκετε;

Τη συνέντευξη πήρε ο Απόστολος Διαμαντής

• Τι ακριβώς βλέπει ο Αρίσταρχος; Σε τι χρησιμεύει και δώσαμε χρήματα να τον στήσουμε;

— Ο Αρίσταρχος βλέπει τα άστρα. Κάτι σαν «το παιδί που κοιτάει τ' άστρα». Σε σχέση με τα όσα ακούγονται, για τα κωπηλατοδρόμια των 40 δισ. των Ολυμπιακών Αγώνων, ο Αρίσταρχος είναι τίποτα. 2 δισ. συνολικά.

• Ευρώ;

— Δραχμές!

• Δηλαδή περίπου όσο το σπίτι ενός ευκατάστατου υπουργού...

— Ας πούμε, αν και δεν έχω επισκεφθεί σπίτι υπουργού για να ξέρω. Ο στόχος της αστροφυσικής είναι να μπει σε μεγαλύτερο βάθος μέσα στο σύμπαν και παράλληλα να ανιχνεύει με τη μεγαλύτερη δυνατή λεπτομέρεια τα κοντινότερα ουράνια αντικείμενα. Ο καθρέφτης του είναι 2,3 μέτρα, είναι δηλαδή μεσαίου μεγέθους, αλλά λόγω της υψηλής

τεχνολογίας κατασκευής του, που είναι ανάλογη με αυτή των ελάχιστων τηλεσκοπίων των 8 και 10 μέτρων που υπάρχουν στη Γη, ο Αρίσταρχος συγκαταλέγεται ανάμεσα στα καλύτερα τηλεσκόπια του κόσμου. Κατασκευάστηκε στη Γερμανία, στην Zeiss. Είναι σίγουρα ένα λαμπρό τηλεσκόπιο.

• Τι βλέπει μέσα στο σύμπαν;

— 100 δισ. άστρα αποτελούν τον γαλαξία μας. 100 με 200 δισ. γαλαξίες είναι το γνωστό μας σύμπαν. Εμείς με τον Αρίσταρχο εισχωρούμε περίπου μέχρι τα δύο τρίτα του σύμπαντος. Από τη συγκριτική μελέτη κοντινών και μακρινών γαλαξιών βγάζει κανείς συμπεράσματα για την πορεία τους και την εξέλιξή τους. Επίσης μέσα στον γαλαξία μας βλέπουμε τα νεφελώματα μέσα στα οποία γεννιούνται οι αστέρες και πιθανώς η ζωή.

• Πώς δημιουργήθηκε η ζωή;

— Η κατεστημένη θεώρηση δέχεται ότι δημιουργήθηκε στη Γη κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Και με βάση αυτό μελετούμε αν υπάρχουν και σε άλλα πλανητικά συστήματα συνθήκες παρόμοιες, ώστε να μιλήσουμε για ζωή. Από την άλλη υπάρχει και η εναλλακτική, μη κατεστημένη θεώρηση, σύμφωνα με την οποία η ζωή δημιουργήθηκε μέσα σε μεσο-αστρικά νέφη. Εκεί απαντώνται τεράστιες εκτάσεις πεπλεγμένων χημικών ενώσεων, όπου ενδεχομένως υπάρχει δημιουργία πρωτοκυττάρων που διαχέονται.

• *Ωστόσο πρέπει να υπάρχουν κατάλληλες συνθήκες, έτσι δεν είναι;*

— Και άφθονος χρόνος. Η κατεστημένη θεώρηση αυτό λέει. Όπως όταν παίζεις πόκερ: Παίζεις συνέχεια, αλλά σπάνια έχεις το τέλειο χαρτί, το συνδυασμό κατ'άλληλων χημικών στοιχείων. Λοιπόν κάποια στιγμή ήρθε το φλος ρουαγιάλ και δημιουργήθηκε ζωή. Αυτό απαιτεί χρόνο και συνεχή μοιράσματα της τράπουλας. Αυτή είναι η κατεστημένη αντίληψη σχετικά με τις διαδικασίες που οδηγούν στη δημιουργία ζωής.

• *Κινδυνεύει η ζωή μας απ' το διάστημα;*

— Πριν από 65 εκατομμύρια χρόνια ένας μετεωρίτης εξαφάνισε τη μεγάλη πλειοψηφία των έμβιων ειδών που ζούσαν τότε στον πλανήτη μας, μεταξύ των οποίων και τους δεινουςαύρους, που βασιλεύσαν στη γη για 150 εκατομμύρια χρόνια. Όμως εδώ ισχύει το «ο θάνατός σου, η ζωή μου». Έτσι επικράτησαν

τα θηλαστικά και τελικά ο άνθρωπος. Μια ανάλογη καταστροφή μπορεί να αναδείξει την κυριαρχία κάποιου άλλου είδους πάνω στη Γη. Μια πυρηνική αυτοκαταστροφή θα μπορούσε να έχει παρόμοιες συνέπειες, την επικράτηση για παράδειγμα των κατσαριδών, που έχουν κέλυφος ανθεκτικό στη ραδιενέργεια.

• *Σκεπτόμενος με τις προϋποθέσεις της σύγχρονης φυσικής, υπάρχει η έννοια της προόδου, της εξέλιξης;*

— Η εξέλιξη υπάρχει, με τα πάνω της και τα κάτω της. Όλα τρέχουν όλο και πιο γρήγορα σήμερα. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα πέσουμε στον γκρεμό! Τρέχουμε αλλά δεν ξέρουμε προς τα πού.

• *Ο κόσμος μας είναι υπαρκτός με την έννοια που εμείς τον αντιλαμβανόμαστε;*

— Να σας πω. Τα κύτταρα της γλώσσας μας, ας πούμε, είναι αυτοδύναμοι οργανισμοί που επικοινωνούν μεταξύ τους. Είναι ένας ολόκληρος κόσμος. Δίνουν εντολές το ένα στο άλλο, με περιορισμένη δυνατότητα αντίληψης. Δεν αντιλαμβάνονται φυσικά ότι είναι το μέρος ενός μέλους του ανθρώπινου σώματος που υπηρετεί μια συγκεκριμένη λειτουργία. Άρα και εμείς ενδεχομένως να είμαστε μέρος ενός όλου που δεν αντιλαμβανόμαστε. Μπορεί να είμαστε μέσα στα σπλάχνα ενός τεράστιου οργανισμού που δεν αντιλαμβανόμαστε. Μπορεί να είμαστε και μέρος ενός κοσμικού αστείου. Μπορεί κάποι-

ος να μας βλέπει σαν παλιάτσους και να γελάει!

• *Άρα ο μεταφυσικός προβληματισμός είναι ισχυρός στη σημερινή φυσική.*

— Πάντα η φυσική καταλήγει στη μεταφυσική. Σήμερα θεωρούμε ότι το σύμπαν είναι προϊόν ενός κβαντικού κενού γεμάτου ενέργεια που παράγει την ύλη δίκην εκτοπλάσματος. Και που ενδεχομένως γεννά μια πολλαπλότητα συμπάντων.

• *Οπότε έχουμε το θεολογικό θέμα της δημιουργίας να τίθεται από την ίδια την επιστήμη τώρα...*

— Βεβαίως. Άλλωστε όλοι οι μεγάλοι φυσικοί ήταν άνθρωποι με ιδιαίτερες πνευματικές και μεταφυσικές ανησυχίες. Ο Αϊνστάιν πίστευε στο Θεό και έλεγε ότι δεν υπάρχει το τυχαίο στη φύση, ο Θεός δεν ρίχνει ζάρια – για να του απαντήσει ο Νιλς Μπορ: «ποιος είσαι εσύ που ξέρεις τι κάνει ο Θεός;». Όλα αυτά σε βάζουν σε μια θεωρητική συζήτηση, όπου το υπερβατικό πάντα συνυπάρχει με την υλική θεώρηση της φύσης ή πάντα πλανάται πίσω από την ύστατη υφή της ύλης.

• *Πώς γίνεται και όλη αυτή η σκέψη ξεπήδησε στον αρχαίο κόσμο εδώ στην Ελλάδα;*

— Είναι πράγματι παράξενο! Να έχουμε σ' αυτή τη μικρή γωνιά της Γης αυτό το τεράστιο πνευματικό απαύγασμα, να φύγει ξαφνικά, μέσα σε ελάχιστο χρόνο, η ομίχλη των δοξασιών και των προκαταλήψεων του ανθρώπινου μυαλού, και να θεθούν ξεκάθαρα όλες οι

γενικές διευθύνσεις της επιστήμης! Είναι πράγματι αξιοθαύμαστο και είμαστε ακόμη και σήμερα «παγιδευμένοι» μέσα σ' αυτές. Δεν έχουμε υπερκεράσει την ελληνική αντίληψη.

• *Οι Έλληνες μελετούν την ελληνική γραμματεία;*

—Είναι λυπηρό να χρειάζεται να πάει κανείς στο εξωτερικό για να αντιληφθεί το μεγαλείο της ελληνικής σκέψης. Βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, σχολές, όλα δείχνουν το μεγαλείο αυτό. Εδώ την υποβαθμίζουμε, είμαστε επαρχιώτες απέναντι στον ίδιο μας τον πολιτισμό. Σήμερα στη νέα γενιά επικρατεί το «έλα μωρέ να μάθουμε αγγλικά, τι να τα κάνεις τα ελληνικά!». Μα οι μισοί Έλληνες γράφουν ποίηση. Αυτό δείχνει τη ζωντάνια της γλώσσας μας. Και έχουμε τεράστια παράδοση τριών χιλιάδων ετών. Αν δεν υπερασπίσουμε εμείς την παράδοσή μας, ποιος θα την υπερασπίσει;

• *Έχουμε όμως και σημερινά πράγματα να δείξουμε.*

—Δεν λέω να μείνουμε στην παράδοση. «Αλλά εφήμεροι εισίν όσοι ουκ έχουσιν ρίζες εν εαυτοίς». Χωρίς ρίζες δεν επιβιώνει το δέντρο, δεν ανθίζει. Έχουμε και σήμερα ποίηση, μουσική, πολιτισμό να επιδείξουμε. Αρκεί να προσέξουμε τη γλώσσα μας και τις παραδόσεις μας και να μην τρέχουμε πίσω από μια ζωή κυριαρχημένη από τη δικτατορία του χρήματος.

• *Μας αρέσει το χρήμα, στους Έλληνες. Είναι στο αίμα μας.*

—Εγώ είμαι Σπαρτιάτης. Δεν δέχομαι το χρήμα αν δεν συνυπάρχει με την πνευματική καλλιέργεια. Θέλω τα ευρώ να ζυγίζουν 10 κιλά, ώστε να είναι δύσχερστα. Και οι πλούσιοι κάθε χρόνο να περνάνε από πανελλήνιες εξετάσεις και αν οι πνευματικές επιδόσεις τους δεν είναι καλές, η πολιτεία να δεσμεύει μέρος των ετήσιων κερδών τους προς όφελος ευαγών ιδρυμάτων. Δεν χρειάζεσαι πολλά λεφτά για να αγοράσεις ένα βιβλίο, ένα δίσκο, ή για να φας ένα πιάτο φαί. Πρέπει να επενδύσουμε με ατομικές προσπάθειες στην πνευματικότητά μας. Δεν υπάρχει «βασιλική οδός για την Γεωμετρία», κατά τη γνώμη από τον Ευκλείδη στον Πτολεμαίο, που ήθελε να τον πληρώσει για να την

μάθει εύκολα. Πρέπει να γίνουμε ολιγαρχείς και να αναπτύξουμε τον πνευματικό μας πολιτισμό.

• *Ποιον πολιτισμό; Τώρα ασχολούμεθα με το τι δείχνει ο Μάκης στη Ζούγκλα.*

—Αυτό δεν είναι απαραίτητα κακό. Το θέμα είναι ποιος αποφασίζει για τον στόχο κάθε φορέα.

• *Είναι δική του δουλειά η δημόσια δίκη;*

—Νομίζω ότι έχει τα θετικά του, διότι δημοσιοποιεί καταστάσεις και γεγονότα που ένα σύστημα μπορεί να τα συγκαλύπτει. Το ζήτημα όμως είναι μήπως είναι επιλεκτικός ο τρόπος με τον οποίο διεξάγεται η δημοσιοποίηση. Διότι μπορεί να βγάζεις κάτι στην επιφάνεια και να συγκαλύπτεις άλλα πενήντα.

• *Και είναι δουλειά αυτή, να περιμένει ο τηλεθεατής σα χάνος τη φοβερή αποκάλυψη; Και ποιος εξασφαλίζει δικαιοσύνη;*

—Όταν το επίσημο κράτος δεν μπορεί να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων, όταν οι εκπρόσωποί του κωλυσιεργούν στην απονομή της δικαιοσύνης, όταν το δημόσιο ήθος είναι αμφισβητούμενο, μοιραίο είναι να αναπτύσσονται αυτά τα φαινόμενα. Υπάρχουν παρακμιακά φαινόμενα, αλλά υπάρχουν και νησίδες αντίστασης.

• *Μήπως και η δεξιά είναι κάπως αφελής και τάχει κάνει ρόδο;*

—Ποια δεξιά; Η δεξιά είναι κάτι σαν φασαρμόνικα. Συνήθως σήμερα ετεροπροσδιορίζεται από την αριστερά. Ό,τι δεν είναι αριστερό και δεν είναι «πατάτα», το αποκαλούν δεξιό. Αλλά η δεξιά έχει διαχρονικές αξίες δικές της.

• *Ποιες είναι δηλαδή οι μεγάλες αξίες της δεξιάς;*

—Είναι η πολιτική αρετή, το ηθικό δηλαδή κράτος του συντηρητισμού, ο ηρωισμός στην προάσπιση της πατρίδας, ο αντικαπιταλισμός υπό τη μορφή του ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού με την κοινωνική του ευαισθησία, η προστασία της εθνικής και θρησκευτικής μας παράδοσης. Έχουμε μια τρισχιλιετή ιστορία ως ελληνισμός και η κουλτούρα της δεξιάς εκφράζει αυτήν ακριβώς τη συνέχεια, όπως και την υπεράσπιση του σύγχρονου έθνους-κράτους. Αυτά τα ζητήματα πρέπει η παιδεία της

δεξιάς να τα υπερασπίζει. Αλλά δεν το κάνει. Στα ιστορικά βιβλία που δίνονται στους μαθητές έχουμε απάλειψη ουσιαστικά των ηρωικών στιγμών της ιστορίας μας. Γίνεται ένα σφουγγάρισμα όλων των στιγμών αντίστασης του ελληνισμού, και σαν παράδειγμα πρόσφατων σελίδων δόξας αναφέρω την ΕΟΚΑ στην Κύπρο. Οι αγώνες της ΕΟΚΑ γίνανε πριν από 50 χρόνια, δεν είναι μακρινοί, δεν έγιναν τον καιρό του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες. Και δείχνουν την αγάπη για την πατρίδα, την αίσθηση αντίστασης του ελληνισμού. Και κάτι που δεν είναι ευρύτερα γνωστό, η κουλτούρα της δεξιάς είναι στη βάση της αντικαπιταλιστική, με την έννοια ότι υπερασπίζεται αυτές τις ιδέες.

• *Γιατί; Η αριστερά δεν είναι αντικαπιταλιστική;*

—Δεν είπα ότι δεν είναι. Η φιλοσοφική τους διαφορά είναι μεταξύ υπερβατισμού της δεξιάς και υλισμού της αριστεράς. Η αριστερά τα ανάγει όλα στην ύλη. Το σύμπαν δηλαδή νοείται ως έκφανση κάποιας άτητης ύλης. Αυτό ανάγεται όμως σε παλαιότερες φιλοσοφικές δοξασίες, διότι σήμερα η επιστήμη δικαιώνει το υπερβατικό, το άυλο.

• *Τα κβάντα;*

—Και το γόνιμο κβαντικό κενό και πολλά άλλα. Από τους προσωκρατικούς και μετά, από την κλασική ελληνική φιλοσοφία, όπου χαράχθηκαν οι δρόμοι σκέψης στη φυσική και στην επιστήμη γενικά, από τότε υπάρχει η αντιπαράθεση μεταξύ άυλου και υλικού. Σήμερα ξέρουμε ότι συνυπάρχει μαζί με το υλικό και το άυλο, με την όποια μεταφυσική του διάσταση.

• *Αρα είναι άυλη η δεξιά;*

—Μακάρι να ήταν. Σήμερα στη δεξιά υπάρχουν πολλοί αδέξιοι και πολλοί επιδέξιοι. Και λίγοι πραγματικοί δεξιοί. Η ΝΔ για παράδειγμα αυτοπροσδιορίζεται ως μεσαίος χώρος. Είναι κάτι ιδεολογικά απροσδιόριστο. Όμως το όποιο ιδεολογικό κενό (προς τα δεξιά ή αριστερά, δεν έχει σημασία) φοβόμαστε ότι τελικά ευνοεί, έστω και άθελά του, τον στυγνό οικονομισμό.

• *Αρα δεν έχει καν ιδεολογία η σημερινή δεξιά...*

—Όχι βέβαια. Για τον λόγο αυτό έγραψα και το βιβλίο *Η κουλτούρα της δε-*

ξιάς. Πράγματι δεν υπάρχει σήμερα στη ΝΔ στέρεο ιδεολογικό υπόβαθρο. Έχει χαθεί. Ενώ έχουμε μια υπαρκτή στη λαϊκή βάση της «ελληνοχριστιανική δεξιά», ενώ βλέπουμε από τις δημοσκοπήσεις τον κόσμο να ενστερνίζεται τη δεξιά κουλτούρα, ενώ η πλειοψηφία των ψηφοφόρων της ΝΔ στήριξε για παράδειγμα την Εκκλησία στη μεγάλη της κρίση, η πολιτική έκφραση αυτού του χώρου, το «μαγαζί» δηλαδή που τον εκπροσωπεί, είναι σαν πολυκατάστημα. Χωρίς συγκεκριμένη ιδεολογία.

• *Μα είναι σήμερα εποχή για δεξιές αξίες, οικογένεια, τιμή, πατριδολατρία;*
— Νομίζω ναι. Υπάρχουν ως λαϊκή έκφραση και θέληση. Δες πώς γέμισε η Αθήνα με σημαίες μετά τις πρόσφατες αθλητικές επιτυχίες. Είναι πρόβλημα ταγών, όχι λαού. Και αυτοί όλοι οι μικροκλέφτες που έχουν γεμίσει την ελληνική κοινωνία, είναι έκφραση μιας σήψης σε επίπεδο πολιτικής και πνευματικής ηγεσίας.

• *Εννοείτε ότι η πολιτική τάξη μοιάζει σαν να διαχειρίζεται απλώς χρήμα, χωρίς όμως προσήλωση σε αρχές ηθικές;*

— Όχι στο σύνολό της. Υπάρχει μια αναγωγή του χρήματος σε αξία, ενώ δεν θα έπρεπε να είναι αυτοσκοπός, σύμφωνα με τον ελληνικό πολιτισμό, αλλά από ένα όριο και μετά να είναι απαξιωμένο. Αυτό οφείλεται σε διεθνείς παράγοντες. Η ελληνική πολιτική ηγεσία έχει πλέον περιορισμένες δυνατότητες κίνησης. Το πιο σπουδαίο δεν είναι αυτό, δηλαδή το τι κάνει η πολιτική ηγεσία, που ούτως ή άλλως δεν μπορεί να κάνει και πολλά πλέον. Για μένα το σημαντικότερο είναι η προδοσία των διανοουμένων. Η προσκόλληση δηλαδή της διανόησης στο χρήμα. Και εδώ περιλαμβάνονται και οι δημοσιογράφοι. Πολλές γραφίδες εκφράζουν συμφέροντα. Οι πραγματικές πνευματικές δυνάμεις όμως δεν ασχολούνται με το χρήμα. Είναι άνθρωποι ασκητικοί. Εκεί λοιπόν αποδίδω την κρίση, στην προδοσία των διανοουμένων και όχι στην πολιτική ηγεσία.

• *Η κυβέρνηση δεν εξελέγη κυρίως για να αποκαταστήσει κανόνες και αρχές διαχείρισης; Ποιο το αποτέλεσμα;*

— Πράγματι. Και σωστά είπε ότι βάζω

σαν στόχο την διαπλοκή. Και έφερε τον «βασικό μέτοχο». Όταν λοιπόν η εμποροκρατία της Ευρώπης έβαλε βέτο, έπρεπε ο Καραμανλής να προκηρύξει εκλογές και να αποφασίσει ο λαός αν θέλει να προχωρήσει. Να μην υποστείλει τη σημαία της κάθαρσης και να αντισταθεί στα όποια «λαμόγια» της Ευρώπης.

• *Και να χάσει τις επιχορηγήσεις;*

— Να τις χάσει. Να αποφασίσει ο λαός ότι θα έχω ένα οικονομικό κόστος, ώστε να εξυγιάνω τον δημόσιο βίο. Ο λαός νομίζω ότι το θέλει. Αλλά φαίνεται ότι κάποιοι επικοινωνιολόγοι της ΝΔ δεν το αντιλαμβάνονται. Μα όλα έχουν ένα κόστος. Πρέπει να το αναλάβεις. Αλλιώς δεν ασκείς καμία ουσιαστική πολιτική. Θέλουμε, ας πούμε, τους Αλβανούς ή όχι; Και πόσους; Θέλουμε τους Κινέζους; Πόσους; Αυτά θα πρέπει ένα κράτος να τα ξεκαθαρίσει, αλλιώς θα έχει σοβαρό πρόβλημα. Εάν στην Ελλάδα για παράδειγμα έρθουν 5 εκατομμύρια Κινέζοι, τότε δεν έχουμε Ελλάδα, έχουμε Κίνα. Λοιπόν αυτά πρέπει να συζητηθούν και να παρθούν σοβαρές αποφάσεις.

• *Δηλαδή αυτό που προτείνετε είναι μια πιο ενεργό εθνική πολιτική. Αλλά τι να κάνουμε για να υπερασπίσουμε την εθνική πολιτική; Πόλεμο με την Τουρκία αν χρειαστεί;*

— Υπάρχει μια φοβία απέναντι στην Τουρκία. Μα γιατί δίνουμε τόσα λεφτά για τους εξοπλισμούς εάν οι ένοπλες δυνάμεις δεν είναι σε θέση να απαντήσουν στην Τουρκία; Οι Ισραηλινοί είναι πιο έξυπνοι από μας; Πώς αυτοί έχουν καταφέρει να έχουν αξιόμαχο στρατό κι εμείς είμαστε τόσο φοβισμένοι απέναντι στους Τούρκους; Γι' αυτό υπάρχει ο στρατός, για να αποθαρρύνει τον αντίπαλο. Σε ένα γρήγορο πόλεμο δεν θα 'πρεπε να έχουμε τον τουρκικό φόβο. Αλλιώς να σταματήσουμε να δίνουμε τόσα δισ. στους εξοπλισμούς.

• *Στα Ίμια δηλαδή τι έπρεπε να γίνει, Πόλεμος;*

— Φυσικά. Όταν σου καταρρίπτουν ένα ελικόπτερο και έχεις νεκρούς, πρέπει να απαντήσεις. Ο Νέλσον, όταν ήταν νεαρός κυβερνήτης και του ζήτησαν από τη ναυαρχίδα του στόλου να

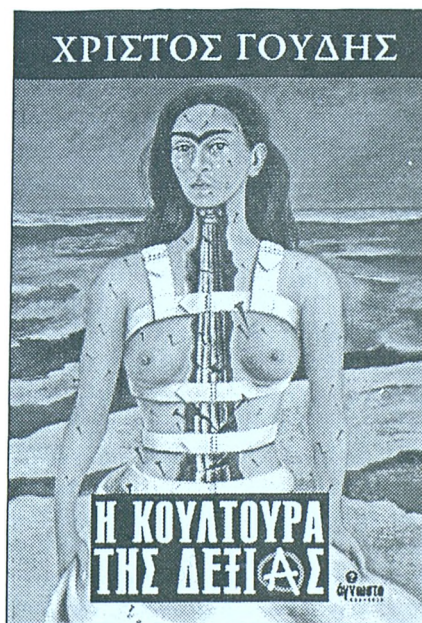
υποχωρήσει, έβαλε το μονόκιαλο στο τυφλό του μάτι και είπε «δεν βλέπω κανένα σινιάλο υποχώρησης». Και έκανε επίθεση. Λοιπόν κάποια στιγμή, η στρατιωτική δεοντολογία το λέει αυτό, πρέπει να αντιδράσεις. Αλλιώς γιατί κατεβάζεις τον στόλο σου στο Αιγαίο; Πόκερ παίζεις; Τότε παίζεις πολύ άσχημο πόκερ.

• *Ο Χριστόδουλος εκφράζει σήμερα την κουλτούρα της δεξιάς;*

— Σε κάποιο βαθμό ναι. Είναι ένας άνθρωπος με παιδεία και εκφράζει την κουλτούρα της χριστιανικής δεξιάς. Απλώς πολλές φορές πέφτει σε ζητήματα τρέχουσας πολιτικής, την ώρα που θα έπρεπε να δίνει το βάρος στο πνευματικό πεδίο. Αλλά να σας πω, η ορθόδοξη Εκκλησία έχει εθνικούς αγώνες, έχει πολιτικούς αγώνες και είναι συνδεδεμένη με την πολιτική πορεία του έθνους. Οπότε μην σας ξαφνιάζει η ρητορική του Χριστόδουλου.

• *Σας βλέπω ανήσυχος. Λέτε να εκπέσει ο ελληνισμός;*

— Στα τρεις χιλιάδες χρόνια της ιστορίας μας, κανένας τους δεν κατάφερε να μας εξαφανίσει. Τώρα θα το επιτύχουν; Δεν νομίζω. Εκτός και αν εμείς οι ίδιοι το καταφέρουμε. Κάποτε ο Νίκος Δήμου είπε ένα καλό: «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει. Αλλά ας προσπαθήσουμε, δεν ξέρεις καμιά φορά τι γίνεται!»

Τζορτζ (Τζόρντι) Μπεστ 1946-2005

Ένας ποπ σταρ του ποδοσφαίρου

Με τον θάνατο του Τζορτζ Μπεστ δεν πενθεί μόνο το παγκόσμιο ποδόσφαιρο την πρόωρη απώλεια ενός φαντεζί παίκτη που έγραψε τη δική του ιστορία στα βρετανικά και ευρωπαϊκά γήπεδα. Μαζί με τον Μπεστ, πέντε χρόνια αφότου έκλεισε το ιστορικό δισκάδικο στην Όξφορντ Στριτ που πουλούσε τους δίσκους των Μπητλς, έκλεισε ταυτόχρονα το τελευταίο κεφάλαιο των Swinging Sixties, στο ρυθμό των οποίων η μεταπολεμική βρετανική κοινωνία αναζητούσε την ταυτότητά της μέσα από μια pop culture που ξεκινούσε από το Free Cinema και τα βρετανικά μουσικά συγκροτήματα και κατέληγε στην ορ-ατ και τα σχέδια της Μαίρη Κουαντ. Αν ο Νέτσερ ερχόταν «από το βάθος του χώρου» (Καρλ-Χάιντς Μπόρερ), ο Μπεστ κινείτο στον δικό του χωροχρόνο μέσα στο γήπεδο.

Λέγεται πως ο Τζορτζ Μπεστ έκανε το καλύτερο παιχνίδι του σε έναν αγώνα της Βόρειας Ιρλανδίας, όταν ήταν στο στόχαστρο του IRA. Όταν ρωτήθηκε πώς κατάφερε να έχει τέτοια εκπληκτική απόδοση υπό τη διαρκή απειλή μιας δολοφονικής απόπειρας, ο Μπεστ απάντησε αφοπλιστικά: «έπρεπε να κινούμαι ακατάπαντα, ώστε να μην μπορεί ο σκοπευτής να με πετύχει». Όμως ο Τζόρντι, όπως ήταν το χαϊδευτικό του στην προτεσταντική εργατική συνοικία του Μπέλφαστ που μεγάλωσε, είχε την αίσθηση της κίνησης και της μπάλας στο αίμα του. Όταν το 1961 ο σκάουτερ της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ Μπομπ Μπίσοπ παρακολουθούσε το λιγνό αγόρι με τη φανέλα της ερασιτεχνικής Boys Club, τηλεγραφούσε λίγο αργότερα στον Ματ Μπάσμπι, το «μεγάλο αφεντικό» των Μπέμπηδων: «νομίζω πως ανακάλυψα μια ιδιοφυΐα». Η μεταγραφή του στη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ δεν άργησε, παρά τους αρχικούς δισταγμούς του νεαρού Βορειοϊρλανδού. Το 1963, μετά από δυο χρόνια «θητείας» στη

Μάντσεστερ Σηπ Κανάλ Κόμπανου, ο Μπεστ θα φορούσε την κόκκινη φανέλα ως επαγγελματίας. Στο ντεμπούτο του με την Γουεστ Μπρόμγουϊτς Αλμπιον, μια από τις πιο ιστορικές ομάδες του Νησιού, μαζί με την Άστον Βίλλα, ο Γκρέιμ Γουίλλιαμς, ένας σκληροτράχηλος και έμπειρος μπακ, λέγεται πως του ζήτησε να σταθεί μια στιγμή για να τον δει κατά πρόσωπο. Στην απορία του Μπεστ, ο Γουίλλιαμς απήντησε «γιατί σ' όλο το παιχνίδι έβλεπα μόνο την πλάτη σου, όπως έτρεχες για τη γραμμή του άουτ».

Από το 1963 μέχρι το 1968 ο Μπεστ, ανάμεσα στον Μπόμπυ Τσάρλτον και τον Ντένις Λόου, θα λάμβανε στο ποδοσφαιρικό στερέωμα των βρετανικών νησιών αλλά και της ηπειρωτικής Ευρώπης, με αποκορύφωμα τον τελικό του Κυπέλλου Πρωταθλητριών κόντρα στην ομάδα του Εουσέμπιο, την Μπενφίκα, για να χαρακτηριστεί από τους Πορτογάλους ως «ο πέμπτος Μπητλς». Αν φορούσε το «10», ο Τζορτζ Μπεστ δεν θα είχε κανένα πρόβλημα να συγκριθεί με τον Πελέ (ο οποίος τον θεωρούσε πάντως ανυπέρβλητο), τον Μα-

ραντόνα ή τον Νέτσερ. Είτε πάνω στη γραμμή είτε διεμβολίζοντας την αντίπαλη άμυνα, τότε ντριμπλάροντας και πότε σεντράροντας, στα σουτ και τις κεφαλιές, ο Μπεστ «μιλούσε στη μπάλα», όπως κάθε μύστης του αθλήματος, κι ακόμα είχε μια έντονη «ερωτική σχέση» μαζί της, όσο έντονη ήταν η προσωπική του ζωή, που την κατασπατάλησε στις γυναίκες, τα γρήγορα αυτοκίνητα και τα ποτά, με τραγικά αποτελέσματα. Ο Μπεστ, στα καλύτερά του χρόνια, είχε κάτι από τη γοητεία του Τζέιμς Ντην, την αυτοκαταστροφικότητα του Τζιμ Μόρισον, τη λάμψη του Άλαν Μπέιτς, ανατρέποντας όλους τους κανόνες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, στα γήπεδα αλλά και τις κοινωνικές συμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή.

Στο πρόσωπό του φεγγοβολούσε η διχοτομημένη Ιρλανδία της ανέχειας, η Βρετανία των Swinging Sixties, η Ευρώπη λίγο πριν, λίγο μετά τις εξεγέρσεις των νέων της. Η «ελεύθερη πτώση» του Τζορτζ Μπεστ αρχίζει το 1968, με τον πρόωρο παραγκωνισμό του από τον Τόμι Ντόχερτι, που θα τον οδηγήσει στον αλκοολισμό. Την ίδια χρονιά οι Μπητλς κυκλοφορούν το *Hey Jude*, τα σοβιετικά τεθωρακισμένα κατακλύζουν την πόλη του Κάφκα και η Ευρώπη συνταράσσεται από ταραχές στο Παρίσι και το Βερολίνο.

ΚΩΣΤΑΣ Θ. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Gordon Burn, «The long fall of George Best», *The Guardian*, 25.11.2005.

Felix Reidhaar, «Der größte Dribbler, auch gegen sich selber», *Neue Zürcher Zeitung*, 26/27.11. 2005.

Και διηγώντας τα να κλαις...

του Νίκου Πρωινού

☞ Ο λόγος για την παράλληλη πορεία Ολυμπιακού και Παναθηναϊκού στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα.

☞ Ο Παναθηναϊκός, μέχρι το ογδοοντάσιο ήταν μπροστά στο σκορ με 1-0, και κατόρθωσε, γιατί περί κατορθώματος πρόκειται, να ηττηθεί από τη μικρομεσαία Ουντινέζε με 2-1.

☞ Ο Ολυμπιακός τη γλύτωσε στη Νορβηγία με 1-1.

☞ Είχε προηγηθεί, απέκρουσε πέναλτι και στα τελευταία λεπτά ισοφαρίστηκε!

☞ Οι πράσινοι με ηγέτη τον υιό Βαρδινογιάννη, που δεν έχει την παραμικρή σχέση με το ποδόσφαιρο, πάνε από το κακό στο χειρότερο.

☞ Ο αγαπημένος του ιταλός προπονητής Μαλεζάνι βρίσκεται εκτός τόπου και χρόνου. Τέτοια κατάντια στα ευρωπαϊκά παιχνίδια η ομάδα δεν είχε γνωρίσει ποτέ.

☞ Μετά από κάθε αγώνα πηγαίνει ταξιδάκι στην Ιταλία και επιστρέφοντας καταγράφει ήττες έως και συντριβές.

☞ Ουδείς από τους ιδιοκτήτες συγκινείται, αλλά εκτιμούμε ότι λίαν συντόμως στο γήπεδο η ιαχή «Παύλο θεέ, πάρε την ΠΑΕ!» θα τους γίνει εφιάλτης.

☞ Διότι εδώ που τα λέμε ο Παυλάρας και χρήματα σπρώχνει στο μπάσκετ και κούπες μαζεύει.

☞ Στην Ευρώπη και την Ελλάδα η ομάδα μπάσκετ του Παναθηναϊκού είναι αχτύπητη.

☞ Διαθέτει την αφρόκρεμα των παιχτών και τον καλύτερο ευρωπαϊκό προπονητή.

☞ Χάλια μαύρα και στο Λιμάνι.

☞ Μετά από πέντε αγώνες έχουν μόνο 1 (έναν) βαθμό!

☞ Αυτό κι αν είναι κατόρθωμα!

☞ Ο προπονητής αντί να δίνει εντολές και να βοηθά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού αρκείται στο να κρατά σημειώσεις...

☞ Καλά, το βίντεο δεν το έχει ανακαλύψει;

☞ Να τα δει με την ησυχία του και να κάνει τις παρατηρήσεις που θέλει;

☞ Ο Σωκράτης, που έδωσε τον Μπάγιεβιτς, είχε μιλήσει για τελικό στο ευρωπαϊκό.

☞ Μήπως εννοούσε την τελική θέση της βαθμολογίας;

☞ Αλλά και στο μπάσκετ η ομάδα του πάει από το κακό στο χειρότερο.

☞ Καλά που είναι και το ελληνικό πρωτάθλημα στο ποδόσφαιρο και κάτι με το σπρώξιμο της Παράγκας, κάτι με την ανυπαρξία αντιπάλων, κουτσά-στραβά έχει την πρώτη θέση.

☞ Αν τη χάσει, θα γίνει χαμός.

☞ Εκεί να δείτε ανανέωση.

☞ Όχι σαν κι αυτή που θέλει να κάνει ο Παπανδρέου με τους Μάνο, Ανδρουλάκη, Δαμανάκη και Γκερέκου...

☞ Α, και τον πολιτειολόγο Κουνελάκη, για να μην αδικούμε

τον πρόεδρο.

☞ Ρουθούνι δεν θα μείνει.

☞ Μπορεί να δούμε να φοράνε πάλι τη φανέλα ο Δεληκάρης, ο Τριαντάφυλλος, ο Περούδης, ο Λοσάντα κι ο Αργυρούδης.

☞ Ο Μιχαλάκης που ήταν «τρέλα με την πράσινη φανέλα» δήλωσε, κι αυτός, μετά το Νικοπολίδη, ότι ο Ολυμπιακός είναι πιο μεγάλη ομάδα από τον Παναθηναϊκό.

☞ Πόσο αποκρουστικές είναι οι δηλώσεις των εργαζομένων που υπερασπίζουν τα αφεντικά τους. Θυμίζουν πολιτικούς που αλλάζουν στρατόπεδα και κάνουν τούμπες για να καθιερωθούν, ή δημοσιογράφους όταν αλλάζουν έντυπο ή ηλεκτρονικό μέσο, με μέσο φυσικά.

☞ Τα παραδείγματα δυστυχώς πάμπολλα...

☞ Το παράνομο στοίχημα καλά κρατεί κι απ' ό,τι αποκαλύφθηκε συμμετέχουν και ομάδες τρίτης κατηγορίας.

☞ Εκεί κι αν γίνονται στησίματα στους αγώνες! Και τα «κέρδη και αι ζημίες» είναι απίστευτα.

☞ Ο αυτοκράτωρ Ορφάνος όμως ασχολείται με την εκλογική του περιφέρεια και να κάνει τα θελήματα του νέου «αστέρα» του αθλητισμού, καναλάρχη Κυριακού.

☞ Ο Κουκοδήμος, άνευ αρμοδιοτήτων, προσπαθεί να μαζέψει τα ασυμμάζευτα.

☞ Όσο για την κ. Πετραλιά, αν δεν απουσιάζει στο εξωτερικό, απλά απουσιάζει...

☞ Το γηπεδικό της ΑΕΚ παραμένει ανοιχτή πληγή μεταξύ Ντέμη και οπαδών κι όπως φαίνεται δύσκολα θα κλείσει χωρίς απώλειες.

☞ Ο κύριος, της κυρίας αιδοίου, ασχολείται βέβαια με τη δημιουργία της σουπερ λίγκας, που κανείς δεν κατάλαβε σε τι θα διαφέρει από την ΕΠΑΕ.

☞ Ίδιοι είναι αυτοί που έχουν στα χέρια τους τις τύχες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου εδώ και χρόνια.

☞ Θ' αλλάξουν δηλαδή μυαλά και νοοτροπία ο Μπέος, ο Κόκκαλης κι ο Μητρόπουλος;

☞ Χλωμό, πολύ χλωμό φαίνεται.

Επισημαίνουμε

Αστερίσκοι

Πέφτουν τ' αστέρια στην ασέληνη νύχτα. Πόσο τους μοιάζουμε κατά βάθος.

Δεν πειράζει που μας αντιγράφουν. Δεν μας νοιάζει που κατά το ειωθός δεν θα μας αναφέρουν. Μας ενοχλεί που μια κρίσιμη δεκαετία, αυτή του '70 με το συνακόλουθο σοκ που προκάλεσε, θα διεκπεραιωθεί τόσο γραφειοκρατικά και μονοδιάστατα μέσα από 50(!), προσώπων, καλλιτέχνες. Θυμόμαστε, χρόνια πριν, την ανιστόρητη έκθεση για το μοντέρνο με τους υπερεκτόν δημιουργούς και, δίκαια νομίζουμε, ανησυχούμε για το καινούργιο «πρόνημα». Από το οποίο απεχώρησε, όπως πληροφορούμεθα, η ιστορικός τέχνης Μάρθα Χριστοφόγλου, ενώ δεν εκλήθη όπως θα 'πρεπε η πιο αρμόδια για εκείνα τα χρόνια, η Πέπη Ρηγοπούλου. Από την άλλη πλευρά, οι καλλιτέχνες οι ίδιοι κι ιδιαίτερα εκείνοι που πρωταγωνίστησαν σ' εκείνη την περίοδο ή εκείνοι που σήμερα έχουν την ευθύνη θεσμικών φορέων και ιδρυμάτων θα περίμενε κανείς να επιδείξουν μεγαλύτερη ευαισθησία και υπευθυνότητα και να μην επιτρέψουν να χαραμιστεί μια τέτοια ευκαιρία. Αυτά προς το παρόν...

Ανήκουστο! Ο μυθικός μάεστρος Sir Nevill Marriner, ογδόντα χρονών σήμερα, κάνει πρόβες με την Καμεράτα για ν' ανεβάσει τον *Μαγεμένο Αυλό* του Μότσαρτ στη λαμπράκεια Όπερα του Μεγάρου. Ο μάεστρος διαφωνώντας με το γενικό άκουσμα της ορχήστρας προβαίνει σε παρατηρήσεις και νουθετεί τους μουσικούς, οι οποίοι όμως θίγονται ή και αντιδρούν! Λες και η Καμεράτα χρόνια τώρα δεν κινείται σ' ένα μέτριο, αθηναϊκών προδιαγραφών επίπεδο ή λες κι ο Αλέξανδρος Μυράτ δεν έχει συμβιβαστεί σε μια διεκπεραίωση μουσικής και ιδεολογίας. Εκτός κι αν επιτυχία του είναι η όντως εντυπωσιακή του φωτογράφιση για κάποια διαφήμιση (το management, δηλαδή, για το οποίο αγωνιά ο κ. Τατούλης). Εν πάση περιπτώσει και στη σοβαρή μουσική τα πράγματα δεν είναι ρόδινα, αφού μόλις πρόσφατα διορίστηκε διευθυντής στην ΕΛΣ (ο καλός Στέφανος Λαζαρίδης), ενώ η προκήρυξη της θέσης προέβλεπε άριστη γνώση της ελληνικής αποκλείοντας έτσι κάθε ξένη συμμετοχή. (Μας συγχωρείτε, Sir Nevill, αλλά δεν μπορούμε να σας προσλάβουμε!) Αφήστε που το πρόγραμμα του Λαζαρίδη είναι γεμάτο ως το 2010!

Μαθαίνουμε επίσης ότι ο Λιβαθηνός σκίζει στο *Ονειρόδραμα* του Στρίνπεργκ, ενώ το Εθνικό Θέατρο έχει προγραμματίσει ως τον προσεχή Μάρτιο 14 έργα. Εύγε! Όλα αυτά θα φιλοξενηθούν στις δύο νοικιασμένες σκηνές του «Από Μηχανής» θεάτρου και στα θέατρα «Χώρα» και «Κ». Παράλληλα στο Ρεξ τρέχει ήδη ο *Ληρ* με τον *Δον Κιχώτη* στην παιδική σκηνή του, ενώ στο «Κ» ο περσινός *Κύκλος με την Κιμωλία* και ο *Φαούστος* του Μάρλοου στο «Χώρα». Αν πάλι με ρωτάτε για τον προγραμματισμό της ΕΛΣ, αυτός εξαντλείται στον μήνα που διανύουμε. Κύριε Χρήστο, βάλτε το χέρι σας και όχι μόνο πληρωμένες καταχωρήσεις (με την καλή έννοια). Κύριε Τατούλη, εσείς μην βάλετε τίποτε! (Θα χαλάσει το γούρι.)

Ακόμη πιο θλιβερά τα πράγματα στην Εθνική Πινακοθήκη. Ο καθηγητής-νομικός κ. Μακρυδημήτρης, πρόεδρος της Επιτροπής για τον νέο οργανισμό της ΕΠΜΑΣ, -όπου μετείχα για 3 μέρες και επαύθην με απόφαση της κ. Πάλλη-Πετραλιά, παρακαλώ- προωθεί μονομερώς και ταχύτατα τη μετατροπή του Ιδρύματος σε ΝΠΙΔ παρά την ομόφωνη αντίδραση όλων των υπολοίπων μελών και του συνόλου των εργαζομένων. Κωμικοτραγική φιγούρα ο ίδιος στην ΕΠΜΑΣ, έχει ταυτιστεί πλήρως με τους φανερούς και μύχιους στόχους της διευθύντριας, η οποία εξελίσσεται σε ολετήρα του Ιδρύματος. Κι αυτό το λέω μετά λόγου γνώσεως. **Αποκαλυπτικό:** Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης κ. Λέανδρος Ρακιντζής μετά από πολύμηνη έρευνα απέστειλε το πόρισμά του στον κ. Τατούλη και το ΔΣ της ΕΠΜΑΣ ζητώντας τον πειθαρχικό έλεγχο της κ. Λαμπράκη για κατ' ευθείαν αναθέσεις και οικονομικές υπερβάσεις. Αναμένουμε τη συνέχεια...

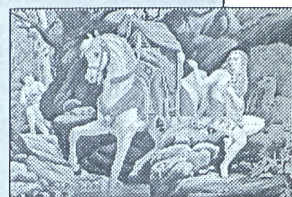
Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Σήμερα, Παρασκευή 2/12, στις 7 το απόγευμα, στον εκθεσιακό χώρο της Πολυτεχνικής Σχολής στη Θεσσαλονίκη, γίνονται τα εγκαίνια της έκθεσης του αρχιτεκτονικού έργου του Ντίνο Σπ. Παπαϊωάννου (1934-2004), ενός από τους σημαντικότερους αρχιτέκτονες της γενιάς του. Στα εγκαίνια θα παρουσιαστούν επίσης τα βιβλία του *Αρχιτεκτονικές Μελέτες* και *Σκίτσα*. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι 23/12.

• Έως τις 4/12, στη γκαλερί ΖΜ (Προξένου Κορομηλά 1) στη Θεσσαλονίκη γίνεται έκθεση λαϊκών λιθογραφιών της περιόδου 1840-1940. Κυρίαρχο μέσο έκφρασης και ενημέρωσης της εποχής, με θέματα μυθολογικά και ιστορικά, οι λαϊκές λιθογραφίες κοσμούσαν τους τοίχους οπτιών και καταστημάτων επηρεάζοντας και διαμορφώνοντας την ιστορική συνείδηση των ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων.

• Εάν βρεθείτε στη Λάρισα, επισκεφθείτε τη σημαντική έκθεση «Ελαίαις Εγκώμιον», που διοργάνωσε το Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Η έκθεση, που γίνεται στην αίθουσα περιοδικών εκθέσεων της Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας-Μουσείου Γ.Ι. Κατσίγρα, με τις ποικίλες θεματικές της ενότητες δίνει μια σφαιρική εικόνα της ιστορίας και της σημασίας της ελιάς για τη ζωή και την τέχνη του Μεσογειακού χώρου. Διάρκεια έως 30/1/06.

• Το Σαββατοκύριακο 3 και 4/12, από τις 12.00 ως τις 17.00, το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Αγίου Ανδρέου 4, Πλάκα) διοργανώνει χριστουγεννιάτικο μπαζάρ με μεζέδες και κρασί. Πωλούνται παλαιά βιβλία και αντικείμενα, ημερολόγια για το 2006 και εκδόσεις του ΕΛΙΑ με μεγάλη έκπτωση, και παρουσιάζεται έκθεση με φωτογραφίες του Γιώργου Βαφιαδάκη (1890-1978).

• Στο Κολωνάκι: δείτε την ωραία έκθεση με υδατογραφίες του Δημήτρη Ανδρεαδάκη, που γίνεται στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών (Γλύκωνος 4, Δεξαμενή) και διαρκεί μέχρι 31/12.

Ένα συνέδριο για τα λογοτεχνικά περιοδικά της Θεσσαλονίκης

Το συνέδριο που είχε θέμα «Φυτώρια λογοτεχνίας στη Θεσσαλονίκη. Τα λογοτεχνικά περιοδικά της πόλης στον 20ό αι.» (18/19 Νοεμβρίου 2005, Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης) υπήρξε ιδιαίτερα χρήσιμο για τους ερευνητές, γιατί προσέφερε την ευκαιρία να ιδωθεί ποικιλότροπα τόσο η προϊστορία όσο και η ιστορία των λογοτεχνικών περιοδικών της Θεσσαλονίκης, ενώ παράλληλα επεσήμανε προβλήματα και έδωσε ερεθίσματα για την παραπέρα έρευνα.

Οι εισηγητές με τη σειρά παρουσίας στο συνέδριο ήταν οι εξής: Β. Καλαντζοπούλου («1912-1932: Η προϊστορία και τα χρόνια της διαμόρφωσης του λογοτεχνικού τύπου της Θεσσαλονίκης»), Α. Λυπουρλή («Το περιοδικό *Μακεδονικές Ημέρες*»), Γ. Αράγης («Το περιοδικό *Κοχλίας*: άνοιγμα στο μοντερνισμό»), Ρ. Αλαβέρα («*Νέα Πορεία*»), Μ. Μπακογιάννης («Το περιοδικό *Κριτική*, 1959-1961, του Μανόλη Αναγνωστάκη»), Γ. Ζεβελάκης («Το αρχείο του περιοδικού *Κριτική* 1959-61»), Ντ. Χριστιανόπουλος («Το περιοδικό *Διαγώνιος* και η ιστορία του»), Δ. Κόκορης («*Ausblicke*: Μια δημιουργική φωνή της δεκαετίας του '70 και το περιοδικό *Ιανός*»), Α. Ζήρας («Το περιοδικό *Το Τραμ* στην πρώτη και δεύτερη διαδρομή του, 1970-1978, και η σημασία του»), Π. Σφυριδής («Τα περιοδικά *Παραφνάδα*, 1985-1990, και *Τραμ*, 1987-1996»), Γ. Κορδομενίδης («*Δεκαοχτώ χρόνια στην κουζίνα του Εντευκτήριου*: 69+1 πιάτα»), Γ. Κοτσιφός («Τα περιοδικά *Ιώδιο*, *Παρατηρητής*, *Ποταμόπολη*, *Ροτόντα*: Τρία σημεία μιας ανήσυχης γενιάς και ένας χάρτης της λογοτεχνικής Θεσσαλονίκης»), Χ. Καράογλου («Μια περιδιάβαση στα λογοτεχνικά περιοδικά της Θεσσαλονίκης»), Γ. Κεχαγιόγλου («Το περιοδικό *Η Τέχνη* στη Θεσσαλονίκη, 1956-1963, 1967: ένα μάτι προσηλωμένο στον πολιτισμό»). Ας σημειωθεί ότι η παράλειψη από το πρόγραμμα του περιοδικού *Μορφές* θεωρείται με το να συμπεριληφθεί η εξέτασή του στην ανακοίνωση του Ντ. Χριστιανόπουλου. Το θέμα που απασχόλησε το Στρογγυλό Τραπέζι (στο οποίο μετείχαν οι πανεπιστημιακοί καθηγητές Π. Μουλλάς, Γ. Κεχαγιόγλου, Δ. Γουνελάς, οι κριτικοί Γ. Αράγης, Α. Ζήρας και οι διευθυ-

ντές περιοδικών Τ. Αλαβέρας, Ντ. Χριστιανόπουλος, Γ. Κορδομενίδης) ήταν: «Ο ρόλος των λογοτεχνικών περιοδικών και τα κριτήρια αξιολόγησής τους».

Το συνέδριο υπήρξε γόνιμο σε συμπεράσματα και τα Πρακτικά του θα δώσουν αρκετές αφορμές για προβληματισμό. Τον ερευνητή περισσότερο θα ενδιέφερε η εμφάνιση σε θέματα όπως: οι συνθήκες της πνευματικής ζωής στη Θεσσαλονίκη που δικαιολογούν και ερμηνεύουν την έκδοση περιοδικών, η σημασία των περιοδικών στη διακίνηση όχι μόνο της λογοτεχνίας, αλλά και ιδεών, τάσεων, κτλ., οι λογοτεχνικές ενώσεις, οι λόγοι της συσπείρωσης των νέων λογοτεχνών γύρω από ένα περιοδικό, οι συγγένειες μεταξύ των συνεργατών που προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στο περιοδικό, η γραμματολογική αξία των μελών, κτλ.

Επειδή οι ανακοινώσεις οπωσδήποτε δεν απέβλεπαν στη συνθετική και σφαιρική (ή και εξαντλητική) αντιμετώπιση του θέματος, αλλά αποσκοπούσαν στον τονισμό ορισμένων πλευρών, στη θέση προβλημάτων και στη δημοσιοποίηση νέων στοιχείων που προέκυψαν από την έρευνα, με σκοπό την πρόκληση συζήτησης ανάμεσα στους συνέδρους, κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε τον αναγνώστη σε μια ειδικότερη βιβλιογραφία. Χρήσιμα είναι τα εξής μελέτηματα του Ντ. Χριστιανόπουλου: «Τα πρώτα λογοτεχνικά πε-

ριοδικά της Θεσσαλονίκης (1921-1924)», Ανάπτυχο από το περιοδικό *Διαγώνιος*, Θεσσαλονίκη 1975 (πρβ. σ. 227, όπου απαντά και ο τίτλος του παρόντος συνεδρίου «Φυτώρια λογοτεχνίας» προκειμένου για τα περιοδικά της Θεσσαλονίκης), και *Λογοτεχνικά περιοδικά Θεσσαλονίκης (1889-1954)*. *Εισαγωγή-βιβλιογραφία-καταγραφή-προσωπογραφία*, Θεσσαλονίκη 1995. Σ' αυτά πρέπει να προστεθεί και το άρθρο του Μ. Αναγνωστάκη, «Παλιά και νέα περιοδικά: Αναλογίες και διαφορές», εφημ. *Αυγή*, 1 και 2-12-1983 (αναδημ. περ. *Εντευκτήριο* 6 (Απρίλιος 1989), 25-28].

Τελειώνοντας θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε ότι τα πρώτα αμυγώς λογοτεχνικά περιοδικά της Θεσσαλονίκης εκδίδονται στη δεκαετία του 1920. Πρόκειται για την *Τέχνη* (1921) και τα *Μακεδονικά Γράμματα* (1922-1923). Ο Χριστιανόπουλος, στο μελέτημά του *Λογοτεχνικά περιοδικά Θεσσαλονίκης* (ό.π., σ. 9), διακρίνει γενικά δύο μεγάλες εποχές στις περιοδικές εκδόσεις: α) την ιστορική που αρχίζει στα 1889 με την έκδοση του ημιλογοτεχνικού *Αριστοτέλη* και τελειώνει στα 1954 με το σταμάτημα του περιοδικού *Μορφές* και β) την τρέχουσα που ξεκινά το 1955 με την έκδοση του περιοδικού *Νέα πορεία* και συνεχίζεται ως σήμερα με το περιοδικό *Εντευκτήριο*.

Ευαγγελία Σταυρακοπούλου

Διάλεξη

Η Ελληνική Εταιρεία Εθνολογίας οργανώνει διάλεξη της καθηγήτριας της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας κ. **Renee Hirschon**, με θέμα: «Ονομαστικές γιορτές και γενέθλια στη σύγχρονη Ελλάδα: μεταβολές στα αρχέτυπα της προσωπικής ταυτότητας». Η διάλεξη θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 5/12 στην αίθουσα του Μουσείου Ελληνικών Μουσικών Λαϊκών Οργάνων (ΜΕΛΜΟΚΕ), στη οδό Διογένους 1-3 στην Πλάκα (Αέρας) και ώρα 7.30 μ.μ.

Ανακοίνωση

Μετά το κλείσιμο του εκδοτικού οίκου «ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ»

το βιβλίο
ΠΑΡΕΚΟΝ
του **Μάικλ Άλμπερτ**
(βλ. *Αντί* τχ. 764)

διατίθεται στο βιβλιοπωλείο
«**Επίκουρο**»
Κιάρας 5
Τηλ.: 210-38.11.077

Για τον Σάκη Καράγιωργα

Είναι από εκείνες τις εκδηλώσεις που τις αναζητάς σαν οξυγόνο για να δραπετεύσεις από το πνίγος της μίζερης τηλεοπτικής πραγματικότητας. Είναι από εκείνες τις στιγμές της εσωτερικής ανάτασης που νιώθεις το στήθος σου να φουσκώνει από περηφάνια που αυτός ο τόπος γέννησε ανθρώπους σαν τον Σάκη Καράγιωργα. Κι ας μην πρόλαβες να τον γνωρίσεις, είναι σαν να τον ξέρεις χίλια χρόνια.

Την περασμένη Δευτέρα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο το «Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα» διοργάνωσε εκδήλωση στη μνήμη του ηρωικού καθηγητή με αφορμή τη συμπλήρωση 20 χρόνων από τον θάνατό του. Συντονιστής της συζήτησης ήταν ο Φάνης Πάκος, ενώ για το επιστημονικό και διδακτικό έργο του μίλησε ο συνάδελφός του Νίκος Πετραλιάς και για τον πολιτικό και αντιστασιακό Καράγιωργα μίλησαν οι σύντροφοί του Νίκος Κωνσταντόπουλος και Λαοκράτης Βάσσης. Αυτές οι τελευταίες ομιλίες ήταν και οι πιο συγκινητικές. Συναισθηματικά φορτισμένοι, οι ομιλητές αναφέρθηκαν στο σπάνιο ήθος και την ανθρωπιά του μεγάλου δασκάλου που με τη ζωή του έγινε σύμβολο αξιοπρέπειας και σεμνότητας. Από όλους τους ομιλητές τονίστηκε ιδιαίτερα το επιλογικό σημείο της μνημειώ-

δους πια απολογίας του στο Έκτακτο Στρατοδικείο της Χούντας, με την οποία ταπείνωσε τους στρατοδίκους του:

«Είχα χρέος μου να αγωνισθώ εις τα πλαίσια της οργανώσεώς αυτής (ενν. της Δημοκρατικής Άμυνας) προς αποκατάστασιν των δημοκρατικών ελευθεριών εις την χώραν. Είχα χρέος, πρώτον, ως άνθρωπος απέναντι της ιστορίας. Απέναντι δηλαδή όλων εκείνων οι οποίοι ηγωνίσθησαν με τον λόγον ή με τα όπλα, εκείνων που έχυσαν ποταμούς αίματος δια να κληροδοτήσουν εις ημάς την ελευθερίαν και την δημοκρατίαν. Δεύτερον, είχα χρέος ως καθηγητής απέναντι εις τους φοιτητάς μου. Εις τους νέους αυτούς δεν μετέδιδα μόνον ξηράς επιστημονικάς γνώσεις. Τους είχα λαλυνήσει με την ιδέαν ότι ορθαί αποφάσεις επί των μεγάλων προβλημάτων της χώρας λαμβάνονται μόνον με την δημοκρατικήν διαδικασίαν επιλογής. Θα ήμουν ασυνεπής και θα εθεωρείτο δι' εμέ φυγομαχία εάν διά του αγώνος μου δεν εδικαίωνα τας ιδέας μου περί ελευθερίας και δημοκρατίας απέναντι των φοιτητών μου. Τέλος, κύριοι στρατοδίκαι, είχα ένα προσωπικόν χρέος απέναντι του ελληνικού λαού και της πατρίδος. Αυτός ο λαός έκανε πολλές θυσίας και δαπάνας χάριν εμού. Με εσπούδασεν εις τα ελληνικά πανεπιστήμια, με

έστειλεν με υποτροφίαν δι' ανωτέρας σπουδάς εις το εξωτερικόν, με έκανε καθηγητήν ανωτάτης σχολής και ανώτατον κρατικόν λειτουργόν. Δι' όλας αυτάς τας θυσίας τι ζητεί ως αντάλλαγμα από εμέ ο ελληνικός λαός και η πατρίς; Τι ζητεί από όλους τους πνευματικούς ανθρώπους; Δύο μόνον πράγματα. Να προσφέρουν τας επιστημονικάς τους υπηρεσίας και να είναι θεματοφύλακες των ηθικών και πνευματικών αξιών του ελληνικού λαού. Είχα υποχρέωσιν, επομένως, κύριοι στρατοδίκαι, να εξοφλήσω αυτό το μεγάλο χρέος μου, ακόμη κι αν παρίστατο ανάγκη να δώσω και την ζωήν μου».

Κώστας Καραβίδας

muse festival 2005 - Radio Jazz Sessions

Με πρωτοβουλία του Μουσικού Ινστιτούτου Muse.gr και με στόχο την υποστήριξη της ανεξάρτητης μουσικής δημιουργίας, διοργανώνεται για πρώτη φορά ένα ιδιαίτερο μουσικό γεγονός: φεστιβάλ ανοιχτής ηχογράφησης για την EBU (European Broadcasting Union). Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στη διεθνή προώθηση της αυτοσχεδιαστικής μουσικής στη χώρας. Για πρώτη φορά αντιπροσωπευτικά σχήματα και σολίστ της ελληνικής αυτοσχεδιαστικής μουσικής, συμμετέχοντας εθελοντικά, θα δώσουν τον καλύτερο εαυτό τους σε μια πενήνήμερη live ηχογράφηση. Το κοινό θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει τους καλλιτέχνες να παρουσιάζουν πρωτότυπο υλικό από τη δουλειά τους. Το muse festival - radio jazz sessions γίνεται από 7 έως 11/12 στην κεντρική σκηνή του Επί Κολωνώ με συνδιοργανωτές το Μουσικό Ινστιτούτο Muse.gr, το περιοδικό jazz & τζαζ και το ίδιο το Επί Κολωνώ.

Πρόκειται για ένα σύνολο συναυλιών με τη μορφή πενήνμερου φεστιβάλ jazz μουσικής. Οι συναυλίες θα ηχογραφηθούν σε πολυκάναλη ψηφιακή μορφή και το προϊόν της ηχογράφησης θα αποδοθεί στους καλλιτέχνες για οποιαδήποτε χρήση επιθυμούν. Επίσης θα προωθηθεί με ευθύνη της EPT AE στην ψηφιακή τράπεζα δεδομένων της EBU. (Η EBU είναι μια διεθνής ένωση κρατικών κυρίως ραδιοφωνιών, που ξεκίνησε ως ευρωπαϊκή, αλλά σήμερα πλέον αριθμεί 122 ραδιοσταθμούς-μέλη από 82 χώρες σ' όλο τον κόσμο. Μέλος της EBU είναι και η ραδιοφωνία της EPT.)

Φιλοδοξία των διοργανωτών αλλά και όλων των καλλιτεχνών που συμμετέχουν, είναι να μπουν οι βάσεις για έναν ετήσιο θεσμό, ανοιχτό σε όλους τους μουσικούς. Βασικές επιδιώξεις είναι:

- συμβολή στην ενεργοποίηση κάθε δημιουργικής μουσικής εστίας με την αξιοποίηση του πρωτογενούς μουσικού υλικού και την παροχή νέων δυνατοτήτων στους δημιουργούς,

- συμβολή στην αναβάθμιση του αξιόλογου μουσικού αυτού χώρου στα θέματα αισθητικής, επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλες μορφές τέχνης,

- ισότιμη προβολή και ένταξη του στις ευρύτερες πολιτιστικές δραστηριότητες της Ελλάδας και της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα του muse festival - radio jazz sessions:

Τετάρτη 7/12/05: 1. Takim, 2. Νίκος Καπηλίδης.

Πέμπτη 8/12/05: 3. Ανδρέας Γεωργίου Ethnic Jazz Quartet, 4. David Lynch + Γιώργος Καλούδης, 5. Ομαδική Απόδραση.

Παρασκευή 9/12/05: 6. Αντώνης Λαδόπουλος Jazz Quartet, 7. Mode Plagal.

Σάββατο 10/12/05: 8. Βασίλης Ρακόπουλος, 8. Haik Yazdijian, 10. Κρόταλα.

Κυριακή 11/12/05 (ημέρα πιάνου): 11. Δανάη Στεφάνου, 12. Τάκης Φαραζής, 13. Σάκης Παπαδημητρίου + Γεωργία Συλαίου, 14. Θάνος Μικρούτσικος.

Το φεστιβάλ θα αρχίζει καθημερινά στις 10:00 μ.μ., πλην της Κυριακής που θα αρχίσει στις 8:00 μ.μ. Την ώρα της συναυλίας οι πόρτες της Κ. Σκηνής θα παραμένουν κλειστές λόγω της ηχογράφησης. Την ίδια ώρα θα γίνεται προβολή και αναπαραγωγή ήχου της συναυλίας στο φουαγιέ. Τιμή εισιτηρίου: μιας ημέρας 15.00 ευρώ, τριών ημερών 40.00 ευρώ, πέντε ημερών 50.00 ευρώ. Κρατήσεις θέσεων και προώληση εισιτηρίων: box office του Επί Κολωνώ τηλ. 210-51.38.067.

Αφιέρωμα στον Νίκο Παπατάκη

Η Ελληνοαμερικανική Ένωση και το Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών διοργανώνουν αφιέρωμα στον διακεκριμένο έλληνα σκηνοθέτη της διασποράς Νίκο Παπατάκη, σε συνεργασία με το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Το αφιέρωμα διαρκεί από 7 έως και 20 Δεκεμβρίου και περιλαμβάνει: κινηματογραφικές προβολές, έκθεση φωτογραφιών και ντοκουμέντων, παρουσίαση μονογραφίας.

Πρόγραμμα κινηματογραφικών προβολών των ταινιών του Ν. Παπατάκη (Αίθουσα εκδηλώσεων, Ινστιτούτο Γκαίτε, Ομήρου 14-16):

- *Gloria Mundi* (1975/2005), Τετάρτη 7/12, 20:15. Avant Première για την Αθήνα. Θα ακολουθήσει συζήτηση

ση του σκηνοθέτη με το κοινό. Θα προηγηθεί, στις 19:30, παρουσίαση της μονογραφίας του Γιάννη Κονταξόπουλου *Ελεγεία της Ανατροπής, ο κινηματογράφος του Νίκου Παπατάκη*.

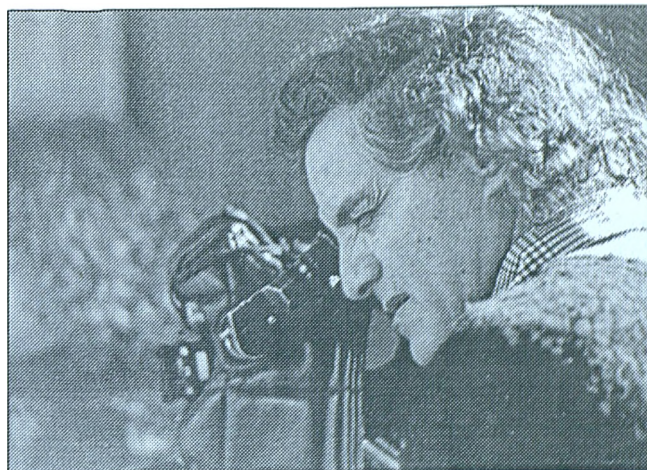
- *Η φωτογραφία* (1986), Πέμπτη 8/12, 17:30.

- *Οι Βοσκοί της Συμφοράς* (1967), Πέμπτη 8/12, 19:30.

- *Οι Άβυσσοι* (1963), Πέμπτη 8/12, 21:45

- *Οι ισορροπιστές* (1992), Παρασκευή 9/12, 20:15

Την Παρασκευή 9/12 θα προβληθούν επίσης δύο ταινίες στις οποίες ο Παπατάκης υπήρξε παραγωγός: *Σκιές* (1959), σε σκηνοθεσία Τζον Κασσαβέτη και παραγωγή Ν. Παπατάκη (18:00) και *Ένα Ερωτικό Άσμα* (1950), σε σκηνοθεσία Ζαν Ζενέ και παραγωγή Ν. Παπατάκη (22:30).

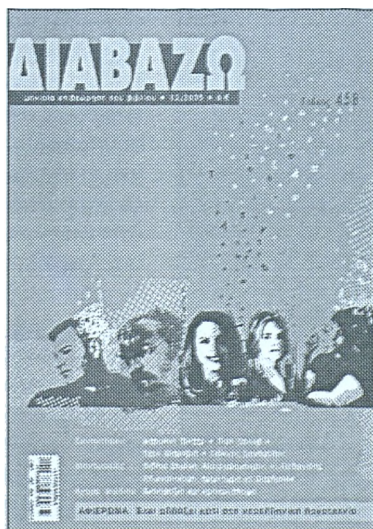
Έκθεση (Ελληνοαμερικανική Ένωση, Μασσαλίας 22)

Το αφιέρωμα πλαισιώνεται από την έκθεση «Νίκος Παπατάκης: Η Διασπορά και η Κραυγή του Σώματος». Φωτογραφίες και ντοκουμέντα για τον κινηματο-

γράφο του Νίκου Παπατάκη από το αρχείο του Γιάννη Κονταξόπουλου. **Διάρκεια:** 7-20/12. **Ώρες λειτουργίας έκθεσης:** Δευτέρα-Παρασκευή: 12:00-21:00, Σάββατο: 10:30-14:30. Η είσοδος στις εκδηλώσεις είναι ελεύθερη.

Το ΔΙΑΒΑΖΩ ξανά στα περίπτερα

Μετά από ένα χρόνο διακοπής, επανакυκλοφορεί την Πέμπτη 1η Δεκεμβρίου το περιοδικό *Διαβάζω*. Με κατακόκκινο εξώφυλλο, στο οποίο αιωρούνται γράμματα του ελληνικού αλφάβητου, το ανανεωμένο *Διαβάζω* δίνει μεγαλύτερο χώρο σε βιβλία εκτός λογοτεχνίας, ώστε να ανταποκρίνεται πληρέστερα στον τίτλο «επιθεώρηση του βιβλίου». Με εκδότη τον Γιώργο Γαλάντη και διευθυντή τον δημοσιογράφο Γιάννη Μπασκόζο, ανοίγει διάλογο για βιβλία που συζητούνται, για θέματα της αγοράς του βιβλίου, διοργανώνει «μονομαχίες» και συγκρίσεις και φιλοδοξεί να έχει λόγο στη διαμόρφωση νέων τάσεων-αναζητήσεων στον πνευματικό κόσμο. Παράλληλα το περιοδικό αποκτά εξωστρέφεια με ανταποκρίσεις και πληροφόρηση για το βιβλίο, τις ιδέες και την αγορά απ' όλο τον κόσμο. Του ευχόμαστε ολόψυχα καλή επιτυχία.

**ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ**

Μέλη της Εθνικής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (Ε.Γ.Α.Τ.Ι.Α.), της Εθνικής Ομοσπονδίας Ψυχολογικής Ψυχοθεραπείας (Ε.Π.Ψ.) και της Εθνικής Έταιρσης Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (Ε.Ε.Ψ.Ε.) (Μέλος της Ε.Α.Ψ.)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Ομαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχοδράμα
Ψυχολογική Αξιολόγηση
Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία
Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφοι

Αθήνα: Γραμματεία τμήτ. Α.Ψ.Ε. 500 ρμ - 800 ρμ
Γεωργία Μιχαηλίδου 0651 75487, Τηλέτ. Τόλη 0651 21782
Βασίλειος Μπασιλάς 031 4955 231, Τηλέτ. Τηλέφωνο 600 - 600 ρμ
Ιωάννινα: Τηλεφωνικό κέντρο 435 819, Τηλέφωνο & Τηλετ. 600-600 ρμ
Αλέξης Σιδερόπουλος 0351 38465, Τηλέτ. 10 00 - 100 ρμ & Τηλετ. 500-600 ρμ
Σελανίτη: Γραμματεία 041 / 253108
Μαρία Ρουσουλίδου 041 / 30549

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΗΛΗ 114 72 ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 0647.533-6475.080
FAX 0645.140 e-mail: igma-ops@otenet.gr - www.ops.gr

Η πρώτη συμφωνία του Brahms ονομάστηκε από πολλούς μελετητές δεκάτη συμφωνία του Beethoven. Έτσι είναι. Στην τέχνη υπάρχει συνέχεια και οι μεγάλες ενότητες έκφρασης (αλλιώς «σχολές») κρίνονται κυρίως από την ικανότητά τους κατά την εναλλαγή της σκυτάλης. Κάθε τόσο λοιπόν δίνεται η ευκαιρία και σε μας που διαβιούμε στα όρια του κυρίαρχου συστήματος και σε μια σχεδόν virtual πραγματικότητα όπου όλα τα πραγματικά γεγονότα αντανακλώνται με κλοουνίστικους όρους, να συνειδητοποιήσουμε πόσο ρευστή είναι η πορεία της ιστορίας στα μέρη μας και πόσο αδιάφορη ως προς το καλλιτεχνικό μας γίγνεσθαι. Κατά τ' άλλα όλοι είμαστε ένα είδος πολιτιστικών προσφύγων στον τόπο μας.

Τα όρια και το σύστημα

Ashes crew και Ανδρέας Κασάπης στον τοίχο του Κέντρου Τεχνών «Μαρία Κάλας» (φωτό: V. Mer).

Στον Μαραντόνα, τον καλλιτέχνη, και στη μνήμη του George Best

ΙΔΙΩΤΙΚΟ-ΔΗΜΟΣΙΟ

Έχουμε και λέμε: Τι έπρεπε να δει ο φιλότεχνος; Κατ' αρχάς τη συλλογή της Alpha Bank στο νέο Μπενάκη, τον πιο must πλέον χώρο της Ελλάδος, όπου συνωθούνται πλείστα όσα καλλιτεχνικά γεγονότα: από μουσική και χορό ως

συνέδρια και θεατρικά δρώμενα... Τα συμπεράσματα αμφίκοιλα. Το άφθονο χρήμα δεν είναι πάντα ο ιδανικός σύμβουλος για την αλίευση αριστουργημάτων.

Αφήστε που όσο πιο μεγάλος ο φορέας τόσο πιο γραφειοκρατική η διαχείρισή του: παράδειγμα η Εθνική Πινακοθήκη, με τις μέτριες, συγκριτικά, συλλογές της –ιδιαίτερα αν αφαιρέσει κανείς

τη Συλλογή Κουτλίδη– και την ανέμπνευστη παρουσίασή τους. Πρωθύστερα συντηρητική προτού ακόμη γίνει η ΝΔ κυβέρνηση. Εντυπωσιακές και οι πρόσφατες ανακατατάξεις της στον εικοστό αιώνα. Απομακρύνθηκαν οι Μαυροΐδης, Δεκουλάκος, για να μπουν οι Μανουσάκης, Μποκόρος – εξαιρέτες, σημειολογικά, επιλογές. Το όλο σκηνικό θυμίζει την ανανέωση του Γιωργάκη με την Ματσούκα και την Γκερέκου. Εμμέσως η ΕΠΙΜΑΣ τιμά τη γενιά του '70. «Πηδώντας» την! Γι' αυτό δεν εκτίθενται Αληθινός, Διοχάντης, Παπακωνσταντίνου, Μπουτέας κ.ά.

Συμπέρασμα: Η Alpha Bank έδειξε μια γραμμική συλλογή μ' έναν ακόμη πιο γραμμικό τρόπο και η Πινακοθήκη συνεχίζει να επηρεάζεται από την αισθητική Ζουμπουλάκη μπερδεύοντας το νέο με το νεωτερικό.

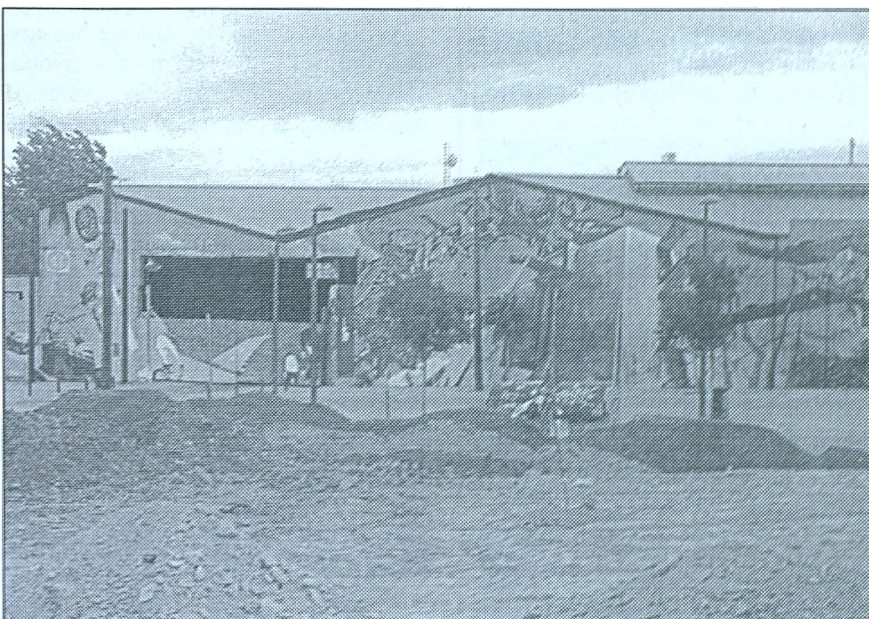
Απ' την άλλη, η Όλγα Μεντζαφού, νέα υπεύθυνη της συλλογής της Εθνικής Τράπεζας μετά την Ντόρα Ρογκάν, υπερασπίστηκε φιλότιμα το διδακτορικό της, δηλαδή τον Γεώργιο Ιακωβίδη (1853-1932), τον ζωγράφο-επιτομή του ακαδημαϊκού πνεύματος και της συντήρησης στα καλλιτεχνικά μας πράγματα. Μόνο που η μισή αλήθεια ισοδυναμεί με ολόκληρο ψεύδος. Ο Ιακωβίδης, που δέχτηκε τις χολερικές κριτικές του Εμμ. Ροΐδη, παρουσιάζεται στην ΕΠΙΜΑΣ κομμένος στη μέση: Στον ένα όροφο οι ηθογραφίες του με τις οποίες αποθεώνεται το μικροαστικό μελό και αναγορεύεται η καθημερινότητα σε αξία, ενώ στον κάτω όροφο πνίγεται από ένα δάσος μεγαλοαστικών πορτρέτων, τόσο τυποποιημένων όσο και αδιάφορων.

Η Εθνική μας Πινακοθήκη λοιπόν χρειάστηκε δέκα χρόνια για να επανεκθέσει τα μόνιμά της εκθέματα και δεκαπέντε για να παρουσιάσει τρεις ή τέσσερις νεοέλληνες ζωγράφους. Μ' αυτούς τους ρυθμούς ο Παρθένης, ο Σαββίδης, ο Παπαλουκάς, ο Τσαρούχης, ο Τριανταφυλλίδης αλλά και ο Κεσσανλής, ο Τάκης ή ο Μπάικας θα χρειαστούν μίαν ακόμη εκατονταετία. Εντυχώς που πρόλαβα προτού πέσω στη δυσμένεια της διεύθυνσης να οργανώσω τον Σπυρόπουλο στο κεντρικό κτήριο και τον Θ. Στάμο και τη Σαπφώ Κυριάκη στην Κέρκυρα και τη Σπάρτη. (Για να μην ξεχνιόμαστε).

Το μέγα γεγονός όμως των ημερών είναι ο Μπουζιάνης από τη Συλλογή Βαλαμπου στο Μπενάκη. Εξαίσια έργα σε άψογη, υποβλητική παρουσίαση, που αποδεικνύουν το μέγεθος αυτού του υπαρκτού δημιουργού που αντιμετωπίζει τη μορφή ως δράμα της ιστορίας και τη ζωγραφική ως οντολογία της ύπαρξης. Αντιπαθώ τον Βαλαμπου πρώτον γιατί δεν είναι μεγαλόφυχος –πράγμα που αποδεικνύεται κι απ' τον κατάλογο της έκθεσης– αλλά και γιατί ανακατεύτηκε στα εσωτερικά της Πινακοθήκης ταυτιζόμενος με τη διεύθυνση εναντίον των επιμελητών ώσπου να τον απομακρύνει η ίδια η διεύθυνση, αφού πρώτα τον χρησιμοποίησε άγαραμτα σε διάφορες δημοπρασίες. Όμως δεν μπορώ να μην παραδεχτώ την υψηλότερη ποιότητα της συλλογής του, που αποδεικνύει πως οι ιδιώτες προηγούνται του δημοσίου όσον αφορά στην ενημέρωση και την αισθητική. Άλλα χτυπητά παραδείγματα ο Περγίος ή ο Γρηγόρης Παπαδημητρίου. Αλλά και ο Δάκης με την συνδρομή βέβαια των Saatchi.

Τελευταίο «δημόσιο» γεγονός: Τα «Οράματα» σκαπιομορφιών στο Βυζαντινό Μουσείο, ένα παραληρηματικό συνονθύλευμα που αποδεικνύει πόσο χάνουν οι κάποτε εμπνευσμένοι ερασιτέχνες όταν γίνονται προβλέψιμοι επαγγελματίες, ασχολούμενοι πλέον με ό,τι πετάει και ό,τι κολιμπάει. Όμως το να αγχαλιάξεις εξίσου θερμά τον συμπαθή Σακαριάν και τον συμπαθέστατο Βελώνη, δεν δηλώνει ούτε ανεξίτηρη σκειά ούτε ανοιχτό πνεύμα, αλλά μάλλον αμνηχανία και ανασφάλεια. Κάνεις δηλαδή το ίδιο σφάλμα το οποίο θα καταλογίζαμε σε ευαισθητοποιημένους και φιλόδοξους καλλιτέχνες οι οποίοι απ' τη μια καταγγέλλουν την αμερικανική εισβολή στο Ιράκ με ένα τους happening κι απ' την άλλη συμμετέχουν σε διαγωνισμό που αποθεώνει την αμερικανική παρέμβαση στα πολιτιστικά μας πράγματα και μάλιστα μ' ένα έργο αισθητικής Coca-Cola art και όχι έργο-καταγγελία όπως στα «Rooms 2004».

Φαίνεται πως τα όριά μας φτάνουν εκεί ακριβώς που έχει προκαθορίσει το σύστημα. Εξ ου και οι αγγλόφωνοί μας κατ'όλογοι παντού, ώστε να δικαιωθεί η κ. Διαμαντοπούλου. Κατ' ουσίαν υπάρχουμε και ενεργούμε για να μας δει

Αμοξοστάσιο ΗΣΑΦ στον πεζόδρομο του Κεραμεικού (φωτό: V. Μωτ).

ένas αόρατος υπερατλαντικός superman. Ή, έστω, να μας εφεύρει...

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

Ο Ιακωβίδης υπήρξε μαθητής του Νικηφόρου Λύτρα στην Αθήνα και του Gabriel von Max στο Μόναχο (1884). Το 1881 απέσπασε το Μέγα Αργυρούν για την Κρέουσα, το 1890 το βραβείο της Βρέμης, το 1891 το Χρυσούν Μετάλλιον Βερολίνου και το 1893 το Χρυσούν Μετάλλιον Μονάχου. Επέστρεψε το 1900 και διορίστηκε διευθυντής της νεοσύστατης ΕΠΜΑΣ και το 1910 της Σχολής Καλών Τεχνών. Κατέστη ο πορτοφύσιος κάσσης αρχής και εξουσίας και ο υμνητής της μουρτζουνάδικης ευτυχίας αποθεώνοντας την «αγία οικογένεια».

Είναι, νομίζω, προφανές γιατί επελέγη τώρα ο Ιακωβίδης, ο αρνητής κάθε πρωτοπορίας και αυτός που εδηλώνει ότι «και στο Παρίσι μανθάνω απ'ός ο Σελζάν δεν έχει πέραση πλέον» (Μάρτυρ Κ. Ηλιάδη). Αρχειο: Η Ξένια Κουναλάκη από το Γ' Πρόγραμμα εξαρλουθητικά εκφωνεί τον Ιακωβίδη «Γιώργο» κι όχι «Γεώργιο». Πάλι καλά που δεν τον λέει παρασυρόμενη «Γιωργάκη» (μεσημέρι της 28.11).

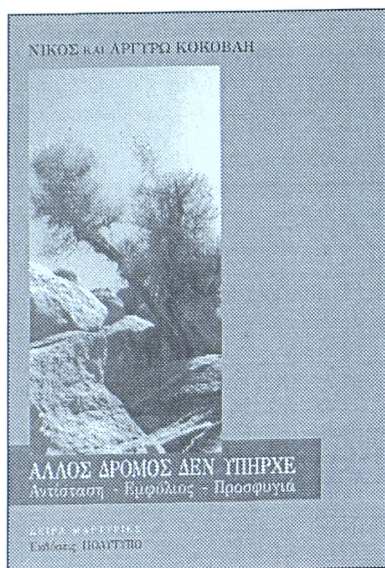
Είδα την video-εικαστική παρουσίαση της ομάδας Αποσπρή, που αποτελούν ο Ash Bulayer και η Τζένη Αργυρίου στο Θέατρο Νέου Κόσμου και χά-

ρηκα όμορφες ιδέες όμορφα να καίγονται κι αυτό να μην είναι ούτε κακό ούτε καταθλιπτικό. Σας «Νέες Μορφές» ο Τάσος Μαντζαβίνος, ένας μανιακός του σχεδίου, μεταμορφώνει την μοναχική καθημερινότητά του σε τέχνη ανανεούμενος εντυπωσιακά, παρότι βυθίζεται όλο και πιο πολύ σ' αυτό που τον απασχολεί περισσότερο: την ύπαρξή του. Ο ίδιος γράφει κάτω: «Το ταγάρo στον ζωγράφο δεν κάνει κακό». Η ζωγραφική του μου φέρνει στον νου την εικόνα ενός μποξέρ και του σκύλου του. Στην αρχή μοιάζει να νικάει ο πυγμάχος, ο σκύλος όμως θ' αντέξει ως το τέλος. Και θα είναι ευτυχεμένος.

Μ' άρεσαν οι ακουαρέλες της Αλεξάνδρας Ιωαννίδου στην «7», για τον έλεγχο των μεγάλων μεγεθών της διακρίνοντας και τη σωστή μείξη παραμυθιού και αφηρηματικής ακρίβειας. Αν μας αρέσουν οι ιστορίες ως τις ποιήμα σωστά. Είδα και τον Σάββα Γαυριλίδη στην «Αίθουσα Τέχνης Αθηνών» και τα βιρτουόζικα πορτρέτα που μεταμορφώνονται ανάμεσα στην χαριτωμένη και το θεατρικό ύφος, δείχνοντας πως το πρόσωπο και η απόδοσή του ήταν ο άγνωστος Χ της εποχής μας. Αν πηλασάσαι την πληθώρα κόσμητά του και χαμηλώσει τους χαραγμούς θα γίνει οικιακοεικόνας και διακριτικός. Οι χυδαίες πρελάινονται για τέτοια έργα-όλαθι κι αυτό εί-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:
ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια. Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης. Ένα μάθημα εγκαρτέρησης και ανθρωπιάς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21
τηλ: 210-7232819,
φαξ: 210-7226107
e-mail: chraprou@otenet.gr

και ο μέγας κίνδυνος των παραστατικών.

Αντίθετα ο **Γιάννης Ζιώγας** δεν κινδυνεύει από... το γούστο των αγοραστών του. Κι αυτό κάνει την προσφορά του ακόμη πιο σημαντική. Στην Πειραιώς 37 χαρήκαμε μια έκθεση που θα μπορούσε να έχει φιλοξενηθεί στο Κέντρο Τέχνης του ΕΜΣΤ μαζί με τη Nancy Rubins (λέμε τώρα). Πειραματική, πολυδιάστατη, θεαματική, ψαγμένη, ειρωνική, φιλοσοφημένη, αναρχική. Τίτλος της: «Αποσπάσματα από το ημερολόγιο ενός πολιτιστικού πρόσφυγα». Ο Ζιώγας ερευνά με επαναληπτικές γραμμές σε μονοχρωμικά πεδία για το μυστικό τοπίο και το σημείο μηδέν, ενώ στις κινητικές κατασκευές του θέτει σε λειτουργία το τρενάκι του κόσμου που κουβαλάει τις αποσκευές ενός βυζαντινού Malevich ώπου ο τρελαμένος μηχανοδηγός του να το απογειώσει. Στην οροφή της γκαλερί συμβαίνουν πάντα τα μεγάλα ως προς τον ίδιο. Εμένα πάλι, η ζωγραφική του μου θύμισε τον αφοσιωμένο Roman Opalka.

Αντίθετα, ο **Ξενοφών Μπίτσικας** μου φάνηκε βραχυκυκλωμένος από την ίδια του την εξαιρετικά γόνιμη ιδέα (διαφάνεια-σωματικότητα, σχέδιο-τρισιδιάστατος χώρος) και βρήκα την τωρινή του έκθεση στη «Ζουμπουλάκη» καλύτερη της προηγούμενης. Η **Πελαγία Κυριαζή** στη γκαλερί «3» συνεχίζει τον μοναχικό-ποιητικό δρόμο της, αποδεικνύοντας ότι ανήκει σε μια στοχαστική πρωτοπορία η οποία δεν διαφοροποιεί ιδεολογικά τα μέσα έκφρασης αλλά τους στόχους του εκφραζομένου. Και δεν μυθοποιεί την τεχνολογία αλλά αρύεται απ' αυτήν όπλα για να προσεγγίσει τ' όραμά της. Συχνά η απαρχή ενός κύκλου έργων είναι μια φωτογραφία ή ένα σχέδιο. Δηλαδή μια γρηγορούσα μνήμη και η πρωτογενής καταγραφή μιας ανάμνησης. Τα «ψυχογραφημάτα» της συνδυάζουν multi media και computer art, παραμένουν όμως μια βασανιστική σπουδή στα όρια και τους όρους της ζωγραφικής λειτουργίας του οράματος που γίνεται ανα-παράσταση και του δράματος που παγώνει τη δράση του στο διηνεκές.

VIDEOΓΡΑΦΙΕΣ

Η videoμανία που κυριαρχεί διεθνώς, δηλαδή η δια της τεχνολογίας σωτηρία,

αποτελεί ευλόγως την παιδική ασθένεια όσων μουσείων σύγχρονης τέχνης δεν έχουν έναν αξιοσέβαστο πυρήνα παραδοσιακών έργων για να στηριχθούν. Έτσι το ΕΜΣΤ βάζει τα καλά του στο Μέγαρο, αλλά δείχνει ρεπλικές video art για ιδιωτική προβολή στην ΑΣΚΤ και το «Εργοστάσιο». Και ως εδώ ουδέν μεμπτόν, εφόσον η όλη εκδήλωση υποτίθεται ότι έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Έλα όμως που η μεγαλομανία είναι ο χειρότερος σύμβουλος του επαρχιωτισμού! Τα video-πολλαπλά παρουσιάζονται σαν να είναι πρωτότυπα έργα και, ακόμη χειρότερα, αρκετά από αυτά στήνονται με ασύγγνωστη αφέλεια. Άλλοτε δηλαδή παρατάσσονται γραμμικά και προβάλλονται μέσα από ομοιόμορφα monitors σαν να είναι περιβάλλοντα που σαρώνονται με μια ματιά κι όχι αυτοτελή έργα τα οποία έχουν χρόνο προβολής που ενδέχεται να πλησιάζει τις δύο ώρες (φερ' ειπείν οι εκπομπές του Godar). Κι άλλοτε τοποθετούνται φύρδην μίγδην, χωρίς στοιχειώδη προστασία της αυτοτέλειάς τους, με αποτέλεσμα λ.χ. ο ήχος του Bob Wilsson να χάνεται στο γενικό-τερο θόρυβο της αίθουσας. Αυτό όμως που λείπει, παρά τις συναντήσεις των «ειδικών» είναι η ουσιαστική θεωρητική υποστήριξη όλου του εγχειρήματος. Κι αυτό είναι πολύ σοβαρό.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

Υπάρχει μια βαρετή έκθεση του **Ed Ruscha** στην Bernier' είδα επίσης την υποβλητική σειρά των επεξεργασμένων αρνητικών φωτογραφιών της **Vera Lutter** στη γκαλερί Χίρπας. Ένα σχόλιο στην έννοια θετικό-αρνητικό, ένα επίτευγμα ακρίβειας, καθαρότητας και παλλόμενου συναίσθηματισμού: ένα οξύ σχόλιο στο μετα-τοπίο. Όμως με ξετρέλαναν τα graffiti στο Θησείο, στην Πειραιώς και στην Αποστόλου Παύλου δίπλα στον Κεραμεικό. Γιγαντο-τοιχογραφίες από τον Φαίτακη και την παρέα του αλλά και τον street artist Ανδρέα Κασάπη ή τους Carpe Diem. Επιστροφή της ζωγραφικής και της πολιτικής τέχνης, αλλιώς. Ιδού μια τέχνη αληθινά για παιδιά αλλά και για μεγάλα παιδιά που δεν φοβούνται να κλάψουν ή να γελάσουν μήπως και κάνουν ρυτίδες. Επειδή ό,τι απαγορεύεται μας ιντριγκάρει.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Τα *Χείλη Κλειστά* (*Lips Together, Teeth Apart*) του Τέρενς Μακ Νάλλυ είναι ένα έργο για τον φόβο. Τον φόβο για τη ζωή και για τον θάνατο. Τον φόβο για τη σχέση μας με τους ανθρώπους και για τη μοναξιά. Για τον γάμο και για τα παιδιά. Για την αποδοχή του εαυτού μας και των αναγκών μας. Για την απόρριψη και τη διαφορετικότητα. Τον φόβο για τον ίδιο μας τον εαυτό και γι' αυτό που είμαστε.

Χείλη κλειστά, μάτια ανοιχτά...

Ο γνωστός από το *Φράνκι και Τζόνι* συγγραφέας φέρνει στη σκηνή δύο παντρεμένα ζευγάρια, τη Σάλλυ με τον Σαμ και την Κλόε με τον Τζον, που περνούν το Σαββατοκύριακο της 4ης Ιουλίου σε ένα εξοχικό σπίτι στο Fire Land («in» θέρετρο, τα τελευταία χρόνια κέντρο συνάντησης και αναψυχής των ομοφυλόφιλων, διάσημο για τα πάρτι και τις εκδηλώσεις που διοργανώνονται εκεί). Το σπίτι άνηκε στον αδελφό της Σάλλυ, ο οποίος πέθανε από AIDS. Ο φόβος μήπως μολυνθούν από τον ιό, η γνώση της απάτης των συζύγων, η προσπάθεια να διατηρηθούν οι ισορροπίες είναι τα βασικά συναισθηματικά πεδία δράσης. Δεν πρόκειται για αριστούργημα, είναι όμως σίγουρα ένα έργο τρυφερό, που καταφέρνει να αγγίξει ευαίσθητες χορδές και να προκαλέσει συγκίνηση. Για να το επιτύχει αυτό, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί (σχεδόν εκμεταλλεύεται) την αρρώστια, την απάτη, τη σεξουαλική

ταντότητα, τη μοναξιά, το πατριωτικό συναίσθημα, σε σημείο που φτάνει μια στιγμή μόλις πριν ξεπεράσει τα όρια. Οι τέσσερις ήρωές του, φορτωμένοι με προβλήματα και ασθένειες, ζουν σε μια οδυνηρή μοναξιά. Η Σάλλυ κάνει συνεχώς αποβολές, ο Τζον έχει καρκίνο, ενώ το φάντασμα του νεκρού αδελφού αιωρείται πάνω από τα κεφάλια τους. Δεν κατάφερε επίσης ο Μακ Νάλλυ να αποφύγει την καθιερωμένη από τους αμερικανούς συγγραφείς αναφορά στον πατριωτισμό των ηρώων τους. Τα αμερικανικά σημαία έχουν την ευκαιρία να ζωντανέουν και στο έργο αυτό.

Η επιλογή του έργου από τον Βλαδίμηρο Κυριακίδη αποδείχθηκε κάτι παραπάνω από εύστοχη, δίνοντάς του την ευκαιρία να ερμηνεύσει έναν καλό ρόλο αλλά και να δουλέψει σκηνοθετικά σε έναν χώρο που δείχνει πως τον κατέχει καλά. Μεγάλο μερίδιο για την επιτυχία της παράστασης, εκτός από την εύστοχη καθοδήγηση των ηθοποιών,

έχει η σωστή επιλογή τους. Ο ίδιος ο Κυριακίδης (Σαμ) κάτω από τη μάσκα του χαρούμενου, αθώου και λίγο άκομψου ήρωα έκρυψε έναν άνθρωπο βαθύτατα πληγωμένο από την προδοσία της συζύγου του, που παλεύει να διατηρήσει την αξιοπρέπεια του και να κρατήσει τη γυναίκα του. Οι κωμικές του στιγμές χαρακτηρίζονται από δραματική ποιότητα και αφήνουν να αποκαλυφθεί η διττότητα των υποκριτικών δυνατοτήτων του.

Η Λίνα Σακά, στο ρόλο της συζύγου του, Σάλλυ, έχει δέσει μαζί του –και τηλεοπτικά– με επιτυχία. Η νεαρή ηθοποιός με την εύθραυστη επιφάνεια έχει μια δυναμική και μια συμπτωνωμένη ενέργεια που αξίζει την προσοχή μας.

Τον ρόλο του άρρωστου με καρκίνο Τζον, που αγαπάει τη σταθερότητα της συζύγου του αλλά την απата με τη γυναίκα του αδελφού της (Σάλλυ) ερμήνευσε ο Αλέκος Συσσοβίτης επιστρατεύοντας τη φυσική του αρρενωπότητα και αφήνοντας, σχεδόν ανεπαίσθητα, αιχμές ευαισθησίας να ξεφεύγουν από το σκληρό του προφίλ.

Η Έφη Μουρίκη, σε πολύ καλή ερμηνευτική στιγμή, πλάθει την σχεδόν αφελή Κλόε, μια γυναίκα που ασχολείται με τα παιδιά της, τον άντρα της και το νοικοκυριό της, που προσποιείται πως όλα είναι καλά και κλείνει τα μάτια της στην πραγματικότητα, όχι γιατί φοβάται να την αντιμετωπίσει αλλά γιατί δεν θέλει να αφήσει κανέναν άλλο να τη δει και να την πιστέψει. Κάτω από το προσωπείο της ανόητης κρύβει το μεγαλείο της αγάπης.

Η μετάφραση του Ερρίκου Μπελιέ αποτελεί σπουδαίο της παράστασης. Γλώσσα καθαρή, κοφτή, χωρίς τίποτα το περιττό και χωρίς στολίδια. Γλώσσα που επιτρέπει την κάλυψη του πόνου πίσω από το επιφανειακό χιούμορ και την ευθυμία. Γιατί οι ήρωες του Μακ Νάλλυ κάτω από τις μάσκες τους σπαράζουν βουβά καλώντας μάταια σε βοήθεια.

Το λειτουργικό σκηνοτικό έκανε η Δέσποινα Βολίδη, τη μουσική έγραψε ο Διονύσης Τσακνής και τους φωτισμούς σχεδίασε ο Παναγιώτης Μανούσης.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

«Αυτή πρέπει να είναι μια από τις πιο σημαντικές παραστάσεις φέτος σε ολόκληρη την Ευρώπη!», σχολίασε ο ενδουσιώδης θεατής πίσω μου αμέσως μετά το τέλος των Δουλών του Ζενέ στο «Θέατρο της οδού Κεφαλληνίας». Και γιατί όχι; Σκηνοθεσία του Λευτέρη Βογιατζή, μετάφραση του Δημήτρη Δημητριάδη, και: Ρέννη Πιπτακή στο ρόλο της Κλαιρ, Μπέττυ Αρβανίτη στο ρόλο της Σολάνζ και Μάγια Λυμπεροπούλου στο ρόλο της Κυρία. Οι Δούλες του Ζενέ είναι ένα μεγάλο έργο γιατί, μεταξύ άλλων, έχει ακόμα τη δύναμη να εμπνέει και να στηρίζει τέτοια δυναμικά σχήματα.

Για τους ανθρώπους που δεν είναι εκεί

Ο Ζενέ δεν ασχολήθηκε στην πραγματικότητα παρά με αποκλίσεις και παραλλαγές ενός κεντρικού θέματος. Το θέμα ενός θεάτρου που μιμείται τον εαυτό του, καθώς εκλαμβάνει την γύρω του πραγματικότητα για παιχνίδι, τον απασχολεί λίγο πολύ σχεδόν παντού, όπως εξάλλου σχεδόν πάντα η ιδιαίτερη σεξουαλικότητά του μεταφέρεται στα γραπτά του σαν αλληγορία ενός απατηλού και μπερδεμένου ανάμεσα σε διαφορετικά κάτοπτρα κόσμου.

Με όλα αυτά μπορεί κανείς πιθανόν να διαφωνήσει: εκείνο που οφείλει να παραδεχθεί είναι ότι στον Ζενέ με δύναμη και με πειθώ το ρεύμα των καταρμένων συνάντησε το ποτάμι της αστικής συνείδησης στις εκβολές της. Καθόλου δεν την τρόμαξε, αλήθεια: η αστική ευελιξία βρήκε και πάλι τον τρόπο για να μεταμφιέσει την εναντίον της αμφισβήτηση σε υψηλόχη ρητορική. Οι Δούλες έγιναν ένα διανοητικό παιχνίδι και οι δυσάρεστες οσμές των υπογείων του Ζενέ γρήγορα διαλύθηκαν στα αρώματα των καφέ της αποδώμεριάς του Σηκουάνα. Αν ωστόσο ακόμη μπορούν να συγκινήσουν οι Δούλες, είναι γιατί κρύβουν μέσα τους κάτι το τρομακτικά αληθινό, μια αμείλικτη κριτική των δομών που κρατούν όρθια πρώτα το σπιτάκι μας και ύστερα το νου μας. Οι Δούλες του Ζενέ έχουν νόημα σήμερα, πιστεύω, μονάχα αν –και όταν– συνεχίζουν να τρομάζουν. Πώς; Συνειδητοποιώντας πως το έργο του Ζενέ δεν είναι απλά ένα θεατρικό παιχνίδι στην υπαρκτική σκακιέρα, πως οι Δούλες του έχουν πράγματι κάτι να

πουν για τη ζωή μας και για εμάς τους ίδιους.

Η παράσταση της Οδού Κεφαλληνίας ήταν αναμφισβήτητα μια παράσταση πολύ υψηλού επιπέδου. Φεύγοντας από το θέατρο ένιωθα ότι είχα μόλις παρακολουθήσει ένα σεμινάριο υποκριτικής, από τρεις εξαιρετικούς ηθοποιούς, σκηνοθεσίας, από ένα σπουδαίο χειριστή της ειρωνείας σκηνοθέτη, και μετάφρασης, από έναν βαθύ γνώστη των υφολογικών διαδρομών που οδηγούν στον Ζενέ μεταφραστή.

Κι ωστόσο κάτι έλειπε από αυτή την παράσταση: δεν υπήρχε πουθενά το ανατρεπτικό στοιχείο της μαγείας, η χαρά του παιχνιδιού. Οι σχέσεις των προσώπων μεταξύ τους είχαν δουλευτεί

στην εντέλεια και ο στοχασμός πάνω στα δίτολα που δημιουργούνται οδηγούσε τις τρεις ηθοποιούς βαθιά μέσα στα ορυχεία της γλώσσας: επρόκειτο για μια παράσταση που στηριζόταν σε μια προσχεδιασμένη και μονότονη διαπίστωση για το κλίμα του έργου, σε μια υπερβολικά εγκεφαλική ανάλυσή του και ίσως σε μια υπέρ το δέον ζοφερή απόδοσή του. Ας θυμόμαστε ότι αν το ίδιο του θέμα του έργου είναι ζοφερό, δεν είναι κατ' ανάγκη τέτοια και η ατμόσφαιρά του ή, τέλος πάντων, στην αρχή του οι δύο γυναικείες υπάρξεις των υπηρετριών μοιάζουν να χαίρονται σαν μικρά παιδιά το παιχνίδι τους.

Κι ωστόσο τίποτα δεν μπορεί να σκιάσει τις ερμηνείες της Ρέννης Πιπτακή και της Μπέττυς Αρβανίτη – πριν από όλα, τη συγκλονιστική τους μεταμόρφωση. Οι δύο υπηρέτριες τους έχουν απολέσει το ίδιο της ψυχής τους, αποκτώντας τη φυσιογνωμία όλων των ανθρωπινων υπάρξεων «που δεν είναι εκεί» για τους υπόλοιπους. Οι δούλες της Πιπτακή και της Αρβανίτη ζουν τη μυστική τους ζωή σαν ξενιστές μιας «ανώτερης» μορφής ζωής. Το σημαντικότερο: οι δύο ηθοποιοί κατορθώνουν να δημιουργήσουν επί σκηνής μία, αδιαίρετη και ομοούσια δυάδα. Γι' αυτό το ρεύμα της ζωής περνάει από τη μια δούλα στην άλλη, όπως ρέει το νερό στα συγκοινωνούντα δοχεία.

Η Μάγια Λυμπεροπούλου παίζει την Κυρία με το γκροτέσκ στοιχείο της ειρωνείας να οδηγεί τη φιγούρα της στα αλλοπρόσλλα μεγέθη της καρικατούρας. Κι ωστόσο η δημιουργία της παραμένει απόλυτα πιστική: Η Λυμπεροπούλου στήνει επί σκηνής ένα τοτέμ και, μαζί, ένα ανδρείκελο εξουσίας πιο ψεύτικο και ανύπαρκτο τελικά από την «Κυρία» που παίζουν μεταξύ τους οι δύο δούλες. Και ωστόσο η Κυρία της προκαλεί φόβο, όταν η Κλαιρ και η Σολάνζ γεννούν μέσα μας τον φόβο.

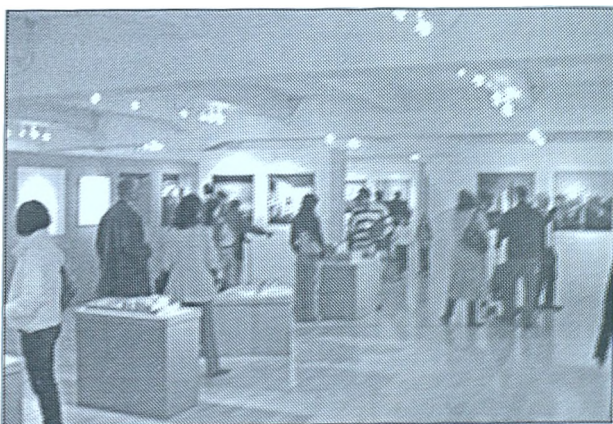
Το κυκλικό σκηνικό του βωμού της Χλόης Ομπολένσκι γύρω από τον οποίο θα στήσουν οι δύο υπηρέτριες το Χορό του Θανάτου επικυρώνει το στοιχείο της υπέρβασης, δυσκολεύει όμως εμφανώς –όχι βέβαια από πλήρη υπαιτιότητα της σκηνογράφου– τις κινήσεις των ηθοποιών και αδικεί τη θέση κάποιων θεατών.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Η έκθεση έργου του Luis Barragan στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς είναι πια παρελθόν: έκλεισε στις 6 Νοέμβρη. Οργανωμένη από το ΕΙΑ με εξαιρετική επιμέλεια, σκηνοθετημένη επόξια και απόλυτα ατμοσφαιρική, η έκθεση αυτή θα μείνει για πολύ καιρό χαραγμένη στη μνήμη μας.

Barragan

Δεν ήταν μόνο ο «πιασάρικος» υπότιτλος (φως, νερό και χρώμα στην αρχιτεκτονική), ούτε μόνο οι φωτογραφίες του Saito, ούτε η συνολική «σκηνογραφία» που έκανε αυτή την έκθεση να ξεχωρίζει. Η κοσμοσυρροή την Κυριακή εκείνη που έλυνε η έκθεση ίσως μαρτυρούσε κάτι άλλο, που αξίζει να συζητηθεί.

Ο Barragan δεν είναι βέβαια εντελώς άγνωστος στην Ελλάδα. Το έργο του σίγουρα ξεχωρίζει μέσα στην πλημμύρα από πληροφόρηση για αρχιτεκτονική που μας βομβαρδίζει από βιβλία και περιοδικά. Τον ξέρουμε και είναι πολύ πιθανό ο καθένας μας, τουλάχιστον οι ψηφισμένοι αρχιτέκτονες και βιβλίοφιλοι, να μην ήμουν τους μισά-δύο «κλασικούς» εικόνες από το έργο του. Τότε, γιατί να μας θέλξει τόσο έντονα, και μάλιστα σε μια τέτοια εποχή εικονογραφικού κορεσμού; Τι να τρέχει με τον Barragan;

Αν πιάσουμε τα πράγματα με τη σειρά τους, εκείνος ήταν ένας μεξικάνος αρχιτεκτονώτης που αγκαλιόσε τα όλη και τα έντονα χρώματα. Αυτό δεν μας λέει πολλά πράγματα, αλλά μπορεί να υποστηρίξουμε ότι μας προσφέρει μια γρήγηρή δόση εξωτισμού και γι' αυτό τραβάει την προσοχή μας. Έτσι.

Αλλά μόνο αυτό; Μέσα σε όλη αυτή την ιστορία μπαίνει το ότι ξεκίνησε να σχεδιάζει καινητώντας κάποιο «ποικινό υδύμνο», πράγμα που φανερώνει για λίγο

στα πρώτα του έργα. Μετά το σφίβει στο σκληρό μοντέρνο εισαγωγής (από Ευρώπη), κι έχουμε αντίστοιχα από εκεί κάποια δείγματα. Όμως μετά, κάτι συμβαίνει, όλα αυτά αρωμαίνονται (ή τουλάχιστον μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα) και αρχίζει κάτι άλλο – εκείνο που τον έκανε διάσημο. Τι ήταν όμως αυτό;

Εκεί τα πράγματα κάπως μπαίνουν. Αν δεις μόνο τις εγχρωμες φωτογραφίες (που Saito ή κάποιον άλλον) θα συμπεράνεις πως εδώ υπάρχει η βλαβερή ινδιάνικη παράδοση με τα ζεστά χρώματα, τις πολυμήρες φουτίες, τις ώρες και τα γαλαταπύδη φουσκά. Αν δεις μόνο τις ξύλινες μακέτες (από το παλαιοί είμαστε που μας προσπερνούσε ένα πέτσινο ερκαλίο!) τότε ξεκινάς τα προηγούμενα και «ακούς» την μοντέρνα αρχιτεκτονική σε όλο της το μεγαλείο. Αν πάλι μπορούσες να διαβείς χρώματα και όγκους και καταπέρχεις να αποστασιοποιηθείς, προσέχοντας μόνο πώς το φως χυλιδεύει τους τοίχους, βράχια και κάποιο αλλού, σε μια περσική εξέλιξη της μάχης που σήναι έναν

εντελώς αυτόνομο κόσμο.

Πού βρίσκεται ο Barragan σε όλα αυτά και πόσο από αυτά είναι φανταστική, διαβλασμένη μέσα από τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες και τα πάθη της ελληνικής αρχιτεκτονικής; Η ερώτηση δεν είναι ρητορική. Κρύβει μιαν αλήθεια: ότι κοιτώντας τον Barragan βλέπουμε ξαφνικά με άλλο μάτι τη δική μας σύγχρονη αρχιτεκτονική. Έτσι υποσυνείδητα, παίζεται εκεί ένα παιχνίδι ανάμεσα σε τοπικό και διεθνές, εξωτικό και ιθαγενές, παλιό (παράδοσιακό) και σύγχρονο. Με αφορμή τον Barragan ανοίγουμε για άλλη μια φορά τα κάπια μας και ψάχνουμε πάλι για ερμηνείες, για σωστά διαβιώματα. Όλη εκείνη η ευφορία που πήγαζε από την περιδιάβαση της έκθεσης όφειλε τουλάχιστον ένα μέρος της σε αυτή τη «γέφυρα» με το «εδώ και τώρα» του δικού μας τόπου.

Φυσικά, ο Barragan εξακολουθεί να είναι ένας εξαιρετικά προικισμένος μεξικάνος αρχιτέκτονας. Δεν παύει να είναι αριστοτεχνικός, με εξαιρετική μόρφωση και λατρεία για τη φύση και τα όλη. Δεν πρόκειται να τον κλέψουμε από τους φίλους μας μεξικάνους και να τον διεκδικήσουμε για «ελληνικά». Έτσι κι αλλιώς όμως είναι ελληνικός, ως είναι καλά εκείνοι που ηθελήμενα ή άθελα βρέθηκαν να «συννομιθούν» μαζί του, σήνοντας τις βάσεις για μια δομική αντίθεση στις δύο αυτές πατρίδες. Βλέποντας άλλωστε τα έργα του στην έκθεση, συνεχώς αναγνωρίζουμε «ελληνικά» στοιχεία, εκείνα που έχουν (επίσημα) αποδοχισθεί ως αναγνωρίσιμα «ελληνικά», χωρίς να πάμουν ούτε στιγμή να είναι «μεξικάνικα». Μέσα από τα εκθέματα δηλαδή επιστρέφουμε στα δικά μας παλαιά δείγματα και τα βλέπουμε λες και ήταν πρώτη φορά. Αυτή η ανακάλυψη, αυτή η επιστροφή σε ξεχασμένα ή θαμμένα νήματα που μας συνδέουν με τον κόσμο, ήταν ίσως το πιο συναρπαστικό στοιχείο που εισέπραξα με εκείνη τη δεύτερη επίσκεψη στην έκθεση του Barragan, τη μέρα που έκλεινε.

Την πρώτη φορά, στα ελληνικά είχα παρλαβεί από το πως και το χρώμα. «Εβλίστα» μόνο Μεξικό. Τη δεύτερη έβλεπα μόνο Ελλάδα.

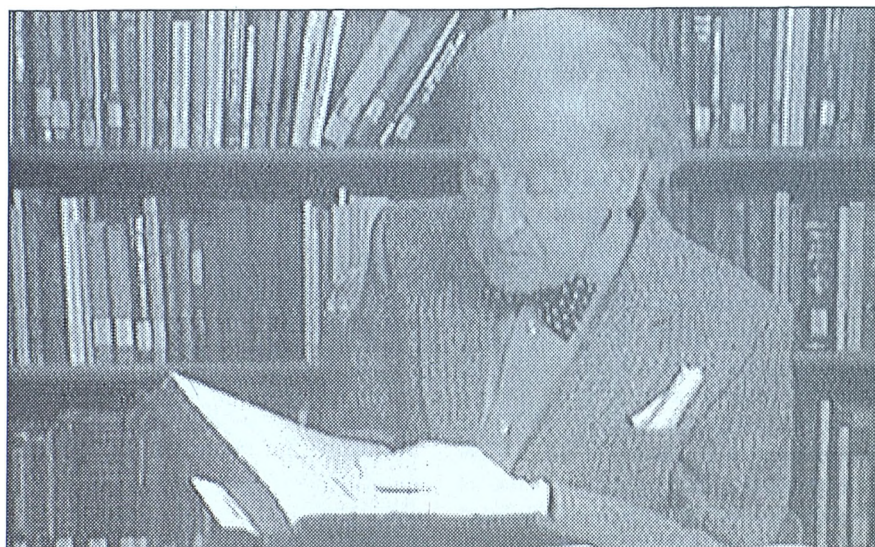
Raymond Klibansky:

ο πρωτομάστορας της ιστορίας των ιδεών

του Θεόδωρου Γεωργίου

Στις 5 Αυγούστου του τρέχοντος έτους πέθανε στο Μόντρεαλ του Καναδά ο φιλόσοφος Raymond Klibansky σε ηλικία 100 ετών. Γεννήθηκε στο Παρίσι το 1905 και μεγάλωσε στην Φρανκφούρτη, την αγαπημένη του πόλη. Σπούδασε φιλοσοφία στη Χαϊδελβέργη και το 1933 με την άνοδο των Ναζί στην εξουσία έφυγε για το Λονδίνο και στη συνέχεια για τον Καναδά, όπου έγινε το 1946 καθηγητής Φιλοσοφίας στο Μόντρεαλ.

Ο Klibansky ανήκει στη μεγάλη εκείνη γενιά των φιλοσόφων –στην οποία συγκαταλέγονται και οι Hans-Georg Gadamer, Theodor W. Adorno, Paul Ricoeur, Jean-Paul Sartre κ.ά.– η οποία σφράγισε με την πνευματική της δραστηριότητα τις εξελίξεις του 20ού αιώνα. Δεν ανήκει σε καμία εθνική φιλοσοφική σχολή. Ως προς την καταγωγή του είναι Γερμανός, αλλά το φιλοσοφικό του έργο δεν εντάσσεται σε κάποια «φιλοσοφική εθνικότητα» (Derrida): θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ο φιλόσοφος Klibansky υπερβαίνει τα όρια των «φιλοσοφικών εθνικοτήτων» και αυτοπροσδιορίζεται ως ο φιλόσοφος που ανήκει στη διεθνή φιλοσοφική κοινότητα. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ίδιος σε μια τελευταία συζήτησή του με τον Georges Leroux δηλώνει υπερήφανος που είναι Ευρωπαίος, αλλά αυτό καταγράφεται όχι στο επίπεδο της φιλοσοφικής αυτοσυνείδησης, αλλά στο επίπεδο του ιδεολογικο-πολιτικού αυτοπροσδιορισμού (βλ. το βιβλίο του με τις

συνεντεύξεις στον Leroux με τον τίτλο: «Αναμνήσεις από έναν αιώνα», 2001).

Ο Klibansky μαθήτευσε κοντά στον μεγάλο φιλόσοφο Ernst Cassirer (1874-1945). Σε ηλικία μόλις 21 ετών αναλαμβάνει να επιμεληθεί το κείμενο του φιλόσοφου Carolus Bovillus με τον τίτλο: «De sapiente» ως παράρτημα στο περίφημο βιβλίο του Cassirer που φέρει τον τίτλο: «Άτομο και κόσμος στη φιλοσοφία της Αναγέννησης» (*Individuum und Kosmos in der Philosophie der Renaissance*, 1927), το οποίο μαζί με το άλλο βιβλίο του Cassirer: «Φιλοσοφία του Διαφωτισμού» (*Philosophie der Aufklärung*, 1932) θεωρούνται κλασικά στο επιστημονικό πεδίο της ιστορίας των ιδεών.

Επηρεασμένος βαθύτατα από τον δασκαλό του, ο Klibansky αρχίζει σιγά σιγά να οργανώνει τα ερευνητικά του προγράμματα. Τα φιλοσοφικά του εν-

διαφέροντα εκτείνονται από την ιστορία των ιδεών και την επιστημολογία μέχρι την φιλοσοφία της τέχνης και την αισθητική θεωρία. Το βιβλίο του, με το οποίο έγινε ευρύτερα γνωστός φέρει τον τίτλο: «Χρόνος και μελαγχολία» (*Saturn und Melancholie*). Το κύριο όμως ερευνητικό του πρόγραμμα έχει να κάνει με τον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση ως επιστημολογικές φάσεις στην ιστορική εξέλιξη της ανθρωπότητας. Σαφέστατα και ο Μεσαίωνας και η Αναγέννηση αποτελούν ιστορικές περιόδους, αλλά ο Klibansky ενδιαφέρεται να αναλύσει τις δύο αυτές ιστορικές περιόδους ως επιστημολογικές φάσεις στην προετοιμασία για την «κατασκευή» του ανθρωποκεντρικού κοσμοειδώλου των νεότερων χρόνων. Η θεωρητική του έρευνα εμφανίζει πολλές επιστημολογικές συγγένειες προς την αντίστοιχη του Hans

Ο Θεόδωρος Γεωργίου είναι δρ. φιλοσοφίας και διδάσκει Επιστημολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Blumenberg (1920-1996), ο οποίος επιχειρεί να προσδιορίσει τις πραγματολογικές συνθήκες της γένεσης του νεότερου κόσμου και να διερευνήσει τους επιστημολογικούς όρους της «κατασκευής» του ανθρωποκεντρικού κοσμοειδώλου. Η θεματική διαφοροποίηση ανάμεσα στους Klibansky και Blumenberg έγκειται στο εξής: ο Klibansky ενδιαφέρεται να φωτίσει περισσότερο την περίοδο που εκτείνεται από τον 12ο αιώνα μέχρι τον 16ο αιώνα, δηλ. καταπιάνεται με την προϊστορία της νεότερης εποχής, ενώ ο Blumenberg ερευνά τα θεμέλια της νεωτερικότητας.

Η πρωτότυπη και διεισδυτική έρευνα σε φιλοσοφικά κείμενα του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης, στην οποία επιδόθηκε ο Klibansky αποτελεί την μεγάλη παρακαταθήκη που μας άφησε ο φιλόσοφος. Ερεύνησε με πάθος κυρίως τα έργα των Meister Eckhart (1260-1328) και Nikolaus Cusanus (1401-1464), για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η ανθρωπίνη κοινωνία ανέπτυξε μια ιδιαίτερη εσωτερική δύναμη, η οποία την οδήγησε σταδιακά στη μετά-

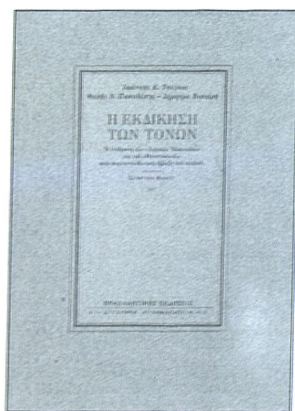
βαση από το θεοκεντρικό στο ανθρωποκεντρικό κοσμοείδωλο. Η σταδιακή απελευθέρωση της ανθρωπίνης πράξης από τους θεϊκούς προσδιορισμούς και η ταυτόχρονη ανάπτυξη εσωτερικών δυνάμεων (όπως π.χ. είναι η τεχνική) προετοίμασαν το έδαφος για να καλλιεργηθεί η ανθρωπίνη διάνοια. Στη θέση του θεού τοποθετήθηκε ο ανθρωπίνος νους και αργότερα ο ανθρωπίνος Λόγος (Vernunft).

Με τους όρους της σύγχρονης φιλοσοφίας μπορούμε να πούμε ότι στο κέντρο των θεωρητικών ερευνών του Klibansky τοποθετείται η «αλλαγή παραδείγματος» του φιλοσοφικώς σκέπτεσθαι η οποία συντελείται από τον 12ο αιώνα μέχρι τον 17ο αιώνα, οπότε και ο René Descartes εισηγήθηκε το νεωτερικό υποκειμενοκεντρικό παράδειγμα. Σε τρία προβλήματα συγκεντρώνει το φιλοσοφικό ενδιαφέρον του ο Klibansky: πρώτον, από την σκοπιά της ιστορίας των ιδεών στη μετάβαση από το θεοκεντρικό στο ανθρωποκεντρικό κοσμοείδωλο· δεύτερον, από την σκοπιά της επιστημολογίας στη μετάβαση από το οντολογικό στο υποκειμενοκεντρικό

παράδειγμα του φιλοσοφικώς σκέπτεσθαι και τρίτον από την σκοπιά της ιστορίας της φιλοσοφίας στο μετασχηματισμό της οντολογίας σε γνωσιοθεωρία.

Ως συμπέρασμα μπορεί να τονισθεί, ότι η προσφορά του Klibansky στον τομέα της ιστορίας των ιδεών κρίνεται όχι μόνον ανυπέρβλητη, αλλά και ότι ο φιλόσοφος μας διδάσκει ότι οποιαδήποτε επεξεργασία του κοσμοειδώλου και του παραδείγματος εντός των ορίων των οποίων σκεφτόμαστε και πράττουμε είναι αδύνατη εάν προηγουμένως δεν ανατρέξουμε στις προϋπαρχές της γένεσης και της κατασκευής τους. Δεν θα ήταν υπερβολικό να ισχυρισθεί κανείς ότι ο σημερινός κόσμος οφείλει πολλά στις πρωτότυπες έρευνες του Klibansky όσον αφορά στη συνειδητοποίηση του κατ'εξουσία και προ πάντων όσον αφορά στην αυτοσυνείδησή του. Ο Klibansky υπήρξε πρωτοπόμος στον τομέα της ιστορίας των ιδεών και το έργο του αποτελεί στις μέρες μας την απαραίτητη επιστημολογική προϋπόθεση για την κατανόηση της ιστορίας της φιλοσοφίας.

Ιωάννης Κ. Τσέγκος
Θαλής Ν. Παπαδάκης
Δήμητρα Βεκιάρη
**Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ
ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ**

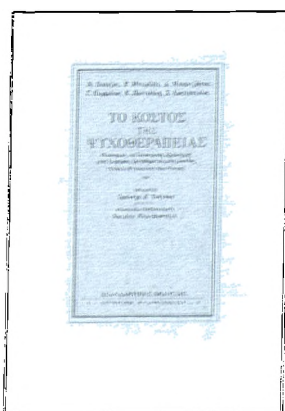

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

κυκλοφορούν

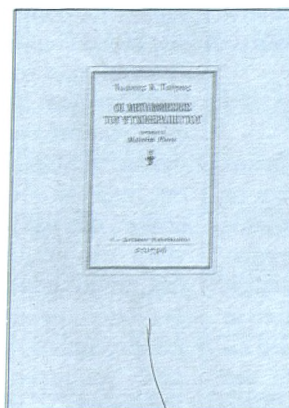
Ν. Πολύζος,
Β. Μπαρδής,
Δ. Μπαρτζώκας,
Γ. Πιερράκος,
Κ. Παντελάκη,
Χ. Κωστόπουλος

**ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ
ΤΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**

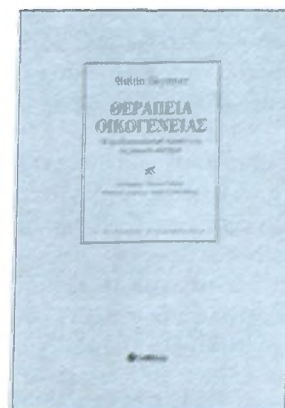
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ιωάννης Κ. Τσέγκος
**ΟΙ ΜΕΤΑΜΦΙΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΙΓΜΗ

Robin Skynner
**ΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΒΒΑΛΑΣ

αναζητείστε στα βιβλιοπωλεία

Το μαύρο φως

Διαθλάσεις της φωνής του Σεφέρη

του Λάμπη Καφετάκη

Δίκα μια συλλογή ποιημάτων, που αφιερώνεται στη μνήμη του Σεφέρη (Richard Burns, *Μαύρο φως, Ποιήματα εις μνήμην Γιώργου Σεφέρη*, μετάφραση: Νάσος Βαγενάς, Ηλίας Λάγιος, «Τυπωθήτω-Λάβον ύδωρ» 2005), φέρει τον τίτλο «Μαύρο φως»; Χρειάζονται επαλήθευση οι κοινές εντυπώσεις και διατυπώσεις. Το φως στην ποίηση του Σεφέρη, ως γνωστόν, είναι «αγγελικό» αλλά και «μαύρο». Ειδικότερα: «άσπρο» είναι τριαντατέσσερις φορές και «αγγελικό» δύο (σύνολο τριανταέξι), αλλά «μαύρο» πενήνταπέντε και «σκοτεινό» είκοσι (σύνολο εβδομηνταπέντε), δηλαδή τις περισσότερες. Το «φως» ονομάζεται εξηνταεννέα φορές, το «σκοτάδι» δεκατέσσερις και η «σκοτεινάγρα» μία, δηλαδή τις λιγότερες. Το ουσιαστικό «φως» αντιστοιχεί σε ένα ή και παραπάνω επίθετά του, γι' αυτό παρουσιάζεται η ασυμφωνία στα σύνολα, όπως στον πασίγνωστο στίχο

«Αγγελικό και μαύρο, φως».

Τα «μάτια» ονομάζονται εκατόν δεκαέξι, η «θάλασσα» ογδονταπέντε και το «φως» εξηνταεννέα. Τα «μάτια», η «θάλασσα» και το «φως» είναι το συχνότερα ουσιαστικά στη σεφερική ποίηση. Οι παραπάνω αριθμοί προέρχονται από το «Λημματολόγιο» του *Συμφραστικού πίνακα λέξεων στο ποιητικό έργο του Γιώργου Σεφέρη* (I.N. Καζάκης - Εβίνα Σιστάκου - Vincent C. Müller, «Κ.Ε.Γ.», Θεσσαλονίκη 2003). Το φως στην ποίηση του Σεφέρη, σύμφωνα πάντα με τον παραπάνω πίνακα, είναι «γαλάζιο», «χαμηλό» και «αναπαμένο», «λίγο» και «ήσυχο», «στερνό», «σκοτεινό», «άσπρο», πιο μικρό κάποτε από τον ήλιο,

στερεό σαν ασπίδα, «μελανιασμένο» και, τέλος, «μαύρο». Το φως είναι της μέρας, του ήλιου, του δειλινού, «του αποσπερίτη», «ενός αφανέρωτου φεγγαριού», είναι το «χρυσό δίχτυ», «δικό μας και των άλλων», είναι «ένα πρόσωπο», σφυγμός, χώρος και χρόνος. «Μπακιρένιο», «ταχύ και δυνατό». Το φως είναι του λύχνου και της ασετιλίνης, «ηλεκτρικό», το φως ενίοτε είναι σαν χέλι. Το φως χορεύει. Κατ' άλλους το μαύρο είναι το αθέατο φως, εκείνο που συντελεί στην πληρότητα του φωτός. Η ικανότητα θέασης του μαύρου φωτός ορίζει την ανθρωπιά μας. Το μαύρο φως είναι ένα σκοτωμένο φως και η ανθρωπιά ορίζεται από το ενδιαφέρον που δείχνουμε και τις δαπάνες που κάνουμε για την έξοδό του.

Σφράγισε τη ζωή μας η ποίηση του Σεφέρη που μελέτησε την περίπτωση των ωρών στο ισοδύναμο, ευρύχωρο, κοινό μας είναι. Οι μαρτυρίες μας, έτσι, όλες γίνονται περί του φωτός. Λίγο το προσλαμβάνουμε. Αν και δεν είμαστε το φως, είμαστε όμως προς το φως. Είμαστε απ' το φως. Η διαλεύκανση της σχέσης μαζί του οδηγεί στο άλλο που είναι μαύρο, στο φως που ήταν και γι' αυτό είναι· στο μελάni. Το φως που φεύγει αφήνει το μελάni, το φως που φεύγει δείχνει το μελάni. Γραμμένες είναι οι μαύρες τρύπες που τραβάνε, τα μάτια είναι γραμμένα και τραβάνε. Μαύρο είναι το φως που σβήνουν· οι καρβουνόσακουλες, στους Αντίποδες και στα μεγάλα μέρη της Αντιγόνης· στα διαστήματα των στοχασμών, στο χάσμα του βράχου που γελάει στις μαργαρίτες, στο ένα που είναι Άδης και Διόνυσος. Στη θέα του κόσμου απ' τη σπηλιά, απ' τον κατώτατο Άδη. Απ' τη σκιά του

θανάτου η ανίκητη θέα. Το άρτιο και το περιττό φως, η θέση του και η άρση, το φως και η σκιά στο «καθαρό του ουρανού», στον «καθαρότατον ήλιο». Η καθαρότητα του φωτός είναι που κάνει αβάσταχτη τη διαφορά ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο. Αλλά έτσι γίνεται αληθινό το φως, στην καθαρότητά του. Και το αληθινό φως δεν περισσεύει. Το αληθινό είναι άρτιο φως. Μένει αξέχαστο σαν μαύρο. Το πέλαγος ξαναγίνεται στο φως, οι όψεις, και η αγάπη. Η βλάβη από το μαύρο φως ολοκληρώνει, θέτει τους όρους της άνεσης, της απόλυσης και της ειρήνης, διπλώνει τον άνθρωπο, κάνει τον φοβερό εχθρό φίλο. Το τέλειο φως είναι αγγελικό και μαύρο, τελικό φως. Δηλώνει τον άνθρωπο που, σημειωτέον, δεν είναι το φως, αλλά οι σποραδικές αλήθειες του. Τα σταλάγματα.

Το μαύρο φως έρχεται να πληρώσει το αγγελικό. Το μαύρο είναι φως της τυφλότητας. Αντικρίζεται με τα μάτια που έχει ο λογισμός. Το μαύρο φως είναι ζήτημα ειλικρίνειας. Οφείλεται στην απόκρυψη των ακτίνων, στο κυκλοδίκτυο του ήλιου. Το φως αυτό είναι της τρίτης ώρας· ανθρωπινό και θεοτικό και γίνεται κουβάρι. Αλλά οφείλεται στο αγγελικό και υπάρχει, σκοτεινό διαδίκτυο, όπως οι φλέβες. Το αγγελικό κάνει ορατό το μαύρο. Το φως είναι του λογισμού, και του ονείρου. Μαύρο είναι το κρυμμένο φως που βλέπεται μέρα-νύχτα. Το σκοτάδι, έτσι, δεν κρύβει το φως, δεν το καταλαμβάνει. Μόνο η τυφλότητα του νου το κρύβει. Το φως δίνεται στην αγρυπνία και στ' ανοιχτά της ψυχής. Έτσι γεμίζουν τα μέσα μάτια. Αφού γελούν τα μάτια, γενικώς, κάνουν πως βλέ-

πουν, παίζουν. Αναρίθμητο είναι το γέλιο τους, και των κυμάτων. Τα μάτια και τα κύματα το ίδιο παίζουν. Το φως αντικρίζεται στις μαύρες κόρες, στη σκοτεινή νεότητα του κόσμου, στη μεγάλη αγάπη, στη σκληρότητα του Απριλίου, στην εναλλαγή της νύχτας με τη νύχτα. Ερχόμαστε στο φως για να μαρτυρήσουμε για το φως, για τα στελάγματα του πυρός, την πτώση των ωρών· αυτό, ίσως, είναι όλο.

* * *

Πόσες «πράξεις», πόσες «συμπράξεις»! Αυτές είναι λέξεις που αγαπούσε ο Ηλίας Λάγιος. (Όσα γράφονται από εδώ και κάτω, γράφονται μετά τον θάνατό του. Όλα στη μνήμη του.) Πό-

σες και ποιες, στην ποίηση, στη μετάφραση, στην κριτική, στη φιλολογία. Από το 1981 οι πρώτες, από το 1991 οι δεύτερες. Αυτή, αν δεν γίνεται λάθος, είναι η πρώτη και η τελευταία του σύμπραξη στην περιοχή της μετάφρασης. Η μετάφραση από μόνη της αποτελεί μια ποιητική σύμπραξη, οπότε, μια και συγκλίνει στο βιβλίο αυτό η πράξη τριών ποιητών, θα πρέπει να μιλάμε για διπλές-τριπλές, ποιητικές και μεταφραστικές, συμπράξεις. «Γοητευμένοι από τα ποιήματα της συλλογής θελήσαμε να τη μεταγράψουμε στη γλώσσα μας, αποτιόντας έτσι τον δικό μας φόρο τιμής στο έργο του Σεφέρη» («Πρόλογος», σελ. 7). Μοιράστηκαν, έτσι, τα

ποιήματα της συλλογής και ο καθένας τους μετέφρασε τα ποιήματα που επέλεξε, διαλέγοντας, όπως επισημαίνουν, μια μέθοδο που «δεν είναι η συνηθισμένη». Από τα δεκατρία ποιήματα της συλλογής ο Βαγενάς μετέφρασε τα έξι και ο Λάγιος τα επτά. Την ενότητα του βιβλίου δίνει, όπως πίστεψαν από την αρχή του εγχειρήματός τους οι μεταφραστές, «ο τρόπος του Σεφέρη, όπως διαθλάται μέσα από τη φωνή του Ρίτσαρντ Μπερνς». Διπλή, τριπλή, τετραπλή, πολλαπλή σύμπραξη εντέλει

«κι εκείνοι που αγαπούν το φως όπως εγώ το αγάπησα, ξέρουν ότι σκότος και φως είναι ένα. Βιάσου τώρα, λένε τα παιδιά. Δεν έχουμε πια άλλον χρόνο.»

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου. Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κυκλοφορεί σε ελληνική και αγγλική έκδοση

Εκδόσεις Πολύτυπο. Κεντρική διάθεση: Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα, τηλ.: 210-72.32.819

Μεταπολίτευση-ΠΑΣΟΚ-Αριστερά

Λαοκράτης Βάσσης,
Ανοιχτή συζήτηση.
Μεταπολίτευση-ΠΑΣΟΚ-Αριστερά,
εκδ. Ταξιδευτής, Αθήνα 2005, σελ. 119.

Θυμούνται άρα υπάρχω
Όμως γιατί αυτός ο κόμπος εδώ στο
στήθος...

Μ. Αναγνωστάκης

Μήπως περισσεύει μια ακατανίκητη ελαφρότητα στην ερμηνεία των πολιτικών γεγονότων της μεταπολιτευτικής περιόδου και μια ακατάληπτη «δαιμονοποίηση» του ρόλου των ηγετικών προσώπων της εποχής;

Σε πείσμα των πολιτικών άνδρων και άνευρων καιρών, ο Λαοκράτης Βάσσης, φιλόλογος και ιστορικό στέλεχος της Αριστεράς, επιχειρεί μια νηφάλια προσέγγιση των καθοριστικών ραφών που ύφαναν το ρούχο της μεταπολίτευσης. Στο πυκνό σε ιδέες πολιτικό του δοκίμιο, οιονεί διαλογικό στη μορφή του, εξετάζει τις συντεταγμένες της πορείας της μεταπολίτευσης από την οπτική γωνία της αμελικής και αδέκαστης κριτικής στο ΠΑΣΟΚ και την Αριστερά. Αιρετικός ο ίδιος, ποτέ δεν αισθάνθηκε οικεία σε όποια πολιτική στέγη κατά καιρούς φιλοξενήθηκε, ποτέ δεν τα πήγε καλά με τα κομματικά ιερατεία και τις φωτισμένες ηγεσίες, αφού δεν χώραγε στα μαντριά, δεν αυτοαναίρεθήκε, όπως πολλοί άλλοτε σύντροφοί του, αλλά παρέμεινε αθεράπευτα απροσάρμοστος και συνεπής στις αξίες και τα ιδανικά που σφυρηλάτησε σε χαλεπούς καιρούς. Η αξιοπρεπής πολιτική του διαδρομή ορίζει και την ιδεολογική του ταυτότητα. Τολμώ να τον χαρακτηρίσω σοσιαλδημοκράτη, προφανώς ξεχωρίζοντάς τον από τους μεταμοντέρνους «κεντροαριστερούς» νεοφιλελεύθερων αποκλίσεων. Πολιτικό παιδί του Σάκη Καράγιωργα, δεν μπήκε στην πολιτική για να κάνει καριέρα, και από τη Δημοκρατική Άμυνα στη δικτατορία βρέθηκε στο λυκαυγές της μεταπολίτευσης στο νεοσύστατο ΠΑΣΟΚ ως μέλος των πρώτων του Κ.Ε. Διαγράφεται μαζί με άλλους στη μεγάλη κρίση του '75, συνιδρυτής της Σοσιαλιστικής Πορείας,

έκτοτε μένει για χρόνια ανένταχτος και τέλος συμμετέχει στην περιπέτεια του Συνασπισμού.

Ξεχωρίζω ανάμεσα στα προσόντα του βιβλίου του την έντονα αυτοκριτική διάθεση του συγγραφέα, που σε κάποια σημεία φαίνεται να παίρνει διαστάσεις αυτομαστιγώματος. Τονίζω αυτό το στοιχείο γιατί είναι κάτι που σπανίζει στα πολιτικά βιβλία του είδους. Το συγκρίνω αντιστικτικά, ας πούμε, με το πιο εύγλωττο παράδειγμα αμετροέπειας, το βιβλίο του Κώστα Σημίτη. Χρειάζεται πολιτική λεβεντιά και καθαρό βλέμμα για να βυθιστείς στη θέαση του παρελθόντος. «Κάναμε λάθη στην πορεία μας, αλλά υπήρξαμε πάντοτε τίμιοι με την πολιτική μας συνείδηση», λέει κάπου ένας από τους εικονικούς «συνομιλητές» του Βάσσης.

Στο «δια ταύτα» τώρα. Έναυσμα για τη «συζήτηση» δίνει η «κρίση του 1975 στο ΠΑΣΟΚ». Η σύγκρουση δηλαδή της πολιτικής «συντροφιάς» του Βάσσης με τον Ανδρέα Παπανδρέου, που αφορούσε τις δημοκρατικές διαδικασίες στο εσωτερικό του κινήματος. Μια σύγκρουση κορυφής που οδήγησε στη διαγραφή πολλών μελών της Κ.Ε. και του Ε.Γ. και αποψίλωσε το Κίνημα από τον στελεχικό του ανθό. Με σαφήνεια διαγράφεται η πρόθεση των «συνομιλητών» να αποκαταστήσουν την ιστορική αλήθεια ότι η κρίση του '75 ήταν σύγκρουση δυο διαμετρικά αντίθετων μοντέλων για τη διάρθρωση του νέου κόμματος (αρχηγικό-συγκεντρωτικό, συλλογικό-αποκεντρωτικό) και όχι κόντρα ΠΑΚ-Δ.Α. Γίνεται αντιληπτό ότι η ιδεολογική αποδόμηση του ΠΑΣΟΚ άρχισε από το 1975, όταν αποκάλυπτα ο Ανδρέας καταστρατήγησε έναν από τους τέσσερις πυλώνες της ιδρυτικής διακήρυξης της 3ης Σεπτεμβρίου, τις δημοκρατικές διαδικασίες. «Στην κρίση του '75 ο Ανδρέας έβγαλε στρατηγικού χαρακτήρα φλας, επιλέγοντας ψυχρά Κουτσόγιωργα και όχι Καράγιωργα». Έστω και με κάποια δόση υπερβολής κατατίθεται η άποψη ότι στην κρίση του 1975 σηματοδεύτηκε η τράπουλα της μεταπολίτευσης και διαμορφώθηκε σε μεγάλο βαθμό ο δημαγωγικός χαρακτήρας του ΠΑΣΟΚ. Το εμετικό, μακάβριο και ανατριχιαστικό «Κάτσε κάτω κουλοχέρη» των κλακαδόρων του Προσυνεδρίου στον Καράγιωργα, χωρίς να αντιδράσει

κανείς από το προεδρείο, ήταν ένα σημάδι για το με ποιους πήγε να χτίσει την αλλαγή ο Ανδρέας.

Το ΠΑΣΟΚ κρίνεται με βάση τη θεώρηση αν πήγε τον τόπο μπροστά ή όχι. Χωρίς αντι-πασοκικές υστερίες και αριστερίστικες φανφάρες γίνεται μια αρκούντως αντικειμενική ανάλυση, διόλου αφοριστική, αλλά σαφώς επικριτική για όσα μπορούσε να κάνει και δεν έκανε. Στα θετικά της «αλλαγής» του ΠΑΣΟΚ αναγνωρίζεται ότι απελευθέρωσε ηθικά την άλλη μισή Ελλάδα που έζησε στο πετσί της το αυταρχικό κράτος της Δεξιάς και εδραίωσε στο ψυχολογικό επίπεδο τη δημοκρατία, η οποία έκτοτε λειτουργεί άψογα έστω υπό τη μορφή της δικομματικής εναλλαγής στην εξουσία. Όμως η ηθική ζημιά που έκανε το ΠΑΣΟΚ στον τόπο, είναι σύμφωνα με το συγγραφέα αυτή που θα έχει τις οδυνηρότερες συνέπειες. «Το ΠΑΣΟΚ έγινε το κόμμα της κακής εναλλαγής, που "ίππευσε" όλες τις αρνητικές τάσεις και ροπές της ελληνικής κοινωνίας και τις οδήγησε στα πιο ακραία τους όρια και στις πιο ακραίες τους συνέπειες. Ψάχνω να βρω έναν τομέα που δεν έκανε ζημιά, ψάχνω να βρω μια αρνητική ροπή της κοινωνίας στην οποία έβαλε φρένο. Η λογική της αρπαχτής έγινε κυρίαρχη λογική. Ποτέ άλλοτε η διαφθορά δεν είχε πάρει τέτοιες διαστάσεις».

Με αυστηρότητα κρίνει και τον Ανδρέα, ακριβώς γιατί ήταν η μεγάλη χαμένη ευκαιρία να μπει η Ελλάδα σε άλλη ρότα. Πίστεψε σ' αυτόν και διαψεύστηκε πολύ σύντομα. Τον χαρακτηρίζει χαρισματικό πολιτικό διανοούμενο και οικονομολόγο διεθνούς εμβέλειας. «Τα χέρια του ήταν από μια άποψη τα πιο κατάλληλα. Είμαι ανηλεής μαζί του γιατί ήξερε και δεν έκανε. Χρησιμοποίησε τα πιο όμορφα συνθήματα, γνωρίζοντας τα απωθημένα δεκαετιών. Τα έπαιξε κυνικά και τα εξαργύρωσε στο πολιτικό χρηματιστήριο». Ληλασία οραμάτων είναι ο πιο βαρύς χαρακτηρισμός που του προσάπτεται, καθώς και έλλειψη μακρόπνοου σχεδιασμού. «Κατέχοιχεν πολιτικό ζώο, άπαιχτος στα ζητήματα τακτικής, όχι μόνο λόγω ικανοτήτων, αλλά και λόγω του ότι έπαιζε χωρίς αρχές, οπότε ήταν και κυνικά απρόβλεπτος, αποφάσισε να βάλει πλώρη για την εξουσία με όλα τα μέσα». Βέβαια, δεν χάλασε ο Ανδρέας την

κοινωνία, λέει ο Βάσσης. Όσο τον χάλασε αυτή, άλλο τόσο τη χάλασε κι αυτός, ίσως και λίγο περισσότερο. «Ο πολιτικός αμοραλισμός δεν είναι ανδρεϊκή εφεύρεση, όσο και αν ο Ανδρέας είχε εξαιρετικές επιδόσεις σ' αυτό το άθλημα». Να τι λέει και για την ερωτική σχέση του με τον λαό: «Δεν ήταν κομήτης ο Αντρέας κι ούτε έγινε τυχαία ίνδαλμα ενός ολόκληρου κόσμου. Στην αντιφατική σύνθεση της προσωπικότητάς του ο κόσμος αναγνώριζε μέσες άκρες τη δική του ταυτότητα».

Στηλιτεύει επίσης τον κίβδηλο εκσυγχρονισμό του Σημίτη. Το «σημιτικό» ΠΑΣΟΚ ως αποϊδεολογικοποιημένο σύστημα εξουσίας έχει μια απίθανη συνέχεια και εσωτερική συνέπεια. Παρά τα νομιζόμενα το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη δεν έκανε τη ρήξη με το παρελθόν. «Αν στόχευε πράγματι σε έναν αληθινό εκσυγχρονισμό, θα 'πρεπε να κόψει απ' τη ρίζα του αυτό το αχόρταγο παρασιτικό δέντρο στο οποίο καθόταν ο ίδιος και οι πρωτοκλασάτοι νομείς της πράσινης εξουσίας. Όσο αλλαγή έκανε ο Αντρέας τόσο εκσυγχρονισμό έκανε ο Σημίτης». Παγίδευσε την πολιτική, φαλκιδεύοντας τη δημοκρατία, κάνοντάς τη δέσμια εθνικών εργολάβων, εθνικών προμηθευτών και εθνικών εκδοτών.

Θωρώ από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία της «συζήτησης» τον προβληματισμό για τον εκφυλισμό και τη μετάλλαξη της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Το κεντροαριστερό ρεύμα σκέψης του κοινωνικού κράτους αλλοιώθηκε από τη στιγμή που «έγινε ο σημαιοφόρος του νεοφιλελευθερισμού και του φιλοαμερικανισμού στη γηραιά ήπειρο». Η επικίνδυνη στροφή της ΕΕ δεν τον αφήνει αδιάφορο, αλλά δεν πιστεύει στο τέλος της ιστορίας. «Δεν δέχομαι πως βρισκόμαστε μπροστά σε στρατηγική νίκη του νεοφιλελευθερισμού. Δεν αποτελεί λύση για τις κοινωνίες και την ανθρωπότητα συνολικά. Είναι μια αντι-οικολογική, αντι-ανθρώπινη, μια αδιέξοδη επιλογή».

Στις σελίδες του βιβλίου του ο Βάσσης διατρέχει και την παθολογία της μεταπολιτευτικής Αριστεράς, αντικρίζοντας με πόνο τα συντρίμια και τα ερείπια του παρελθόντος. «Θυμάστε εκείνες τις στρατιές αριστερών νέων της πρώτης φάσης της μεταπολίτευσης; Τι έγιναν. Πού, πώς και γιατί χάθηκε αυτός ο ανθός. Γιατί δεν έδωσε καρπούς;» Για να καταλήξει στο πικρό συμπέρασμα: «Η Αριστερά της μεταπολίτευσης ήταν και είναι μια άγονη Αριστερά. Δεν μπόρεσε να σηκώσει στους ώμους της το προκριματικό βάρος της Ιστορίας». Της καταλογίζει αδυναμία να προσεγγίσει και να αναλύσει σωστά το

Πολιτική τραμπάλα (Σκίτσο του Δημήτρη Βάσσης).

μεταπολιτευτικό πολιτικό μας τοπίο. «Η Αριστερά είχε μείνει πίσω. Κοίταζε πίσω και όχι μπροστά... Είδση δεν πήρε για τη χάραξη της δικομματικής στρατηγικής».

Τι λέει για τη Σοσιαλιστική Πορεία; «Ο περισσότερος κόσμος, που ήταν τότε μαζί μας, είχε και έχει μια ποιοτική διαδρομή στη ζωή του. Όπου βρέθηκαν, ξεχώρισαν και ξεχωρίζουν για το ήθος τους. Μα σε υπηρεσίες του δημοσίου, μα στα επαγγέλματά τους, μα στους χώρους του πολιτισμού, έχουν κάτι κρατήσει απ' την ευγένεια εκείνου του δύσκολου καιρού». Τότε γιατί δεν μπόρεσε ούτε καν να εξασφαλίσει μια σεβαστή παρουσία; «Παίξαμε στην πολύ κλειστή γωνία της πολιτικής μας ζωής, αριστερά του ΠΑΣΟΚ και αριστερά της Αριστεράς, με αποτέλεσμα το αδιέξοδο και την διάλυσή μας. Προσπαθήσαμε να λύσουμε το ιδεολογικό σταυρόλεξο της Παγκόσμιας Αριστεράς. Δεν επιφυλάξαμε στο εγχείρημά μας άλλο ρόλο από «Λέσχη Προβληματισμού». Μοιραία φτάσαμε στο αδιέξοδο και στο γερό «χαστούκι» της «Συμμαχίας»».

Η μεγαλύτερη όμως πολιτική παρέμβαση της Αριστεράς στη μεταπολίτευση ήταν ο Συνασπισμός, που ξεκίνησε ελπιδοφόρα και με φιλοδοξίες για να καταλήξει μέσα σε δυο χρόνια στο περιθώριο. Το πείραμα του Συνασπισμού ήταν η χαμένη ευκαιρία της Αριστεράς να βγει στο προσκήνιο και να αναλάβει θεσμικό ρόλο. Η αδικαιώτη υπόθεση της καθάρσης του πολιτικού βίου από τη δυσσμία των σκανδάλων και του χρηματισμού ήταν το μεγάλο της στοίχημα. «Δεν ήταν όμως στρατηγική επιλογή για τις δυο ιδρυτικές του συνιστώσες, παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις... Η Αριστερά σήκωσε το πόδι γιά να πατήσει στο μέλλον αλλά δεν έκανε το βήμα». Βραχυκυκλώθηκε στα αδιέξοδα που γέννησε η αντιφατική πολιτική της. Και εκτός αυτού χρεώθηκε άδοξα και το «ηθικό Βατερλώ» του «βρόμικου '89».

Το βιβλίο του Βάσσης αφήνει πολλά ανε-

ξήγητα «γιατί». Θα 'λεγε κανείς πως δημιουργεί περισσότερα ερωτήματα απ' όσα απαντάει. Και αυτό είναι το προτέρημά του. Έτοιμες συνταγές δεν θα βρει κανείς. Παρουσιάζοντας όμως συνοπτικά την τραγωδία της μεταπολιτευτικής Αριστεράς, υπαινίσσεται ταυτόχρονα τα μέσα για την κάθαρση. Όσο και αν σε αφήνει μ' ένα σφιγμένο στομάχι, με μια καθόλου γλυκιά μελαγχολία, δεν είναι γκρίζο και σκοτεινό. Έχω μάλιστα την αίσθηση ότι ο συγγραφέας δεν έγραψε ένα βιβλίο για να θυμηθούν οι φίλοι τις παλιές ωραίες στιγμές, αλλά ένα βιβλίο πυξίδα για το μέλλον της Αριστεράς. Ο καθηγητής Βάσσης δίνει ένα διαφορετικό μάθημα και μάλιστα με άκρως διαλεκτικό τρόπο για τα παθήματα και τα πάθη της Αριστεράς. Κρυφή ελπίδα του είναι πως «θα λάβουνε τα όνειρα εκδίκηση».

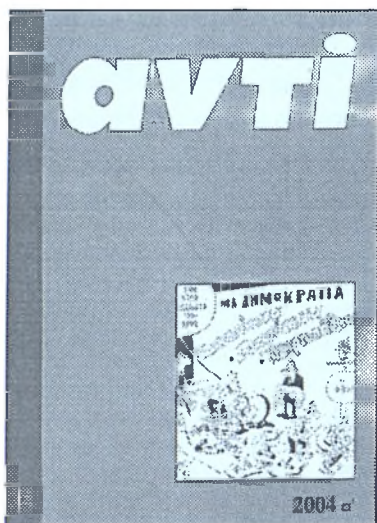
Κεντρικός άξονας της ιδεολογίας του Βάσσης είναι η αντίληψη πως δεν έχει νόημα η πολιτική χωρίς οραματική διάσταση. Απαιτητικός από την πολιτική και τους πολιτικούς θέτει την Αριστερά ενώπιον των ευθυνών της και την καλεί επιτέλους να διαχειριστεί σωστά τις ρυτίδες της. «Πρέπει να προετοιμαστούμε για τους καιρούς που έρχονται. Είναι τόσα τα προβλήματα και τα αδιέξοδα που προκαλεί το παγκοσμιοποιημένο σύστημα εξουσίας, ώστε δεν θα αργήσει η στροφή και η αναζήτηση διεξόδου προς τα αριστερά και την Αριστερά... Και με όλα της τα λάθη η Αριστερά δεν είναι ένα λάθος... Όταν με ρωτούν, νέοι κυρίως, τι είναι για μένα η Αριστερά, τους μιλώ για το άρωμα της ουτοπίας της, που σε κάνει να βλέπεις τον κόσμο με άλλα μάτια. Τους μιλώ ακόμη για τρία μαγικά αθροίσματα. Το πρώτο είναι η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ισότητα, το δεύτερο η αισθητική, η ποιότητα και η δημιουργία και το τρίτο η ειρήνη, η δημοκρατία και η οικολογική ευαισθησία».

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Οι τόμοι του *ANTI*

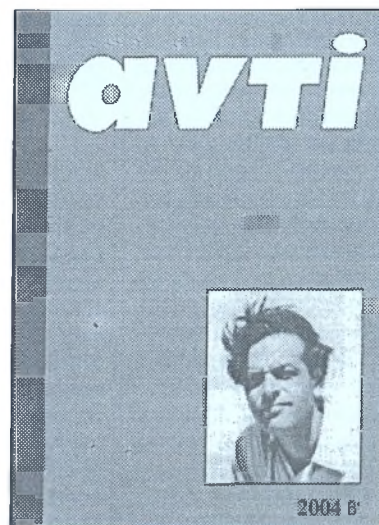
ένας πολύτιμος σύμβουλος

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΔΥΟ ΑΚΟΜΗ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2004)

Α' εξάμηνο 2004

Είναι έτοιμοι και
διατίθενται
δύο ακόμα τόμοι
του ANTI που
περιλαμβάνουν
τα τεύχη:
804 έως και 820
(τόμος Ξ),
821 έως και 833
(τόμος ΞΑ).

Β' εξάμηνο 2004

Στα γραφεία του περιοδικού
θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών.

- *Το ANTI ήταν πάντοτε μια ζωντανή παρουσία.*
- *Το ANTI είναι και σήμερα μια ζωντανή παρουσία στην πολιτική και πολιτιστική μας ζωή.*
- *Το χρονικό της Ελλάδας στα τελευταία τριανταδύο χρόνια είναι αποτυπωμένο στις σελίδες του ANTI.*
- *Η σειρά των τόμων του ANTI είναι ένας πολύτιμος σύμβουλος για σας.*

Οι τόμοι του ANTI διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού:
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα. Τηλ: 210-72.32.713 και 210-72.32.819,
fax: 210-72.26.107, e-mail: chrapou@otenet.gr

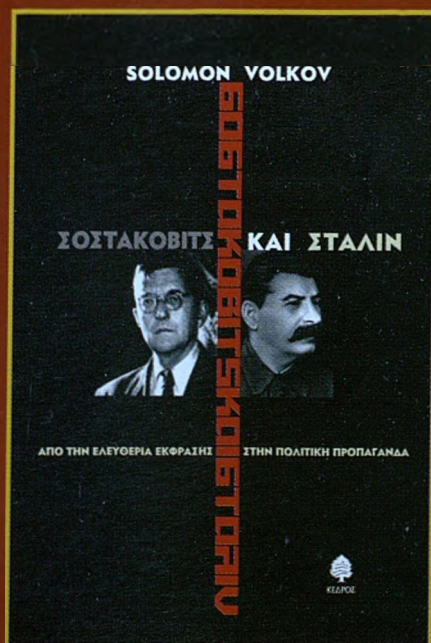
ΜΕΛΕΤΕΣ

ΕΛΛΗ ΠΑΠΠΑ
ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΜΟΥ

Ένας αποχαιρετισμός είναι πάντα μια δοκιμασία
αλλά και μια λύτρωση για όποιον τον αποτολμά.
Μ' αυτόν το διπλό ρόλο παραδίδει η Έλλη Παππά
στους νεότερους τον αποχαιρετισμό της στον αιώνα
της δικής της ζωής, έναν από τους σκληρότερους
που γνώρισε η ιστορία και ο τόπος μας.

ΕΛΛΗ ΠΑΠΠΑ

Αποχαιρετισμός
στον αιώνα μου

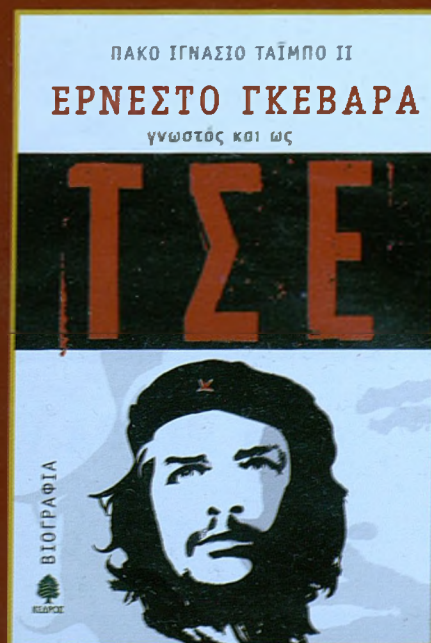
SOLOMON VOLKOV
ΣΟΣΤΑΚΟΒΙΤΣ ΚΑΙ ΣΤΑΛΙΝ

Η πληρέστερη μέχρι σήμερα αφήγηση των διώξεων
που υπέστη ο κορυφαίος Ρώσος συνθέτης
Ντιμίτρι Σοστακόβιτς από τον Ιωσήφ Στάλιν.

ΠΑΚΟ ΙΓΝΑΣΙΟ ΤΑΪΜΠΟ II
ΕΡΝΕΣΤΟ ΓΚΕΒΑΡΑ, ΓΝΩΣΤΟΣ ΚΑΙ ΩΣ ΤΣΕ

Μια συνάντηση με τον Ερνέστο Γκεβέρα,
τον άνθρωπο πίσω από το μύθο.
Η πληρέστερη βιογραφία του μεγάλου κομαντάντε
που έχει μέχρι στιγμής εκδοθεί.

Ένα βιβλίο, γραμμένο με πάθος και αφοσίωση,
που θεωρείται ήδη κλασικό.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

«ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ»

«Τα κείμενα
της Αρχαίας Ελληνικής
Γραμματείας
δεν είναι παλιά.
Είναι το σωσίβιο
του μέλλοντός μας.
Ο ΚΑΚΤΟΣ
είναι η μοναδική κιβωτός
που διασώζει
τα πρωτότυπα κείμενα
μεταφρασμένα
και σχολιασμένα,
σε καιρούς
που ο κατακλυσμός
των σκουπιδιών
απειλεί να μας πνίξει».

ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΕΙΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ 700 ΤΟΜΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 46, ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ.: 210.38.40.524, 210.38.44.458. FAX: 210.33.03.098